

KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ EĞİTİM BAKANLIĞI

**SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
FİLOLOJİ FAKÜLTESİ**

ÖMER FARUK EREN

**YABANCILARA TÜRKÇE DİL ÖĞRETİMİ VE DİL ÖĞRETİM
METODLARININ UYGULAMALARI**

Türkçe'yi yabancı dil olarak öğretmeyi meslek olarak seçmeyi düşünen öğretmen adayları için yardımcı ders kitabı olarak hazırlanmıştır

ÖZET

Bu çalışmada, bir dünya dili olacağına inanılan Türkçenin yabancılara öğretim metodları uygulanışı ve bu yaklaşımın Türkçe derslerindeki etkinliği, karşılaşılan zorluklar, metodun olumlu yönleri ve uygulanabilirliği ele alınmıştır. Dil öğretim metodları, daha çok İngilizce öğretiminde ve İngilizce öğretmeni yetiştirmede sıkça kullanılan bir yöntemdir. Bu metodların Türkçe'ye bire bir uygulanmasından daha ziyade, uygulama sonucunda elde edilecek verim ve faydaların somut bir tespitine ulaşılma gayreti içinde olunulmuştur. Ayrıca Türkçe öğreten öğretmenlerin bu metodu nasıl uygulayacakları, metodun uygulama alanları ve teknikleri de detaylı olarak ele alınmaya çalışılmıştır.

Çalışma üç bölüm halinde tasnif edilmiştir. Birinci bölümde dil öğretim metodlarının yeri ve önemi, bu sahada çalışan dilciler ve onların bu yöntemle ilgili düşünceleri. İkinci bölümde bu yöntemlerin üzerinde çalışan bilim adamlarının getirdiği yenilikler ve uygulamaları, yöntemlerin öğeleri ve araçları, öğretim araçlarının kullanım alanları ve tatbiki üzerinde detaylı bir çalışma yapılmaya çalışıldı. Son bölümde ise yöntemlerin araçları uygulanmaya çalışılmıştır. Uygulamalar; yapılan anketler, kamera çekimleri ve ders materyalleriyle desteklenerek detaylı olarak gösterilmeye gayret edilmiştir. Yapılan bütün uygulamalar, istatistiklerle somutlaştırılarak ilmi değerlendirmeye uygun bir şekle sokulmaya özen gösterilmiştir.

Yöntemlerin; öğretim sırasında ve sonrasında vuku bulan hadise ve aktivitelerin öğretmen tarafından tekrar gözden geçirilmesini ve öğrencilerin bu süreçte yapılacak olan değişikliklere doğrudan müdahalesini sağlayan, açık ve destekleyici bir anlayış olarak pek çok somut faydayı da ihtiva eden bir öğretim yöntemleri olduğu ortaya koyulmaya gayret edilmiştir. Bizde çalışmamızda; bu yöntemlerin bütün yönleriyle ele alarak Türkçe öğretiminde nasıl uygulandığını, işleniş ve neticeleriyle takdim etmeye çalıştık.

Özellikle yapılan anketlerin sonucunda bir yıldır ders verdiğimiz öğrencilerimizi çok iyi tanımadığımızı fark etmiş olduk. Ayriyeten öğrencilerin bize yönelik yapmış olduğu anketlerin sonuçları, aslında öğrencilerimizin bizi çok iyi bir şekilde değerlendirdiklerini ortaya koydu. Bu anketlerin sayesinde bunu fark etme ve kendimizi tanıma ve geliştirme fırsatını da elde etmiş olduk. Uygulanan tanıma araçları, sınıftaki olayları algılama ve çözümlene imkanını bize sunduğu gibi, öğrenciler için ilgi çekici bir öğrenme ortamı oluşturmaya da yardımcı olmuştur.

YABANCILARA TÜRKÇE DİL ÖĞRETİMİ ve DİL ÖĞRETİM METODLARININ UYGULAMALARI KİTABI'NIN FİKİR YAZISI

Yabancılara Türkçe öğretimine münhasır konuların genel dil öğretim metod ve teknikleriyle detaylı bir şekilde açıklayan ve gösteren belkide tek mevcut kitap oluşu eseri daha dikkat çekici hale getirmektedir. On dokuz ana başlıktan oluşan ve yaklaşık 250 sayfayı bulan bu çalışma ciddi bir gayretin ürünü olarak karşımızda durmaktadır.

Yabancı dil öğretim tarihine kısa bir bakış,yabancı dil öğretmenliği nedir, yabancı dil öğretiminde dikkat edilecek hususlar, dil bilgisi dersleri, metin incelemesi, yabancılara dil öğretiminde kompozisyon dersi, dikte, yabancı dil öğretiminde motivasyon ve müzikli eğitim, dil eğitiminde soru hazırlama ve soru çeşitleri, münazara, ders dışı türkçe öğretim faaliyetleri, duvar gazeteleri, okul dergi ve gazeteleri, dil öğretiminde oyun, dil öğretimi ve tercüme yıllık plan nasıl hazırlanır? günlük plan nasıl hazırlanır? gibi çok önemli başlıklar hem teorik hemde pratik olarak bizlere sunulmaktadır.

Özellikle yetmiş aşkın alt başlıkta ele alınan her bir konu birer tez konusu olabilecek yoğunluk ve hacimdedir.Yazar bu alt başlıkları iyi bir şekilde örneklendirerek daha sonraki çalışmalara örnek teşkil edebilecek bir alt yapıyı oluşturduğu şüphesizdir.

Kitabın içinde dil öğretim metodlarının ele alınarak, bunlardan en çok bilinen altı tanesinin tanıtılması başarılı bir açılmıdır.Zira bu metodlar yazarında üzerinde durmuş olduğu dil öğretiminde teknolojinin kullanımı konusunda paralellik arz etmektedir.Ele alınan bu metodlar, teknolojiyi dil öğretiminde başarılı bir şekilde kullanan metodlar olduğuda dikkate alınması gereken diğer bir konudur.

Dil öğretim ortamlarında teknolojik alt yapının kullanımı için gerekli olan materyal destek ve donanım ancak onu kullanacak kişilerin yani öğretmen ve öğrenenlerin bu beceriye sahip olmalarını mecburi kılmaktadır.Öğretmenlerin, öğretim teknolojilerini etkin bir şekilde kullanabilmeleri için öncelikle bilgisayar kullanma becerileri kazanmaları gerekmektedir. Dil öğretim ortamının teknolojik altyapısı tabiki insan faktörüne bağlıdır.Gerçek anlamda bir sonuca ancak iyi bir teknolojik donanıma sahip eğitimcilerle ulaşmak mümkündür.İşte bu kitapta da teknolojiyi kullanacak öğretmenlere yol gösterilmekte ve nasıl kullanacakları örnek çalışmalarla okuyucuya takdim edilmektedir.Yazarın daha sonraki çalışmalarında da aynı başarıyı yakalacağını ümit ve temenni ederim.

**SDÜ Türkoloji
Bölüm Başkanı Yard. Doç. Dr.**

Kurmangazi Sadıkbekov

Kitabın Yazılış Amacı

Bu kitap; Türkçe'yi yabancı dil olarak öğretmeyi meslek olarak seçmeyi düşünen öğretmen adayları için bir kılavuz kitap niteliği taşımaktadır. Kitapta hedeflenen amaçları şu üç başlık altında ele almaya çalıştım.

1. Dil öğretimin tarihi gelişimi ve vardığı nokta nedir? Yabancı dil öğretme mantığı nedir, hangi metodlar uygulanmaktadır?
2. Metodların teknikleri ve uygulama alanları, türleri, metodların uygulama aşamaları ve uygulamaların teknikleri nelerdir?
3. En son aşamadaki hedefim; bu metodların pratikte uygulanışıyla ilgili örnek uygulamaları ortaya koyup, herkesin istifadesini sunmaktır.

Faideli olacağı umuduyla, katkısı olan bütün arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Құрастырушы :

Авторлық бірлестік

Автор

Өмер Фарук Ерөн

Дизайн:

Өмер Фарук Ерөн

Printworld, Алматы, 2013

ISBN 9965-792-09-7

Авторлық бірлестіктің дайындауымен

Түрік тілі: Оқу құралы.-Алматы: С.Демирел атындағы университет, 2013

İÇİNDEKİLER

1. DİL ÖĞRETİMİNİN TARİHÇESİ, YABANCI DİL ÖĞRETMENLİĞİ ve DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

- 1.1 Yabancılara Türkçe Öğretiminin Tarihçesi
- 1.2 Türkçe Öğretiminde Dil Öğretmenliği (Yabancılara)
- 1.3 Yabancı Dil Öğretiminde Ana İlkeler ve Dikkat Edilecek Hususlar
- 1.4 Yabancı Dil Öğretiminde Etkinlikleri Planlama.
- 1.5 Yabancı Dil Öğretiminde Ana İlkeler
- 1.6 Yabancı Dil Öğretiminde Dikkat Edilecek Hususlar

2. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN ARAÇLAR

- 2.2 Dil Öğretim Ortamının Kullanımındaki Teknolojik Alt Yapı
- 2.2 Dil Öğretim Ortamının Dizaynı (Sınıf,Kulüp,Dil Laboratuvarı)
- 2.3 Dil Öğretim Ortamının Kullanımı
- 2.4 Dil Öğretim Ortamının Kullanımındaki Etkinlikler

3. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE KELİME ÖĞRETİM AKTİVİTELERİ

- 3.1 Kelime Öğretiminde Karşılaşılan Zorluklar
- 3.2 Kelime Öğretiminde Şunlara Dikkat Etmek Gerekir
- 3.3 Kelime Öğretiminde Kalıcı Öğretimi Sağlamanın Yolları
- 3.4 Kelime Öğretiminde İzlenecek Yollar
- 3.5 Kelime Öğretiminde Yapılabilecek Aktiviteler
- 3.6 Kelime Öğretiminde Yapılabilecek Aktivitelerden Bazılar

4. DİL ÖĞRETİMİNDE GÖRÜNTÜLÜ MATERYALLERİN KULLANIMI

- 4.1 Tanım
- 4.2 Görüntülü Materyallerin Gösteriminde Dersin İşlenişi ve Dikkat Edilecek Hususlar
- 4.3 Görüntülü Materyallerin Uygulanışındaki Teknikler
- 4.4 Örnek Bir Ders Planı (temel,orta,ileri seviye)

5. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE OYUN

- 5.1 Yabancı Dilde Oyunun Yeri
- 5.2 Dil Öğretiminde Oyunun Yararları
- 5.3 Sınıf Ortamında Uygulanacak Oyunlardaki Gerekli Olan Özellikler
- 5.4 Yabancı Dil Öğretiminde Oyun Etkinlikleri

6. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE MÜZİK

- 6.1 Yabancı Dil Öğretiminde Müziğin Yeri
- 6.2 Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılacak Müzikte Bulunması Gereken Nitelikler
- 6.3 Dil Gelişimini Destekleyen Müziğin Müspet Etkileri

7. SINIF DIŞINDA YAPILAN TÜRKÇE DİL ÖĞRETİM AKTİVİTELERİ

- 7.1 Türkçe Haftası Etkinlikleri
- 7.2 Olimpiyat Çalışmaları
- 7.3 Gezi, Gözlem
- 7.4 Ders Dışı, Görsel ve İşitsel Etkinlikler

7.5 Kulüp Faaliyetleri

8. DİL ÖĞRETİMİNDE TARTIŞMA TEKNİĞİ

8.2 İyi Bir Tartışmanın Özellikleri

8.2 Tartışmada Yöneticinin Rolü

8.3 Tartışma Çeşitleri

9. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE DİL BİLGİSİ DERSLERİ ve UYGULAMALARI

9.1 Yabancı Dil Öğretiminde Dil Bilgisi Derslerinin Kapsam ve Hedefi

9.2 Yabancı Dil Öğretiminde Dil Bilgisi Derslerinin Uygulamaları

10. YABANCILARA DİL ÖĞRETİMİNDE KOMPOZİSYON DERSİ

10.1 Kompozisyon Nedir?

10.2 Kompozisyon Öğretiminde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

10.3 Başlıca Kompozisyon Çeşitleri (Yazılı ve Sözlü)

10.4 Kompozisyon Öğretiminin Dilbilgisi ve Edebiyatla İlişkisi

10.5 Sözlü Kompozisyon Türleri

11 DİL ÖĞRETİMİNDE SORU TÜRLERİ ve İLKELER

11.1 Soru Sormada Temel İlkeler

11.2 Dil Öğretiminde Soru Türleri

12 DİL ÖĞRETİMİNDE YILLIK ve GÜNLÜK PLAN NASIL HAZIRLANIR?

12.1 Yıllık plan hazırlanırken nelere dikkat etmeliyiz?

12.2 Plân çeşitleri

12.3 Ünitelendirilmiş yıllık plânın yapılışı

12.4 12.4 Ders plânı

12.5 12.5 Örnek yıllık ve günlük planlar

13. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE TERCÜMENİN YERİ

13.1 Dil Öğretiminde Tercümenin Kısa Tarihçesi

13.2 Tercüme Derslerinde Üzerinde Durulacak Belli Başlı Hatalar

14. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE METNİN İŞLENMESİ VE UYGULAMALARI

14.1 Hazırlık Çalışmaları

14.2 Metnin Okunması

14.3 Metnin İncelenmesi ve Uygulanması

14.4 Kelime-Sözcük Tanıma Çalışmaları

1. DİL ÖĞRETİMİNİN TARİHÇESİ, YABANCI DİL ÖĞRETMENLİĞİ ve DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

- 1.1 Yabancılara Türkçe Öğretiminin Tarihçesi
- 1.2 Türkçe Öğretiminde Dil Öğretmenliği (Yabancılara)
- 1.3 Yabancı Dil Öğretiminde Ana İlkeler ve Dikkat Edilecek Hususlar
- 1.4 Yabancı Dil Öğretiminde Etkinlikleri Planlama.
- 1.5 Yabancı Dil Öğretiminde Ana İlkeler
- 1.6 Yabancı Dil Öğretiminde Dikkat Edilecek Hususlar

1.1 Yabancılara Türkçe Öğretiminin Tarihçesi

Türkçe'nin dünya üzerinde yaygın olarak öğretilen bir dil haline geldiği günümüzde, söz konusu olan Türkçe'nin nasıl daha etkin bir surette öğretileceği meselesidir. Dil öğretiminde uygulanan pek çok metod arasından doğru bir seçim yapmak için evveliyetle; analiz, sentez ve değerlendirme süzgecinden doğru bir şekilde metodların geçirilmesi ve nihai bir sistemde karar kılınması ehemmiyet arz etmektedir. Tabiki bunun içinde metodların ele alınması ve uygulanması gerekmektedir. Türkçe'nin öğretimi son 30 yıl içerisinde büyük bir popülerlik ve ivedi kazanarak, gelişimini devam ettirmektedir. Türkçe dil öğretiminin tarihsel gelişimine göz atacak olursak, uzun, sistemli ve köklü bir dil öğretiminin olduğunu söyleyebilmek mümkün değildir. Yabancılara dil öğretiminin en önemli kitaplardan biri olan Divân-ı Lugâti't-Türk, Kaşgarlı Mahmut tarafından, Araplara Türkçeyi öğretme amacıyla yazılmış olup Karahanlı Türkçesi dönemine ait eserlerdendir. Ancak Karahanlı Türkçesi döneminde İslâmiyetin dilinin Arapça olması nedeniyle Arapça ve ardından Farsça sözcükler hızla yaygınlaşmaya başlar. Ayrıca İslâm diniyle birlikte Arap alfabesi de benimsenmiştir. Bundan başka, bu dönemde özellikle Gaznelilerin XI. yüz yıl dolaylarında kendi dillerini bırakıp Farsçayı yüceltmeleri Türkçe için olumlu bir gelişme sayılmaz.

Harezmi Türkçesi, Farsçanın eski ağızlarından bir olan Harezmî'nin, Harezm bölgesinin Türkleşmesinden sonra ortaya çıkmış biçimi olduğundan Harezm-Altınordu Türkçesi olarak da adlandırılır. Bu dönemden günümüze kalan eserlerin büyük çoğunluğu dinsel içerikli metinlerdir. Dönemin dil bilgisiyle ilgili tek eseri, Zemahşerî'nin Mukaddimetü'l-Edeb'idir. Ancak Zemahşerî eserinin önsözünde, kitabını, dönemin hükümdarı Atsız'ın dillerden Arapçayı seçmesi nedeniyle Arapça bilmeyen Türk ve Farslara Arapça öğretmek için yazdığını belirtir. Eserde geçen Arapça cümlelerin altlarına Türkçeleri yazılmıştır. Doğu Türkçesi ve Batı Türkçesinin ara dönemi sayılan bu dönemde Türkçeye önem verildiğini söylemek mümkün değildir.

Çağatayca, Türk dilinin doğu koluna ait özellikler göstermekle birlikte, Arapça ve özellikle Farsça sözcüklerin yoğunlukta olduğu eserlerin oluşturulduğu bir dönemdir. Bu dönemde edebiyat dili Farsçadır. Türkçenin Farsçadan üstünlüğünü savunan ve

Muhakemetü'l-Lugateyn adlı eseriyle geniş yankı uyandıran Ali Şir Nevâyî bile başlangıçta Farsça şiirler yazmıştır. Çağatay Türkçesi, birçok sözlük ve dil bilgisi kitabının yazıldığı dönemlerden biridir. Nevâyî'nin uzun yıllar hor görülen Türkçenin Farsçadan üstünlüğünü birçok örnekle göstermesinden sonra edebî eserlerde de Türkçe sözcükler ağırlıklı olarak kullanılmaya başlamıştır.

Kıpçak Türkçesi, Türkçenin yabancılara öğretiminin en fazla önem kazandığı ve Türkçenin saygınlığının dorukta olduğu dönemdir. 1250-1517 yılları arasında hüküm süren Memlûk Devletinde Türk sultanlarının devleti yönetmesi nedeniyle Türk diline karşı ilgi artmıştır. Bu ilgi Araplara Türkçeyi öğretmeyi amaçlayan kitapların yazılmasına neden olmuştur. Codex Cumanicus, Kitabü Bulgati'l-Müşak Fi Lugâti't-Türk ve'l-Kıfçak, Kitâb-ı Mecmû-i Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mongolî, El-Kavaninü'l-Külliyeye Li Zabtî'l- Lügati't- Türkiyye, Et- Tuhfetü'z-Zekiyye Fi'l-lugâti't-Türkiyye, Kitabü'l-İdrâk Li-lisânü'l- Etrak Kıpçak Türkçesi döneminin yabancılara Türkçe öğretmeyi amaçlayan eserleridir.

Eski Anadolu Türkçesi döneminin dil tarihi açısından en önemli olayı Karamanoğlu Mehmet Bey'in 15 Mayıs 1277 Perşembe günü yayımladığı "Bugünden sonra divanda, topluluklarda, çarşıda, mecliste, meydanda Türkçeden başka dil kullanılmayacaktır" buyruğudur. Eski Anadolu Türkçesi kapsamına girebilecek yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili tek eser İbnü Mühennâ Lûgati olarak da bilinen Hilyetü'l-İnsân ve Heybetü'l-Lisân'dır.

Türkiye Türkçesine gelindiğinde, Mustafa Kemal Atatürk'ün 1 Kasım 1928'de Harf Devrimini başlatması ve 12 Temmuz 1932'de yine Atatürk'ün öncülüğünde Türk Dili Tetkik Cemiyeti'nin kurulması Türkçe için en önemli olaylardır. 26 Eylül 1932'de I. Türk Dil Kurultayı yapılmış, Atatürk'ün isteğiyle yabancı sözcükler nedeniyle tanınmaz duruma gelen Türkçenin arılaşması ve özleşmesi için çalışmalara başlanmıştır. 26 Eylül günümüzde Dil Bayramı olarak kutlanmaktadır. 1936'da III. Türk Dil Kurultayı'nda oldukça önemli gelişmeler gösteren cemiyetin adı Türk Dil Kurumu olarak değiştirilmiştir. Atatürk'ün kişisel mirasını bıraktığı Türk Dil Kurumu bugün de çalışmalarına devam etmektedir.

Kısa adıyla TÖMER olarak bilinen Ankara Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi, 1984'te Türkçeyi en iyi biçimde öğretmek amacıyla kurulmuştur. Birçok farklı yabancı dil öğretim yönteminin bir arada kullanılmasıyla oluşturulan ve TÖMER yöntemi olarak adlandırılan çalışmalarla yabancılara Türkçe öğretimi ilk kez sistemli bir biçimde başlamıştır. Günümüzde TÖMER, yabancı dil öğretiminde birçok yöntemin birleşiminden oluşan seçmeci yöntemi kullanmaktadır.

Daha sonraki yıllarda Zambak çatısı altında Dilset yayınları; Türk dilinin öğretimiyle ilgili çalışmalarına, doksanlı yılların sonundan günümüze kadar hızlı, etkin ve kullanışlı kitaplarıyla hizmet etmeye devam etmektedir. Aynı şekilde Türk okulları da dünyanın farklı ülkelerinde Türk dilinin ve kültürünün tanıtımına büyük bir katkıda bulunmaktadır.

Yukarıda kısaca anlatmaya çalıştığımız şey; Türkçe'nin çok eski dönemlerden beri öğretildiği, ama kendisine özgü tek bir sistem ve öğretim metodu geliştiremediğidir. Son 30 yıl içerisinde yapılan muhtelif çalışmalarda ise; herhangi bir metod birliğinden söz etmek tamamen mümkün değildir. Bu çalışmadaki hedeflerim dil öğretim metodlarını kısaca tanıtmak ve Türkçe öğretiminde nasıl uygulanabileceğini kısmen gösterebilmektir.

Bilindiği gibi dil öğretimi, diğer derslerin öğretiminden farklı yöntem ve teknikler gerektiren çok boyutlu bir iştir. Dil öğretiminde dinleme-konuşma-okuma ve yazmadan oluşan dört temel beceri bulunduğu bilinmektedir. A.Kocaman: Her düzeydeki dil öğretiminde bu becerileri geliştirmeye ve bütünleştirmeye yönelik çaba harcanması gerektiğini savunurken; E. Ceyhan: Bir dilin yabancı dil olarak öğretilmesinde bu dört beceride aynı anda ilerlemenin olanaksız olduğunu ifade etmektedir. Y.Gülmez ise; her ana dilin toplumun tüm bireyleri tarafından belirli bir düzeyde öğrenilebilmesine karşın; yabancı dil öğrenimindeki yeterlilik, bireyler arasında kayda değer farklılıklar göstermektedir, diyerek E.Ceyhan'ı destekleyen bir görüş ortaya atmaktadır. İ.H. Sarıgöz: Yansıtıcı öğretimle yabancı dil öğretimi, dersi planlayanların, verenlerin ve öğrencilerin dersten önceki kuramsal düşüncelerinin, öğretim-öğrenim anlayışlarının, izlenen ders plânının ve dersteki uygulamaların amaçlara ne kadar uyduğu, eğer gerekiyorsa ne yönde geliştirileceği üzerine yapılacak çalışmaları içerir, diyerek meseleyi teorimsel düzlemden, kuramsal uygulama alanına çevirmiştir.

Yukarıda ifade edilen bilgiler ışığında şunları da ifade etmek gerekir. Öğrenciler için ideal ortamın, yöntemin ve ders sunumunun hazırlanması birinci derecede kurumu ve öğretmeni ilgilendirse bile, öğrencilerin ihtiyacını, ilgi sahasını ve kabiliyetlerini keşfetmek için bu metodlardan istifade edilmesi gerçekten ehemmiyet arz etmektedir. Bilindiği üzere öğrenciyi tanımadan ve kapasitelerine vakıf olmadan yapılan her türlü öğretim faaliyeti verimli bir sonuç alınmaktan hayli uzaktır. Bu verilere ulaşmak için bu doğru metodların kullanılması elbetteki önemlidir. Lakin bu metodları daha faydalı kılan husus ise alınan verilere göre başlayan eğitim faaliyetinin akabinde geri dönüşüm ve farklı beklentilerin de tespit edilebilmesidir. Bu tespitler elbetteki dilin öğretilme sürecini etkin kılmakta ve kalıcı ve hızlı öğretime kapı aralamaktadır. Metodların uygulanışında karşılaşılabilecek temel problem ise öğretmenin ders öncesi ve sonrası çalışma yükünün artması, ders saati yeterli olmayan öğretim müfredatlarında gecikme ve hedef şaşmalara yol açabilmesidir.

Bu çalışmadaki hedefim bu uygulamaların en kolay, en etkili ve en kalıcı olarak nasıl uygulanabileceğini göstermektir. Diğer çalışmalardan farklı olarak dil öğretiminin örgün eğitim içerisinde nasıl sistematize edilebileceğini göstermek, yeni öğretmenlere tecrübe, bilgi akışını ve doğru öğretim metod ve tekniklerini öğretme ve uygulamalarını göstermektir. İnsan merkezli öğretim metodlarının ilk hedefinin, insanı tanıma, kendini tanıma ve kurumu tanıma başlıkları altında seçilmesi metodları ele alış sebeplerinin başında gelmektedir.

Bu çalışmam, üç bölüm olarak, şu başlıklar altında şekillendirmeye çalışılmıştır. Dil öğretim mantığı nedir, hangi metodlar uygulanmaktadır? Metodların teknikleri ve uygulama alanları, türleri, metodların uygulama aşamaları ve uygulama teknikleri nelerdir? En son aşamadaki hedef; bu metodların pratikte uygulanışıyla ilgili örnek uygulamalar ortaya konularak, çalışmanın tamamlanması olacaktır.

1.2 Türkçe Öğretiminde Dil Öğretmenliği (Yabancılara)

Bilindiği gibi dil öğretimi, diğer derslerin öğretiminden farklı yöntem ve teknikler gerektiren çok boyutlu bir iştir. Dil öğretiminde dinleme-konuşma-okuma ve yazmadan oluşan dört temel beceri bulunduğu bilinmektedir. Her düzeydeki dil öğretiminde bu becerileri geliştirmeye ve bütünleştirmeye yönelik çaba harcanması gerekmektedir. Bir dilin yabancı dil olarak öğretilmesinde bu dört beceride aynı anda ilerlemenin olanaksız olduğu ifade edilmektedir. Her ana dilin toplumun tüm bireyleri tarafından belirli bir düzeyde öğrenilebilmesine karşın; yabancı dil öğrenimindeki yeterlilik, bireyler arasında kayda değer farklılıklar göstermektedir. İşte bütün bu kriterleri dikkate alarak Türkçenin öğretilmesi ve bu sahada Türkçe öğretmenliği yapmak tamamen farklı beceri ve kabiliyetleri mecbur kılmaktadır.

1.3 Yabancı Dil Öğretiminde Ana İlkeler ve Dikkat Edilecek Hususlar

Dil öğretiminde uygulanan metod ve teknik, ne olursa olsun aşağıdaki ilkelere uygunluk göstermesi gerekmektedir. Bu ilkeler dil öğretiminin esasını ve temelini oluşturmaktadır.

1.3.1 Dört temel beceriyi geliştirme.

Dinleme, Konuşma, Okuma ve becerilerini şu şekilde ele alabiliriz. Yazma, duygu, düşünce, bilgi ile görülen ve yaşananların yazıyla aktarılması, anlatılması etkinliğidir. Dilin dört temel beceri ve işlevinden biri olan yazma da konuşma gibi bir anlatım yoludur. Dilin dinleme-okuma-konuşma ve yazma diye adlandırılan bu dört temel becerisi aslında birbirine bağlıdır. Yazma öğretimi bu nedenle çok yönlü bir etkinliktir. Öğrencinin yazma becerisi, eğitim ve öğretimle geliştirilebilen düşünme ve konuşma yetilerine bağlıdır.

1.3.2 Dinleme becerisinin amaçları.

Dinleme süreci, iletişim sürecinin kesinlikle çok önemli bir parçasıdır. Buna rağmen dinleme ile ilgili açık tanımlardan kaçınılmış ve dinlemenin ne olduğu tam olarak anlaşılamamıştır. Herhangi bir iletişim sürecinin sonucu, alıcının bu etkileşimdeki bilgiyi nasıl işlediğine, depoladığına ya da buna göre nasıl davrandığına bağlıdır. Ancak, dinleme hakkında çok az şey bilinmektedir.

Dinleme, sesleri anlamaya çalışmaktır; çaba gerektiren bilinçli bir süreçtir. Zaman zaman dinleme kavramının yerine kullanılan işitme, dinlemeden farklı,

dinlemenin gerçekleşebilmesi için gerekli bir süreçtir. İşitme, istemimiz dışında da gerçekleşebilmektedir. Oysa dinleme sürecinde, dinleyici konuşmacının ilettiği mesajı anlamak ve yorumlamak için çaba sarf etmektedir. Dinleme süreci, bireyin seslerin ve konuşma örüntülerinin farkında olmasıyla ve bunlara dikkat vermesiyle başlar; belli işaretleri tanınması ve hatırlanmasıyla sürer ve anlamlandırmasıyla son bulur.

Dinleme ile ilgili beceriler dil öğrenmenin temeli olarak kabul edilmektedir. Çocuğun, çevresindeki insanlarla bilinçli ya da bilinçsiz olarak kurduğu ilk ilişkilerde dinlemenin önemli bir rolü bulunmaktadır. Yapılan araştırmalara göre, birey diğer insanlarla birlikte olduğu sürenin % 42'sini dinleyerek geçirmektedir.

Okul öncesine ait bilgi dağarcığının azımsanamayacak bir kısmı da dinleme yoluyla edinilmektedir. Okul döneminde de öğrenciler, bilgileri daha çok dinleyerek öğrenirler. Amerika'da yapılan araştırmaların sonucunda, tipik bir ilkokul ve ortaokul öğrencisinin okuldaki zamanının % 50' sini, üniversite öğrencisinin % 90' ini dinleyerek geçirdiği belirlenmiştir. Sınıfta sözlü iletişimin tek yönlü olduğu; öğretmenlerin zamanının 2/3' ünü konuşarak kullandıkları da saptanmıştır. Türkiye'de sınıf içinde bir ders saatinin % 67' sinin sözlü davranışlara ayrıldığı belirtilmiştir. Yapılan araştırmalar, öğrencilerin okulda öğretmen ve arkadaşlarını 2.5-4 saat dinlediklerini göstermektedir. Bundan dolayı, akademik başarı için de yeterli düzeyde dinleme becerisi gerekmektedir.

Sınıflarda dinleme becerisine önem verilmesi ve dinleme aktivitelerinin yapılmasının sebebi çocukların gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri durumlarda başarılı ve doğru tepkiyi vermeleridir. Dinleme egzersizlerinin “gerçek hayattakilere en yakın” olma kriterinin göz önünde tutulması gerektiğini söylemektedir. Gerçek hayat durumlarının pedagojik bir avantajı öğrencilerin bu tip durumları dinlemeye yapay tekstleri dinlemekten çok daha fazla motive olmalarındır.

Sınıfta yapılan dinleme gerçek hayattaki gibi değildir. Dinleme becerisine dayalı aktiviteler gerçek hayat durumlarına benzetilmeli ve o özelliklere sahip olmalıdır. P. Ur'u da belirttiği gibi sadece düz bir metnin sesli okunmuş halini öğrencilerin dinlemesi ve ilgili soruları cevaplaması pek de gerçek hayatta görülen durumlar değildir. [1, s.107]

Ömer Demircan işitsel görsel yaklaşımı savunanların başarılı bir dinleme ve konuşma öğretiminde görsel öğenin esas olduğuna ilişkin bir çok nedenler ileri sürmektedirler. Ömer Demircan ses ile birlikte gösterilen resmin basılı bir sayfadaki satırlardan hatta tek başına sestense bile daha güçlü duyuşsal bir etki bırakacağını söyler. [2, s. 199]

Dinlediğini anlama karışık bir işlemdir. Dinleyicinin simultane olarak aşağıdaki becerileri biririyle birleştirmesi gerektiğinden, dinlediğini anlama becerisinin karmaşıklığının altı çizilmiştir.

- Dinleyicinin konuşmayı çevredeki diğer seslerden ayırt etmesi
- Dinleyicinin sözcelerin anlamını yakalaması
- Karşılıklı dinlemede uygun davranışı gösterebilmesi
- Buna göre günlük konuşmaları anlamak şu becerileri içerir.

- Kelimelerin vurgulanışını bilmek
- Hedef dildeki cümle yapısını bilmek
- Anahtar kelimeleri bulabilmek
- Sözlü söylemde bağlantı araçlarını bulabilmek
- Kelimelerin anlamlarını bağlamdan çıkarabilmek
- Dinleme aktivite tipleri dörde ayrılır.

1.3.2.1 Tepki Gerektirmeyenler

- Kısa hikayeler
- Şarkılar
- Filmler, tiyatrolar, videolar

1.3.2.2 Kısa Tepki Verilenler

- Yönergelere uyma
- Maddelere tik ( ) koyma
- Hataları bulma
- Tanımları tahmin etme
- Genel/detay bilgiyi bulma

1.3.2.3 Uzun Tepki Verilenler

- Sorulara cevap verme
- Not alma
- Özetleme
- Uzun boşlukları doldurma

1.3.2.4 Daha Kapsamlı Tepki Verilenler

- Problem çözme
- Yorum yapma [3, s. 113-114]

1.3.3 Okuma becerisinin amaçları.

Okuma okuyucunun verilen başlık ve konu hakkında sahip olduğu bilgi ile yazarın yazdığı arasındaki etkileşim sürecidir. Okuma sadece anlaşımaların ve dilbilgisinin bir yere kodlanmış hali değildir. Ona göre iyi okurlar kendi bilgileri ve okuma parçası arasında bağlantı kurarlar.

Öğrenciye temel konuşma dili kazandırıldıktan sonra okumaya başlanmalıdır der. Eğer böyle yapılırsa okuma sembolleri başka bir dile çevirmekten çok çocuğun okuduğunu anlamasını sağlayacaktır. Okuduğunu anlayan öğrencilerin Rivers ve Temperly'e göre şu nedenlerden dolayı okumayı isteyeceklerini belirtir: bir konuda bilgi toplamak, günlük veya iş hayatında belli bir görevi yerine getirmek, bir oyunda oynamak veya bir oyun oynamak, arkadaşlarıyla görüşmek, dünyada neler olduğunu veya neler olabileceğini anlamak ve eğlenmek için.

Dil öğrenen kişilerin okuduğunu anlayabilmesi için bazı stratejiler geliştirmesi de gerekir. Başarılı bir okuma şunları içerir;

- Anlamı kavrayabilmek için dilbilgisini kullanabilme.
- Değişik amaçlar için farklı okuma teknikleri kullanabilme.
- Okunulan materyalin içeriğinin kendi temel bilgisiyle ilişkilendirebilme.
- Yazarın ne zaman kendi düşüncesini ifade ettiğini, ne zaman örneklendirme yaptığını veya özetlediğini anlama.
- Okunulan materyalin içeriğinin kendi temel bilgisiyle ilişkilendirebilme
- Eğitim-öğretim etkinliklerinin planlanması öğretmenin eğitim sürecinde neyi, ne zaman, nasıl ve niçin öğretmesi gerektiğini açıklayarak verimi artırır.
- Yapılan plan sayesinde ders konularının dağılımı belirlenir ve derslerin zamanında yapılıp tamamlanmasına yardımcı olur.
- Öğretmen ve öğrencileri rasgele eğitimden kurtarır ve onlara güven kazandırır.
- Yöntem, teknik, araç-gereç seçimi daha önceden belirlendiğinden ders kolay anlaşılır.
- Öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine göre yetiştirilme imkanı sağlar.
- Anlamı kavrayabilmek için dilbilgisini kullanabilme
- Değişik amaçlar için farklı okuma teknikleri kullanabilme
- Öğrencilerin değerlendirilmelerini kolaylaştırır.
- Öğretmen ve öğrencilerin düzenli ve birlikte çalışma alışkanlığını kazandırır.
- Planlama, eğitim ve öğretim faaliyetlerine açıklık kazandırır.

1.3.4 Konuşma becerisinin amaçları.

Dört becerinin arasında “konuşma” her zaman en önemlisi olarak görülür. Bir dili bilen kişi o dili “konuşan” kişi olarak tanımlanır. Aslında bir dili bilmek dört beceriyi de içine alır. Ancak bir çok yabancı dil öğrenen kişi daha çok konuşmakla ilgilenirler. İşte bu yüzden öğrencilerin kendilerini ifade etmeleri yabancı dil derslerinin en önemli parçasıdır.

Bygate dil öğrenen kişilerin karşılıklı konuşma ve anlaşmadaki becerilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Karşılıklı konuşmada başarılı olmak ne zaman ve nasıl konuşma sırasının size veya bir başkasına geldiğini anlamayı, ne zaman bir konuyu açıklamayı ve değiştirmeyi, konuşmaya bir başkasını davet etmeyi, konuşmayı nasıl sürdürülebileceğini veya kapatabileceğini bilmeyi içerir. Anlamda uzlaşma varma her iki tarafında birbirlerini doğru anladıklarından emin olmaları demektir.

- Aktivitelerin daha çok öğrencinin konuşmasına dayanması
- Sınıftaki her öğrencinin konuşmasını sağlaması
- Aktivitelerin konusunun öğrencilerin ilgisini çekmesi veya onları bir amaca yöneltmesi
- Dilin kabul edilebilir düzeyde olması; öğrencilerin kendilerini ifade ederken dili düzgün kullanmaları , konular arası bağlantıları kurabilmeleri
- Öğrencilere düşündüklerini, duyduklarını, gördüklerini, yaşadıklarını,

- öğrendiklerini, bildiklerini, açık, anlaşılır, doğru ve etkili bir biçimde sözle anlatma beceri ve alışkanlığı kazandırmak,
- Konu, amaç ve bulunulan ortama göre konuşma ve konuşma türünü düzenleyebilmek, neyi, nerede, ne biçimde ve ne kadar söyleyeceğini öğretmek,
  - Düzgün, doğru, güzel, etkili konuşmanın özellik ve niteliklerini tanıtmak ve öğrencilere bunları kazandırmak,
  - Konuşurken konuyu dağıtmamak, söyleyeceklerini sıraya koyabilmek,
  - Konuşmayla birlikte çabuk düşünebilme yeteneğini edindirmek,
  - Topluluk önünde konuşabilme becerisini kazandırmak,
  - Topluluk içinde ve önünde konuşma ve tartışma yöntemlerini ve öğrendiklerini uygulatarak konuşabilmelerini öğretmek,
  - Konuşurken inandırıcı ve güven verici olma özelliklerini anlatmak,
  - Sözcükleri açık, anlaşılır söyleyebilme, vurgu ve tonlamayı yerinde ve doğru yapabilme yeteneğini kazandırmak,
  - Belli bir kültür diliyle konuşma alışkanlığı edindirmektir.
  - Dilsel öğeleri doğru telafuz edebilmek
  - Vurgulamaya, tonlamaya ve dilin ritmine hakim olabilmek
  - Söz sırası alabilmeyi becermek
  - Anlamda uzlaşmayı sağlamak
  - Dinleyip dinlediğini anlayabilmek
  - Karşılıklı konuşmanın ve uzlaşabilmenin yollarını bilmek
  - Sözcükleri doğru söylemek,
  - Vurgu ve tonlamayı doğru yapmak,
  - Konuyu belirleme, anlama ve konu sınırlamasını yapabilmek.
  - Konu ile başlık arasındaki bağlantıyı kurabilmek.
  - Bu bağlantıyı kuran kavramlar arasındaki anlam ilişkisini anlayabilmek.
  - Amacı belirleyebilmek.
  - Dil-düşünce bağlantısını kurabilmek.
  - Düşünceleri önem ve ilgisine göre ayırabilmek ve sıralayabilmek.
  - Ana düşünceyi ve yardımcı düşünceleri saptayabilmek.
  - Anlatımda düşünceyi geliştirici, somutlayıcı ve yoğunlaştırıcı öge ve yollarını (tanımlama, örnekleme, karşılaştırma, tanık gösterme, alıntı yapma) kullanabilmek.
  - İşlenen konuyu sapmalardan koruyabilmek (Konu dışına çıkmamak).
  - Açık ve anlaşılır dil kullanabilmek.
  - Sözcük seçimine, cümle kuruluşuna, paragraf yapısına önem ve özen göstermek.
  - Yinelemelerden kaçınmak.
  - Dil yanlışlıkları yapmamak.
  - Yazım yanlışları yapmamak.
  - Yalın, dinleyende, okuyanda ya da izleyende beğeni yaratıp ilgi uyandırmasını ve konuya yönelmesini sağlamak.
  - Söz varlığını zenginleştirmek.

1.3.5 Yazma becerisinin amaçları.

Yazma okuyucuya fikirlerin, mesajın ifade edilmesidir. Dil öğrenen kişiye yazma becerisinin kazandırılmaya çalışılmasının nedeni eğitim görmüş bu kişinin kendi ana dilinde yazılı olarak üretebildiği şeyleri yabancı dilde de üretmesidir.

Bell ve Burnaby'ye atıf yapan D. Nunan'ın da belirttiği gibi yazma çok karmaşık bir süreçtir. Cümle düzeyinde içeriği, cümle yapısını, kelimeleri, noktalama, kelimelerin doğru yazılımını içerir.

Yazının araç ve amaç olarak kullanımı aşağıdaki üç madde ile açıklanmıştır:

- Yazının araç olarak kullanılması: Yeni kelimelerin not alınması, dilbilgisi kurallarının yazılması, dinleme veya okuma parçalarının sorularına cevapların yazılması gibi. Buradaki amaç öğrencinin öğrencinin dile alışması, onu çalışması ve öğretmenin öğrenciyi kontrol etmesidir.

- Yazının amaç olarak kullanılması: Asıl amaç yazı yazmaktır. Mikro düzeyde harfleri, noktalama işaretlerini doğru kullanma gibi beceriler göz önünde bulundurulurken makro düzeyde içerik ve yazının organizasyonuna önem verilir.

- Yazının hem araç hem de amaç olarak kullanılması: Bu tip yazı aktiviteleri diğer beceriler ile iç içe girmiş aktivitelerde kullanılır. Örneğin okunmuş olan bir gazete yazısına yazılı olarak cevap verme gibi.

Ayrıyeten şunlara da dikkat edilmesi bu becerinin doğru olarak uygulanmasını da sağlayacaktır.

- Öğrencilere, düşündüklerini, duyduklarını, öğrendiklerini, bildiklerini açık, anlaşılır, doğru ve etkili biçimde yazılı olarak anlatma beceri ve alışkanlığı kazandırmak,

- Öğrencilere, düzgün, doğru, güzel, açık ve anlaşılır yazmanın özellik ve niteliklerini tanıtmak ve bunları kazandırmak,

- Yazı ve söze dönüştürülemeyen düşünce, bilgi ve birikimin, yararı olmayacağını öğretmek,

- Dilin iletişimsel işlevinin yazı ya da sözle anlatmak ve aktarmak olduğunu öğretmek,

- Öğrencilerin, düşünce, duygu, bilgi ve birikimlerini belirli amaç ve kendi değer ölçüleriyle bağdaştırarak yazılı olarak anlatmalarını sağlamak,

- Öğrencilerin, ilgilerini çekecek konularda, yazmalarını isteyerek düşünce üretme ve yazma güçlerini geliştirmek,

- Öğrencilerin kendi yazılarını, kağıt düzeni, konu, içerik, düzenleme, dil, anlatım, yazım ve noktalama açılarından incelemelerini, gerekli düzeltmeleri yapmalarını isteyerek onlara hem özeleştiri yapma, hem de bir konuya değişik açılardan bakma alışkanlığını kazandırmaktır.

1.4 Yabancı Dil Öğretiminde Etkinlikleri Planlama.

Etkinlikler önceden şu şekilde planlayarak sıralarsak daha doğru ve faydalı aktarım olacağı düşünülmektedir.

1.4.1 Plan Yapmanın Faydaları

Eğitim-öğretim etkinliklerinin planlanması öğretmenin eğitim sürecinde neyi, ne zaman, nasıl ve niçin öğretmesi gerektiğini açıklayarak verimi artırır. Yapılan plan sayesinde ders konularının dağılımı belirlenir ve derslerin zamanında yapılıp tamamlanmasına yardımcı olur. Öğretmen ve öğrencileri rasgele eğitimden kurtarır ve onlara güven kazandırır. Yöntem, teknik, araç-gereç seçimi daha önceden belirlendiğinden ders kolay anlaşılır. Öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine göre yetiştirilme imkanı sağlar. Öğrencilerin değerlendirilmelerini kolaylaştırır. Öğretmen ve öğrencilerin düzenli ve birlikte çalışma alışkanlığını kazandırır. Planlama, eğitim ve öğretim faaliyetlerine açıklık kazandırır.

1.4.2 Eğitimde Plan Yapmanın İlkeleri;

- Plan, eğitim-öğretimin amaçlarına uygun olmalıdır.
- Plan, eğitim programında belirtilen konulara yer vermelidir.
- Plan, konuların işlenişinde kullanılacak yöntem, teknik, araç-gereç, gezi, gözlem ve deneyleri gözönünde bulundurmalıdır.
- Yapılan her plan belirli bir süreyi kapsamalıdır.
- Plan, öğrencinin seviyesine uygun olmalı, öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları gözönüne almalıdır.

1.4.3 İyi Bir Plan Nasıl Olmalıdır?

Planlamayı kesin bir kalıba oturtmak doğru bir davranış olmayacaktır. Fakat eğitimciler iyi bir planda bulunması gereken özellikleri aşağıdaki şu sorulara göre açıklamışlardır,

- Ne zaman yapacağız? (Tarih)
- Hangi derste yapacağız? (Desin adı)
- Ne kadar zamanda yapacağız? (Süre)
- Ne yapacağız? (Konu)
- Niçin Yapacağız? (Amaç)
- Nelerden Yararlanarak yapacağız? (Araç-gereç)
- Nasıl yapacağız? (İşleniş, yöntem)
- Amaca ulaşıldık mi? (Değerlendirme)

1.4.4 Eğitimde Plan Çeşitleri.

Uzun ve Kısa süreli planlar olmak üzere iki kısımda incelenir;

UZUN SÜRELİ PLANLAR	KISA SÜRELİ PLANLAR
3-5 Yıl süreli	Günlük Ders Planı
1 yıl süreli (yıllık plan)	Gezi planı
1 aylık planlar (Ünite)	Gözlem planı
1 Haftalık Planlar (Ünite)	İnceleme planı
Gözlem planı	Araştırma planı
İnceleme planı	Deney planı
Araştırma planı	

1.5 Yabancı Dil Öğretiminde Ana İlkeler

Ana ilkeleri şu temel alt başlıklar altında incelersek daha somut ve akla yatkın bir netice alınacağı umut edilebilir.

1.5.1 Basitten Karmaşığa Soyuttan Somuta Öğretme.

Öğretim ortamlarının zenginleştirilmesinde kullanılan görsel işitsel araçların öğrenme üzerindeki etkilerinin araştırılması, uzun yıllardan bu yana araştırmacıların ilgisini çekmektedir. Örneğin 1937’lerde Hoban E. , tarafından görsel-işitsel araçların etkinliği üzerine bir sınıflandırma yapılmıştır. Buna göre, eğitim ortamında kullanılan materyaller, sundukları eğitim ortamının soyuttan somuta oluş özelliğine göre sınıflandırılmıştır.

- Öğrenme işlemine katılan duyu organlarımızın sayısı ne kadar fazla ise, o kadar iyi öğrenir ve öğrenmelerimiz o kadar kalıcı olur.
- En iyi öğrendiğimiz şeyler, kendi kendimize yaparak öğrendiğimiz şeylerdir.
- En iyi öğretim somuttan soyuta ve basitten karmaşığa doğru gidilendir.

Eğer öğrenciler aşağıda belirtilenleri yaparlarsa daha iyi öğrenirler.

- 1- Bilgiyi kendi kelimeleriyle yeniden ifadelendirmek.
- 2- Örneklendirmek
- 3- Çeşitli biçimlerinin ve durumlarının neler olduğunu ayırt etmek.
- 4- Bilgi ile diğer faktörler ve fikirler arasında bağlantı kurmak.
- 5- Bilgiyi çeşitli biçimlerde kullanmak.
- 6- Bazı sonuçlarını önceden görmek.
- 7- Bilginin karşıtını veya tersini ifadelendirmek

1.5.2 Görsel Ve İşitsel Araçları Kullanma.

Görsel ve işitsel araçlara dayalı olarak yapılan öğretimin yararları aşağıdaki gibidir:

- 1- Öğrencilerin güdülenme düzeyleri artar.

- 2- Öğrenmeyi somutlaştırır.
- 3- Öğretme, öğrenme sürecine çeşitlilik ve değişiklik katar.
- 4- Verbalizmi önler yani sözden ekonomi sağlar ve zamanı daha iyi değerlendirmeyi sağlar.
- 5- Öğrenilecek konular üzerinde daha etkili alıştırma ve pratik yapmayı sağlar.

1.5.3 Duyu Organlarının Tümüne Hitap Eden Kalıcı Bir Öğretim Metodu İzleme.

Bilgilerin, becerilerin ve davranışların öğretilmesi ve kazandırılması için kullanılan usullere, yollara veya tekniklere öğretim metodu denilmektedir. Çünkü öğretim işinde metot esastır. Metotsuz yapılan çalışmalar, tesadüflere bırakılmış demektir. Halbuki öğretim etkinlikleri tesadüflere bırakılamaz. Öğretim metotları, öğrenmenin etkili bir şekilde gerçekleşmesinde önemli bir rol oynar.

Duyu Organlarımız ve Öğrendiklerimiz

Görme	%83
Duyuma	%11
Koklama	%3.5
Dokunma	%1.5
Tatma	%1

Bu tablodan da anlaşılacağı gibi, öğrendiklerimizin %95'i görsel-ışitsel duyularımıza hitap eden öğrenme ortamlarında gerçekleşmektedir. Diğer bir deyişle, görsel-ışitsel materyallerle zenginleştirilmiş öğrenme ortamları, etkin öğrenmenin gerçekleşmesinde vazgeçilemeyecek unsurlardır. Öğrenmenin gerçekleşmesi ile eş öneme sahip diğer bir faktör ise, öğrendiklerimizi akılda tutabilme ve bunları günlük hayatta kullanabilmedir.

1.5.4 Bir seferde bir tek yapıyı öğretme.

Yabancılara Türkçe öğretirken üzerinde durulması gereken en önemli husus öğrenciye bir dil bilgisi yapısı kavratılmadan yeni bir yapıya geçilmemesi gereğidir. Aynı anda birden fazla yapıyı öğrenciye kazandırmaya çalışmak, verilmek istenenin tam anlaşılmasına ve belirli bir süre geçtikten sonra unutulmasına ya da diğer yapılarla karıştırılmasına yol açmaktadır. Verilen yapıların iletişimde kullanıldığı biçimiyle örneklerle desteklenmelidir. Çünkü, uygulaması yapılamayan bilgi, çabuk unutulacaktır.

1.5.5 Tekrar ve özümsetme metodunu etkin bir şekilde uygulama.

Dil öğretiminin ilk basamağından itibaren öğrencilerin yaptıkları yazılı ve sözlü yanıtları anında düzeltmek gerekir. Yoksa yanıtlar üst üste yığılacak ve karşımıza büyük bir problem olarak çıkacaktır. Öğrenci bu düzeltmenin kendi iyiliği için yapıldığını kavradığında daha mutlu olacaktır.

Bu düzeltmelerin yapılabilmesi için tekrar ettirmek, yanıtları düzeltip iyi bir şekilde özümsetmek gerekmektedir. [4,s.3-4]

1.5.6 Öğrencilerin derse daha etkin katılmalarını sağlama.

Dil öğretiminde amaç yaşayarak öğrenmedir. Çünkü, insan duyduklarının büyük bir bölümünü unuttur. Okuduklarının bir kısmını hatırlar, ama yaptıklarını çok büyük bir oranda hatırlar. Sınıf içi uygulamalarının tamamının öğrenciye dönük ve dolayısı ile öğrenciyi her an aktif durumda tutacak biçimde olması gerekir. Çünkü, eğitimde dikkat süresinin 20 dakikayı geçmediği göz önüne alınırsa bu kısa süre içinde öğrenciyi sıkmadan ona bir şeyler kazandırmak ancak onun katılımı ile mümkün olabilir.

1.5.7 Verilen bilgilerin günlük hayattan alınması ve tatbik edilmesi.

Yabancılara Türkçe öğretirken yaşayan Türkçenin öğretilmesi çok önemlidir. Aksi takdirde yukarıda da değindiğimiz gibi öğrenciler içine girdikleri Türk toplumunda öğrendikleri Türkçe ile iletişim kurmakta zorlanacaklardır. Bu da Türkçeyi öğretme hedefinden uzak bir tutumdur. Gerek ders kitapları , çalışma kitapları ve kaset ve cd'lerde gerekse sınıf içi konuşmalarda yapaylıktan uzak durulmalıdır. Öğretim elemanı yalnızca kendi kullandığı cümleleri değil, toplumun değişik kesimlerinde kullanılan standart Türkçeyi öğretmek zorundadır.

1.5.8 Öğrencileri motive etme ve cesaretlendirme.

Hem dersi tek düzelikten kurtarmak hem de öğrencilerin yaparak, yaşayarak dil öğrenmelerini sağlayabilmek için şarkı, şiir, fıkra, tekerleme, bulmaca ve değişik oyunlardan yararlanmak gerekir. Yabancı dilde unutulmayan şeylerin başında şarkılar ve tekerlemeler gelmektedir. Ayrıca, 60 oktava kadar müziğin insanı öğrenmeye daha açık hâle getirdiği gerçeği unutulmamalıdır.

1.5.9 Anadilin gerekli durumlarda kontrollü bir biçimde kullanılmasına izin verme.

Bu çalışma yabancı dil eğitiminde öğrencilerin ana dilinin rolünün tekrar gözden geçirilmesinin gerekliliğine dikkat çekmektedir. Son yüz yılda anadilin yabancı dil öğretiminde kullanımı ile ilgili olarak farklı kavramsal düşünce okulları tarafından ortaya atılmış olan görüşlerin kısa bir özeti sunulmakta ve yabancı dil öğretiminde anadilin kullanılmasının ne zaman faydalı olup olmayacağına örnekleri verilmektedir. Yazar, planlı kullanılması şartı ile öğrencilerin anadilinin yabancı dil öğrenim ve öğretimini kolaylaştıracak faydalı bir kaynak olduğu ve yabancı dil öğrenimine engel teşkil edecek bir faktör olarak görülmemesi gerektiği fikrini desteklemektedir.

1.5.10 Bireysel farklılıkları dikkate alma.

Her öğrencinin dil öğrenme ihtiyacı ve kendi fiziki, psiko-sosyal durumu aynı değildir. Bu sebeple öğrencilerin yaş, eğitim durumu, sosyal konumu ve Türkçeyi

öğrenme sebebi mutlaka göz önüne alınmalı ve özellikle verilecek ödevlerde buna dikkat edilmelidir.

1.6 Yabancı Dil Öğretiminde Dikkat Edilecek Hususlar

Yabancı dil öğretiminde şunlara özellikle dikkat edilmelidir:

- 1- Öğretime dinleme ve konuşma becerilerinin geliştirilmesi ile başlanması.
- 2- Okuma ve yazma becerilerinin; konuşma ve dinleme becerilerinin gelişimine uygun bir ağırlıkta verilmesi.
- 3- Öğrencilerin temel konuşma kalıplarını öğrenmesini ve ezberlemesini sağlamalı ve bu sağlandıktan sonra ise söyleyebildiklerini de okuyup yazmalarını öğretmeliyiz.
- 4- Günlük ve yaşayan bir dili öğretmeliyiz. Kelimeleri ve diyalogları bu şekilde oluşturmalıyız.
- 5- Öğrencilere öğrendikleri bu yeni dili kullanma alışkanlığı kazandırmalıyız.
- 6- Seslerin en doğru şekilde çıkartılmasını öğretmeliyiz.
- 7- Yeni dille ana dil arasında farklılıkları ve ses problemlerini göstermeli ve öğretmeliyiz.
- 8- Materyallerimizi kolaydan zora doğru sıralayarak vermeliyiz. Yeni cümle kalıplarını öğrendikleri kelimelerden oluşturmalıyız.
- 9- Öğrencilere öğrendiklerini kullanma şansı tanınmalıyız.
- 10- Yeni bir yapıyı sunmadan önce bu yapıya ait olan görsel ve işitsel materyalleri temin etmeliyiz.
- 11- Temel seviyede yapılan hiçbir hatanın küçük olmadığını unutmamalı ve hemen düzeltmeliyiz.
- 12- Problem olan bir mesele varsa sadece o mesele üzerinde durmalı ve diğer probleme çözüm sonrasında geçmeliyiz.
- 13- Amacımız öğretilen dili konuşulduğu gibi öğretmektir.
- 14- Sınıfta sadece siz konuşmamalısınız. Öğrencilerde sizin kadar söz alabilmeliler.
- 15- Bütün kuralları öğretmeye çalışmamalıyız. Bunun yerine konuşma kalıplarını doğru ve etkin bir biçimde kullanmalarını sağlamalı ve bunu yaparken detaylarda boğulmamalıyız.
- 16- Öğrencilere sorumluluk vermeli ama takip etmeliyiz.
- 17- Dersi planlarken derse çeşitlilik katmalıyız. (oyun, görsel materyal...)
- 18- Öğrencinin başarısını ölçerken sadece öğretilen yerlerde sormalıyız. Ama başarıyı sadece imtihan sonucuna endekslememeliyiz.

1.6.1 Yabancı Dil Öğretmeninin Nitelikleri

Yabancı dil öğretmeninde şu niteliklerin olması elzemdir:

- 1- Yabancı dil öğretmeni branşında bir numaradır.

- 2- Her şeyden önce öğretmen mesleğini sevmeli ve kendi sahasında söz sahibi olmalıdır.
- 3- Yabancı dil öğretmeni seven ve sevilen bir insandır.
- 4- Öğrencilerin "Bu dersi neden görüyoruz?","Bize ne faydası var?" sorularına cevap verilmeli ve günlük hayattan örnekler verilerek somutlaştırılmalıdır.
- 5- Dersi anlatırken kısa ve öz konuşulmalı, öğrencilerin anlamadığı yerleri farklı kelimeler kullanarak sabırla tekrar etmeli.
- 6- Yabancı dil öğretmeni hassas bir terazi gibidir. Öğrencilerin sıkıldıklarını veya dikkatlerinin dağıldığını gözlerinden anlayabilmeli, böyle anlarda fıkralar veya kısa anekdotlarla derse ara vererek dersin ağır havasını dağıtmalı.
- 7- Yabancı dil öğretmeni öğrencilerini teşvik eder, onların cesaretini kırmaz.
- 8- Öğrenciler sorulan bir soruya yanlış cevap verdiğinde kesinlikle sınıf içerisinde onu küçük düşürecek tavırlar sergilememeli.
- 9- Yabancı dil öğretmeni anlatan değil rehberlik edendir.
- 10- Öğretmen sınıfta her öğrenciye eşit söz hakkı vermelidir.
- 11- Yabancı dil öğretmeni dersini öğrenci merkezli olarak yürütün.

1.6.2 Öğrenciler Hangi Öğretmenleri Sever?

Yabancı dil öğretmeni, yapılandırmacı yaklaşımın gerektirdiği biçimde, öğrenme-öğretme etkinliklerini iyi planlamak; eski "geleneksel" tutumlardan vazgeçip, "öğrenci merkezli" öğretmeye doğru yol almak; düşünen, sorgulayan, araştıran, eleştiren, çok yönlü okuyan bireyler yetiştirebilmek için öğrencileri etkin kılmalıdır. Ürün kadar öğrenme sürecine de önem vermek gerekir.

- 1- Kendilerini zorlayan
- 2- Başarısız olduklarında onları cesaretlendiren
- 3- Sürpriz quizler yapan
- 4- Kendilerine düzenli ödev veren
- 5- Kendilerinden yüksek başarı bekleyen

Eğitim bilimleri alanında yapılan araştırmalar neticesinde, en iyi öğretme-öğrenme etkinliklerinin nasıl gerçekleştirilmesi gerektiği ortaya koyulmuştur.

Öğrenme-öğretme ortamlarını iyi düzenleyebilmek, öğrencilerin beş duyu organını etkileyerek ve onlara zengin öğrenmeler yaşatacak ortamları yaratabilmek, bireysel farklılıkları göz önüne alıp, bilgi teknolojilerini düzenle ve etkili bir biçimde kullanabilmek de ideal öğretmenin özellikleri arasında yer almalıdır.

Aslında herkesin "ideal öğretmeni" farklı olabilir. Ve hatta bu idealin sınırı yoktur. Fakat genel doğrular ve araştırmalar çerçevesinde düşünüldüğünde, ideal

öğretmen için bazı özellikler sıralanabilir.Bu özellikler, olması istenen ve olduğunda bizi verimli-etkili bir eğitime kavuşturacak öğretmenlerin özellikleridir.Çünkü öğrenciler, öğrendiklerini günlük yaşama aktaramadıkları; sorgulamaktan, düşünmekten ve eleştirmekten kaçındıkları için, biz eğitimimize “kötü” diyoruz.İşte ideal öğretmen, öğrencilerini bu anlayışla ve bu eksiklikleri görerek yetiştirmeye çalışan öğretmendir.

Yabancı dil öğretmeni, alanında uzmanlaşmış olmalıdır.Alanıyla ilgili konularda bir soru yöneltildiğinde, karşısındaki kişiyi-kişileri sağlıklı bir biçimde bilgilendirebilmeli, karşısındakilerin kafasında soru işareti bırakmayacak biçimde konuyu açıklayabilmelidir.Ayrıca yabancı dil öğretmeni, sürekli kendini güncellemeli ve bilgilerini yenileriyle değiştirmelidir.Elbette bunu yaparken “sınama” yapabilmelidir.Öğrencilere “sorgulama” becerisini ve bilincini kazandıracak bir öğretmene de böyle bir tutum yakışır zaten.

Öğretme öğrenme sürecinin etkili olabilmesi için o iki kişi arasında çok özel bir ilişkinin kurulması gerekir. Başka bir deyişle öğretmen ve öğrenci arasında özel bir bağ kurulmalıdır.

Sınıfta öğretmenle öğrenci arasındaki ilişkiler, öğrenmenin ve eğitimin temelini teşkil eder. Söz ve eyleme dayalı bu ilişkiler iyi ise, sınıfta olumlu bir öğrenme atmosferi oluşur; ilişkiler kötü ise, sınıfın öğrenme atmosferi giderek bozulur ve eğitim amacına ulaşmaz . O hâlde sınıftaki eğitici ortamın büyük ölçüde öğretmenin davranışlarına bağlı olduğu söylenebilir.

Öğretmen davranışlarının niteliklerini inceleyen birçok çalışma vardır.Öğretmen davranışları özelliklerine göre temel olarak iki yönde ele alınmaktadır.Birinci yöndeki davranışlar öğrencide sevgi, saygı ve yaklaşma yaratırken, ikinci yöndeki davranışlar ise endişe, korku ve uzaklaşma yaratır.Dolayısıyla birinci türdekiler demokratik, ikinci türdekiler otokratik bir öğretmenin davranışları olarak nitelendirilmektedir. Bu sınıflandırmaya göre ideal bir öğretmen demokratik öğretmen tanımı içine girmektedir.

İyi bir öğretmen;

Smith iyi ve kötü öğretmeni şu şekilde tanımlamaktadır;

- 1- Konu alanını çok iyi bilir ve bildiklerini öğrenciye etkili bir biçimde aktarır.
- 2- Öğrenciyi anlar, onun ihtiyaç ve beklentilerine uygun eğitim ortamları düzenler;
- 3- Öğrenciyi çalışmaya karşı güdüler.
- 4- Öğrencilerin birbirinden farklı olduğunu kabul ederek her öğrenci ile ayrı ayrı ilgilenir.
- 5- Öğrenciye rehberlik yapar, öğrencilerin sorunlarını fark eder.
- 6- Öğrencisini ve öğretmeyi sever.
- 7- Öğrencilerin derse olan ilgisini çeşitli tekniklerle arttırır.
- 8- Bütün öğrencilerin dersi dikkatli dinlemelerini sağlar.
- 9- Öğrencilerin verdiği ödevleri yapmalarını sağlar.
- 10- Öğrencilerin sınıftaki farklı seviyelerine göre ders anlatır.
- 11- Öğrencilerin sınıftaki disiplinsiz davranışlarına izin vermez.

- 12- Derslerine yeterli hazırlık yaparak girer.
- 13- Sınıftaki öğrenciler üzerinde olumlu bir izlenim bırakır.
- 14- Sınıfa çok iyi hakim olur.
- 15- Öğrencilerin gelişim ve ergenlik gibi çeşitli sorunlarıyla ilgilenir.
- 16- Öğrencilerle sağlıklı iletişim kurar.
- 17- Sınıfta uyulması gereken kurallara öğrencilerin uymasını sağlar.
- 18- Öğrencileri her konuda “etkin olarak” dinler.
- 19- Öğrencilere derste soru sorma imkanı verir.
- 20- Öğrencileri daha iyi tanıyan aileleri ile her zaman görüşür.
- 21- Daima üzüntü ve gerginlikleri hisseder ve bu durumu en asgari düzeye indirger,
- 22- Öğrencilerin ayrı ayrı bireyler olduklarını ve her birinin bireysel ilgiye ihtiyaçları olduğunu bilir ve kendilerini iyi hissetmelerini sağlar,
- 23- Çalışma hayatına ve görev anlayışına kuvvetle inanır fakat bunu menfi bir baskı ile yapmaz,
- 24- Öğrenciler ve ailelerini olumlu bir şekilde yönlendirir ve ortak çalışma gereğini kabul eder
- 25- Sert davranmaktan kaçınır,
- 26- Eleştirmekten ziyade ödüllendirmeye önem verir,
- 27- Öğrencilerin, isteklerini, yeteneklerini ve kişiliklerini bilir,
- 28- Sonuçları, değişken ve ilginç olarak görür,
- 29- Geniş kapsamlı müfredatı temel becerileri geliştirmek için en iyi yol olarak görür,
- 30- Öğrenim deneyimleri için merak ve yaratıcılığı anahtar kavram olarak görür,
- 31- İçerik ve öğrencilere uyum sağlamak için öğretim faaliyetlerini çeşitlendirir.

Böyle bir öğretmen tarafından yönetilen sınıf canlı, ilginç ve başarılı öğrencilerle dolu olacaktır. Az bir stres ve küçük bir gerginlik olacaktır. Buna karşın birçok grup iş birliği ve tolerans olacaktır. Öğrenciler öğrenmek için istekli olacak ve ona göre davranacaklardır. Ayrıca hepsi kendilerine güvenilen, kendi kendilerini disipline etmiş ve kendine güvenli öğrenciler olacaklardır.

Kötü bir öğretmen:

- 1- Genellikle öğrencileri korkutur ve sert bir yetişkin gibi davranır,
- 2- Gerçek dışı amaçlar üzerine dayalı baskı ile stres oluşturur,
- 3- Öğrencileri ve ailelerini olumsuz yönden ele alır,
- 4- Ödülden çok cezaya önem verir, sükûnetten ziyade stresi benimser ve çok az gülümser,
- 5- Her zaman cezalandırarak şeyler bulur ve bir olayda bunu yapılandırır,
- 6- İstekleri dondurur, canlı ve meraklı öğrencileri tehdit olarak görür,

- 7- Geniş kapsamlı müfredatı sevmez eğitimde temel becerileri dar şartlar içinde düşünür,
- 8- Sonuçları standart görür ve kısıtlayıcı bir zaman cetveli geliştirerek her şeyde bunu hâkim kılar,
- 9- Kendi tariflerini geliştirir,
- 10- Değişikliklere şüphe ile yaklaşır,
- 11- Pasif öğretimi tercih eder,
- 12- Çoğu kez öğrencileri taciz eder,ancak onlardan iyi bir davranış ve tolerans bekler.

1.6.3 Öğrencilere Göre “İyi Öğretmen” in Nitelikleri

Bir öğretmenin sınıfı tarafından beğenilmesini sağlayan kişilik çizgilerini belirlemek üzere yapılan araştırmaya göre, öğrencilerce en çok vurgulanan nitelik şöyledir:

- 1- İşbirliğine dayanan demokratik tavır.
- 2- Her çocuk için sevecen ve saygılı olma.
- 3- Sabır
- 4- Geniş bilgi.
- 5- Hareket ve görünüşün boşa gitmesi.
- 6- Doğruluk ve taraf tutmamak.
- 7- Esprili olmak.
- 8- Tam itidal ve metanet
- 9- Öğrencilerin sorunlarına ilgi duymak.
- 10- Esneklik
- 11- Cesaretlendirme ve takdir etmede iyi niyet.
- 12- Özel bir konuyu öğretmede olağanüstü başarı.

1.6.4 Öğrencilere Göre “İyi Öğretmen”in Özelliklerine Yönelik Soru ve Cevaplar

Öğrencilerin ruh dünyalarında meydana gelen yansımalar bize en doğru ip ucunu verir.Bu yansımalara biz cevap diyoruz.Öğrencilerin verdikleri bazı cevaplar ise bize çok şey anlatıyor.

- 1- Öğretmenin sınıfta her öğrenciye eşit davranması bazı öğretmenlerin çeşitli özellikleriyle bazı öğrencileri çok beğendiklerini, bazılarını da hiç sevmediklerini belli etmemeleri.
- 2- Öğrenci dersini çalışmadığı ve sözlü sınavlarda başarısız olduğu zaman öğretmenin sert eleştiriler yapmaması hakaret edici sözler söylememesi.
- 3- Sınıfta öğretmenin çok otoriter davranarak rahatsız edici bir sükunet istememesi normal hareket ve konuşma serbestliğini tanınması.
- 4- Kendi sorunları ve sıkıntıları olduğu zaman sınıfa haşın davranmaması.

- 5- Dersleri soyut olmaktan çıkarıp güncel örnekler vermesi, çevre kaynaklarından ve örneklerinden yararlanarak daha cazip hale getirmesi.
- 6- Derste bir davranışını beğenmediği öğrenciyi sınıf önünde küçültmeden hesap sormadan yalnız olarak karşısına alıp onu tanımaya davranışının nedenlerini anlamaya çalışması.
- 7- Keyifsiz veya huzursuz olan öğrencileri fark ederek onları psikolojik dünyalarıyla da tanımaya çalışması.
- 8- Sınıfta bazı öğretmenlerin disiplin kuruluna gönderecekleri olayları öğretmenin kendi olanaklarıyla aydınlatmaya çalışarak öğrencileri maddi cezalardan koruması ve istenilmeyen davranışlarını düzeltmelerine yardımcı olması.
- 9- Sınıfta şakacı mizahıyla esprili bir hava oluşturması, dersin içine ilginç örnekler ekleyerek öğrencilerin dikkatlerinin dağılmasını önlemesi.

Kısaca iyi bir öğretmen, iyi bir insandır. Bilgi ve güzel davranışın beraber bulunduğu, örnek alınabilecek bir kişilik ve hususiyet taşıyan öğretmen, tabiki mesleğini daha iyi bir şekilde icra edecektir.

2. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN ARAÇLAR

- 2.1 Dil Öğretim Ortamının Kullanımındaki Teknolojik Alt Yapı
- 2.2 Dil Öğretim Ortamının Dizaynı (Sınıf,Kulüp,Dil Laboratuvarı)
- 2.3 Dil Öğretim Ortamının Kullanımı
- 2.4 Dil Öğretim Ortamının Kullanımındaki Etkinlikler

2.1 Dil Öğretim Ortamının Kullanımındaki Teknolojik Alt Yapı

Öğretmenlerin, öğretim teknolojilerini etkin bir şekilde kullanabilmeleri için öncelikle elektronik okur yazarlığı ve bilgisayar okur-yazarlığı becerileri kazanmaları gerekmektedir.Dil öğretim ortamının teknolojik altyapısı tabiki insan faktörüne bağlıdır.Gerçek anlamda bir sonuca ancak iyi bir teknolojik donanımına sahip eğitimcilerle ulaşmak mümkündür.Bilgisayar okur yazarlığını tanımlamak gerekirse, “Bilgisayar okur yazarlığı, bir insanın bilgisayarı artık klasikleşmiş birtakım işler için kullanabilmesi ve bilgisayar teknolojisi kullanılan diğer sistemleri kullanmaya kolayca adapte olması demektir. Bilgisayar okur yazarı bir insan; kişisel bilgisayarları fazla zorlanmadan kullanabilir, bilgisayarlarda temel bazı işlemleri (kelime işlemcilerle yazı yazma, basit analizler, raporlar yapma, basit çizim programları kullanma, yazıcı kullanma) gerçekleştirebilir.

Dil öğretim ortamında sağlanacak bilgisayarlar, öğretim teknolojilerinde yetişmiş öğretmenlerin elinde ve gerekli yazılımlarla hiç kuşkusuz eğitim-öğretime büyük katkılar sağlayacaktır. Ancak unutmamalıdır ki internete bağlı bir bilgisayar internete bağlı olmayan bir bilgisayardan çok daha verimli ve etkindir. Bu nedenle dil öğretim ortamında teknolojik olanaklarla ve internet erişimi ile desteklenmelidir. İnternetin, insanlar arası iletişimde en az matbaanın icadı kadar hatta daha da önemli olduğu ileri sürülmektedir. Matbaanın icat edilmesi ve de dünyada yaygınlaşması yüz yıldan fazla bir zaman sürmüştür.Oysa internetin kullanımını dünyada alabildiğine hızla büyümektedir. Daha şimdiden dünya nüfusunun %12’den fazlası internet kullanmaktadır.(Bu veriler 2002 yılına ait olup şu anda kullanım oranı % 50 seviyesine yaklaşmıştır.) Warschauer, internetin iletişimde bir devrim olduğunu iddia etmektedir.

İnternet, insan iletişimde dil, yazı ve matbaadan sonra dördüncü devrimdir. Örneğin internetten önce bir bilim adamı bir şey icat ettiğinde bir veya birkaç yıl sürebilen bir süreçte bunu ancak bilimsel makalelerle, yayınlarla duyurabiliyordu. Oysa günümüzde bir bilim adamı internet sayesinde tüm dünyadaki bilim adamlarıyla sürekli iletişim halinde.

Ülkelerin gelişmişlik göstergelerinden biri de internet kullanım oranları ile belirlenmektedir. İnternet kullanımını günümüzde gittikçe yaygınlaşmaktadır. Her gün binlerce ev, okul, kurum vs. internet erişimine sahip olmaktadır. 3 Kasım 2004 tarihinde güncellenmiş dünyada internet kullanım oranı aşağıdaki gibidir.

(Demirel,Özcan.Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme: 2004)

DÜNYADA İNTERNET KULLANIM ORANI

Afrika

Bölge	Afrika	
Bilgisayar Kullanan Nüfus	893,197	2004 (tahmini)
İnternet Kullanımı	4,514,400	2000
İnternet Kullanımı	12,937,10	2004
Kullanıcı Büyümesi	186.60%	2000-2004
İnternet Kullanan nüfus	1.40%	
Dünya Yüzdesi	1.60%	

Tablo:1

Asya

Bölge	Asya	
Bilgisayar Kullanan Nüfus	3,607,499,	2004 (tahmini)
İnternet Kullanımı	114,303,000	2000
İnternet Kullanımı	257,898,314	2004
Kullanıcı Büyümesi	7.10%	2000-2004
İnternet Kullanan nüfus	31.70%	
Dünya Yüzdesi	31.70%	

Tablo 2:
Avrupa

Bölge	Avrupa	
Bilgisayar Kullanan Nüfus	730,894,078	2004 (tahmini)
İnternet Kullanımı	103,096,093	2000
İnternet Kullanımı	230,886,424	2004
Kullanıcı Büyümesi	124.00%	2000-2004
İnternet Kullanan nüfus	31.60%	
Dünya Yüzdesi	28.40%	

Tablo 3:
Orta Doğu

Bölge	Orta Doğu	
Bilgisayar Kullanan Nüfus	258,993,600	2004(tahmini)
İnternet Kullanımı	5,284,800	2000
İnternet Kullanımı	17,325,900	2004
Kullanıcı Büyümesi	227.80%	2000-2004
İnternet Kullanan nüfus	6.70%	
Dünya Yüzdesi	2.10%	

Tablo 4:
Kuzey Amerika

Bölge	Kuzey Amerika	
Bilgisayar Kullanan Nüfus	325,246,100	2004 (tahmini)
İnternet Kullanımı	108,096,800	2000
İnternet Kullanımı	222,165,659	2004
Kullanıcı Büyümesi	105.50%	2000-2004
İnternet Kullanan nüfus	68.30%	
Dünya Yüzdesi	27.30%	

Tablo 5:

Latin Amerika / Karibik

Bölge	Latin Amerika	
Bilgisayar Kullanan Nüfus	541,775,800	2004 (tahmini)
İnternet Kullanımı	18,068,919	2000
İnternet Kullanımı	55,930,974	2004
Kullanıcı Büyümesi	209.50%	2000-2004
İnternet Kullanan nüfus	10.30%	
Dünya Yüzdesi	6.90%	

Tablo 6:
Okyanusya

Bölge	Okyanusya	
Bilgisayar Kullanan Nüfus	32,540,909	2004 (tahmini)
İnternet Kullanımı	7,619,500	2000
İnternet Kullanımı	15,787,221	2004
Kullanıcı Büyümesi	107.20%	2000-2004
İnternet Kullanan nüfus	48.50%	
Dünya Yüzdesi	1.90%	

Tablo 7:

Dünya Toplamı

Bölge	Dünya	
Bilgisayar Kullanan Nüfus	6,390,147,487	2004 (tahmini)
İnternet Kullanımı	360,983,512	2000
İnternet Kullanımı	812,931,592	2004
Kullanıcı Büyümesi	125.20%	2000-2004
İnternet Kullanan nüfus	12.70%	
Dünya Yüzdesi	100.00%	

Tablo 8:

Öğretim teknolojilerinin gelişim çizgisinde en güncel ve en son araç olarak bilgisayar bulunmaktadır. Günümüzde eğitimde bilgisayardan etkin bir şekilde yararlanma için Peterson, öğretim teknolojilerinde bilgisayarı aşağıda listelenmiş yazılım, uygulamalar ve teknolojilerle entegre edilmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Liste şu şekildedir.

- Multimedya - Hipermedya (sesi, hareketli görüntüyü, müziği, sözcükleri / metinleri birleştiren veri tabanı).
- CD-ROM. (eğitim, test, bilgi, belgesel, sözlük vs. CD'leri)
- İnternet.
- Intranet.
- Çevrimiçi dergiler, e-dergiler, gazeteler, e-gazeteler.
- E-veri tabanları.
- Çevrimiçi sözlükler, çevrimdışı elektronik sözlükler.
- Sesli ve/veya görüntülü canlı bağlantılar (kişiyle/grupla).
- E-posta (e-mail).
- Elektronik sohbet kümeleri (meslek ve ilgi alanlarına göre).
- Arama motorları.
- Uzaktan erişimli dijital kütüphaneler.
- Dosya transferi.
- İnternet üzerinden çeviri.
- Çevrimiçi alıştırma ve pratik sayfaları.
- Uzaktan (İnternet yardımıyla) eğitim.
- Seviye belirleme testleri.
- Uzaktan senkronik veya asenkronik eğitim.
- Okullar arasında video konferans yardımıyla ortak ders.
- Bağımlı dizin (Concordances) [6:s-15]

Eğitimde öğretim teknolojilerini kullanımını şu gerekçelere dayandırılmaktadır:

- 1- “Toplum, okul, öğretmenler ve öğrenciler arasındaki işbirliğini, bilgi teknolojileri araçlarını kullanarak geliştirmek,
- 2- Öğrenme ortamlarını, eğitimsel yazılımlar, elektronik referanslar, uygulama yazılımları ve eğitsel oyunlarla desteklemek; böylece eğitimin kalitesini artırmak,
- 3- Bilgi teknolojisi araçlarını her kademedeki öğrenme ortamlarına entegre etmek,
- 4- Her öğrenciye eğitim hayatı boyunca her türlü gelişmiş bilgi teknolojisi araçlarına (bilgi kaynaklarına) ulaşma imkanı sağlamaktır.

Teknolojik gelişmelere koşut olarak yabancı dil öğretimi de teknoloji tabanlı bir alana kaymakta, diğer bir ifadeyle teknolojik çalışmaların ağırlık kazandığı programlar

geliştirilmektedir. Bunun nedenlerinden biri dil öğretim ortamında video oyunları, televizyonla ve buna benzer multimedya gereçlerle tanışmış olan öğrencilerin dikkatlerini dil öğretimine çekme zorunluluğu yatmaktadır.

2.2 Dil Öğretim Ortamının Dizaynı ve Teknolojinin Kullanımı

Dil öğretim ortamlarında teknolojik alt yapının kullanımı için gerekli olan materyal destek ve donanım ancak onu kullanacak kişilerin yani öğretene ve öğrenenlerin bu beceriye sahip olmalarını mecburi kılmaktadır. Öğretmenlerin, öğretim teknolojilerini etkin bir şekilde kullanabilmeleri için öncelikle bilgisayar kullanma becerileri kazanmaları gerekmektedir. Dil öğretim ortamının teknolojik altyapısı tabiki insan faktörüne bağlıdır. Gerçek anlamda bir sonuca ancak iyi bir teknolojik donanıma sahip eğitimcilerle ulaşmak mümkündür.

Dil öğretim ortamında sağlanacak bilgisayarlar, internete bağlı olması durumunda daha verimli ve etkindir. Bu nedenle dil öğretim ortamında teknolojik olanaklar ve internet erişimi ile desteklenmelidir. İnternetin, insanlar arası iletişimde günümüzde çok önemli ve vazgeçilmez bir yer tuttuğu yadsınamaz bir gerçektir. Pek çok icadın dünyada yaygınlaşması yüz yıldan fazla bir zaman almışken; internetin kullanımı dünyada alabildiğine hızla büyümektedir. Daha şimdiden dünya nüfusunun %15.2'den fazlası internet kullanmaktadır. (Bu veriler 2005 yılına aittir.)

İnternet, insan iletişiminde dil, yazı ve matbaadan sonra dördüncü devrimdir. Örneğin internetten önce bir bilim adamı bir şey icat ettiğinde bir veya birkaç yıl sürebilen bir süreçte bunu ancak bilimsel makalelerle, yayınlarla duyurabiliyordu. Oysa günümüzde bir bilim adamı internet sayesinde tüm dünyadaki bilim adamlarıyla sürekli iletişim halindedir.

Ülkelerin gelişmişlik göstergelerinden biri de internet kullanım oranları ile belirlenmektedir. İnternet kullanımı günümüzde gittikçe yaygınlaşmaktadır. Her gün binlerce ev, okul, kurum vs. internet erişimine sahip olmaktadır. 3 Kasım 2004 tarihinde güncellenmiş dünyada internet kullanım oranı aşağıdaki gibidir. [7:s-2]

Dünya Toplamı

Bölge	Dünya	
Bilgisayar Kullanan Nüfus	6,390,147,487	2004 (tahmini)
İnternet Kullanımı	360,983,512	2000
İnternet Kullanımı	812,931,592	2004
Kullanıcı Büyümesi	125.20%	2000-2004

İnternet Kullanan nüfus	12.70%	
Dünya Yüzdesi	100.00%	

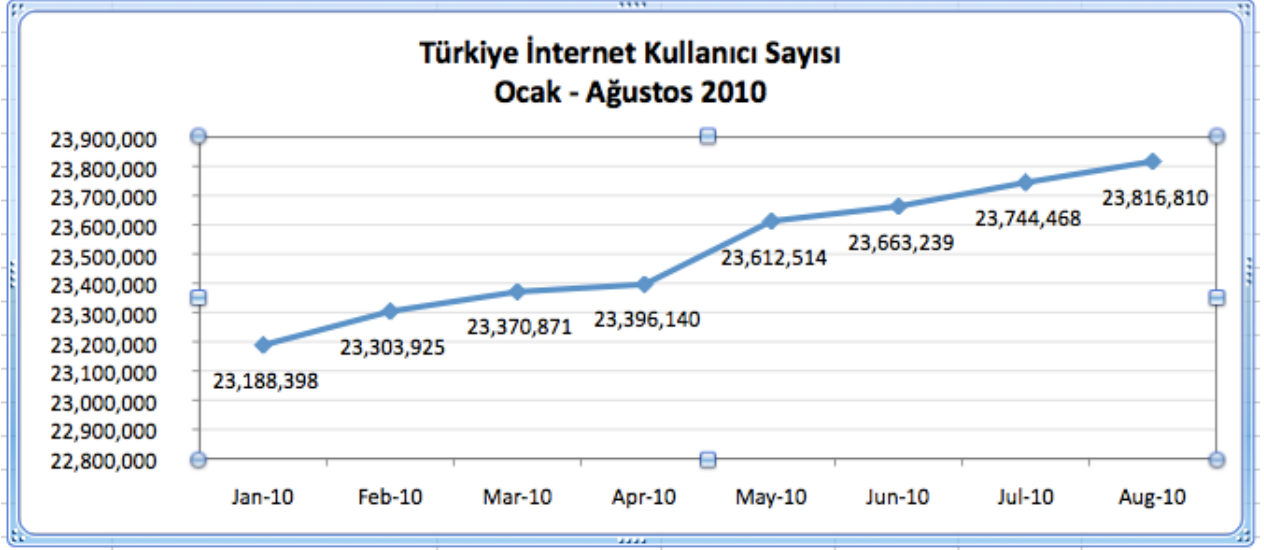
2002 yılında hazırlanmış bir raporda ise bu oran %12 olarak tespit edilmiştir.2004 yılında hazırlanmış başka bir raporda ise %1'le yakın bir artış az gibi görülsede de bunu dünya nüfusuna orantıladığınızda 70 milyonluk bir artışa mukabil geldiği görülecektir.Bu sayı bize internet kullanımının dil öğretiminde ne kadar ehemmmiyetli olduğunuda göstermektedir.Zira internetten 70 milyon insana ulaşabilme imkanı ortaya çıkmaktadır ki internet vasıtasıyla dil öğreten kurumlar için bu rakam küçümsenmeyecek kadar büyüktür.2005 yılı internet kullanım oranlarına bakacak olursak bu oranının %15.2'ye ulaştığı görülecektir.Bu büyümeyle birlikte internet kullananların sayısı yaklaşık olarak 160 milyon artmıştır.

Dünyada İnternet Kullanım Oranı :

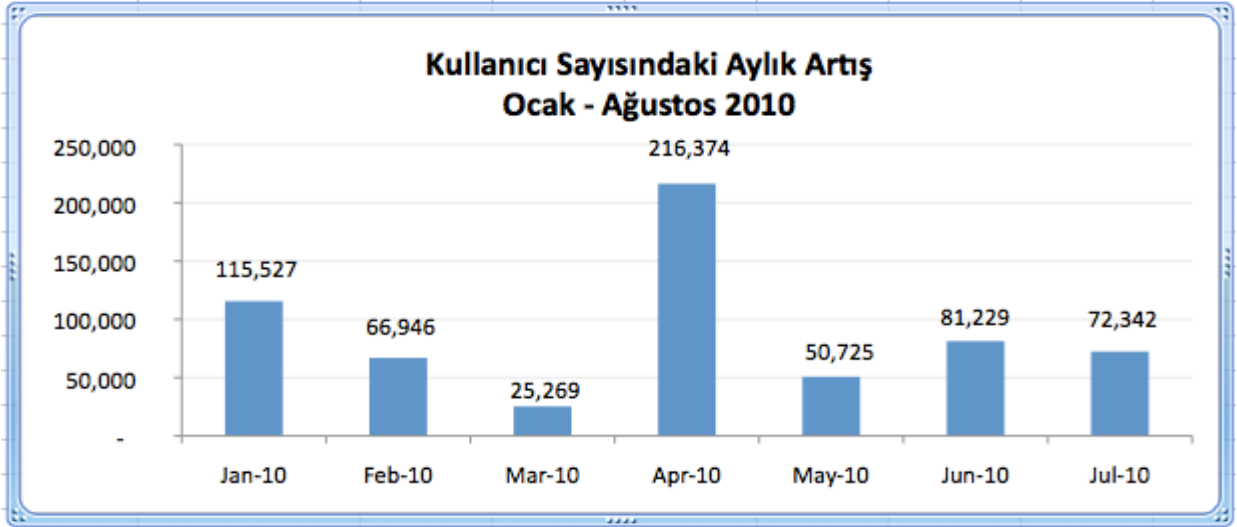
Dünya Yerleşimi	Nüfus (2005 Tarihi) %	Oran	İnternet kullanan	Kullanma Yüzdesi (Oran) %	Büyüme Oranı 2000-2005
Afrika	896,721,874	14.0 %	23,917,500	2.7 %	2.5 % 429.8 %
Asya	3,622,994,130	56.4 %	332,590,713	9.2 %	34.2 % 191.0 %
Avrupa	804,574,696	12.5 %	285,408,118	35.5 %	29.3 % 171.6 %
Orta Doğu	187,258,006	2.9 %	16,163,500	8.6 %	1.7 % 392.1 %
Kuzey Amerika	328,387,059	5.1 %	224,103,811	68.2 %	23.0 % 107.3 %
Latin Amerika Avusturalya	546,723,509 33,443,448	8.5 % 0.5 %	72,953,597 17,690,762	13.3 % 52.9 %	7.5 % 1.8 % 132.2 %
Dünya Toplamı	6,420,102,722	100.0 %	972,828,001	15.2 %	100.0 % 169.5

2012 yılı içerisinde ise dünyada internet kullanımı %50'ye yaklaştığı tahmin edilmekte olup uzmanlara göre mobil internet kullanımının yaygınlaşmasıyla gelecek 10 yıl içerisinde bu oran dünya nüfusunun yarısından fazlasını yakalayacaktır.Bu verileri dikkate alarak dil öğretiminde teknolojik alt yapının hazırlanması ve bunu kullanacak kişilerin yetiştirilmesinin gerekliliği kendiliğinden ortaya çıkacaktır. Eylül 2011 itibarıyla dünyada internet kullanım oranlarında Türkiye 6. oldu. Avrupa'da interneti en

çok kullanan ülkeler sırasıyla; Rusya, Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya, Türkiye, İspanya, Polonya, Hollanda, İsveç, Belçika, İsviçre, Avusturya, Portekiz, Danimarka, Finlandiya, Norveç ve İrlanda olarak sıralanmıştır. Bu oran aynı zamanda ülkelerin ekonomik durumları ve eğitime yaptıkları yatırım oranlarına da yakınlık arz eden bir oran olduğunda dikkatten kaçmamalıdır.

Türkiyedeki internet kullanıcılarındaki bu artış tüm dünyada da benzer oranlarda gözükmektedir. Bu verilere göre Türkiye'deki internet kullanıcılarının sayısı her ay ortalama binde (%) 4 oranında ve ortalama 90 bin kişi artıyor. Ipsos'un verilerinde aylık kullanıcı sayısındaki artış düzensizlik gösterse ve 8 aylık bir zaman serisi verisi güçlü çıkarımlar yapmak için yeterli olmasa da bu artış oranı ile Türkiye'de ayda en az bir defa internete bağlanan 12 yaş ve üstü internet kullanıcılarının sayısının 2010 yıl sonunda 24 milyon kişiyi (tam olarak 24.166.363), 2011 yıl sonunda ise 25 milyon kişiyi (tam olarak 25.246.107) geçeceğini hesaplanmıştır.

[9:s-15]

Öğretim teknolojilerinin gelişim çizgisinde en güncel ve en son araç olarak şüphesiz ki bilgisayar ve internet bulunmaktadır. Günümüzde eğitimde bilgisayardan etkin bir şekilde yararlanma için Peterson, öğretim teknolojilerinde bilgisayarı aşağıda listelenmiş yazılım, uygulamalar ve teknolojilerle entegre edilmesi gerektiğini ileri sürmektedir.

Peterson'ın yukarıdaki yaptığı sıralamada en önemli öğenin internet olduğu aşıkardır. Zira 20 başlık içerisinde ele alınan teknolojik alt yapı ve bunların uygulamaları günümüzde internet olmadan bir değer ifade etmemektedir. 1999 yılında yazılmış olan bu listenin belirtilmiş olan bütün maddeleri ancak ve ancak internet ve bilgisayar teknolojilerinin tam olarak kullanımıyla bir değer ifade etmektedir. Günümüzde Peterson'ın sıraladığı bütün bu öğeler dil öğretiminin içinde aktif bir şekilde kullanılmakta olup teknolojik alt yapısı ise tamamen internete dayalı bir şekilde devam etmektedir. Ama bu listede aha çok örgün eğitim kurumları için ele alınmıştır. Mobil internet kullanımının yaygınlaşmasıyla internet kullanımı ve buna bağlı olarak dil öğretim şartlarının değişkenlik göstereceği aşıkardır.

Dil öğretiminde teknolojilerinin kullanımını şu gerekçelerle ifadelendirilebilir:

1. Öğretmen, öğrenci ve öğretilen dilin arasındaki bağlantıları teknolojiyi kullanarak kuvvetlendirmek
2. Dış öğrenme ortamlarını, internet teknolojisini kullanarak cazip hale getirmek
3. Dil öğretim ortamlarını öğrencilerin ilgi, bilgi ve kültür düzeyine göre teknolojik alt yapıyla entegre etmek
4. Dili öğrenen bireylere teknolojiye ulaşabilecekleri imkanları hazırlamak şeklinde ifadelendirebiliriz.

1997 yılında 277 kolej öğrencisinde üzerinde yaptıkları araştırma sonuçları bize patolojik İnternet kullanımı (PİK) olarak adlandırdıkları davranış modelini göstermiştir. Bağımlı olarak değerlendirilen kullanıcıların haftada ortalama 8.48 saat nete bağlı kalmaktadırlar. Ayrıca bu kişiler UCLA Yalnızlık ölçeğine göre daha yalnız kişiler

olarak bulunmuşlardır.(Scherer ve Bost,1997:7), İnternet kullanımı açısından 531 öğrenciyi incelemişler araştırmalarında elde edilen sonuçlara göre, İnternet'te harcanan süre haftada ortalama 8.1 saat olarak bulunmuştur. Örneklemin % 13'ü İnternet kullanımının akademik çalışmalarını, profesyonel performanslarını ya da sosyal yaşamlarını etkilediğini, % 2'si ise İnternet'in yaşamlarına olumsuz etkisi olduğunu algıladıklarını belirtmişlerdir (Griffiths, 1999:8).Günümüzde ise bu oran, internet kullanıcılarının haftalık olarak kullandıkları ortalamaya yakın bir değeri ifade etmektedir.1997 yılında patolojik bir durum olarak ele alınan meselenin günümüzde normalleşmesi ve oranın gittikçe artması da zamanın yıkıcı,değiştirici ve yenileyici yönünü bize net bir şekilde göstermektedir.internet kullanım oranının ve ihtiyacının giderek artacağı gözönüne alınarak dil öğretiminde takip edilecek metodların ve teknolojik alt yapının ona göre dizayn edilmesi gerektiği mutlak surette kayda geçirilmek zorundadır.

Dil öğretiminde teknolojinin yani internetin kullanımının taşıdığı ehemmiyet artık tartışılmayacak bir konumdadır. Bunun nedenlerinden biri dil öğretim ortamında video oyunları, televizyonla ve buna benzer multimedya gereçlerle tanışmış olan öğrencilerin dikkatlerini dil öğretimine çekme zorunluluğu yatmaktadır.Yeni neslin vaktinin büyük bir kısmını internet ve bilgisayarla geçirdiği gözönüne alınırsa, dil öğretiminde gelecekte kitap ,defter kullanımının minimum bir değer taşımaya başlayacağı şimdiden öngörülebilir.Dil öğretimiyle ilgili hazırlanmış olan binlerce internet siteside bunun ispatı hükmündedir.Teknolojik gelişmelere koşut olarak yabancı dil öğretimi de teknoloji tabanlı bir alana kaymakta, diğer bir ifadeyle teknolojik çalışmaların ağırlık kazandığı programlar geliştirilmektedir.

Dil öğretimini tam anlamıyla oluşturmak ve dil öğretimini kalıcı, sürekli ve kesintisiz bir öğretim süreci haline getirmek için dil öğretim ortamı uygun bir donanıma sahip olmalıdır.Yalnız dil öğretiminde mekanın dizaynı esas hale getirilmemelidir.Zira dil konuşularak ve dinlenilerek elde edilen bir yetidir.Burada doğru ve etkili metodları kullanarak dil ortamını bu sürecin pozitif bir parçası haline getirmektedir.Görsellik günümüzde somut alemden,soyut aleme doğru bir kayma göstermiş olup sınıfların dizaynından ziyade,görselliğin teknoloji ile desteklenmesi daha önemli bir rol oynamaktadır.

Ama bu tip mekanlar, tabiki dil öğretimi açısından göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir. Özellikle, teknolojinin kullanılmadığı ortamlarda gösterilebilen materyallerin kullanımı daha da büyük bir önem arz etmektedir. Bütün derslerde olduğu gibi Türkçenin öğretilmesinde de gelişen ve sürekli değişim halinde olan teknolojinin imkanlarından azami istifade yolları araştırılmalıdır.

Derslerde teorik olarak sunulan konuları pekiştirmek maksadıyla,internet ve internet uygulamalarından başka, uzmanlarca hazırlanan Akıllı tahta programları, animasyonlar,interaktif oyunlar, CD'ler, dil öğretim programları, öğretmenlerin kendi gayretleriyle ortaya koymuş oldukları çalışmalar (power point vb. sunumlar)da kullanılabilir.

Bunun yanında internet ve teknolojinin kullanımının eğitimi olumsuz yönde etkileyebileceğini düşünen akademisyenlerde mevcuttur. Bu endişelerin ise tamamen yersiz ve gereksiz olduğunu söyleyebilmek ise mümkün değildir. Teknolojinin belirtilebilecek olumlu etkileri dışında, eğitimde eşitsizlikleri ve kaynak sorunlarını artırma, akademik personel ve öğretmenlerde yetersizliğe neden olma; eğitimi teknik, içerik ve finansman açısından piyasaya bağımlı kılma, eğitimin ticarileşmesini hızlandırma gibi olumsuz etkileri de muhakkak ki dikkate alınmalıdır.

Bütün bu verileri dikkate alarak genel bir yaklaşım ortaya koymak gerekirse, dil öğretiminde teknolojinin yani internetin kullanımının taşıdığı önem, artık tartışılmayacak bir konumdadır. Bu yüzden, dil öğretim ortamında internette video oyunları ve farklı formatta dizayn edilmiş sitelerle ve internet teknolojileriyle tanışmış olan öğrencilerin dikkatlerini dil öğretimine çekme zorunluluğu yatmaktadır. Yeni neslin vaktinin büyük bir kısmını internet ve bilgisayarla geçirdiği gözönüne alınırsa, dil öğretiminde gelecekte kitap, defter kullanımının minimum bir değer taşımaya başlayacağı şimdiden öngörülebilir. Dil öğretimiyle ilgili hazırlanmış olan binlerce internet sitesinde bunun ispatı hükmündedir. Teknolojik gelişmelere koşut olarak yabancı dil öğretimi de teknoloji tabanlı bir alana kaymakta, diğer bir ifadeyle teknolojik çalışmaların ağırlık kazandığı programlar geliştirilmektedir.

Dil öğretiminde teknolojiyi kullanacak öğretmenlerin yetiştirilmesi ise hepsinden daha fazla bir önem arz etmektedir. Bu öğretmenlerin taşınması gereken vasıflar ve yapılması gerekenleri ise şöyle ifadelendirebiliriz.

1. Dil öğretim uzmanlarının, genel yeterlikleri teknoloji eğitimiyle örtüşebilecek seviyede olması için iyi bir eğitime tabi tutularak, içerik ve uygulama açısından amaca uygun biçimde yetiştirilmesi sağlanmalıdır.
2. Dil öğretim uzmanı yetiştirecek fakülteleri açılarak dil öğretim öğretmeni yetiştirme programları başlatılmalıdır.
3. Sadece öğretmenin değil, öğretmene idarecilik yapacak kişilerden teknolojinin eğitimde kullanılması ve etkileri konularında yetiştirilmesi ve bilgilendirilmesi de önem arz etmektedir.
4. Ayrıca bu eğitimi alan öğretmenlerin diğer öğretmenlerden farklı bir konumda oldukları madden ve manen ifadelendirilerek, öğretmenler bu konuda teşvik edilmelidir.
5. En son olarakta dil öğretim ortamları; mutlak surette verilecek eğitime ve dil öğretimini gerçekleştirecek eğitimciye yetecek seviyede dizayn edilmelidir.

Son söz olarak, teknolojinin dil öğretiminde kullanımı; çağın gereklerine uygun davranma refleksinin ve mecburiyetinin bir tezahürü olduğu gerçeğini kabul ederek, bu yönde gerek insan, gerekse de materyal bağlamında bütün ihtiyaçların tespit edilerek, kullanılması gerekliliğinin yerine getirilmesi elzemdir. Dil öğretiminde teknoloji ve internet yerinde, doğru ve etkin bir şekilde kullanılmasının zorunlu olduğu inkar edilemez bir gerçektir.

Dil öğretimini tam anlamıyla oluşturmak ve dil öğretimini kalıcı, sürekli ve kesintisiz bir öğretim süreci haline getirmek için dil öğretim ortamı uygun bir donanıma sahip olmalıdır.Yalnız dil öğretiminde mekanın dizaynı esas hale getirilmemelidir.zira dil konuşularak ve dinlenilerek elde edilen bir yetidir.Burada doğru ve etkili metodları kullanarak dil ortamını bu sürecin pozitif bir parçası haline geitrmektir.Görsellik günümüzde somut alemden,soyut aleme doğru bir kayma göstermiş olup sınıfların dizaynından ziyade,görselliğin teknoloji ile desteklenmesi daha önemli bir rol oynamaktadır.

Ama bu tip mekanlar, tabiki dil öğretimi açısından göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir.Özellikle, teknolojinin kullanılmadığı ortamlarda gösterilebilen materyallerin kullanımı daha da büyük bir önem arz etmektedir.

Aşağıda, ortamın oluşturulması ve kullanımıyla ilgili bilgiler verilecektir.Bu bilgiler ışığında yabancı dil öğretiminin nasıl yapılacağı daha iyi anlaşılacağı kanaatindeyim. Bütün derslerde olduğu gibi Türkçenin öğretilmesinde de gelişen ve sürekli değişim halinde olan teknolojinin imkanlarından azami istifade yolları araştırılmalıdır.

Günümüz teknolojisinin önemli bulgularından biri de Bilgisayar destekli eğitimidir. Bilgisayar destekli eğitim, özellikle fizik, kimya gibi derslerin sunumunda kullanılan bir kavram olup Türkçe'nin öğretilmesinde yeni yeni kullanılmaya başlanan bir teknolojidir.

Derslerde teorik olarak sunulan konuları pekiştirmek maksadıyla, uzmanlarca hazırlanan Akıllı tahta programları,animasyonlar,interaktif oyunlar ,CD'ler, programlar, öğretmenlerin kendi gayretleriyle ortaya koymuş oldukları çalışmalar (power point vb. sunumlar) kullanılabilir.

Öğretmenin teknoloji destekli eğitimi etkili bir biçimde uygulamaya koyması, iyi bir planlama yapmasıyla mümkün olacaktır. Bu yüzden etkili bir uygulama için öğretmenin;

1. Her şeyden önce teknoloji destekli eğitimi yapabilecek bilgi ve beceriye sahip olması gerekmektedir.
2. Başta kendi alanıyla ilgili olmak üzere bilgisayar teknolojisindeki gelişimi ve değişimi takip etmesi gerekmektedir.
3. Bilgisayar destekli eğitime uygun bir konu seçmesi gerekmektedir.
4. Seçtiği konuya uygunluk arz eden materyalleri toplaması (CD , Pover point sunumları vb.) gerekmektedir.
5. Bilgisayar destekli eğitim faaliyetini uygulayabileceği alt yapıya uygun bir ortama sahip olması
6. (Multi medya sisteminin mevcut olması) gerekmektedir.
7. Bilgisayarı, derslerinde etkili kullanabilme adına planlamalarını dersten önce yapması, materyalleri uygulama aşamasında nasıl kullanacağına dair evreleri planlaması ve konuya ilişkin hedeflerini belirlemesi gerekmektedir.

8. Bilgisayar teknolojisine ilişkin kendisinde mevcut olan materyallerden haberdar olması ve elindeki kaynakların içeriğini gösteren fişleme sistemini kullanması gerekmektedir.

9. Bilgisayarın derslerde kullanılması, bir ders saatinin tamamını kapsayacak bir faaliyet olmamalıdır. Bilgisayar, önceden yapılan bir planlamayla, dersin 10-15 dakikalık bir bölümünde, öğrenmeye konu olan öğelerin kavranmasında ve özellikle pekiştirilmesinde yardımcı bir unsur olarak kullanılmalıdır.

2.2.1 Akıllı Tahta Nedir?

Öğretmenin dersini anlatırken kullanacağı en önemli araçtır. Eğer imkan varsa, her kurum dil öğretiminde akıllı tahtayı yazı aracı olarak kullanılacak imkanı sağlamalıdır.

İngilizce “Smartboard” tabirinden dilimize “Akıllı Tahta” olarak çevrilen bu teknoloji harikası sayesinde tahtalar interaktif bir bilgisayar ekranına dönüştü. Akıllı tahta bilgisayar ve projeksiyon cihazı ile beraber kullanılır. Bu üçlü sistemde; bilgisayar programları çalıştırma vazifesini üstlenirken, projeksiyon cihazı bilgisayarın ekran görüntüsünün tahtaya yansıtılması, akıllı tahtanın elektronik kısmı ve kalemi ise tahtadaki bilgisayar ekran görüntüsünün interaktiflik özelliği kazanmasını sağlar. Akıllı tahtanın elektronik aksamı bazı modellerde üst köşelerden birinde olup kimi modellerde ise tahta yüzeyinin iç kısmında gömülüdür. Bu farklı modeller çalışma prensibi açısından değişik teknolojilere sahiplerdir.

2.2.2 Akıllı Tahta Nasıl ve Hangi Derslerde Kullanılır?

Bilgisayar kullanmayı bilen herkes akıllı tahtayı rahatlıkla kullanabilir. Çünkü akıllı tahta basit anlamda bilgisayar programlarının tahtada kullanılmasını sağlayan bir düzenektir. Bilgisayarın faresi yerine elinizde akıllı tahtanın kalemi bulunur ve bu kalemle Windows pencerelerini kapatıp açabilir, sağ sol tıklama yapabilir dolayısıyla istediğiniz programları çalıştırabilirsiniz. Tüm bunları bilgisayarın başına oturup yapmak zorunda değilsiniz. Akıllı tahta size bilgisayarınıza tahtadan hükmetme özgürlüğünü sağlar. Ders için hazırlanmış her türlü öğretim materyalini tahtanızda kullanabilirsiniz. Ayrıca akıllı tahta üreticilerinin hazırlanmış olduğu özel yazılımlarla akıllı tahtada ders işlemek oldukça kolay. Buna örnek vermem gerekirse; 1. sınıf öğretmenleri el yazısı yazmak için kılavuz çizgili el yazısı satırları olan bir sayfayı yansıtarak yazılarını öğrencilerin yanlışlık yapmadan yazabileceği şekilde yazabiliyorlar. Aynı şekilde matematik dersinde tahtanızı öğrencilerin defterleri gibi kareli, müzik dersinde notaları yazarken de müzik defteri şeklinde düzenleyebilirsiniz. Ülkemizde “Branş Derslikleri” maalesef yaygın olmadığından dolayı her türlü araç-gereci sınıflarımızda bulundurmamak zor ama akıllı tahta yazılımları sayesinde matematik öğretmenlerimiz yazılımın açı-ölçeriyle istedikleri derecedeki bir açıyı çizebilirler. Coğrafya konuları işlenirken Google Earth adlı program kullanılarak dünyanın her tarafı kolaylıkla uydu fotoğraflarından görüntülenebilir. Dil öğretiminde ise akıllı tahta sınırsız imkanlar sunmaktadır. Öğrencinin el yazısından interaktif ve akıllı tahtada kullanılan bir

çok yazılımı tahtanız akıllı olmasa da beyaz tahtada kullanabilirsiniz. Daha önce de belirttiğim gibi akıllı tahta basit anlamda tahtadaki bilgisayar ekran görüntüsüne interaktiflik özelliği katıyor. Sizin tahtanız akıllı olmasa da aynı programları kullanabilirsiniz. Kontrolleri tahtada değil de bilgisayarda yaparsınız.

2.2.3 Akıllı Tahta Nasıl Kullanılır?

Akıllı tahtamızın kablosunu bilgisayarımızın usb girişine bağlıyoruz. Tabiki akıllı tahtamızla birlikte gelen yazılımları önceden bilgisayarımıza yüklemiş olmalıyız. Muhtemelen akıllı tahtayı satan firma kurulumu bilgisayarınıza yapar. Genellikle kalemimizi kalibre etmemiz gerekir. Akıllı tahta programımızın içinde kalibre bölümüne tıkladığımızda tahtada 6 adet nokta görüntülenir. Noktalara tek tek kalemimizin ucuyla dokunarak kalibre işlemini tamamlarız. Kalibre işlemini tamamladıktan sonra kalemimiz artık çalışmaya hazırdır. Ekranı artık tahtadan kaleminizle hükmetmeye başlayabilirsiniz. Kaleminizi tahtaya değdirdiğinizde imleç eğer kalemin ucunun değdiği yerde çıkmıyor da birkaç santimetre yanında çıkıyorsa kalibre işleminiz düzgün yapılmamış demektir. Üstteki kalibrasyon işlemini tekrarlayınız.

2.2.4 Akıllı Tahtada Kullanılan Yazılımlar

Bütün akıllı tahta üreticileri ürünleri ile kullanılacak programları da yazdırabiliyorlar. Her marka akıllı tahtanın kendine özgü bir yazılımı vardır. Piyasada en çok bilinen 3 marka mevcuttur. Bunlardan ilki Smartboard adıyla bilinen ve ürüne adını veren marka. İkincisi E-beam adıyla bilinen ve çoğu zaman değişik markalar adı altında karşımıza çıkan markalardır. Üçüncüsü ise Promethandır. Bu markaların ürünlerinin teknolojileri çalışma prensibi bakımından farklıdır.

2.2.5 Akıllı Tahta Uygulamalarının Sağladığı Faydalar

Etkileşimli beyaz tahtaların sağladığı diğer bir önemli katkı ise, çeşitli aygıtlar (Airliner Wireless Slate) sayesinde uzak mesafelerden kontrol edilebilme özelliklerinden dolayı, öğrenciye tahtaya kalkmak zorunda olmadan da derse katılma ve tahtaya bir şeyler yazma imkanı sunmasıdır. Bu avantajı, özellikle engelli öğrencilere, derse katılım açısından oldukça büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Literatürdeki çalışmalar göz önüne alındığında, akıllı tahtaların olası faydaları özet olarak şu başlıklar altında toparlanabilir:

- Uyumluluk ve çok yönlülük,
- Yeterlik ve etkinlik,
- Multimedya sunum,
- Materyal planlama ve geliştirme,
- Bilişim becerilerini şekillendirme,
- Ders içindeki etkileşim ve katılım,
- Motivasyon

Beauchamp ve Parkinson (2005) ise akıllı tahtaların en önemli beş farklı kullanımını şu şekilde özetlemiştir: • Başka programlardan ya da resimlerden görüntü yakalayabilme;

- Uzun bir metinde önemli noktaların altını çizme ve rengini değiştirme gibi yöntemlerle belirgin hale getirerek önemini vurgulayabilme;
- Çizilenleri saklayıp gerektiğinde yeniden kullanabilme;
- Ek açıklamalar ve değişiklik yapabilme;
- Diğer bir sayfa ya da web sitesine bağlantı kurabilmesi.

Öğretmenlerin Akıllı Tahtaya Karşı Tutumları akıllı tahtaların, okullardaki kullanımının öğretmenler tarafından nasıl karşılandığını veya nasıl kabul edildiğini tespit etmek adına çeşitli çalışmalar yapılmış ve bu çalışmalar üç temel başlık altında toplanmıştır: yararlılık, kullanım kolaylığı ve gösterilen tutum. Kennewell ve Morgan'ın (2003), öğretmen adaylarının akıllı tahtaya olan tutumlarını ölçen çalışmasında, bütün öğretmen adaylarının bu teknolojinin belirli konular ya da tüm öğretim için kullanışlı olduğunu düşündükleri sonucuna varmışlardır. Yapılan bu çalışmada, öğretmen adaylarından % 76 sının, bu tahtaların derse hazırlık aşamasını etkilediğini düşünmesine rağmen, %97 sinin “ders anlatırken akıllı tahta kullanmayı tercih eder misiniz?” sorusuna, evet cevabı vermesi, öğretmen adaylarının bu tahtaların kullanımına olumlu baktıklarını göstermiştir. Diğer bir çalışmada (Saltan, 2010), 12 erkek 22 kadın öğretmene, akıllı tahtaların, yararlılığını, kullanım kolaylığını ve öğretmenlerin bu tahtalara gösterdiği tutumu ölçen, "kabul edilebilirlik" anketi uygulanmıştır. Araştırma neticesinde, AT kullanımının kolay ve faydalı olduğu, aynı zamanda, bu tahtalara karşı gösterilen tutumun pozitif olduğu saptanmıştır. Fakat, kullanım kolaylığının diğer iki kategoriye göre daha etkili olduğu ve buna paralel olarak akıllı tahtaların kullanışlılığı konusunda öğretmenlerin problem yaşadıkları saptanmıştır. Etkileşimli beyaz tahtaların, öğretmenin ders anlatımını nasıl etkilediğini belirlemek adına 2007-2009 yılları arasında, daha önce bu tahtaları kullanma deneyimi olan ve olmayan dört matematik öğretmeniyle, her biri farklı yıllarda olmak üzere üç röportaj yapılmış ve sonuçları karşılaştırılmıştır (Hall, Chamblee ve Hughes, 2008). Araştırma neticesinde, daha önceden bu teknolojiyi kullanma deneyimi olan öğretmenlerin, daha önce hiç deneyimi olmayan öğretmenlere nazaran daha profesyonel düşünebilir oldukları, kendilerine ait öğretim modelleri geliştirip bu tahtanın farklı kullanım özelliklerinden faydalanabildikleri saptanmıştır. Etkileşimli tahtayı kullanma deneyimi olmayan öğretmenler ise, bu tahtaları sadece ders anlatımını, daha etkili hale getiren bir araç gibi kullanabilmişlerdir. Bu öğretmenler, her ne kadar zaman içinde, bu tahtayı kullanarak derslerini daha etkili bir biçimde işlemek adına kendilerini geliştirseler de, daha önceden bu tahtaları kullanım deneyimi olan öğretmenlerden daha fazla ilerleme kaydedememişlerdir. Çalışmada ayrıca, bu teknolojiyi kullanmanın, öğretmenlerin ders işleme yöntemlerini zaman içinde geliştirdiği, ve daha iyi ve etkili bir biçimde ders anlatabilmelerinde önemli rol oynadığı her iki gruptaki öğretmenler tarafından kabul edilmiştir (Hall ve Chamblee, 2009). Üniversite öğretim üyelerinin teknoloji

kullanımına yönelik problemlerini ve beklentilerini araştıran diğer bir çalışmada ise, Gürel, Ülgen, ağıltay ve Yıldırım (2007) devlet üniversitesindeki öğretim üyelerinden %87'sinden fazlasının ders anlatımında kendilerine sağlanan bu teknolojiyi kullanmadıklarını tespit etmişlerdir. Yapılan diğer bir çalışmada ise, üniversitedeki öğretim üyelerinin sınıflarında AT bulunmasına rağmen bu tahtaları kullanmadıkları tespit edilmiştir (Smith, 2008). Benzer çalışmalarda ise, bazı üniversitelerdeki öğretim üyelerinin AT kullanımına direnç gösterdiği vurgulanırken, bazı çalışmalarda ise, öğretim üyelerinin bu tahtanın, sadece fare yardımıyla tahtayı yönetmek ve önemli yerleri vurgulamak gibi belirli ve kısıtlı özelliklerini kullandıkları için, bu teknolojiden yeterince faydalanamadıkları tespit edilmiştir.

Yabancı dil öğrenimi uygulamaları yapılan bir çalışmada (Gerard ve Widener, 1999), akıllı tahtaların üç temel yolla yabancı dil öğretme sürecini desteklediği belirtilmiştir: sınıftaki etkileşim ve konuşmayı desteklemesi, yeni kültürel ve dilsel unsurların sunumuna yardımcı olması, ve öğretmenin organizasyon becerilerini geliştirmesi. Sınıf ortamında en iyi dil öğrenimi yönteminin sohbet ortamları ile gerçekleştiği yabancı dil öğrenme literatüründe ağırlıklı olarak kabul edilmektedir (Gerard ve Widener, 1999). Klasik yöntemle ders anlatırken, öğretmen başka bir sunu sayfasına geçiş yapmak istediğinde bilgisayarın yanına giderek bu işlemleri yapmak zorunda kalmaktadır ve bununda öğrencilerin dikkatini oldukça dağıttığı ve sınıfta ki sohbet havasını bozduğu belirtilmektedir. Ancak aynı ders AT yardımıyla işlendiğinde, bu tahtaların uzaktan da kontrol edilebilme özelliği sayesinde, öğretmen başka bir sayfaya geçiş yapmak için bilgisayarın yanına kadar gitmek zorunda olmadığı için dersin bölünmediği, buna bağlı olarak ta, öğrencinin dikkatinin dağılmadığı, ve dersin akışının bozulmadığı belirtilmektedir. Bu sayede, öğretmen teknolojiyi kontrol etmek yerine öğrenme sürecine konsantre olacağı için öğrenim sürecinin kalitesi arttırılmaktadır (Gerard ve Widener, 1999). Bacon-Finnemann (1990), ve Allen, Bernhardt/Berry ve Demel (1988), yaptıkları çalışmalarda o günün şartlarını yansıtan (otantik) belgelerin kullanımının, dil öğretiminde oldukça pozitif bir etkisinin olduğunu belirtmişler ve AT yardımıyla, ders esnasında güncel bir yazı indirerek incelenmek suretiyle dil öğretimini gerçekleştirmişlerdir. Son olarak, ders esnasında kelime üretmenin dil öğreniminin oldukça önemli unsurlarından sayıldığı kabul edilerek, ders işlerken öğrencilerin söyledikleri kelimeler akıllı tahtaya yazılarak, yeni eklenen kelimelerin de bulunduğu yeni doküman rahatlıkla saklanabilmekte ve bu süreçte yapılan işlemlerde öğretmenin organizasyon becerilerini geliştirmesine yardımcı olmaktadır. Pennington (1996)'a göre, bilgisayarın tek başına kullanımının kişileri anti-sosyal olmaya itmektedir. Dil öğreniminde sınıf içindeki etkileşim çok önemli olduğundan, kişisel bilgisayarların aksine, bir konuyu, AT yardımıyla herkesin görebileceği tek kaynaktan sunup üzerinde tartışarak etkileşim sağlanabilmektedir. [10:s-115]

Kısaca durumu ifadelendirmek gerekirse; dil öğretiminde akıllı tahtaların uygulanması ciddi bir kolaylık, üretkenlik ve hız kazandırmaktadır. Dili öğrenen

öğrencilerin teknolojiye yakın olmaları ve öğrenme süreçlerindeki olumlu etkileri göz önüne alındığında akıllı tahta kullanımının vazgeçilemez bir dil öğretim aracı olduğu kaçınılmaz bir gerçek olarak karşımızda durmaktadır. Dil öğretim ortamlarının dizaynının, akıllı tahta ile desteklenmesi elbetteki dil öğretim sürecine çok büyük katkılar sağlayacağı açıkça ortadadır. Fakat Türkçe öğretiminde kullanılacak olan malzemelerin yetersizliği dikkate alınacak olursa bu sahada uzun ve kapsamlı çalışmaların yapılması gerektiğinde başka bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Problemin çözümü ise akıllı tahta uygulamalarının yaygınlaştırılması ve ortaya çıkan ürünlerin paylaşılması ve geliştirilmesi şeklinde özetlenebilir.

2.2.6 Yazı Tahtaları:

Akıllı tahtanın olmadığı dil öğretim ortamlarında tebeşirli veya kalemli tahtalarda kullanılabilir.

2.2.7 Gösterilebilen Materyaller:

Gösterilebilen materyallerin belli başlıları ve elzemiyet arz edenleri şunlardır:

Flâş kartlar, kelime oyunları, yapay ağaçlar, plastik sebze ve meyveler, kukla ve oyuncaklar

parçaları açıklayıcı küçük, büyük resimler, canlı çiçekler, akvaryum, saat, takvim, duvar gazetesi ve ilanlar için pano, Türkçe dergi ve gazeteler, ders konularına ilişkin hazırlanan tablolar (Ekler tablosu, zaman tablosu, kelime çeşitleri tablosu, ses bilgisi tablosu, Türkçe'nin temel özelliklerini belirten tablolar) ve posterler sayılabilir.

2.2.8 Oturum Düzenekleri ve Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar:

Fiziki ortam, eğitimi olumlu ya da olumsuz yönlerden etkileyebilecek önemli unsurlardan biridir. Bu yüzden yabancı dil öğretim ortamının fiziki ortamları, dil öğretimi açısından oldukça önemlidir.

Eğitim ve öğretimde bu denli önemli olan sınıfının fiziki ortamı nasıl olmalıdır? Sınıfın dizaynı nasıl olmalıdır? Dil öğretiminde kullanılan sınıflarda ne tür bir ortam ve dizayn hakim olmalıdır?

Bizim burada belirteceklerimiz, yukarıdaki sorulara cevap vermekten ziyade dil öğretilen sınıfın donanım ve dizaynı hakkında olacaktır.

Hazırlık sınıflarında öğrenci, kendi ana dilinden başka bir dil, ve bu dili kavramakla karşı karşıyadır. Bu yüzden, öğrencinin eğitim gördüğü ortam, öğrencinin öğreneceği yeni dildeki bilgileri destekleyici nitelikte olmalıdır. Bu bağlamda dil öğretim ortamı:

- 1- Öğrencinin duyularına hitap edecek tarzda olmalıdır.
- 2- Sınıf; poster, resim vb. araç-gereçlerle donatılmalıdır. Bu poster ve resimler, konuların işleniş takvimine göre değiştirilip yenilenmelidir. Sözelimi,

mevsimler, aylar, günler gibi konular işlenirken, sınıf ortamında yer alacak poster ve resimler bu konuları destekleyici tarzda resimler olmalıdır.

- 3- Dil öğretilen yaş grubu, 7-12, 12-15 yaş arası ise; sınıf ortamı çocuksu olmalıdır. Dil öğretilen ve hitap edilen yaş grubunun genel anlamda bu gruptan olmasını dikkate alacak olursak, böyle bir düzenlemenin yapılması daha akıllıca olacaktır. 15 ve yukarısı gruplara dil öğretilen sınıf ortamları, öğrencilerin yaş grupları dikkate alınarak düzenlenmelidir.
- 4- Bu sınıfların sıraları ve dizaynları farklı olmalıdır. Sıralar, öğretmen-öğrenci iletişimini olumlu yönden etkileyecek biçimde düzenlenmelidir.
- 5- Sınıfta multimedya sistemi olmalıdır. Öğretmen, öğrenmeyi destekleyecek etmenlerden birisi olan multimedya sistemini kullanabilmek için sadece bilgisayar laboratuvarı ya da dil kabinetleriyle yetinmemelidir. Sınıf ortamı, bilgisayar, video, müzik seti vb. eğitimde kullanılması muhtemel olan bir alt yapıyla mekanize edilmelidir.
- 6- Sınıf ortamında, fazla aşırıya gitmeden, oyuncak, kukla benzeri eğitimi destekleyeceği ve sunumu kolaylaştıracağı varsayılan materyaller de bulundurulabilir.

2.2.9 Görsel Materyaller:

Görsel materyallerin belli başlıları ve elzemiyet arz edenleri şunlardır:

Televizyon ve Türkçe yayınları alma imkanı olan çanak anten (bilgisayar ve internet varsa bu ihtiyaç akıllı tahta ile daha rahat giderilebilir.), tam donanımlı bilgisayar, multimedya sistemi Türkçe öğretimi, filmler ve müzik yayınları kasetleri sayılabilir.

2.2.10 Okunan Materyaller:

Okunan materyallerin belli başlıları ve elzemiyet arz edenleri şunlardır:

Okuma kitapları, şiir, öykü, masal, hikaye, biyografi antolojileri sayılabilir. Okuma kitaplarında ise şu özelliklere sahip kitapların kitaplıkta bulundurulması tavsiye edilmektedir. Okuma zevkini geliştirici kitaplar, öğretmen kılavuz ve metodoloji kitapları, öğrenci kitapları, edebi türlere örnek niteliğinde kitaplar, sözlükler (temel-orta-yüksek), yazım kılavuzu, ders kitaplarından örnekler, sınıf düzeyine uygun nitelikte başvuru kitapları, sınıf düzeyine uygun klasik eserleri tanıtan kitaplar, Türk ve dünya edebiyatından seçilmiş kitaplar, Türkçe ders kitaplarındaki metinlerle ilgili resimler bulundurulabilir.

2.3 Dil Öğretim Ortamının Kullanımı

Dil öğretim ortamının kullanımı öğrencilere en baştan net bir dille anlatılmalıdır. Gerekirse bu aşamada öğrencilerle ana dilleriyle iletişim kurulabilir. Eğer ders Türkçe sınıfı olarak dizayn edilmiş bir ortamda gerçekleşecekse aşağıdaki uyarıların dikkate alınması tavsiye edilir:

Dil laboratuvarının kapısına ya da bütün öğrencilerin görebileceği bir ilan panosuna (laboratuvarın sağ ya da sol yanında olmalı) odanın kullanım günleri ve hangi ders saatlerinde kullanılacağına dair bir bildiri asılmalıdır.Şayet ders Türkçe Odasında işlenecekse, bu en az bir ders saati öncesinden öğrencilere bildirilmeli.Türkçe öğretmeni, Türkçe odasında yapacağı ilk derste odanın işlevini öğrencilere anlatmalı ve odanın kullanımı hakkında öğrencileri bilgilendirmeli. Bu bağlamda; Türkçe odasının, sınıf (derslikler) gibi bir eğitim mekanı olduğu ifade edilmeli.Türkçe odasının öğrencilerin dil gelişimine katkıda bulunmak maksadıyla teşekkül ettirildiği belirtilmeli.Bu mekânın film izleme mekânı olarak düşünülmemesi gerektiği ifade edilmeli.Öğrencilere, ilk derste bir yıl boyunca oturacakları sandalye ve sıranın gösterilmesi gerekmektedir. (Sınıf ortamında öğrencinin sırası belli olmasına rağmen laboratuvar veya oda olarak nitelendirdiğimiz mekânlarda genellikle öğrenciler rasgele oturmaktadırlar. Bu da öğrencilerin laboratuvar ortamına her gelişinde bir düzensizliğe neden olmaktadır. Öğretmen, sene başında ortaya koyacağı böyle bir kuralla laboratuvarın kullanımını daha da kolaylaştıracak, hem kendisi hem de öğrencileri için düzenli bir işleyişin yerleşmesini sağlayacaktır.) Önceden belirlenen gün ve saatte Türkçe odasına gelen öğrencilere ders konusuna ilişkin sunumunu yapacak öğretmen, o güne dair planlamasını önceden yapmalı.Öğretmen, dersin hangi bölümünde TV ya da videoyu, hangi bölümünde bilgisayarı, kendisine yardımcı olacak kaynakları kullanacağını planında belirtmeli.Türkçe öğretmenlerinin öğrencilerinin kitap okumalarını takip ettiği düşünülürse –ki öyle olması gerekir- haftanın belli günleri ve saatleri kitap değiştirme saatleri olarak belirtilmeli ve ilan panosuna asılmalı.Türkçe laboratuvarında, öğretmenin bütün öğrencilerle göz temasını yakalamasına imkan verdiği için ‘U’ masa sistemi tesis edilmeli.Olmuyorsa öğrencilere yakın durulmalı aktiviteler buna göre ayarlanmalı.Türkçe laboratuvarının nasıl kullanılması gerektiğine dair bir kurallar listesinin hazırlanıp asılmalıdır.Türkçe laboratuvarında, kitapların (okuma kitapları ve kaynak kitaplar) video ve teyp kasetlerinin konulabileceği dolaplar bulunmalı.Dolaplarda hangi kitap ve kasetlerin mevcut olduğunu belirten kitap ve kaset listeleri oluşturularak uygun bir yere asılmalıdır.

2.2.4 Dil Öğretim Ortamının Kullanımındaki Etkinlikler

Türkçe öğretim ortamının sadece derslerde değil, ders saatlerinin dışındaki vakitlerde de kullanılmasına imkan veren planlamalar yapılmalı. Buna bağlı olarak:

- 1- Haftanın filmi, film izleme saatleri, haber saatleri, klip izleme saatleri vb. gibi etkinliklerle Türkçe odasının sürekli olarak aktivitelerle hareketliliği sağlanabilir.
- 2- Türkçe odası merkezli müzik ve film kasetleri öğrencilerden dileyenlere cüz’i bir ücretle kiralanabilir.
- 3- Türkçe odası merkezli Türkçe müzik yayını yapılabilir.
- 4- Türkçe odası merkezli olmak üzere okul içinde radyo yayınlarının yapılabilir. Bu bağlamda aşağıda belirtilen etkinlikler yapılabilir:

5- Bu radyo yayınlarına misafir öğretmen, idareci ya da etkinliğin yapıldığı haftaya ilişkin konularda bilgi vermek üzere misafirler davet edilebilir.

6- Okul içi telefon sistemi etkin bir biçimde kullanılan eğitim kurumlarında, bazı telefonlar öğrencilerin kullanımına açılarak öğrencilerin, radyo programına misafir olan kişiye soru sormaları sağlanabilir. Bunun yanında öğrencilerin, programı yapan yapımcıdan şarkı vs.. gibi isteklerde bulunmalarına imkan sağlanabilir.

7- Bu yayınlar sırasında Türkçe öğretimine hizmet edecek, öğrencilerin dikkatini çekecek sorular sorulup doğru cevap veren öğrencilere ödüller verilebilir.

8- Ödüllü sorular sorulabilir:

Türkçe odasının bir etkinliği olarak haftalık periyotlarda ödüllü sorular adı altında sorular sorulabilir. En fazla doğru cevap veren öğrenciler arasında çekilen kuralar neticesinde öğrencilere ödüller verilebilir.

2.2.5 Kelime turnuvaları düzenleme:

Öğrencilerin kelime hazinesi gelişimini sağlamak amacıyla kelime turnuvaları düzenlenebilir. Bu bağlamda, turnuvada dereceye giren öğrencilere ödüller verilebilir. Bu yolla öğrencilerin eğlenerek öğrenmelerine katkıda bulunulur. Kelime turnuvaları değişik yarışmalar şeklinde düzenlenebilir. Mesela Türkçe scrabble yarışması gibi...

Bu ve benzer türden etkinliklerle, dil öğretimi daha zevkli,kalıcı,akıcı ve kaliteli bir seviyeye çıkartılabilir.

3 YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE KELİME ÖĞRETİM AKTİVİTELERİ

- 3.1 Kelime Öğretiminde Karşılaşılan Zorluklar
- 3.2 Kelime Öğretiminde Şunlara Dikkat Etmek Gerekir
- 3.3 Kelime Öğretiminde Kalıcı Öğretimi Sağlamanın Yolları
- 3.4 Kelime Öğretiminde İzlenecek Yollar
- 3.5 Kelime Öğretiminde Yapılabilecek Aktiviteler
- 3.6 Kelime Öğretiminde Yapılabilecek Aktivitelerden Bazıları

Dil öğretiminin birinci hedefi kelime düzeyinde öğrenimi gerçekleştirmektir. Zira insan kavram ve nesnelere ancak kelimeler vasıtasıyla bir mana verebilir. Kelime öğretiminde temel hedef, kelimeleri somuttan soyuta, kolaydan zora doğru sıralayarak öğretebilmektir. Bu ise en büyük problemi teşkil etmektedir. Bu problemlerden bazıları şunlardır.

3.1 Kelime Öğretiminde Karşılaşılan Zorluklar

Kültürel farklılık ve kavramların değişkenliği konusu en önemli problemlerden birini oluşturmaktadır. Bir kültürde kelimenin taşıdığı mana sizin öğrettiğiniz dildeki kadar kolaylık ifade etmiyor olabilir.

- 1- Dilbilgisi ve kelime yapısındaki farklılıklardan oluşan problemler.
- 2- Yer, mekan ve coğrafyadan kaynaklanan farklılıkların ortaya çıkardığı zorluklar.
- 3- Tercüme imkanı olmayan terim ve kavramlar.
- 4- Ülkede mevcut olmayan bitki ve eşyaların tanıtımı ve öğretiminde karşılaşılan problemler.
- 5- İnsanlar arası ilişkilerdeki farklılık ve davranış modellerindeki anlamsızlaşmanın anlamlandırılmasında karşılaşılan zorluklar ve mevcut olmayan davranış modellerinin öğretilmesindeki mevcut riskler ve yanlış anlaşılmalarda.
- 6- Somut ve soyut kavramların farklı kültürlerde değişkenlik arz ediyor olması.
- 7- Dilbilgisi yapı, ek ve cümle yapılarındaki farklılıklar ve tamamen olmayışından kaynaklanan problemler.
- 8- Ders saati, teknik alt yapı ve öğrencilerin motivasyonlarından kaynaklanan problemler olarak sıralayabiliriz.

3.2 Kelime Öğretiminde Şunlara Dikkat Etmek Gerekir

- 1- Yazılı veya teknolojik olarak kelimelerin kaydedilmesi ve ezberlenmesi.
- 2- Oluşturulan kelime kayıtlarının sözlük sistemine bağlı kalınarak hazırlanması.
- 3- Sözlük kullanımını dijital sözlük olarak kullanımını sağlama. Zira günümüzde teknolojik alt yapı buna izin vermektedir. zamandan tasarrufu sağlayacak ve sözlük kullanımını arttıracaktır.

- 4- Günlük dilin kullanımı sağlanmalıdır.Kitabi dil veya dilbilgisi ağırlıklı kelime öğretimi dil öğretim sürecine ket vuran süreçlerin temelini oluşturmaktadır.
- 5- Kelimelerin somut ve gösterilebilir yapılardan seçilmiş olması temel seviye dil öğretiminde çok büyük bir ehemmiyet taşımaktadır.
- 6- Kelime öğretiminde eş ve zıt anlam birlikte verilebilir.Veriilmeside doğrudur.Ancak bunu yaparken verdiğimiz örnekler ve cümle yapıları birbirini tamamlayacak mahiyette olmalıdır.
- 7- Orta ve ileri seviye Türkçe öğretiminde kelimeler tercüme edilmmemeli, kelime dildeki mantığıyla açıklanmalıdır.Zira sözlüklerde mevcut olan mana, her zaman için yeterli olmamaktadır.
- 8- Kelimelerin manası metin içersinden çıkartılmalıdır.Öğrencinin metni anlaması her zaman için birinci derecedeki hedefimiz olmalıdır.
- 9- Kelimeler motomot bir sıralama veya sayı tespitiyle öğrencilere öğretilmemelidir.Bunun yerine diyalog ve cümle kapıları öğrencilere ezberletilmeli ve metin veya cümle içersindeki mananın anlatılması talep edilmelidir.
- 10- Tekrar ve gözden geçirme aktiviteleri, muhakkak surette birbirini içeren ve tamamlayan bir sıra içersinde takip ve tasnif edilerek öğretilmelidir.
- 11- Öğretilen dil , kullanılan dil haline getirilmelidir.Bunun için Trükçe kulüpleri, Türkçe haftaları, olimpiyat organizeleri, bilig ve kitap okuma yarışmaları gibi etkinlikler kurum içersin de hayata geçirilebilir.
- 12- Diksiyon ve okuma düzeyinde yapılan yanlışlıklar hemen düzeltilmeli ve bu düzeltmeler doğru okuma ve telaffuz gerçekleşene kadar devam ettirilmelidir.

3.3 Kelime Öğretiminde Kalıcı Öğretimi Sağlamanın Yolları

- 1- Düzenli olarak yapılacak kelime öğretimini ölçen imtiharlar yapma.
- 2- Yarışmalar ve aktivitelerle kelimeleri kullanılır hale getirme.
- 3- Metin öğretiminde kelimelerin öğrenilip öğrenilmediğini test edecek olanküçük imtihanlar veya sözlü imtihanlar yapma.
- 4- Konu başlıkları verilerek, öğrencilerden bu konuyla ilgili bildikleri, ilgili olan bütün kelimeleri yazmalarını isteme ve sonra bunları öğrencilerle paylaşma.

3.4 Kelime Öğretiminde İzlenecek Yollar

Kelime öğretiminde izlenecek yol gerçekten çok büyük bir ehemmiyet arz etmektedir.Bunu yaparken öğrencinin ilgi, yaş, beceri ve zeka düzeyine uygun bir materyali seçme zorunluluğumuz vardır.Aşağıda bu yollardan bazıları ele alınmaya çalışılmıştır.

- 1- Somut ve soyut kavramları açıklayabilecek mahiyette olan görsel ve işitsel materyalleri kullanma.
- 2.- Öğrencilerin dil seviyesine uygun özellik taşıyan materyalleri bulma ve gösterme.Maketler, posterler, resimler, oyuncaklar.

- 3- Kelimeyi başka araçlar kullanarak açıklama.Tercüme yoluna gitmemek için jest, mimik veya gerçek materyalleri veya halleri göstererek kelime öğretimini gerçekleştirmek.
- 4- Anlamlı sözcüklerin öğrenilmesinin anlamsız hecelerin öğrenilmesine oranla daha kolay olması.
- 5- Bilinen kelimelerden başlayarak bilinmeyen kelimeyi anlatmaya çalışırız.
6. Bir kelimeyi öğretirken o kelimenin kullanıldığı birden çok örneği göstermemiz gerekir.
7. Seçilen resim ve objeler herkesin aynı anlamı vereceği netlik içersinde olan materyal veya şekillerden tercih edilmelidir/
- 8.Öğretim materyalindeki nemli elemanları dikkati en çok çekecek şekilde yerleştirmek gerekir.
9. Bir olayın ya da eşyanın tümüne ilişkin çizgileri vermek yerine bir kısmını vermek yeterli olabilir.Örnek:Yazı tahtasına öğretmen rastgele bir dikdörtgen çizdiğinde kenar çizgileri köşede birbirini kesmeseler bile bu şekil öğrenciler tarafından dikdörtgen olarak algılanır.
- 10.Şekil ya da yazıya anlam katacak bir fon olmalıdır. Örneğin; beyaz-koyu mavi, sarı-siyah,beyaz-yeşil, kırmızı-mavi,sarı- kırmızı, beyaz-kırmızı
11. Şekiller belirgin olmalı, açık ve yarım bırakılmamalı. Özellikle iki boyutlu figürler için şekil tam yapılmalıdır.
12. Birbiriyle benzerliği ve yakınlığı olan nesne ve olaylar ilişkili olarak algılanır ve daha iyi hatırlanır.
13. Öğrencinin önceden bildiği nesnelere çok basit çizgilerle verilebilir. Derinlik ilkesi: Doğadaki varlıklar bize yakın ise gerçek ölçüleri ve renkleriyle görünürler. Aynı varlıklar uzaklaştıkça, küçülüyor ve renkleri de soluyor hissini verir. Yenilik ilkesi: Dikkat özellikle geçirilemeyen ve yakın geçmişteki yaşantılara zıt olan durumlara ve yeniye çekilir.
14. Dikkati çekmesi ve üzerinde tutması için, bir görsel aracın elemanları karmaşık değil basit olmalıdır.
15. Kullanılacak araç, kazanılması öngörülen hedef davranışı oluşturabilecek nitelikte olmalıdır.
16. Kullanılacak araç, öğrencilerin özelliklerine (yaş,zeka ve geçmiş yaşantıların düzenine) uygun olmalıdır.Unutulmamalıdır ki materyali iyi hazırlanmış bir ders diğer derslere oranla daha öğretici geçer. Öğrencilerin derse aktif katılımını sağlarlar. Öğretmenler bu konuya biraz daha önem göstermesi sonucunda başarılı sonuçlar elde edebilir.

3.5 Kelime Öğretiminde Yapılabilecek Aktiviteler

Kelime öğretiminde en önemli husus, muhatapların ilgi, bilgi ve zeka seviyesine uygun aktivitelerle kelime öğretimini sıkıcı bir hale getirmeden kalıcı öğretimi sağlayabilmektir.

Yapılacak aktiviteleri dil seviyesi ve yaş grubuna göre tespit ederek dizayn etmek gerekmektedir.

Yapılacak aktiviteler şu hususiyetlere sahip olmalıdır.

- Günlük dili kullanan ve gerçek dil öğelerini barındıran,
- Konuşmayı teşvik eden,
- Kelime öğretimini destekleyen
- Günlük hayatta kullanımı mümkün kılan
- Telaffuzu doğru sağlayacak ve kalıcı kılacak nitelikte olan aktiviteler seçilmelidir.

3.6 Kelime Öğretiminde Yapılabilecek Aktivitelerden Bazıları

Kelimelerin öğretimi dil öğretimindeki temel ve en önemli unsurdur.Zira bu gerçekleştirilmeden dil öğretiminin gerçekleştirilebilmesi mümkün değildir.Aşağıda bu manada yapılabilecek aktivitelerden bazıları verilmeye çalışılmıştır.Bütün kaynaklara ve aktivitelere ulaşmaya ve bunları kullanmaya çalıştım.Umarım yeterli düzeyde bir faide teşekkür edilebilmiştir.

3.6.1 Bak ve oku.

Öğrencilere resimlere bakarak resmin altındaki kelimeyi okuması istenir.Resimler önce sıralı daha sonra karışık olarak gösterilerek öğrencilerden okumaları istenir.

3.6.2 Oku ve eşleştir.

İki grubu ayrılmış olan kelimelerle resimleri öğrencilere göstererek bunları eşleştirmeleri istenir.

3.6.3 Kelimeleri metin içinde bulma ve numaralandırma.

Numaralandırılan kelimeleri öğrencilere dağıtarak öğrencilerden bunları ezberlemeleri istenir.Daha sonra numaralar söylenerek öğrencilerden doğru kelimeyi bulmalar istenir.Bu aktivitede temel seviyede hem kelime hem de sayıların pratiği yapılmış olur.

3.6.4 Dinle ve tekrar et.

Öğretmen kelimeyi okur, resmi gösterir ve öğrencilerin tekrar etmelerini ister.

3.6.5 Dinle ve numarayı yaz.

Resimler numaralandırılara öğrencilere gösterilir.Kelime okunur ve öğrencinin doğru resmin altına kelimeyi yazması istenir.

3.6.6 Sor ve cevapla.

Öğretmen kelimeyi göstererek öğrenciye bu ne? veya bu kim? sorularını sorar.Daha sonra aynı aktivite öğrenciler arasında devam ettirilir.

3.6.7 Göster ve söyle.

Öğretilen kelimelerin resimleri gösterilerek öğrencilerden bunları söylemeleri istenir.

3.6.8 Jest ve mimik.

Öğrencilerden konuşmadan kelimeleri anlatmaları istenir.Aynı şekilde bu aktivite ayırışma şeklinde de uygulanabilir.

3.6.9 Bak ve yaz.

Öğrencilere resimler gösterilerek defterlerine yazmaları istenir.

3.6.10 Yaz ve kontrol et.

Öğrenciler yazdıkları kelimeleri birbirlerine göstererek kontrol ettirirler.

3.6.11 Kelime Bulma.

Kelime bulmaca oluşturularak öğrencilerden resimlerin altına ilgili kelimeleri yazmaları istenir.

3.6.12 Oku ve ezberle.

Öğrencilerden derste öğrendikleri kelimeleri okumaları istenir.Daha sonra bu kelimelerden akıllarında kalanlarını söylemeleri istenir.En çok kelimeyi hatırlayan öğrenci ödüllendirilir.

3.6.13 Oku ve bul.

Metin içindeki yeni öğrendikleri kelimeleri bulup defterlerini yazmaları istenir.Yine aynı şekilde öğrencilerin kontrol etmeleri istenir.Bu sayede zamandan ciddi bir tasarruf sağlanmış olur.

3.6.14 Son harf.

Son harfi aynı olan kelimeler oyunu oynatılır.Burada amaç öğrendikleri kelimeleri tekrar etmektir.

3.6.15 Kelime grubu.

İki,üç,dört... veya daha fazla harften oluşan kelimeleri yazmaları istenir.Yarış yapılabilir.Yarışın organizesinde tahtayı değilde defterin kullanılması daha doğru bir seçim olur.

3.6.16 Doğru mu yanlış mı?

Bu aktivitede resimlerle kelimeler eşleştirilmiş olarak gösterilerek eşleştirmenin doğru veya yanlış olduğu tespit edilmeye çalışılır.

3.6.17 Bilen Oturur

Bu oyun eş anlamlı ve zıt anlamlı kelimelerin kavratılmasında etkin olarak kullanılmalıdır. Öğretmen, eş anlamlı veya zıt anlamlı kelimeleri tahtaya yazmalıdır. Sınıftaki bütün öğrencileri ayağa kaldırmalı ve tahtadaki eş anlamlı veya zıt anlamlı kelimelerin zıddını veya eş anlamlısını sırayla öğrencilere sormalıdır. Doğru yanıtı veren ayaktaki öğrenci yerine oturur. Tahtadaki bütün kelimelerin eş ve zıt anlamlıları bulunana kadar etkinlik devam eder. [11:s-90]

Örnek:

Eş anlamlılar	Zıt anlamlılar
Siyah	Sıcak
Beyaz	Uzun
Büyük	Küçük
Anı	Sert
Çabuk	Yanlış

3.6.18 Kelime Türetme

Oyunun amacı karışık olarak verilen harflerden en uzun kelimeyi türetmektir. Öğretmen tahtaya karışık olarak harfler yazılmalı ve sınıfı iki gruba ayırmalıdır. Belirlenen sürede verilen harflerden en uzun ve doğru kelimeyi türeten grup türetilen kelimedeki harf adetince puan kazanır. Gruplar en uzun kelimeyi bulmak için isterlerse bir joker harf de kullanabilirler. Öğrencilerin bu etkinlikte Türkçe sesleri, yazılışlarını ve kelimeleri daha iyi tanımasını sağlanmış olur (Yalın, 2005).

Örnek:

K-A-M-S-T-R-C-E ?(Joker)

A grubu	B grubu
H -A-S-R-E-T	R-E-S-İ-M
H harfi joker	İ harfi joker

3.6.19 Eşini Bul

Eşini bul oyunu için iki takım resimli ve isimlerin yazılmış olduğu küçük kartlardan faydalanılmalıdır (Bk. Resim 1.2). Bu resimler karıştırılarak iki öğrenciye eşit olarak paylaştırılmalıdır. Oyuna başlayan öğrencinin ortaya koyduğu kart diğer

3.6.22 Nazlı'nın Kedisi

Nazlı'nın Kedisi Oyunu'nda öğretmen öncelikle örnek bir cümle yazmalı ve Nazlı'nın kedisine ait bir özelliği vurgulamalıdır. Söylediği özelliğin baş harfiyle başlayan yeni özellikler öğrenciler tarafından söylenmelidir. En çok yeni özelliği bulan öğrenci etkinliği başarıyla tamamlar. Oyun gruplar hâlinde de uygulanabilir. Sıfatların kavratılması açısından bu etkinlik öğrencilerin ilgisini çekecektir (İzgören, 1999a).

Örnek:

Öğretmen: Nazlı'nın kedisi çok zekidir.

Öğrenci: Nazlı'nın kedisi çok zariftir.

Öğrenci: Nazlı'nın kedisi çok zayıftır.

3.6.23 Baş Harfleri Birleştir

Öğretmen, bir kelime söylemeli ve öğrenciler bu kelimenin harflerini kullanarak yeni sözcükler türetmelidir. Bu kelimeleri kullanarak türetilen yeni kelimeler yukarıdan aşağıya sıralandığında baş harfleri öğretmenin verdiği ilk kelimenin harf sırasına uygun olmalıdır. Bu etkinlik daha çok gruplar oluşturularak yapılmalıdır. Öğrenciler bu aktivitelerle karşılıklı olarak yeni kelimeleri ve telaffuzlarını öğrenerek kelime haznelerini geliştirirler (İzgören, 1999b).

Örnek:

PENCERE

Pazar

Ev

Nar

Ceviz

Erik

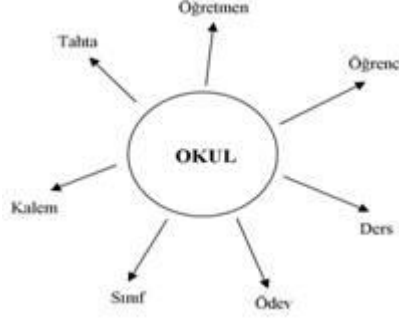
Resim

El

3.6.24 Kelimelerle Beyin Fırtınası

Öğrencilere verilen bir kelimeyi çağrıştıran yakın kelimeleri söylemeleri esasına dayanan bir etkinliktir. Verilen kelimeyi anımsatan en çok sözcüğü söyleyen öğrenci bu etkinliği başarıyla tamamlamış olur (Bk. Resim 1.3). Bir bağlam çerçevesinde

öğrencilerin kelime bilgileri geliştirilir (Taşdemir, vd. 2003b).

Resim 1.3 Beyin fırtınası oyunuyla ilgili şekil.

3.6.25 Nesi Var?

Sınıftan öğretmenin belirlediği bir öğrenci sınıf dışına çıkarılmalıdır. Sınıftaki bütün öğrenciler bir kelime üzerinde anlaşmalı sonra dışarı gönderilen öğrenci sınıfa davet edilmelidir. Seçilen öğrenci, sınıf tarafından belirlenen kelimeyi bulmak için ‘*Nesi var?*’ şeklinde sınıfa sorular yöneltmelidir. Seçilen öğrenci gizlenen kelimeyi soru-cevap yöntemiyle tahmin etmeye çalışmalıdır. Bu etkinlikte soru-cevap metodunun kullanılmasıyla öğrencilerin konuşma ve kelimeleri kullanma becerileri geliştirilir (MEGEP, 2007b).

Örnek:

Sınıftaki öğrenciler, *kapı* kelimesi üzerinde anlaşmışlardır.

Seçilen öğrenci sınıftaki öğrencilere ‘*Nesi var?*’ şeklinde sorular yöneltir.

Öğrenciler:

- Kolu var.
- Nesi var?
- Açılıp kapanır.
- Nesi var?
- Anahtarı var.

3.6.26 Zıddını Söyle

Sınıftaki A grubuna önceden belirlenen sıfatlar yazılarak dağıtılmalıdır. Sınıftaki B grubuna ise A grubuna dağıtılan sıfatların tam zıtları yazılarak dağıtılmalıdır. Öğretmen A grubundaki bir öğrenciye söz vererek elindeki sıfatlardan birini söylemesini ister. A grubundaki öğrencinin söylemiş olduğu kelimenin tam zıddı olan B grubundaki öğrenci el kaldırarak kendini belli eder. Yeni sıfatı söyleme hakkı B grubundaki öğrenciye geçmiş olur. Bu tür etkinlikler öğrencilerin telaffuzlarını geliştirir ve dildeki gramer yapılarını tanımalarını sağlar (Altun, 2010).

Örnek:

A Grubu

Acele

Yavaş

Acı

Ön

B Grubu

Cahil

Korkak

Dolu

Batı

3.6.27 Bingo

Yeni öğretilecek veya tekrar edilmek istenen 15-20 kelime öğretmen tarafından tahtaya yazılmalıdır. Öğretmen, öğrencilerden tahtada yazılı olan kelimelerden beş tanesini seçip defterlerine yazmasını istemelidir (Bk. Resim 1.4). Öğretmen, tahtadaki kelimelerden rastgele birini söyler ve öğretmenin söylediği kelime, defterinde yazılı olan öğrenci *Bingo* şeklinde seslenir ve defterindeki o kelimenin üstünü çizer. Defterindeki bütün kelimeleri bingo yapan öğrenci etkinliği birincilikle tamamlamış olur. Bingo oyunu öğrencilerin telaffuzlarını geliştirir, dil öğretiminin renklenmesi ve öğrencilerin motive olması bakımından önemli bir etkinliktir (MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2006).

Kiraz	Portakal	Fasulye	Domates
Lahana	Vişne	Patates	Kabak
Elma	Havuç	Sarımsak	Patlıcan
Marul	Salatalık	Maydonoz	Soğan

Resim 1.4 Bingo oyununda tahtaya yazılan kelimeleri gösteren şekil.

Öğrencinin defterine yazdığı kelimeler:

Patlıcan

Elma

Portakal

Salatalık

Vişne

3.6.28 Tombala

Tombala oyunu öğrencinin görsel ve işitsel belleğini geliştirici bir etkinliktir. Öğretmen birçok sözcüğün resminden oluşan bir kart oluşturmalıdır (Bk. Resim 1.5). Bu kartı çoğaltarak bütün sınıfa dağıtılmalıdır. Bu kartta bulunan resimlerin kelimelerini küçük kâğıtlara yazarak bir kutu veya torbaya koymalıdır. Öğretmenin kutu veya torbadan rastgele çektiği kelimenin resmi bulunan öğrenciler, o resmin üzerini küçük bir kâğıtla kapatmalıdırlar. Bu şekilde karttaki bütün resimleri ilk kapatan öğrenci birinci olur (KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü,

2009).

Resim 1.5 Tombala oyununun kartı.

3.6.29 İsimlere Sıfat Bulma

Öğrencilerin Türkçedeki söz varlığını tanımaları bakımından bu etkinlik önemlidir. Sınıf dört gruba ayrılmalı ve grupların başına bir başkan seçilmelidir. Başkan grupta oyunun yöneticisi olarak bir isim söylemeli ve arkadaşlarından bu isme sıfat bulmalarını istemelidir. Sırası gelen öğrenci doğru söylenen isme doğru bir sıfat söylese önceden belirlenen puanı kazanır. Grupta en çok puanı alan öğrenci, o grubun birincisi olur (İzgören, 1999c).

Örnek:

Ayakkabı- eski, yeni, güzel, kirli
Hava- soğuk, sıcak, kapalı, açık
Elbise- temiz, renkli, siyah, eski

3.6.30 Alfabe Çorbası

Sınıf dört gruba bölünmeli ve her grubun bir sözcüsü seçilmelidir. Öğretmen bir harf söylemeli ve 20 saniye süre tutarak bu zaman içinde söylenen harfle başlayan kelimeler türetilmesini istemelidir. En çok kelimeyi türeten grup, türettiği kelime adetine belirlenen puanı kazanır. Bu etkinlikle öğrenciler Türkçedeki sesleri ve kelimeleri daha iyi tanırlar.

Örnek:

K
Kalem
Kedi
Kurt
Kulak
Kibrit

3.6.31 Bulmacayla Kelime Öğretimi

Bulmacayla kelime öğretim yöntemi öğrencilerin ilgilerini öğrenilen dildeki kelimeler üzerine yoğunlaştıran bir yöntemdir. Dolayısıyla bulmaca yöntemi öğrencilerin eğlenerek yeni kelimeler öğrenmelerini ve öğrenilenleri tekrar etmelerini sağlar. Bu metotla yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin daha çok dikkatleri derse çekilmiş olur. Bulmacayla kelime öğretim yöntemiyle kelimelerin zihinde kalıcılığı artırılır. Bulmacayla yabancılara kelime öğretiminde kullanılacak aktiviteler şu şekilde gruplandırılmıştır:

a) Kare Bulmaca

Kare bulmaca yöntemi yabancı dillerin kelime öğretiminde en çok kullanılan etkinliktir. Yabancılara Türkçe kelime öğretiminde kullanılmak üzere öğrencilerin seviyelerine uygun olarak kare bulmacalar hazırlanmalıdır. Genel olarak kare bulmacalar sağdan sola veya yukarıdan aşağıya şeklindedir (Bk. Resim 2.1). Kare bulmacayı çözmeye istenilen yerden veya istenilen sorudan başlanabilir. Kare bulmacayla kelime öğretim yönteminde bazı sütunlarda iki soru vardır. Birinci soru *a* ikinci soru *b* olarak belirtilmiştir.

Kare bulmaca temel seviye Türkçe öğrenen öğrenciler için daha basit ve anlayabilecekleri seviyede olmalıdır. Öğrencileri sürükleyebilmek için birinci sorular öğrencinin bildiği basit kelimelerden seçilmelidir. Kare bulmacanın ilk örneğini öğretmen öğrencilerle sınıfta birlikte çözmelidir. Evde veya boş zamanlarında çözmeleri için öğrencilere hazır kare bulmacalar verilmelidir. Kare bulmaca yöntemi öğrencilerin öğrendikleri kelimeleri tekrarlamalarını ve yeni kelimeler öğrenmelerini sağlar (Karatay, 2007).

	1	2	3	4	5	6	7
1	K	O	R	İ	D	O	R
2	A	T		L		N	E
3		U	Z	A	K		S
4	A	R	A	Ç		S	İ
5		M			Ç	A	M
6	S	A	Ç		A	Z	
7				A	K		

Resim 2.1 Kare bulmacanın resmi.

Soldan sağa

1. Bir yapıya girmeyi sağlayan veya odaları birleştiren ince uzun geçit.
2. a. Binme, yük çekme ve taşıma gibi hizmetlerde kullanılan tek tırnaklı bir hayvan.
b. Bir soru sıfatı.
3. *Yakın* kelimesinin zıttı.
4. a. Kişiler veya nesnelere arasında bağlantı sağlayan şey, vasıta.

- b. Bir nota.
5. Bir ağaç türü.
6. a. Başımızı kaplayan kıllara ne ad verilir?
  - b. *Çok* kelimesinin zıttı.
7. Beyaz kelimesinin eş anlamlısı.

Yukarıdan aşağıya

1. ....*lem* yazı yazmak için kullandığımız aracın ilk iki harfi.
2. Evin bir bölümü ..... odası.
3. ....*m* bir malın fiyatını artırmaya ne ad verilir. İlk iki harfini boşluklara yazınız.
4. Hastalanınca doktor reçeteye ne yazar?
5. *Çakmak* fiilinin emir halini yazınız.
6. a. Bir sayı.
  - b. Türk halk müziğinde kullanılan, gövdesi ağaçtan oyularak yapılmış, telli, uzun saplı çalgı, bağlama.
7. Varlıkların, doğadaki görünüşlerinin kalem, fırça gibi araçlarla kâğıt, bez vb. üzerinde yapılan biçimlere ne ad verilir?

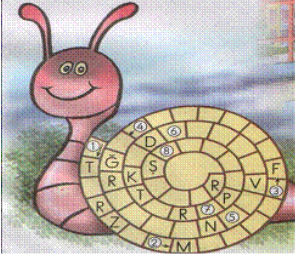
b) Sarmal Bulmaca

Sarmal bulmacada hedef kelimelerin kimi harfleri bulmacanın içerisine yerleştirilmelidir. Öğrenciler bu harflerden hareket ederek ilgili kelimeyi bulmaya çalışmalıdırlar. Bulmacada numaralandırılan boşluklara gelecek kelimelerin ipuçları verilmelidir (Bk. Resim 2.2). Öğretmenin birinci ipucunu okuyarak ilk örnek uygulamayı kendisi yapmalıdır. Öğrencilere evde kendilerinin dolduracakları hazır sarmal bulmacalardan verilmelidir. Bu tür alıştırmalarla öğrencilerin okuduklarını anlama ve okuduklarından sonuca varma becerileri geliştirilir (Gümüş, 2010).

Örnek:

İpuçları:

1. Elbise diker.
2. Meyve ve sebze satar.
3. Ekmek yapar ve satar.
4. Ders anlatır.
5. Ev kadını.
6. Hastaları tedavi eder.
7. Uçak ve helikopter kullanır.
8. Araba sürer.

c) Kelime Avı

Kelime avında öğretilmesi hedeflenen kelimeler önceden tespit edilmelidir. Öğrenciler, karışık harf tablosundan soldan sağa, sağdan sola, yukarıdan aşağıya ve aşağıdan yukarıya çizerek ilgili kelimeleri bulmaya çalışırlar (Bk. Resim 2.3). Kelime avı etkinliği ilk olarak öğretmen kontrolünde sınıfta uygulanmalıdır. Öğrenci çalışma kitabında bulunan benzer örnek, öğrenciler tarafından çözülmelidir. Bu aktiviteyle öğrencilerin kelimeleri daha iyi tanımasını sağlanır ve okuma-yazma becerileri geliştirilir (Şengül ve Akçin, 2010).

Resim 2.3 Kelime avıyla ilgili bulmaca resmi (Öztürk, vd. 2010).

d) Sözcük Yerleştirme

Sözcük yerleştirme etkinliğinde iki sözcük bulmacanın içine yerleştirilmelidir. Bu sözcüklerden hareket ederek önceden belirlenen diğer sözcüklerin doğru bir şekilde boş karelere yerleştirilmesi sağlanır (Bk. Resim 2.4). Öğretmen ilk uygulamayı kendisi yapmalıdır. Amaç kelimelerin doğru yerleştirilerek öğrenci dikkatinin kelime üzerine çekilmesidir. Bu alıştırmayla öğrencilerin harf-kelime analizi yapmaları ve kelimeleri daha iyi tanımasını sağlanır (Yıldızbaş ve Parlakyıldız, 2004).

Resim 2.4 Sözlük yerleştirme bulmacasının resmi (Tural, 2010).

e) Nesne Bulmaca

Nesne bulmaca sadece bilgisayar ortamında uygulanabilen bir etkinliktir. Amaç bilgisayar ekranının sağ tarafında verilen kelimeleri ekranın sol tarafındaki sınıfta bulunan eşyalarla doğru olarak eşleştirmektir (Bk. Resim 2.5). Doğru tıklanan nesne için öğrenci belli bir puan kazanır veya yanlış tıklamada puan kaybeder. Tekrar oyna butonuna tıklandığında ekranın sağ tarafında farklı kelimeler yer alır. Projeksiyon yardımıyla grup etkinlikleri de yapılabilir. Öğrenciler, gördükleri somut nesnelere daha çabuk kavrarlar (MEB Tebliğler Dergisi, 2000).

Resim 2.5 Nesne bulmacadan bir görüntü (Öztürk, vd. 2007).

f) Resimli Bulmaca

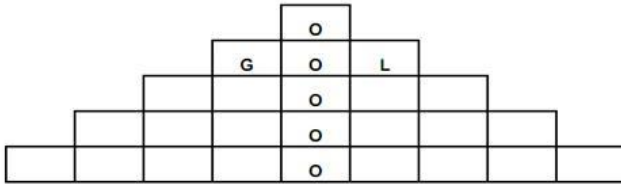
Rakamla belirtilen eşya veya nesnelerin adının kutucuklara doğru yazılmasıyla gerçekleştirilen bir etkinliktir (Bk. Resim 2.6). Bu aktivite öğrencilerin kendi kendilerine kolaylıkla uygulayabilecekleri bir yöntemdir. Resimli bulmacalarda görsel duyu hareketine geçirilir ve öğrencilerin öğrenilen kelimeleri kolay anımsamaları sağlanır. Ayrıca bu aktiviteyle öğrencilerin yazma becerileri geliştirilir (Demirbaş, vd. 2010).

Resim 2.6 Resimli bulmacaya ait bir uygulama.

g) Piramit Bulmaca

Piramit bulmacadaki amaç ortasında *O* harfi olan kelimeleri yazmaktır (Bk. Resim 2.7). Öğretmen farklı harflerin kullanıldığı örnek piramit bulmacalar hazırlamalıdır. Öğretmen, hazır piramit bulmacalarından birini bütün öğrencilere dağıtmalı ve bulmacayı çözdürmelidir. Piramit bulmaca yöntemi, sınıfta gruplar oluşturularak da uygulanabilir. Piramit bulmaca, öğrencilerin kelime hazinelerini yoklamak ve yeni kelimeler öğrenmelerini sağlamak bakımından önemlidir.

Resim 2.7 Piramit bulmacaya ait bir uygulama.

ğ) Resimli Kare Bulmaca

Resimli kare bulmaca bilgisayar ortamında uygulanabilen bir aktivitedir. Resimli kare bulmaca farklı konular üzerinde hazırlanabilir. Bulmacada soldan sağa ve yukarıdan aşağıya olmak üzere sorular bulunmaktadır. Bulmacayı çözebilmek için kutudaki sayıların üzerine tıklanmalıdır. Örneğin, bir yazan sayıya tıklandığında iki resim ekrana gelir. Birinci resim soldan sağa yazılacak alanla ilgilidir. Resimdeki nesnenin adı boşluğa yazılmalı ve *tamam* butonu tıklanmalıdır. İkinci resimde bulunan nesnenin adı ise hemen yanındaki boşluğa yazılıp *tamam* butonu tıklanmalıdır (Bk. Resim 2.8). Bulmacayı çözen kelimeyi hatırlayamazsa ipucu butonuna tıklandığında ilk harf ipucu olarak verilir. Etkinlik tamamlandıktan sonra *Kontrol et* butonuna tıklandığında doğru ve yanlışlar gösterilir. Yanlış cevapların tekrar yapılması gerektiği uyarısı ekrana yansır. Teknolojik eğitim araçlarıyla gerçekleştirilen aktiviteler öğrencilerin ilgilerini konuya çekmektedir. Bu bakımdan resimli kare bulmaca yöntemiyle öğrencilere Türkçe kelimeler öğretmek onların kelimeleri isteyerek öğrenmelerini sağlayacaktır.

9. Temel gıda maddesi. Undan yapılır.
10. Yemekten sonra geriye kalan kirli şeyler.
11. Ağaçların solunum yapan yeşil görünümlü kısmı.
12. Uyuma veya dinlenmek amacıyla üzerine yatırılan eşya.

I) Hatırlatmaca

Belirlenen kelimelerle başka kelimeleri çağrıştırmayı hedefleyen bir aktivitedir. Numaralandırılmış kelime gruplarının anımsattığı yeni sözcük bulmacadaki ilgili boşluğa yazılmalıdır (Bk. Resim 2.10). Öğrencilere alıştırmaların nasıl uygulandığı ayrıntılı olarak açıklanmalıdır. Hazırlanan örnek bulmaca sınıfta öğrencilerle birlikte çözülmelidir. Öğrenciler bu aktivite ile kelimeleri bir bağlam içerisinde öğrenirler.

1. İslamiyet, Hristiyanlık, Yahudilik.
2. Anne, Baba, Çocuklar.
3. Asya, Avrupa, Afrika.
4. Tank, Tabanca, Tüfek.
5. Mide, Kalp, Bağırsak
6. Kazak, Türk, Alman.
7. Meyve suyu, Kola, Fanta.
8. Saraybosna, Ankara, Londra.
9. Nane, Kimyon, Biber.
10. Kanser, Aids, Verem.

D	İ	N					

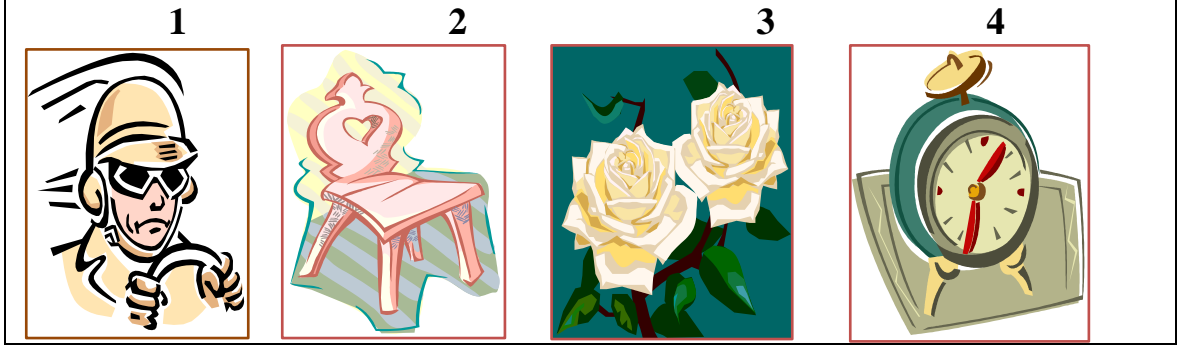
Resim 2.10 Hatırlatmaca bulmacaya ait bir uygulama.

3.6.32 Resimleri kullanarak anahtar kelimeleri tanıtmaya

Öğretmenin, konuyla ilgili resimleri kullanarak kelimeleri tanıtmaya esasına dayanır. Sözelimi, anlatılacak konunun meslekler olduğunu düşünelim. Öğretmen, meslekler konusunu anlatmadan önce bu konuyla ilgili resimler ve flaş kartlar bulur. Öğrencilere meslekleri, adlarını söyleyerek teker teker anlatır. Mesleklerin tanıtımından sonra öğrencilere, bu hangi meslek? Bu mesleğin adı nedir? Türünden sorular sorarak, öğrencilerin bu meslekleri öğrenip öğrenmedikleri tespit edilir.

3.6.33 Söyle ve yaz.

Öğrenci de resme bakarak söylenen kelimenin altındaki rakamı söylesin. Birinci maddedeki aktivitenin pekiştirilmesi amacıyla yapılan bir başka aktivitedir. Öğretmen, önceden belirlediği flaş kartları, öğrencilerin rakamları görebileceği bir şekilde numaralandırır. Bu flaş kartları sırayla bir panoya yerleştirir. Daha sonra panoya yerleştirdiği bu resimlerden herhangi birinin adını söyler. Öğrenciler ise, adını işittikleri kelimenin resmini panodan bulup, bu resmin altında olan rakamı öğretmene söylerler. Bu yolla öğretmen, öğrencilerden kaçının adı söylenen kelimenin resmini bulup bulamadıklarını görecektir.

3.6.34 Öğretmen resimde yer alan numarayı söyler.

Yukarıdaki yöntemin uygulanış olarak tersidir. Öğretmen, resimlerin altındaki numarayı söylerken, öğrencilerden resimde yer alan kelimeyi ifade etmelerini ve adını söylemelerini ister. Sözelimi, öğretmen yukarıda verilen resimlerden bisikleti seçerek bisikletin sağ alt köşesinde bulunan 3 rakamını söyler. Öğrenciler de 3 numaralı resmi bulup yani bisikleti bulup adını ifade ederler. Böylece, resimler yoluyla kelimelerin tekrarı yapılmış olur.

3.6.35 Oku ve tamamla:

Öğrencilere resimler gösterilerek uygun kelimelerle tamamlamaları istenir.Veya kelimeler gösterilerek uygun resimlerle tamamlamaları istenir.

3.6.36 Dinle ve tamamla.

Öğrencilerden metni dinlemeleri sitenir.Daha sonra boş bırakılan yerlerin öğrenciler tarafından sözlü olarak tamamlamaları istenir.

3.6.37 Kutu oyunu.

Sınıfa bir kutu getirilir.İçine öğrencilerin isimleri yazılır.Öğrencilerden biri bu isimleri çeker.Başka bir kutuda ise resimler bulunur.Başka bir öğrencide bu kutudan bir resim çeker.Bu şekilde öğrenciden kelimeyi söylemesi istenir.Eğer arzu edilirse bu yarışma şeklinde ve gruplar halinde de uygulanabilir.

3.6.38 Dokun ve söyle.

Sınıfa bir torba getirilir.İçine bazı cisimler atılır.Öğrencilerden torbanın dışına dokunarak, bu cisimleri tahmin etmeleri istenir.

3.6.39 Teker teker resimleri göster. Öğrenciden, gösterdiğiniz resmi ifade etmesini isteyiniz.

Bu aşamada öğretmen, ilk üç aktivitenin amacına ne denli ulaşmış olduğunu kontrol eder. Öğretmen, öğrencilere, elindeki resimleri sırayla göstererek bu resimlerin adını ifade etmelerini ister. Yukarıda ifade edilen bu aktiviteler, resimlerle ifade edilmiş her türlü kavramın öğretilmesinde kullanılabilir.

Bu bölümde, öğrencilere daha önce öğretilen kelimeleri tekrar etmek ve pekiştirmek amacıyla yapılabilecek etkinlikler yazılmıştır.

3.6.40 Topu al cevabı ver.

Sınıftaki öğrencileri etkin kılma adına yapılabilecek uygulamalardan biridir. Öğretmen, derse konu olan kelimelerden birisini söyleyerek herhangi bir öğrenciye küçük bir top atar. (Top atılacak öğrenci, sınıfta dersten kopmak üzere olan öğrencilerden biri olabilir.) Topu alan öğrenci, kelimenin anlamını söyleyip bir başka kelime söyledikten sonra topu bir başka öğrenciye atar. Bu aktivite, öğretmenin insiyatifinde 5 dakikayı geçmemek üzere planlanmalıdır. Sınıf içinde gürültüye sebep olabilecek bir etkinlik olduğundan dolayı öğretmenin kontrolü oldukça önemlidir.

3.6.41 Resim çizdirme.

Öğrencilere, öğretilen kelimelerden uygun olanlarının resimleri çizdirilir. Bunun için öğrencilere önceden hazırlanan kağıtlar dağıtılır. Bu kağıtlara, isimleri belirtilen kelimelerin resmi çizdirilir. Daha sonra çizilen resimlerle kağıtlarda belirtilen kelimelerin ne kadar benzerlik taşıdığı kontrol edilir ve öğrencilerle çizdikleri bu çizimler hakkında konuşulur. Bkz. Şekil...

Uyumak

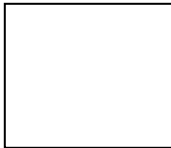
doktor

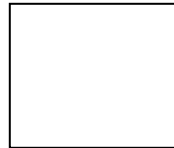
at

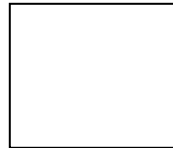
ağlamak

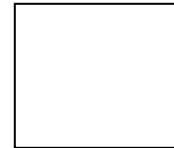
Orman

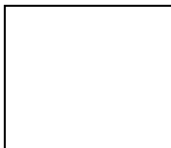
üzüm

elma

domates

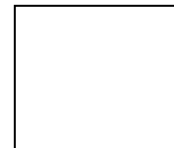
Kedi

defter

gömlek

gemi

3.6.42 Dinle ve yaz.

Dinlediğiniz kelimeyi işaretleyin.

Tam, önce, az, ama, evet, hayır, sonra, oldu, asla, değil

3.6.43 Dinleyin tamamlayın.

Çocuk: Karnım _____ .

Adam: Gerçektende tam _____ saati.

Kadın: Evet. Al bakalım şu reçelle _____ . Boynuna da şu peçeteyi bağlayalım. Tamam, _____ .

Çocuk: _____ oynamaya gidiyorum.

Kadın: Ama ekmeği bitir _____ .

Çocuk: _____ . Şu kumda oynayan çocukları seyredeceğim.

Adam: Mm.. Uslu bir _____ !

Kadın: Yoo, _____ . Pek uslu değildir.

Adam: Sizin çocuğunuz mu?

Kadın: Hayır değil ama herkes _____ çocuğum sanıyor. Çalıştığım evin çocuğu. Ne çok çocuk _____ parkta değil mi? İnsan bazen dört bir yan çocukla doluyken çocuksuz olmayı çok garipsiyor.

Adam: Haklısınız _____ !

2.1 Tamamlanmış hali.

Çocuk: Karnım acıktı.

Adam: Gerçektende tam kahvaltı saati.

Kadın: Dinlediğiniz kelimeyi işaretleyin. Evet. Al bakalım şu reçelle ekmeği. Boynuna da şu peçeteyi bağlayalım. Tamam, oldu.

Çocuk: Ben oynamaya gidiyorum.

Kadın: Ama ekmeği bitir önce.

Çocuk: Olur. Şu kumda oynayan çocukları seyredeceğim.

Adam: Mm.. Uslu bir çocuk!

Kadın: Yoo, hayır. Pek uslu değildir.

Adam: Sizin çocuğunuz mu?

Kadın: Hayır değil ama herkes benim çocuğum sanıyor. Çalıştığım evin çocuğu. Ne çok çocuk var parkta değil mi? İnsan bazen dört bir yan çocukla doluyken çocuksuz olmayı çok garipsiyor.

Adam: Haklısınız Matmazel

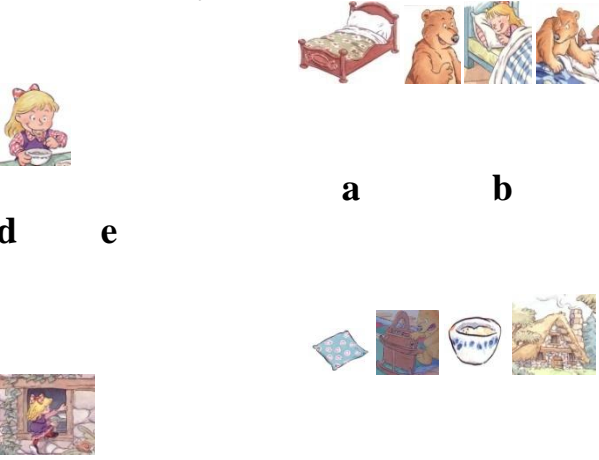
3.6.44 Kelime Öğretiminde Resimli Kartların Kullanılışı

Resimli kartların kullanımında aşağıdaki bazı alıştırmalar yapılabilir. Bu alıştırmalar örnek mahiyetinde olup daha farklı aktivitelerin yapılabileceği unutulmamalıdır. Birden yirmi üçe kadar yapılan sıralama değiştirilebilir veya başka aktivitelerde eklenebilir.

<p>Aktivite 1</p> <p>10 öğrenciye 10 flaş kart verelim. Kelimeleri söyleyelim. O kelime ile ilgili flaş kartın sahibi flaş kartı kaldırsın.</p>	<p>Aktivite 2</p> <p>Sınıfın farklı yerlerine altı adet flaş kart asalım. Kelimeyi söyleyelim. Öğrenciler kartları gösterebilirler.</p>
<p>Aktivite 3</p> <p>Hedef kelimeleri söyleyelim. Öğrenciler poster üzerindeki ilgili resimleri gösterebilirler.</p>	<p>Aktivite 4</p> <p>Bakmadan bir flaş kart gösterelim ve bir kelime söyleyelim. Eğer kelime ve flaş kart aynıysa öğrenciler ellerini bir defa vursunlar. Farklıysa sessiz kalsınlar.</p> <p>Örnek kelimeler: Hayvan Yiyecek Sayı</p>
<p>Aktivite 5</p> <p>Hayvan ismi, yiyecekler gibi grup flaş kartları kullanalım. Bir kart gösterelim. Eğer söylediğimiz gruptansa kelimeyi söylesinler. O gruptan değilse FARKLI desinler.</p>	<p>Aktivite 6</p> <p>Tahtaya 6 flaş kart yapıştıralım. Sessizce kelimeleri söyleyelim. Dudak işaretinden hangi kelime olduğunu öğrenciler bulmaya çalışsınlar.</p>

<p>Aktivite 7</p> <p>Bir öğrenciye bir flaş kart gösterelim. O öğrenci mimiklerle (sözsüz olarak) sınıfa kelimeyi anlatsın. Diğer öğrenciler hangi kelime olduğunu bulmaya çalışsınlar.</p>	<p>Aktivite 8</p> <p>Hangisi eksik? Tahtaya 10 adet flaş kart yapıştırılalım. Öğrencilerden gözlerini kapamalarını isteyelim. Tahtadan bir kart alalım. Öğrencilere gözlerini açmalarını söyleyelim. Öğrenciler eksik kartı bulsunlar. Oyuna daha fazla kart ekilerek devam edelim.</p>
<p>Aktivite 9</p> <p>Beni Taklit et! Bir flaş kart alıp onu söyleyelim. Öğrenciler taklit etsinler. Kelimeyi sessiz, yüksek sesli, hızlı, yavaş, kızgın gibi farklı şekillerde söyleyelim. Öğrenciler bizi taklit etsinler.</p>	<p>Aktivite 10</p> <p>Elimdeki kartı tahmin et! Öğrencilere göstermeden elimize bir kart alalım. Öğrenciler soru sorarak kartı bulmaya çalışsınlar. (O bir şapka mıdır?/elbisemidir?) (Bir öğrenciye bir flaş kart verelim. Diğer öğrenciler EVET / HAYIR sorusuyla o kelimeyi bulmaya çalışsınlar.</p>
<p>Aktivite 11</p> <p>Senin kartın ne? Elinize farklı gruplarda flaş kartlar alın. Her öğrenciye bir flaş kart verin. Öğrenciler dolaşarak kendi gruplarındaki flaş kartları bir araya getirsinler. İlk grubu tamamlayanlar oturabilirler. Belirli süre verilerek de uygulanabilir. (Müzik bitene kadar)</p>	<p>Aktivite 12</p> <p>Tahtaya 10 flaş kart yapıştırın. Öğrenciler 2 dakika flaş kartlara baksınlar. Flaş kartları kaldırımlar. Öğrenciler hatırlayabildiklerini yazsınlar.</p>

<p>Aktivite 13</p> <p>Emirler: 6 flaş kart alın. Her defasında birini elinize alıp kelimeyi tahtaya yazın Her kelimenin yanına bir emir cümlesiyazın. (Burnuna dokun. Zıpla. ...) Flaş kartları sırayla yeniden elinize alın.Öğrenciler her kart için doğru emir cümlesi söylemeye çalışsınlar.</p>	<p>Aktivite 14</p> <p>Öğrencilere flaş kartları gösterelim. Kelimeyi bilen tahtaya çıksın.Tahtadaki öğrencilere tekrar tekrar flaş kartları göstererek kelimeleri isteyelimBu işlemi tahtadaki öğrenciler hata yapmayıncaya kadar yada 1 öğrenci kalıncaya kadar yapalım.</p>
<p>Aktivite 15</p> <p>Hedef kelimelerden birini söyleyerek bir öğrenciye topu atalım. Oda bir kelime söyleyerek topu bize atsın. Bu işlemi yeterli sayıda öğrenciyle yapalım. (Sayı söyleyip topu atıp kelimeyi de isteyebiliriz.)</p>	<p>Aktivite 16</p> <p>Flaş kartları hızlıca göstererek öğrencilerden kelimeleri bilmelerini isteyelim.</p>
<p>Aktivite 17</p> <p>Müzikli Sandalye 7 adet sandalyeyi sınıfın önüne koyalım8 öğrenci sandalyelerin etrafında dönsünler. Bir grup kelime söyleyelim. Örneğin kedi, köpek, kuş derken öğrenciler sandalyenin etrafında dönmeye devam ediyorlar. Masa deyince sandalyeye oturmaya çalışıyorlar.Boşta kalan bir öğrenci oyunu kaybedip oturuyor.Bir sandalye eksilterek oyuna 6 sandalyeyle devam ediyoruz.</p>	<p>Aktivite 18</p> <p>Kelime ve flaş kartları öğrencilere dağıtalım. Eşleyerek tahtaya yapıştırmalarını isteyelim.</p>

<p>Aktivite 19</p> <p>resimleri eşleyelim</p> <p>Kelime ve</p> <p>d e a b c</p> <p>f g ğ</p> <p>h ı</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kase 2.yatak 3.mutlu 4.yastık 5. tırmanmak 6. kızgın 7. kırık 8. uykuda 9. ev 10. yemek 	<p>Aktivite 20</p> <p>Hedef kelimeleri çizmeleri için öğrencilere çalışma kağıdı verelim.</p>
<p>Aktivite 21</p> <p>Hedef kelimelerden hazırladığımız Yap-boz'u öğrencilerle yapalım.</p>	<p>Aktivite 22</p> <p>Resimler ve kelimeler. Üzerleri kartlarla kapalı.İki öğrenci ikişer kart açsın. Aynısını bulanlar alsınlar.Çok kart toplayan kazanıyor.</p>

Aktivite 23

Power Point sunumu şeklinde resimler bir kez kısa süreli gösteriliyor.Öğrenciler kelimeyi söylüyorlar.Daha sonra bu kelimeleri alfabetik olarak sıralıyoruz.

3.6.45 Bak ve yaz.

Resimler akıyor. Sınırlı süre içerisinde öğrenciler kelimeleri kağıtlarına yazıyorlar.

Kedi	aslan	ev	araba
------	-------	----	-------

3.6.46 Oku ve yaz.

Öğrencilerden aşağıdaki harflerden yeni kelimeler türetmeleri istenir.

a c e a b r a b a v e y s l n k d i

3.6.47 Doğru / yanlış

aslan	keci	ev	araba
Kedi	aslan	ev	araba

3.6.48 Dikte çalışması

Dikte 1:

Metni öğretmen aralıksız iki defa okuyor. Metin içerisindeki tek kelimelik boşlukları öğrenciler yazıyorlar.

Dikte 2:

Metin içerisindeki boş bırakılan yerleri öğrenciler birer birlerine okuyorlar ve yazdırıyorlar.

Dikte 3:

Sınıfı 3 gruba bölelim. Her grubun karşısına duvarda aynı metni asalım. Bir sekreter olsun. Sırayla öğrenciler tahtadaki metnin kalın yazılmış kelimelerini sekreterlerine yazdırsınlar. En erken bitiren grup kazanıyor.

Dikte 4:

Bazı kelimeleri öğrencilere okuyalım. Onlar yazsınlar. 1. okumada normal hızda okuyalım, yazmasınlar. 2. okumamızda yazsınlar. Yavaş okuyalım. 3. okumamızda yanlışlarını kontrol etsinler.

Kelimenin son harfiyle hikayeden yeni kelime üretelim.

ayı	anne	küçük
Aile	Ev	Koku
E	V	U

Proje: Öğrenciler hikayenin tümünden 5 duyu organıyla ilgili kelimeleri bulup guruplandırırsınlar

İşitmek	Dokunmak	Tatmak	Koklamak	Görmek
hırlamak	oturmak	çorba	çorba	kaseler

Proje: Öğrenciler kendi resimli sözlüklerini hazırlasınlar.

3.6.49 Göster ve sor:

Öğretmen, öğrencilere öğrettiği kelimelerden birinin resmini çok kısa bir süreyle öğrencilere gösterir. Ardından resmin ilgili olduğu kelime hakkında, bu resimdeki varlık hangisidir? Resimdeki varlığı tanıdınız mı? Türünden sorular sorar. Öğrencilerin verdikleri cevapla resimdeki nesnenin ne kadar örtüştüğü gözlenir. Ardından resim, daha uzun süreyle öğrencilere gösterilir. Öğrenciler, böylelikle resimdeki nesneyle kendilerinin vermiş oldukları cevapları karşılaştırırlar.

3.6.50 Bak ve yaz:

Öğretmen, öğrencilere öğretilen kelimelerin resimlerini sırayla gösterir. Öğrencilerden, gördükleri bu resimlerin isimlerini yazmalarını ister. Öğrenciler, kendilerine dağıtılan kağıtlara resimlerde gördükleri kavramların isimlerini yazarlar. Daha sonra, her öğrenci yanındaki arkadaşıyla kağıdını değiştirir. Öğretmen, resimlerle ilgili yazmaları gereken kavramların isimlerini sırayla okur. Bu aşamada öğrenciler kağıtlarındaki cevaplara bakarak kaçını doğru kaçını yanlış yazdıklarını kontrol ederler.

Bu etkinlikte amaç, öğrencinin gördüğü resmin adını doğru yazmasını sağlamaktır.

3.6.51 Dinle ve numarasını yaz:

Yukarıdaki etkinliğin farklı bir uygulamasıdır. Bu etkinlik için numaralı resimlere ihtiyaç vardır. Numaralı resimler yoksa, öğretmen resimlerin bir köşesine numaralar yazarak resimleri numaralandırabilir. Öğretmen, elindeki resimleri öğrencilerin görebileceği şekilde panolara yerleştirir. Daha sonra karışık bir şekilde panoda yer alan resimlerin isimlerini söyler. Öğrenciler, adı söylenen resmi panodan bulup resmin altında yazılı olan numarayı yazarlar. Daha sonra öğrenciler ellerindeki kağıtları yanlarındaki arkadaşlarıyla değiştirirler. Öğretmen, öğrencilerin yazmaları gereken numaraları okurken, öğrenciler de kağıtlarındaki cevapları kontrol ederler. Öğrenciler, daha sonra kendi kağıtlarını alıp verdikleri cevaplardaki doğruluk yanlışlık durumunu kontrol ederler.

2. ve 3. etkinlikte öğretmenler öğrencilerin cevapları doğru kontrol edip etmeme riskiyle karşılaşabilirler. Öğretmen, böyle bir etkinlik öncesi öğrencilerini motive edip, bu yaptıklarının bir sınav olmadığını ifade etmelidir. Bu etkinliğin amacını, öğrencilerinin öğrenmiş oldukları bilgileri kontrol etmelerini sağlamaktır şeklinde açıklamalıdır.

3.6.51 Tekerleme yöntemi:

Kelime öğretiminde kullanılacak etkin yöntemlerden biridir. Burada amaç, öğrencilerin öğrenmede ve telaffuzunda zorlandıkları kelimeleri, öğrencileri eğlendirerek öğretmektir. Öğretmen, hedef kelime olarak belirlediği kelimelerin geçtiği tekerlemeler belirleyerek bunu öğrencilere ezberletir. Böylelikle, öğrenciler söyleyişinde zorlandıkları kelimeleri doğru bir biçimde söylemeyi öğreneceklerdir. Bu aktivitede esas amaç, öğrencilerin kelimeleri doğru bir şekilde telaffuzunu yapmalarını sağlamaktır. Kelimenin anlamını öğrenmek, telaffuzdan sonra gelir.

3.6.52 Doğru-yanlış / Evet- Hayır

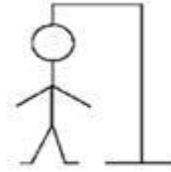
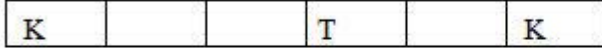
Uygulama olarak 3 ve 4 numaralı etkinliğe benzer. Öğretmen, panoda yer alan resimlerin adıyla birlikte numarasını söyler. Öğrenci, öğretmenin yaptığı eşleştirmeyi kendisine göre doğru-yanlış ya da evet-hayır cevabıyla değerlendirip elindeki kağıda yazar. Sözgelimi öğretmen, “1 numaralı resimde bir öğretmen vardır.” , “2 numaralı resimde bir marangoz vardır.” şeklinde cümlelerle resimler hakkında doğru ya da yanlış bilgilendirmelerde bulunur. Öğrenciler de bu bilgilerin ışığında, öğretmenin söylediklerini doğru-yanlış; evet-hayır cevaplarıyla değerlendirirler.

3.6.53 Adam asmaca oyunu:

Bu kelime oyunu grup halinde oynanabildiği gibi iki öğrenci arasında da oynanabilmektedir. Grup halinde oynanması durumunda öğretmen sınıftaki öğrenci sayısına göre sınıfı gruplara bölmelidir.

Adam asmaca oyunu için bulunması hedeflenen kelimenin harfleri adedince tahtaya kutucuklar çizilmelidir. Kutucukların içine önceden bazı ipucu harfler yazılmalıdır. Öğrenciler kutucukta yazılan kelimeyi bulmak için sırasıyla harf söylemelidirler. Yanlış söyledikleri her harf için asılacak adamın bir parçası çizilir (Bk. Resim 1.1). Öğrenciler çöp adamı astırmadan doğru kelimeleri söyleyerek hedef kelimeyi tahmin etmelidirler. Bu oyun öğrencilerin Türkçedeki sesleri ve sembolleri daha iyi tanımalarını ve kelime bilgilerini geliştirmelerini sağlar (Dumanlı, 2007).

Örnek:

Resim 1.1 Adam asmaca oyununun çizgi hâli.

3.6.54 Dağınık haldeki harflerin bir araya getirilmesiyle anlamlı kelimeler oluşturma.

Bu etkinlikteki amaç, öğrencilerin, öğrenmiş oldukları kelimeleri doğru yazmalarını sağlamaktır. Bunun için, öğrencilere sorulacak kelimelerin harfleri dağınık bir şekilde yazılır. Öğrenciler, harfleri doğru olacak şekilde sıralayarak yeniden yazarlar. Öğretmen, harflerin sıralamasını doğru biçimini yazar. Öğrenciler, kendi yazdıklarıyla öğretmenin yazdığını karşılaştırıp ne ölçüde doğru yazdıklarını tespit ederler.

Örnek:

Snllyeaad

.....

3.6.55 Resimli sözlük yaptırma:

Bu bölümde öğrencilerden, öğrendikleri kelimelerin resimli sözlüğünü yapmaları istenir. Bu işi yapmaları için öğrencilere bir süre verilir. Öğrenciler, belirtilen süre içinde öğrendikleri kelimelere ait resimleri bularak bunu resimli sözlük olacak bir biçimde hazırlar. Öğretmen, öğrencilerin bu çalışmalarını toplar ve içlerinden en güzellerini okulda ya da sınıfta sergiler. Ayrıca, bu çalışmanın neticesinde her öğrenciye not ya da artı da verilebilir.

3.6.56 Banko sınav:

Öğretmen anlatacağı konuda geçen kelimelerle ilgili önceden olmak üzere sorular hazırlar. Konunun sunumundan sonra hazırlamış olduğu bu soruları sözel olarak öğrencilere yöneltilir. Sorulara doğru cevap veren öğrencilere küçük ödüller, artı ya da not verilir.

3.6.57 Küçük sınav:

Anlatılan konunun pekiştirilmesi maksadıyla öğrencilerin 10-15 dakikalık bir süre içinde cevaplayabilecekleri sorular hazırlanır. Bu sorular, konu bitiminde öğrencilere uygulanır. Öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar dikkate alınarak, konunun ne kadar anlaşıldığı tespit edilir.

Yukarıda üç bölüm halinde kelime öğretiminde kullanılacak yöntemler ifade edilmiştir. Kelime öğretiminde, bu yöntemlerin hepsinin bir anda kullanılması mümkün değildir. Öğretmenin, bu yöntemlerden, kendi amacına en iyi hizmet edebilecekleri seçmesi ve bunları kullanması gerekmektedir.

4. DİL ÖĞRETİMİNDE GÖRÜNTÜLÜ MATERYALLERİN KULLANIMI

4.1 Tanım

4.2 Görüntülü Materyallerin Gösteriminde Dersin İşlenişi ve Dikkat Edilecek

4.3 Görüntülü Materyallerin Uygulanışındaki Teknikler

4.4 Örnek Bir Ders Planı (temel,orta,ileri seviye)

4.1 Tanım

Dil öğretiminde (Türkçe öğretiminde) dilin anlaşılır ve gösterilebilir olması için uygun seviye ve ilgi grubuna göre görüntülü materyallerin (reklam,film,reklam,kısa parodiler,dizi filmler) belli disiplinler içerisinde kullanılması diye kısaca tanımlayabiliriz.

4.2 Görüntülü Materyallerin Gösteriminde Dersin İşlenişi ve Dikkat Edilecek Hususlar

Dil öğretiminde görüntülü materyallerin etkin bir biçimde işlenebilmesi için, beş ana bölüm esas alınarak planlanmalıdır.

4.2.1 Derse hazırlık bölümü

4.2.2 Derse motivasyon süreci

4.2.3 İşleniş bölümü

4.2.4 Değerlendirme bölümü

4.2.5 Sonuç bölümü

4.2.1 Derse hazırlık bölümü

Kullanılacak materyaller öğrencilerin buldukları dil seviyesine uygun olması gerektiği gibi, öğretilecek konulara uygun kelime,dilbilgisi ve anlama düzeyine sahip olması da gereklilik arz etmektedir.Ahlaki ve kültürel dengeleri dikkate alarak iyi bir seçim yapmak içinde ciddi bir hazırlık gerekmektedir.

Şu hususları da göz önüne almalıyız:

- 1- Ahlaki ve kültürel unsurları müspet olarak ele alan,
- 2- Menfi duygu ve düşüncelere yer vermeyen,
- 3- Düzgün ve akıcı bir dil kullanılan,
- 4- Şive ve argoyu mümkünse barındırmayan,
- 5- Politik ve kültürel anlaşmazlıkları ele almayan,
- 6- Sosyal ve tarihi olayları objektif olarak anlatan ve tahrik edici unsurlar bulundurmayan,
- 7- Ülkeyi,kültürü ve dili olumlu yönleriyle yansıtan görüntülerin seçilmesi gerekmektedir.
- 8- Ayriyeten seyrettirilecek bölümün önceden seyredilmiş olması,

- 9- Anlatılmak istenen konuya uygun soru, kelime ve kelime gruplarının tasnifi, değerlendirme soruları ve sonucun tespiti için hazırlanacak küçük imtihanların hazırlanması da elzemiyet taşımaktadır.

4.2.2 Derse motivasyon süreci

Öğrencileri derse başlamadan önce genel manada bilgilendirmek ve ilgilerini çekecek bir giriş yapmak için şunlara dikkat edilmelidir:

- 1- Derse hazırlık sorular
- 2- Filmi açıklayan sorular
- 3- Kelime öğretimi için gerekli olan sorular
- 4- Cümle kalıplarının öğretilmesini sağlayacak sorular
- 5- Öğrencilerin uygulayacağı diyaloglar ve karakterlerin tespiti
- 6- Öğretilecek kelime sayısı, dilbilgisi ögesi ve konunun planının yapılması
- 7- Gösterilecek film ders saatine uygun bir uzunlukta olmalıdır.(10 dakikadan fazla olmamalıdır)
- 8- Ders için gerekli olacak teknik alt yapı önceden hazırlanmalıdır.

4.2.3 İşleniş bölümü

4.2.3.a Derse hazırlık sorularının işlenişi

Konuyu açıklayan ve öğreten soru kalıplarını yazılı veya görüntülü olarak öğrencilere aktarılmalıdır.

Örnek:

- Tatil için başka bir ülkeye gittiniz mi?
- Tatilinizde enteresan bir olayla karşılaştınız mı?

4.2.3.b Filmi açıklayan soruların işlenişi

Filmi tanıtan soruların sorarak daha önceden bu filmi seyreden öğrenciler varsa onların fikirlerini alabiliriz.

Örnek:

- Bu filmi seyreden var mı?
- Bu film sizce neyi anlatıyor?
- Buna bezeyen bir film seyreden var mı?

4.2.3.c Kelime öğretimi için gerekli olan teknikler

Kelime öğretimi için şu sıralama ve teknikleri kullanabiliriz:

- 1- Yazılı olarak verilen kelimeleri (sessiz) seyrettirip bulmalarını sağlama.
- 2- Kelimeleri hem seyrettirip hem de dinlettirerek tahmin ettirme.
- 3- Öğrencilere kelimeyi verip filmin içinde bulduklarında durdurmalarını isteme.
- 4- Görüntüsüz seyrettirip verilen kelime dinlettirilerek bulmalarını sağlama.

- 5- Kelimeleri öğrencilere anlattırma.
- 6- Filmin devamını tahmin ettirme.
- 7- Filmi durdurup bir sonraki adımı tahmin ettirme.
- 8- Görüntülü seyrettirip fiili,sıfatı veya ismi bulmalarını sağlama

4.2.4 Değerlendirme Bölümü

Değerlendirme bölümü öğrencilerin konuyu tam olarak öğrenip öğrenmediklerini ölçecek şekil ve özellikte olması gerekir.

- 1- Filmde öğrendiğiniz kelimeleri işaretleyin.
- 2- Filmde olmayan isimleri işaretleyin.
- 3- Filmde olmayan sıfatları işaretleyin.
- 4- Filmde olmayan fiilleri işaretleyin.
- 5- Filmde olan diyalogları işaretleyiniz.
- 6- Filmle ilgili sorular sorup sorunun doğru veya yanlış olduğunu öğrenme.
- 7- Filmin karakterlerin adlarını ve özelliklerini sorma.

4.2.5 Sonuç

En son olarak yapılacak imtihanlarla öğrenme sürecini tamamlamak gerekir. İmtihanlar şu şekilde yapılabilir.

- 1-Test
- 2- Boşluk doldurma
- 3- Soru-cevap yöntemi
- 4- Klasik yazılı
- 5- Çoktan seçmeli
- 6- Doğru - yanlış

4.3 Görüntülü Materyallerin Uygulanışındaki Teknikler

Video dersi işlerken genel olarak aşağıdaki teknikler kullanılmaktadır:

- 1- Sessiz seyretme yöntemi
- 2- Sesli fakat görüntüsüz seyretme yöntemi
- 3- Tahmin etme yöntemi
- 4- Aksi yönde tahmin etme yöntemi
- 5- Eksik bırakılmış cümleler, sözler yöntemi
- 6- İzleme-dinleme yöntemidir.

4.3.1 Sessiz Seyretme Tekniği

Video ses ve görüntüyü bir bütün halinde verir. Sessiz seyretme, görme ve işitmeye dayalı işaretleri birbirinden ayırır ve kolaylıkla anlamaya geçişi sağlar. Öğrenciler filmin sadece görüntüsünü görürler. Sesini işitmezler ve hareketlere, jest ve mimiklere, ifadelere, giyime-kuşama ve çevreye dayalı bir film hakkında beyinlerinde bir fikir oluştururlar. Bu durum öğrencilerin filmin dili, filmde konuşulanlar hakkında

tahmin yapmasına ve fikir yürütmesine teşvik edici olur. Öğrenciler filmi hem görüntülü ve sesli olarak tekrar seyrettiklerinde kendilerinin yapmış oldukları tahminlerini, düşündüklerini, izlenimlerini kontrol ederler. Bu aktiviteyi yerine getirmek için öğrencilerin konuyla ilgili ya da parçada kullanılan dil hakkında biraz bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Öğrencilere seyrettirilecek filmin süresi 10 dakika olmalıdır. Bu on dakikalık film öğretmen tarafından 30 ya da 40 saniyelik bölümlere ayrılır. Öğrenciler parçayı birinci defa sessiz seyrettikten sonra öğretmen tarafından sorulan soruları cevaplandırmaya çalışırlar. Ve böylece seyredilen parça üzerinde bir tartışma başlatılır. Daha sonra sesli ve görüntülü olarak seyrederek. Sessiz seyretmede takip edilmesi gereken aşama şudur:

- 1- Öğretmen sadece görüntüyle ilgili anlamaya yönelik basit soruları önceden hazırlar.
- 2- Video çalıştırılır, sonra belirli aralıklarda “pause” düğmesine basılarak durdurulur ve hazırlanan sorular öğrencilere sorularak öğrencilerin bu bölümü ne kadar anladıkları ve bu bölümde karakterlerin neler söylediği ölçülür.
- 3- Öğretmen kaseti tekrar başa alır ve öğrenciler kaseti sesli olarak seyrederek ve filmde kullanılan dille kendi kullanmış oldukları dilin formunu karşılaştırıp aktiviteyi tamamlarlar.

NOT: Öğrenciler parçayı izlemeden önce öğretmen şu tip soruları tahtaya yazabilir:

- 1- Bu adam kim?
- 2- O nerede çalışıyor?
- 3- Onun işi nedir?
- 4- Onun problemi nedir?
- 5- O ne giyiyor?
- 6- O arkadaşına ne söylüyor? v. s.

Sessiz anlatımda, gerçeğe en yakın anlatımı yapan öğrenciye bir not ya da hediye verilebilir. Bu, pasif ve sessiz olan öğrencilerin derse katılmaları ve daha aktif olmalarını sağlama adına öğretmene yardım eder.

4.3.2 Sesli Fakat Görüntüsüz Seyretme Yöntemi:

Birinci yöntemin tam tersidir. Televizyon ekranındaki görüntü, öğrencilerin göremeyeceği bir biçimde kapatılır. Böylece öğrenciler, ekranı görmemelerine rağmen, işitmiş oldukları konuşmalardan dolayı beyinlerinde bir görüntü ve dekor hayal ederler. Öğrencilerden görüntüleri tahmin etmeleri istenir. Bu yöntem, öğrencilerin duyduklarını tahtaya ve deftere çizmelerini istemek şeklinde de uygulanabilir.

Bu yöntemde şu aşamalar takip edilmelidir:

- 1- Öğretmen tarafından televizyon ekranı kapatılır.
- 2- Öğretmen öğrencilere işitecek oldukları parçayla ilgili ön açıklamada bulunur. Böylece öğrenciler az sonra dinleyecekleri film üzerine yoğunlaşır ve tahminde bulunur.

- 3- Video, sadece sesi duyulacak biçimde görüntüsüz olarak çalıştırılır. Öğrenciler dinlediklerine göre yazar ve resim çizerler.
- 4- Öğrenciler, filmle ilgili çizmiş oldukları resim ve yazıları birbirlerine gösterirler ve hangisinin filmi en iyi anlattığına karar verirler.
- 5- Öğrenciler, filmi bu kez sesli ve görüntülü olarak seyrederek.
- 6- Bu basamaktan sonra öğrenciler, her iki aşama arasındaki benzerlik ve farklılıkları karşılaştırır ve bu durum üzerinde konuşurlar.

4.3.3 Tahmin Yöntemi:

Bir sonraki söylenecek sözü tahmin etme yöntemi video derslerinde kullanılan yöntemlerin belki de en etkilisidir. Eğer tahmin yöntemi bir diyalog üzerinde uygulanıyorsa, öğrencinin elindeki tek ipucu konuşan kişinin sesidir. Öğrenci, videodaki sesi, ekranı, yüz, göz, el-kol ve beden hareketlerini ve ifadeleri ne olacağı veya ne söyleneceğini tahmin etmede kullanabilir. İki çeşit tahmin yöntemi vardır:

4.3.3.1 Ne söyleyecekler?

Tavsiye edilen uygulama:

a- Öğretmen parçanın belirli bir kısmını öğrencilerin olayı tanımaları, nelerin olup-bittiğini anlamaları için izlettirir.

b- Öğretmen öğrencilerini bir bir, sonraki seyretmede belirli yerlerde videonun durdurulacağı ve söylenecek sözün veya cümlenin ne olacağını sorulacağı konusunda uyarır.

c- Öğretmen videoyu belirli bir noktada durdurur ve öğrencilerden söylenecek sözün, ifadenin ya da cümlenin tahmin edilmesini ister. Cevaplar alınır ve doğru olup-olmadığı ya da hangisinin, doğruluğa ne kadar yakın olduğu üzerinde hep beraber tartışılır.

d- Video çalıştırılır ve öğrenciler vermiş oldukları cevabı işittikleri cevapla karşılaştırırlar.

e- Öğretmen videoyu tekrar durdurur ve ekrandaki kişinin ne söylediği üzerinde tartışma başlatır. Tabi ki bu tartışmayı öğrencilerin tahmin ettikleri cümleleriyle karşılaştırarak yapar.

f- Öğretmen, parçada başka bir duraklama noktasına gelir. Kısacası bu aktivitenin olması için öğretmenin, önceden nerede duracağını ve neler soracağını hazırlamış olması gerekmektedir.

4.3.3.2 Ne olacak?

Tavsiye edilen uygulama:

a- Öğretmen filmi parça parça seyrettirir. Ardından, “Ne oluyor?” , “Ne olacak?” sorularını sorarak videoyu durdurur. Öğrencilerin yapmış oldukları tahminlerde aynı fikirde olmaları çok önemlidir.

b- Arzu edilirse, öğrencilerin tahminlerinin bir kısmı tahtaya yazılabilir ve öğrenciler de bu tahminleri defterlerine yazarlar. Video gösterisi ilerledikçe öğrencilerin

tahminleri değişebilir ve değişecektir de. Bu değişikliğin sebeplerini tartışmak, nasıl ve niçin değişti sorularına cevap vermek, öğrenciler için değişik bir durumdur.

c- Bu aktivitenin sonunda öğretmen için en güzel, öğrenciler için de en faydalı olanı, bir ya da birkaç öğrenciye gördüklerini kendi ifadeleriyle geçmiş zamanı kullanarak anlatmasıdır. Bu, o günkü konunun anlaşılması ve pekiştirilmesi için herkes adına faydalı bir yöntemdir.

4.3.3.3 Aksi Yönde Tahmin Yapma Yöntemi:

Özellikle dil seviyesi ileri derecede olan öğrencilerle sohbet etmek için kullanılan etkili bir yöntemdir. Burada öğretmen, sonu sürpriz ya da espiritüel bir şekilde biten bir filmi konu olarak ele alır. Öğrencilerden, olayın bu noktaya nasıl geldiği üzerine fikir yürütmelerini ister.

Tavsiye edilen uygulama:

a- Öğretmen, öğrencilerine bir video filminin sonunu seyredeceklerini söyler. Onlardan, sonunu seyredecekleri filmin başını tahmin etmeleri gerektiğini ifade eder.

b- Öğretmen filmin sonunu gösterir.

c- Öğrenciler konu üzerine tartışmaya başlarlar. Birbirlerine sorular yöneltirler.

NOT: Eğer bir örnek verirsek;

Öğrenciler ekranda görülen iki kişi hakkında konuşmaya başlar. Bu kişilerden birisi garson, diğeri ise yemek yemek için lokantaya giden bir müşteri.

d- Öğrenciler, bu kişilerin ne yaptığı, adamın neden lokantaya gittiği, hangi yemeği isteyeceği, garsonun ne tür bir cevap vereceği vb. soruları birbirlerine sorarlar.

e- Öğretmen filmi başa alır ve öğrenciler filmi baştan sona seyrederek.

f- Öğrenciler, ileri sürmüş oldukları fikirleri ile gördüklerini karşılaştırarak sınıf içinde tartışırlar.

NOT: Bu yöntem için en güzel materyal tiyatro oyunları ve skeçlerdir.

4.3.3.5 Eksik Bırakılmış Cümleler (Sözlere) Yöntemi:

Bu yöntem, öğrencilerin konuyu daha çok anlamalarını değil kullanılan dili incelemelerini teşvik eder. Öğrencilere bir alıştırma kağıdı verilir. Seyredecekleri filmde geçen sözlere bazı kısımlarının kağıda eksik olarak yazıldığı söylenir. Öğrencilerden, eksik bırakılan kısımları tamamlamaları istenir. Bu iki şekilde yapılabilir.

4.3.3.5.1

a) Öğrenciler parçayı baştan sona seyrederek.

b) Verilen alıştırmalar üzerinde çalışırlar.

c) Öğretmen parçayı geri alır ve tekrar seyrettirir.

d) Öğrenciler, filmi seyrederken alıştırma kağıdındaki boşlukları doldururlar.

e) Öğretmen videoyu tekrar başa alır ve öğrencilerden yazmış olduklarını kontrol etmelerini ister.

f) Öğrenciler cevaplarını öğretmenle tartışırlar.

4.3.3.5.2

- a) Öğrenciler parçayı seyretmezler.
- b) Onlar, ellerine verilen soru kağıdını inceler ve konu üzerinde tartışırlar.
- c) İkili ya da dörder kişilik gruplar halinde, kendi fikirlerine göre boşlukları doldururlar.
- d) Öğretmen videoyu çalıştırır ve öğrenciler cevaplarını kontrol ederler.
- e) Öğrenciler kendi cevaplarıyla parçadaki cevapları karşılaştırarak öğretmenle tartışırlar.

NOT: Bütün seviyelerde yapılabilecek bir aktivite, özellikle öğrencilerin dil ve kelime bilgisini ölçmekte kullanılmaktadır.

4.3.3.6 İzleme-Dinleme Yöntemi:

Bu yöntem hiç şüphesiz en zevkli yöntemlerden biridir. Bu özellikle Lise öğrencileri için kullanılır. Bu aktiviteyi başarıyla uygulamak için öğretmenin diyalogdan ziyade resimlerle dolu bir parçaya ihtiyacı vardır. Bu uygulanırken sınıf ikiye ayrılır.

Tavsiye edilen uygulama:

- 1- Öğretmen sınıfı iki gruba ayırır. Bir grubun yüzü televizyona dönükken, diğer grubun sırtı televizyona dönüktür. Yani her iki öğrenciden biri televizyonu seyrederken diğeri ise sırtı televizyona dönük olduğundan seyredemeyecektir.
- 2- Öğretmen, öğrencilerin bir video filmi seyredeceğini, daha sonra izlediklerini, gördüklerini eşlerine anlatacaklarını söyler.
- 3- Öğretmen videoyu çalıştırır.
- 4- Video sona geldiğinde, filmi seyredenler, seyretmeyenlere anlatır.
- 5- Öğretmen filmi seyretmeyip de filmi eşinden dinleyen birkaç öğrenciye filmi anlatmalarını ister. Bu sırada filmi seyretmemiş olan diğer öğrencilerden de anlatım esnasında ek fikirler alabilir.
- 6- Öğretmen filmi seyretmeyen birkaç öğrencinin konuyu özetlemesini ister, bu yolla konunun pekişmesini sağlar.
- 7- Video başa alınır. Bu kez herkes seyreder.
- 8- Öğrenciler gördüklerini, duyduklarını ve düşündüklerini birbirilerine aktararak tartışırlar.

4.4 Örnek Bir Ders Planı

4.4.1 Temel Seviyede Ders Planı

Temel seviyede hazırlanmış olan örnek bir dersin planı şu şekilde yapılabilir: Aşağıda, “Kayıp Kadın-Frantic” ve ‘Sarman-Garfield’ isimli filmlerin bir bölümü dikkate alınarak, temel seviyede video dersi işlenişiyle ilgili bir örnek verilmiştir. Bu örneği vermekteki amaç, video dersi planını ilk kez yapacak bir öğretmene fikir

verebileceği gerçeğidir. Bu bakımdan önemli olan, öğretmenin bu plandan fikir alarak; sonraki uygulamalarında, kendine özgü yeni planlar geliştirmesi ve ortaya koymasındır.

GARFIELD

GİRİŞ

Süreler: 5:18'den 6:13'e kadar
Sorular: Bu kim? Bu ne? Bunlar kim?

Tahmini süre: 10 dk

Verilecek kelimeler: Ağaç, *bahçe, ev, *merdiven, *çatı, fotoğraf, kedi, sarman ve sahibi, kitap, *çalar saat, *kol saati, telefon, *anahtar, defter

GELİŞME (1.BÖLÜM)

Süreler: 6:13 ten 8:00 a kadar

Tahmini süre: 20 dk

Sorular: Ne yapıyor? Nereye gidiyor? Nereden geliyor? Bu kim? Bu ne? Nasıl? Hangi renk?

Fiiller:	İsimler:	Sıfatlar:
Uyumak	yatak	*şişman
*Horlamak	*yorgan	turuncu
Çalmak	*battaniye	*güzel
Kapatmak	lamba	
*Esnemek	divan	
Uyanmak	*ayıcık	
Konuşmak	*pijama(gecelik)	
*Atlamak	*yastık	
*Çıkmak	koltuk	
Söylemek	televizyon	
Açmak	pencere	
*Uyandırmak	*küvet	
*Zıplamak	*terlik	
Banyo yapmak	perde	
*Sifonu çekmek	klozet	
	*Tuvalet kağıdı	
	*havlu	
(7 fiil)	(9 isim)	(2 sıfat)

NOT: İşaretli olan kelimeler öğrencilere vermek istediklerimiz.

GELİŞME (2. BÖLÜM)

Süreler: 8:00'dan 11:18'e kadar

Tahmini süre: 20 dk

Sorular: Ne yapıyor? Nereye gidiyor?Nereden geliyor?Nerede oturuyor?Bu kim? Bu ne? Nasıl?Hangi renk?

Fiiller:	İsimler:	Sıfatlar:	
Açmak	*kedi maması	*kitaplık	şişman
kapatmak	*fırın	*merdiven	sarı
*yemek	*mutfak	*bilgisayar	*dolmuş
*kullanmak	*tencere	koltuk	*boş şişe
konuşmak	*tava	*top	*mavi
yürümek	*çatal	*fare	*beyaz
*şarkı söylemek	*tabak	çiçek	*kırmızı
*çekmek	ağaç	*tahta	*yaramaz
girmek	araba	*köpek	turuncu
*dökülmek	arkadaş	ördek	
*içmek	*sütçü	heykel	
*geçirmek	*süt	çimen	
zıplamak	*şişe	zincir	
*dans etmek	*şapka	çit	
*düşmek	gömlek	*pasta	
*bakmak	*kemer	kaykay	
*koklamak	pantolon		
*taşımak	süpürge		
kaçmak	*saksı		
*kovalamak	kova		
	ip		
	*ayakkabı		
(13 fiil)	(22 isim)	(6 sıfat)	

NOT:İşaretli olan kelimeler öğrencilere vermek istediklerimiz.

GELİŞME (3. BÖLÜM)

Süreler: 11:18'den 15:13'e kadar

Tahmini süre: 20 dk

Sorular: Ne yapıyor? Nereye gidiyor?Nereden geliyor?Nerede oturuyor?Bu kim? Bu ne? Nasıl?Hangi renk?

Fiiller:	İsimler:	Sıfatlar:
Koşmak	*Bilgisayar	kırmızı
*Yakalamak	masa	*kel
Kalkmak	*süpürge	*siyah
Kovalamak	*top	*beyaz
*Düşmek	koltuk	*kısa
Çıkmak	*paket	*uzun
Konuşmak	*bahçe	
*Yemek	kapı	
*Tükürmek	*ilaç	
*Seyretmek	kedi	
Açmak	televizyon	
Kapatmak	*çatı	
*Hapşırarak	ağaç	
Verme	yol	
*İstemek	*merdiven	
*İçmek	*garaj	
Yatmak	araba	
*Kaldırmak		
*Taşımak		
(10 fiil)	(9 isim)	(6 sıfat)

NOT:İşaretli olan kelimeler öğrencilere vermek istediklerimiz

4.4.2 Sonuç ve Değerlendirme

4.2.2.1 Filimden öğrendiğiniz kelimeleri işaretleyiniz.

☐ ağaç	☐ havlu	☐ halı	☐ duvar saati
☐ odun	☐ balon	☐ şişman	☐ tükürmek
☐ esnemek	☐ tembe	☐ bardak	☐ kel
☐ yatmak	☐ fotoğraf	☐ kovalamak	☐ fırın
☐ uçmak	☐ çekmek	☐ garaj	☐ buzdolabı

4.2.2.2 Sarman sahibini nasıl uyandırıyor?

- a)şarkı söylüyor   b)koşuyor   c)Atlıyor   d)konuşuyor

4.2.2.3 Masada neler var?

- a) .....
- b) .....
- c) .....
- d) .....
- e) .....

4.2.2.4 Sarman nasıl?

Sarman	kızgın	şişman	turuncu	obur	güzel

KAYIP KADIN

1.Aşağıdaki kelimelerden duyduklarınızı işaretleyiniz.

DİNLEME

Özgürlük heykeli
Ördek heykeli
Önce
Öyle
Karımı
Kadını
Serbest Bırakacaksın
Serbest Bakacaksın
Aman Tanrım
Aman Yandım
Hayır
Dur
Vur
Kızı
Kırmızı
Çağıracağım
Çalacağım
Biblo
Büro
Onda

GÖRME

Araba
Adam
Bıçak
Tabanca
Merdiven
Otopark
Heykel
Kapı
Kadın
Bıyık
Kravat

Sorular

- 1- Bu Richard ne yapıyor?
- Bekliyor.
- Bakıyor.
- 2-Richard nereye bakıyor?
- 3- Richard kime bakıyor.
- 4- Richard kimi bekliyor?
- 5- Sondra ne yapıyor?
- 6- Richard kimi çağırıyor?
-Ağlıyor.
- 7- Adamlar ne yapıyor?
-Ateş ediyor.

4.4.3 Filmde Gördüklerinizi Sıralayınız

Richard bekliyor.Arabayı görüyor.Arabaya geliyor.Araba duruyor.Richard arabaya doğru gidiyor.Araba uzaklaşıyor.Richard arabanın arkasından koşuyor.Araba duruyor.Richard karısını görüyor.Karısı ağlıyor.Kötü adam camı açıyor.Adam soru soruyor.Richard cevap veriyor.Adam kızıyor.Richard Michel'i çağırıyor.Michel geliyor.Michel para istiyor.Richard Michel'e kızıyor.Polisler geliyor.Polisler ateş ediyor.Biblo yere düşüyor.Biblo kırılıyor.Polisler kötü adamı öldürüyor.

4.4.4 Orta Seviyede Video Dersi

Aşağıda, “Çiçek Taksi” isimli dizi filmin 10 dakikalık bölümü dikkate alınarak, orta seviyede video dersi işlenişiyle ilgili bir örnek verilmiştir. Bu örneği vermekteki amaç, video dersi planını ilk kez yapacak bir öğretmene fikir verebileceği gerçeğidir. Bu bakımdan önemli olan, öğretmenin bu plandan fikir alarak; sonraki uygulamalarında, kendine özgü yeni planlar geliştirmesi ve ortaya koymasındır.

1. Adım: Hangisini gördünüz?

Aşağıdaki yazılı olan kelimelerden duyduğunuz ya da gördüklerinizi işaretleyiniz.

Taksi	( )
Dondurma	( )
Çikolata	( )
Taksi Durağı	( )
Ekmek	( )
Simit	( )
Çay	( )
Video	( )
Gazete	( )
Televizyon	( )
Buzdolabı	( )

Cep telefonu ( )
Çanta ( )

Aşağıda bu aktiviteyle ilgili olmak üzere bazı aşamalar verilmiştir.

1.Aşama: Öğrencilerin kendilerine verilen kelime ve cümleleri okuması

2.Aşama: Öğrencilerin okumuş oldukları kelime ve cümleleri anlamış olduklarından emin olmaları

3.Aşama: Öğretmenin video parçasını bir defa izletmesi

4.Aşama: Öğrencilerin video izleme sırasında, ya hemen verilen soruları işaretlemesi ya da doldurması

5.Aşama: Öğrencilerin öğretmenle birlikte cevapları kontrol etmesi

2. Adım: Ne Oldu?

1- Aşağıdakilerden hangisi filmde geçen mesleklerden değildir?

A) Polis B) Taksici C) Avukat d) MühendisE) Doktor

2- Aşağıdakilerden hangisi gazete okuyan adamı sinirlendirmiştir?

A) Gözlüğünü evde unutması
B) Gazete okurken rahatsız edilmesi
C) Gazetede kötü bir haber okuması
D) Ortamın çok gürültülü olması

3- Adam, taksi durağına niçin çikolata getirmiştir?

A) Hastahaneden çıktığı için
B) Nişanını kutlamak için
C) Arkadaşlarını mutlu etmek için
D) Arkadaşları çikolatayı çok sevdiği için

3. Adım: Kart

Kendilerini nasıl hissediyorlar? Doğru olanı işaretleyin.

	<u>Yaşlı adam</u>	<u>Küçük çocuk</u>	<u>Bayan Avukat</u>
Sinirli	( )	( )	( )
Mutlu	( )	( )	( )
Tedirgin	( )	( )	( )
Üzgün	( )	( )	( )
Aç	( )	( )	( )
Dostça	( )	( )	( )
Meşgul	( )	( )	( )
Yalnız	( )	( )	( )

4. Adım: Doğru-yanlış:

Bu aşamada öğrenciler filmle ilgili kendilerine verilen doğru-yanlış türündeki soruları okurlar ve ardından filmi izlerler. Film izledikten sonra kendilerine verilen doğru-yanlış testlerini cevaplarlar.

- ( ) Abuzer, taksi durağında çalışan bir şofördür.
- ( ) Celal filmde oynamak için izin alabilmiştir.
- ( ) Radyo programına bir doktor katılmıştır.
- ( ) Yaşlı adam, bir huzur evinde yaşamaktadır.
- ( ) Yaşlı adam, çocuklarını ziyarete gitmiştir.
- ( ) Radyodaki kızın patronu çok naziktir.
- ( ) Tamirci olan kişi taksi durağına simit getirmiştir.

5. Adım: Sıralı Alıştırmalar:

Bu alıştırmaların amacı, öğrencilerin seyretmiş oldukları filmde geçen olayları oluş sırasına göre sıralamalarını sağlamaktır.

1- Aşağıdaki olayları filme göre sıralayınız.

- ( ) Avukatın taksi durağına gelmesi
- ( ) Birinci yolcunun(yaşlı adamın) taksiye binmesi
- ( ) Doktorun radyo programına katılması
- ( ) Taksi durağındaki adamın televizyonu tamir etmesi
- ( ) Taksi durağındaki şoförlerin gazete okuması
- ( ) Celal'in taksi durağına çikolata getirmesi

2- Aşağıdaki diyalogu filme göre sıralayınız.

- ( ) Beykoz'a.
- ( ) Dede torun gezeceksiniz yani.
- ( ) İyi günler amcacığım. Nereye gidiyoruz?
- ( ) İyi günler evladım
- ( ) Beykoz'a gezmeye mi gidiyorsunuz?
- ( ) Hayır orada oğlum oturuyor. Torunumu alıp gezmeye götüreceğim evladım.
- ( ) Evet..

Örnek Film Raporu

Öğrencinin Adı Soyadı:

Filmin Adı:

Tarih:

Film hakkındaki Duygularınızı Yazınız:

Filmdeki bir karakter hakkındaki duygularınızı yazınız:

Filmdeki iki karakterin kişilik özelliklerini karşılaştırınız:

Filmin hoşlandığınız yönlerini yazınız:

Siz bir senarist olsaydınız filmi nasıl bitirirdiniz?

Siz bir senarist olsaydınız filme başka hangi olay ve karakterleri dahil ederdingiz?

Filmde geçen olaylar içinde sizi en çok etkileyen cümle hangisidir?

Filmi izlerken kendi hayatınızla ilgili benzer olduğunu düşündüğünüz yönleri yazınız:

Film size neyi öğretti? Filmden çıkardığınız önemli noktalar nelerdir

4.4.5 İleri Seviyede Video Dersi

Aşağıda, “Hababam Sınıfı Tatilde” isimli filmin bir bölümü dikkate alınarak, ileri seviyede video dersi işlenişiyle ilgili bir örnek verilmiştir. Bu örneği vermektteki amaç, video dersi planını ilk kez yapacak bir öğretmene fikir verebileceği gerçeğidir. Bu bakımdan önemli olan, öğretmenin bu plandan fikir alarak; sonraki uygulamalarında, kendine özgü yeni planlar geliştirmesi ve ortaya koymasındır.

Hababam Sınıfı Tatilde

4.4.5.1 Filmdeki kelimeleri bulunuz.

- koşuşmalar
- dayak
- bisiklet
- zil çalan bir kadın
- kova
- kitap
- şaka
- merdiven
- ıslanmak
- tokat yemek
- yemek
- tokat atmak
- ceza
- sinirlenmek
- ev
- şarkı
- müdür yardımcısı
- bağırmalar
- bencillik
- üzölmek
- yağmur
- tarih dersi
- intikam
- ayağından asmak
- aldatmak
- İp

4.4.5.2 Filmde Gördüklerinizi Sıralayınız

- Zil çaldı.
- Erkek öğrenciler dalga geçtiler.
- Öğrenciler Mahmut Hocadan intikam almak bir plan hazırladılar.
- Kız öğrenciler sınıfa girdiler ve ıslandılar.
- Bazı öğrenciler kendilerini ayaklarından astılar.
- Kız öğrenciler çok sinirlendiler.
- Öğrenciler koşarak sınıflarına girdiler.
- Hafize Hanım koşarak Mahmut hocayı telefona çağırdı.
- Avni Hoca geldi ve öğrencileri görünce çok sinirlendi.
- Müdür yardımcısı öğrencilere tek ayak üstünde durma cezası verdi.
- Kız öğrenciler erkek öğrencilere tokat attılar.
- Erkek öğrenciler kız öğrencilere tuzak kurdular.
- Öğrenciler Mahmut Hoca gittikten sonra ayaklarını indirdiler.
- Hafize hanım öğrencilere çok acıdı.
- Öğrenciler Hafize Hanım'dan Avni Hocayı çağırmasını istediler.

4.4.5.3 Durdurmaya Kadarki Kısımda Duyduğunuz ve Gördüğünüz Kelimeleri İşaretleyiniz.

- iğrenmek
- Hakaret
- müfettiş
- zil
- imtihan
- telefon
- lamba
- gözlük
- kalp krizi
- ders
- tiksirmek
- yatak
- heyecanlanmak
- alkışlamak
- sedye
- sıra
- taşınmak
- ambulans

4.4.5.4 Filmde Gördüklerinizi Sıralayınız

- ( ) Avni Hoca hababam sınıfına girdi. Ve kızgın bir şekilde öğrencilere ‘’oturun yerlerinize’’ dedi.
- ( ) Müdür Bey telaşlı bir şekilde öğretmenler odasına girdi ve okulun kapanacağını söyledi
- ( ) Mahmut Hoca’yı ambulansla hastaneye götürdüler.
- ( ) Avni Hoca Mahmut Hocanın böyle bir ceza verdiğini zannederek çok kızdı ve onu tehdit etti.
- ( ) Öğretmenler heyecanlandı ve Mahmut Hoca için bir ambulans çağırdılar.
- ( ) Mahmut Hoca çok üzüldü ve kalp krizi geçirdi.
- ( ) Avni Hoca yaptığı hatayı anladı ve çok üzüldü.
- ( ) Mahmut Bey Müdür Bey’in bencilliğine çok sinirlendi.

4.4.5.5 Seyrettiğiniz Bölümle İlgili Doğru ve Yanlışları Tesbit ediniz.

- 1- Öğrenciler sınıflarına koşarak çıkıyorlar.( )
- 2- Mahmut hoca zili çalıyor.( )
- 3- Kız öğrencilerin üstüne su döküyorlar.( )
- 4- Avni Hoca Mahmut Hocayı Müdüre şikayet ediyor.( )
- 5- Öğrenciler Hafize Hanımdan Avni Hocayı çağırmasını istediler.( )
- 6- Öğrenciler kendilerini astılar.( )
- 7- Müdür Bey okulun taşınacağını haber verdi.( )
- 8- Avni Hoca hababam sınıfına girdi ve bazı öğrencileri dövdü.( )
- 9- Erkek öğrenciler kız öğrencilere şaka yaptıkları için özür dilediler.( )
- 10.Mahmut Hoca öğrenciler tek ayak üstünde durma cezası verdi.( )
- 11.Hafize Hanım öğrenciler için çok üzüldü.( )
- 12.Bazı kız öğrenciler erkek öğrencilere tokat attı.( )
- 13.Mahmut hoca bütün öğrenciler dayak attı.( )
14. Mahmut Hoca öğrencileri ayaklarından ağaca astı.( )
- 15.Avni hoca Mahmut Hocaya önce çok kızdı daha sonra pişman oldu.( )
- 16.Mahmut Hoca Müdür’ün bencilliğine çok sinirlendi ve kalp krizi geçirdi.( )

Film kahramanlarının karakteristik özellikleriyle ilgili diyagram doldurunuz

Karakterler	sinirli	üzgün	şakacı	disiplinli	bencil	tecrübeli	önyargılı	pişman
Mahmut Hoca								
Erkek öğrenciler								
Kız öğrenciler								
Müdür								
Avni hoca								

4.4.5.6 Sorulabilecek Sorular

- 1- Bu kadın kim?
- 2- Bu kadın nerede?
- 3- Diğer öğrenciler kim?
- 4- Kız öğrencilere ne oldu?
- 5- Kız öğrenciler ne yaptı?
- 6- Erkek öğrenciler ne yaptı?
- 7- Mahmut hoca nasıl bir ceza verdi.?
- 8- Mahmut Hocayı telefona kim çağırdı?
- 9- Öğrenciler Mahmut hoca telefona gittikten sonra ne yaptılar?
- 10- Mahmut Hocadan intikam almak için nasıl bir plan yaptılar?
- 11- Öğrenciler Hafize Hanım'ın kimi çağırmasını istediler?
- 12- Avni Hoca kendilerini ayaklarını astıran öğrencileri görünce ne söyledi?
- 13- Avni Hoca Mahmut Hoca' ya neler söyledi?
- 14- Mahmut Hoca Avni Hocaya nasıl karşılık verdi?
- 15- Müdür Bey öğretmenler odasına girince neler söyledi?
- 16- Mahmut hoca Müdür Beyin söylediklerine nasıl karşılık verdi?
- 17- Mahmut hoca niçin çok rahatsızlandı.?
- 18- Öğretmenler ne yaptı.?
- 19- Avni hoca sınıfa gittikten sonra öğrenciler ona ne dedile

4.4.5.6 Video Dersinde Yapılması Gerekenler

- 1- Video dersinin nasıl bir amaçlı bir video dersi olacağı başta tesbit edilmeli
- 2- Kelime öğretimi için hedef kelimeler belirlenmeli.
- 3- Durdurma yapılacak yerler tesbit edilmeli.
- 4- Seyrettirilecek her bir bölüm 10 dakikayı geçmemeli.
- 5- Film en başta sessiz olarak seyrettirilmeli.
- 6- Sessiz seyrettirilen bölüm hakkında öğrenciler konuşturulmalı. Böylece ne kadar Türkçe anlatma kabiliyetleri olduğu tesbit edilebilir.
- 7- Daha sonra sessiz seyrettirilen bölüm sesli olarak seyrettirilmeli. Öğrencilerin daha önceki safhada yaptıkları tahminlerin ne kadar isabetli olduğu ortaya çıkarılmalı. En yakın tahminlerde bulunan öğrenciler ödüllendirilmeli.
- 8- Film ile ilgili fotokopiler durdurarak sesli dinletme safhasından önce öğrencilere dağıtılmalı.
- 9- Durdurarak seyrettirme safhası:
- 10- Durdurma:
- 11- Öğrencilerin duyduğu ve gördüğü kelimeleri işaretlemeleri istenir.
- 12- Daha önce tesbit edilen sorular sözlü olarak sorulur
- 13- Olayların yazılı olarak sıralanması istenir.
- 14- Durdurma:

- 15- Öğrencilerin duyduğu ve gördüğü kelimeleri işaretlemeleri istenir.
- 16- Daha önce tesbit edilen sorular sözlü olarak sorulur
- 17- Olayların yazılı olarak sıralanması istenir.
- 18- Seyrettirilen bölümün tamamıyla ilgili doğru-yanlış tesbiti yapılması istenir.
- 19- Film kahramanlarının karakteristik özellikleriyle ilgili hazırlanan diyagram doldurtulur.
- 20- Seyrettirilen bölüm genel tekrar mahiyetinde baştan sona durdurma yapmadan seyrettirilerek pekiştirilir.
- 21- Filmden çıkarılabilecek mesajlar öğrencilerle tartışılır.
- 22- Film ile ilgili ev ödevi verilmeli
- 23- Bir sonraki ders filmin kuizi yapılmalı.
- 24- Filmde dramatize edilebilecek yerler sınıfta oynanabilir.

5 YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE OYUN

5.1 Yabancı Dilde Oyunun Yeri

5.2 Dil Öğretiminde Oyunun Yararları

5.3 Sınıf Ortamında Uygulanacak Oyunlardaki Gerekli Olan Özellikler

5.4 Yabancı Dil Öğretiminde Oyun Etkinlikleri

5.1 Yabancı Dilde Oyunun Yeri

Yabancı dil öğretiminde oyun öğretmenin dersi devam ettirebilme ve motivasyonu zirvede tutabilmesi için mutlak surette uygulanması gereken bir yöntemdir.

Yabancı dil derslerinin içeriğinde; bir yandan dersin devamlılık özelliğine sahip olması, diğer yandan da geçmiş konuların yeri ve zamanı geldikçe tekrar edilmesi esastır. Bu amaçla; yabancı dil dersinin öğretiminde, öğrencilerin yukarıda sözü edilen dört temel dil becerisini geliştirmek için fotoğraf, resim, şiir, öykü, masal, drama, film, müzik ve oyundan yararlanılabilir ve kazandırılması düşünülen beceriler doğrultusunda etkinlikler yaptırılabilir.

Son yıllarda gerek ana dilin öğretiminde gerekse yabancı dil öğretiminde kullanılmaya başlanan, öğrenci merkezli ve aktif bir öğretim metodu olan oyunla dil öğretimi, yapılandırmacı eğitim modeli içinde gittikçe yaygınlaşmaktadır. Çünkü oyun öğrencileri eğlendiren, dinlendiren ve neşelendiren bir eğitim metodudur.

5.2 Dil Öğretiminde Oyunun Yararları

- 1- Sınıf ortamında çocuğa hareket özgürlüğü sağlar.
- 2- Sınıf içi kurallara saygılı olmayı öğretir.
- 3- İnsanlar arası etkileşimi arttırmakta oyunun ilginç, özel ve yapıcı bir gücü vardır. Bu sayede, konuşmak istemeyen veya yanlış yapmaktan korkan öğrencilerin motivasyonu sağlanmış olur.
- 4- Kendi yönettiği, denetlediği bir hayal dünyası yaratmasını sağlar. Bu hayal dünyası içinde dilin kendi mantığı ve yapısı yer edinir.
- 5- Oyun öğrenciye beklemediği veya bilmediği bir alanda hareket etme imkanı sağlar. Araştırma, merak, serüven, oyunun dürtücü öğelerindedir.
- 6- Dil gelişiminin temeli, somut ve harekete dayalı fiillerden oluştuğu için, oyun sürecinde bu gelişim ortaya çıkar.
- 7- Dile olan merak, ilgi ve dikkat toplama, oyunla gelişir.
- 8- Dili doğal yönleriyle tanımasına, araştırmasına olanak sağlar.
- 9- Dil öğreniminde oyun, öğrenmek için en dinamik, canlı ortam ve yöntemleri sağlar.
- 10- Oyun oynarken karar verme, mantık yürütme ve aksiyon iç içe olduğu öğrencinin dil öğrenme yeteneği oyunla gelişir.

11-Oyun aracılığıyla, eğitsel öğretiler programlanabilir.

Kısacası oyunlar; dil öğretimindeki amaçlara, temel hedeflere en kısa yoldan götüren bir yöntemdir. Çocukların bedensel, zihinsel ve psikolojik gelişimine olumlu katkı sağlayan, güven kazanma, uyum sağlama ve gözlem yapma yetisini geliştiren etkinliklerdir. Bu etkinlikler aynı zamanda bireylerin sosyalleşme eğitimi ile yakından ilgilidir. Onların çevreye duyarlılığını geliştirmesi yanında; dinlemeyi öğrenme, algılama ve hissetme duyusunu kullanırken kendi iç sesleriyle düşünme yönlerini de geliştirir.

5.3 Sınıf Ortamında Uygulanacak Oyunlardaki Gerekli Olan Özellikler

- 1- Öğrencilerin pratik becerilerini geliştiren oyunlar seçilmeli.
- 2- Öğrencilerin ezber yeteneklerini geliştiren oyunlar öğretilmeli.
- 3- Oyunlar oynanırken telaffuz ve doğru cümle yapılarını oluşturulmasına hassasiyet gösterilir.
- 4- Öğrencilerin kelime hazinesini arttırdığı gibi, destekleyen oyunların oynattırılması.
- 5- Hem eğlenceli hem de öğretici olmalıdır.
- 6- Öğrenciler tarafından sevilmesi tercih edilmelidir.
- 7- Kolay, uygulanabilir ve anlaşılır olması, (karışık olmaması)
- 8- Fazla materyal gerektirmemesi, (Öğrenciler fazla uğraş gerektirmeyen, az materyalli oyunlara daha fazla ilgi göstermektedir.)
- 9- Dil öğretiminde amaçlanan hedefe uygun olmalıdır.
- 10- Çok uzun veya çok kısa olmamalıdır.
- 11- Öğrencilerin seviyelerine uygun olmalıdır.
- 12- Rekabetin olmalı ve oyun sonunda bir ödül bulunmalıdır.
- 13- Bireysel veya grup çalışmalarına uygun olmalıdır.
- 14- Sayısal zekası iyi olan öğrencilerin dilbilgisi derslerindeki oyunlarda başarılı olduğu gözlemlenirken, aynı başarı konuşma ve yazma derslerinde görülmemektedir. Bundan dolayı sayısal zekası iyi olan öğrenciler grubunda konuşma ve yazma derslerinde oyunlardan daha çok yararlanılmalıdır.
- 15- Yabancı dil öğretiminde oyunların kullanılmasının öğrencilerin yabancı dili öğrenmesini kolaylaştırdığı; öğrencilerin bu yöntemden zevk aldıkları, derslere severek ve isteyerek katıldıkları ve öğrendikleri bilgilerin daha kalıcı olduğu tespit edilmiştir. Oyunları buna uygun özellikleri seçmek elzemdir.
- 16- Oyunun, öğrencilerin dil öğrenim sürecini hızlandırdığı ve kolaylaştırdığı, ayrıca dil öğretiminde oyunlar sayesinde, öğrenciler arasındaki sevgi, paylaşım ve arkadaşlık duygularının geliştiği ve öğrencilerin sosyalleştiren, aralarındaki iletişim bağlarını kuvvetlendiren oyunlar seçilmelidir.
- 17- Öğretmenin hangi oyunların, hangi temel dil becerilerini geliştirdiğini bilmesi, oyunu amacına uygun olarak seçmeli ve doğru uygulamalıdır.

- 18- Oyunların, öğrencilerin dinleme, konuşma, okuma ve yazma temel dil becerilerinin gelişmesini sağlamanın yanı sıra, bu temel becerilere destek olan sözcük hazinesini ve gramer bilgilerini de geliştiren oyunlar seçilmelidir.
- 19- Oyunun, dil öğretimi sırasında öğrenciyi öğrenme sürecine aktif olarak kattığı, dersi öğretmen merkezli olmaktan çıkardığı görülmektedir.
- 20- Öğretimin daha verimli ve etkili olabilmesi için, öğretmen uygulayacağı oyunları seçerken öğrencilerin sevecekleri oyunları tercih etmeli, oyunların hem eğlenceli hem de öğretici olmasına dikkat etmelidir.
- 21-. Öğretmen, öğrencilerin seviyesine uygun oyunlar seçmeli, oyunun kolay, uygulanabilir ve anlaşılır olmasına yani karışık olmamasına dikkat etmelidir.
- 22- Öğrencilerin fazla materyal gerektiren oyunlarla, çok uzun veya çok kısa oyunları sevmedikleri görülmüştür. Kısa süreli ve eğlendirici oyunlar seçilmelidir.
- 23- Oyunun bireysel katılıma veya grup çalışmalarına uygun olmalıdır

5.4 Yabancı Dil Öğretiminde Oyun Etkinlikleri

Yabancı dil öğretiminde uygulanabilecek pek çok oyun mevcut olup bunlardan bazılarını göstermeye çalışacağız.

5.4.1 Kelimelerin son harfine göre yeni bir kelime söylemek.

Bir öğrenci kelime söyleyerek oyunu başlatır ve belli bir zaman dilimi içinde diğer öğrenci bu kelimenin son harfiyle başlayan yeni bir kelime söyler ve oyun sırayla bütün öğrenciler tarafından devam ettirilir. Mesela birinci öğrenci ağaç dediğinde diğer öğrenci ‘ç’ harfi ile yeni bir kelime mesela ‘çiçek’ der. Eğer öğrenci daha önce söylenmiş bir sözcüğü tekrar söylerse veya belli bir süre içinde yeni kelime söyleyemezse oyundan çıkar. Çok klasik olan bu oyun öğrenciler tarafından çok sevilmektedir. Bu oyunun amacı, öğrencilerin kelimelerin yazılışını ve söylenişini bilip bilmediğini ölçmek ve öğrencilerin kelime haznesini tespit etmektir. Bu oyun, aynı zamanda kelimelerin tekrar edilerek unutulmamasını, unutulmuş kelimelerin de hatırlanmasını sağlar. Oyun öğrencilerin dinlenmelerini ve eğlenmelerini sağlayacaktır, bu yüzden oyunun dersin sonlarına doğru (son 15 dakikada) uygulanmasında fayda vardır. Bu oyun orta seviyedeki öğrencilere uygulanabilir. İleri seviyedeki öğrenciler için basit ve sıkıcı olacaktır.

5.4.2 Karışık kelimeler.

Öğretmen, tahtaya işlediği ünite ile ilgili kelimeleri karışık olarak yazar ve sınıfı iki gruba böler. Her gruptan birer öğrenci tahtaya gelir. Öğrencilere farklı renkte kalemler verilir. Öğretmen metni yüksek sesle ve yavaşça okurken öğrencilerden iyi dinlemelerini ve duydukları kelimeleri tahtada işaretlemelerini ister. Kelimeyi ilk işaretleyen öğrenci puan alır. Sırayla her gruptan birer öğrenci tahtaya gelir. En çok işaretleyen grup, oyunu kazanır. Bu oyun, dinleme çalışması, ünite ve kelime tekrarı için

güzel bir uygulamadır. Öğrenciler hem eğlenir hem de bilgilerinitekrar ederler. Bu oyun orta seviyedeki öğrencilere uygulanabilir. İleri seviyedeki öğrenciler için basit ve sıkıcı olur.

5.4.3 Dokunma oyunu.

Öğretmen kulağına dokun, burnuna dokun gibi yönermelerle somut kelimeler öğretilmeye çalışılır.

5.4.4 Farklı olanı bul.

Farklı olan iki resim gösterilerek resimde farklı olan unsurların veya varlıkların bulunması istenir.

5.4.5 Bul ve İşaretle.

Öğretmen tahtaya işlenen ünite ile ilgili kelimeleri karışık olarak yazar ve sınıfı iki gruba ayırır. Her gruptan birer öğrenci tahtaya gelir ve öğrencilere farklı renkte kalemler verilir. Öğretmen metni yüksek sesle ve yavaşça okurken öğrencilerden iyi dinlemelerini ve duydukları kelimelerin eş anlamlısının tahtadakilerden hangisi olduğunu söylemelerini ve o kelimeyi işaretlemelerini ister. Kelimeyi ilk işaretleyen öğrenci puan alır. Sırayla her gruptan birer öğrenci tahtaya gelir. En çok kelime işaretleyen grup oyunu kazanır. Bu oyun, dinleme çalışması, ünite ve kelime tekrarı için güzel bir uygulamadır. Bu oyun orta ve biraz ileri seviyedeki öğrencilere uygulanabilir. Başlangıç seviyesindekiler için zor; ileri seviyedeki öğrenciler için de basit gelecektir. Ayrıca öğretmen bu oyunda aynı yöntemle öğrencilerden zıt anlamlı kelimeleri bulmalarını veya dilbilgisi dersinde sıfatları, zarfları, zamirleri işaretlemelerini isteyebilir.

5.4.6 Eş anlamlı kelimeyi bul ve işaretle.

Öğretmen, tahtaya öğrencilerin rahat seçebilecekleri aralıklarla alt alta, eş anlamlısı bulunan kelimeleri yazar. Sonra öğrencilerden 5 dakika boyunca tahtayı incelemelerini ve kelimelerin yerlerini hafızalarına yazmalarını ister. Daha sonra her gruptan birer öğrenci aynı anda tahtaya gelir. Öğrencilere farklı renkte kalemler verilir. Öğretmen bir kelime söyler ve öğrencilerden bu kelimenin eş anlamlısının üstünü çizmelerini ister. Örneğin, öğretmen 'misafir' der; öğrenci onun eş anlamlısının 'konuk' olduğunu bilip aynı zamanda tahtadaki kelimelerin arasından 'konuk' kelimesini seçip, rakibinden önce kelimenin üstünü çizmek zorundadır. Kim hızlı çizerse onun grubu puan alır. Sonra diğer öğrencilere sıra gelir. Oturanlar arkadaşlarına kelimenin eş anlamlısını söylerlerse o gruba puan verilmez. Bu oyun hem kelime tekrarı hem de kelimelerin yazılışını görme, ayırt etme açısından faydalı ve eğlenceli bir uygulamadır. Bu oyun orta ve biraz ileri seviyedeki öğrencilere uygulanabilir. Öğretmen dört numaradaki oyunu başka bir sefer de zıt anlamlı kelimelerle oynatabilir.

5.4.7 O kelimeyi söyleme.

Öğretmen daha önceden işlediği ünite ile ilgili kelimeleri kâğıtlara yazıp bir torbanın içine koyar. Sınıfı iki gruba ayırır. Tahtaya çıkan bir öğrenci torbadan bir kâğıt çeker ve o kelimeyi söylemeden farklı kelimeler kullanarak kâğıtta yazılı olan kelimeyi anlatmaya çalışır. Bu oyunda, tahtadaki öğrenci kelimeyi her iki gruba da anlatır. Önce bilen grup, bir puan kazanır. Bu oyunda, öğrencilerin iyi cümleler kurup kuramadıklarını; kelimelerin eş anlamlısını ve zıt anlamlısını bilip bilmediklerini tespit edebiliriz. Bu oyun öğrencileri gruplara ayırmadan bütün sınıfta uygulanabilir. Bu oyunu ileri seviyedeki öğrencilerde kelimeler yerine deyimleri kullanarak da uygulayabilirsiniz.

5.4.8 Tabu.

Yedi numaralı oyunun biraz daha gelişmiş ve zor bir versiyonu olan tabu oyunu ileri seviyedeki gruplar için uygulanabilir. Bu oyun için öğretmen daha önceden işlediği ünite ile ilgili kelimeleri ve bu kelimelerin bulunmasını kolaylaştıracak yasaklı beş kelimeyi kâğıtlara yazıp bir torbanın içine koyabileceği gibi piyasada satılan tabu kartlarını da kullanabilir. Oynanış şekli altı numaralı oyunla aynı olan bu oyundaki temel nokta, yasaklı kelimeleri kullanmamaktır. Örneğin öğrencilerin bilmesi istenen

kelime 'okul' ise; bu kelimeyi çağrıştıran, bu sözcük ile doğrudan ilgili 5 kelime

mesela 'öğrenci, öğretmen, sıra, ödev, forma' kelimeleri de yasaklanır. Tahtaya çıkan öğrenci bu kelimelerden hiçbirini kullanmadan, değişik cümlelerle asıl kelimeyi açıklamaya çalışır. Karşı gruptan biri süreyi kontrol ederken, öğretmen de yasaklı kelimelerin kullanılıp kullanılmadığını denetler.

Bu oyunla, öğrencilerin kelime hazinelerinin genişliğini, bir yönüyle hazırlıksız konuşma sayılabilecek bu oyun esnasında doğru cümleler kurup kuramadıklarını; herhangi bir şeyi ifade ederken ilk anda herkesin aklına gelebilecek temel anlamlı sözcükleri kullanmadan değişik yollarla anlatım yapıp yapamadıklarını tespit edebiliriz.

5.4.9 Kim bu?

Bu oyunu, insanların fiziksel ve karakter özellikleri ile ilgili üniteyi anlattıktan sonra hem dinleme, konuşma hem de yazma dersinde uygulayabilirsiniz. Öğretmen sınıfı iki gruba ayırır. Bir öğrenci tahtaya gelerek isim vermeden sınıftaki bir arkadaşının fiziksel ve karakter özelliklerini anlatır. Rakip grup, bu anlatılan öğrencinin kim olduğunu tahmin etmeye çalışır. Dinleyen gruptaki öğrenciler, anlatan öğrenciye bazı sorular sorabilirler. Tahmin edecek grup, çok dikkatli olmalıdır, çünkü bir tahmin hakları vardır. Bilirlerse puan alırlar, bilemezlerse rakip grup puan alır. Eğer sınıfta öğrenci az ise okuldaki hocaları, komşu sınıftaki öğrencileri, dünyaca ünlü sanatçıları da yarışmaya dâhil edebilirsiniz. Bu oyunda amaç öğrencilerin doğru ve anlamlı cümle söyleyebilmelerini ve sıfatları kullanabilmelerini sağlamaktır. Bu oyun orta ve biraz ileri seviyedeki öğrencilere uygulanabilir.

Bu oyunu yazma dersinde de uygulayabilirsiniz. Bu defa öğrenci, bir arkadaşının fiziksel ve karakter özelliklerini kâğıda yazar ve bunu sınıfta okur. Dinleyen grup bu kişinin kim olduğunu tahmin etmeye çalışır. Burada amaç öğrencilerin doğru ve anlamlı cümleler yazabilmelerini ve sıfatları yerinde kullanabilmelerini sağlamaktır.

5.4.10 Karşılaştır ve bul.

Bu etkinlikte de öğretmen öğrencileri iki gruba ayırır. Öğretmen bir metindeki bazı kelimeleri çıkarır, bu metni iki farklı şekilde hazırlar. A metnindeki eksik olan kelimeler, B metninde yazar; B metninde eksik olanlar A metninde yazar. Öğrencilere bu metinleri dağıttıktan sonra öğretmen metni yüksek sesle ve yavaşça okur. Öğretmen, öğrencilerden ellerinde bulunan metindeki boşlukları doldurmalarını ister. A ve B gruplarından yanlış en az olanlar tespit edilir ve her iki gruptan yanlış en az olan birinci seçilir (veya kazanır).

Bu oyun yabancı dil öğretiminde öğrencilerin dinleme ve yazma becerilerini geliştirmek amacıyla uygulanır. Bu oyun dil bilgisi becerisine de uyarlanabilir; öğretmen metni okur ve öğrencilerden metindeki boşluklara sadece sıfat, zarf, zamir vb. olan kelimelerden birini yazmalarını söyleyerek, dikkatlerini bu görevdeki kelimelere odaklamalarını isteyebilir. Bu oyun ortanın üstü ve ileri seviyedeki öğrenciler için uygundur.

5.4.11 Şarkıyı dinle ve tamamla.

Bu oyun dokuzuncu oyuna çok benzer. Sınıfın tamamına veya gruplara uygulanabilir. Öğretmen, Türkçe bir şarkının sözlerini kâğıda yazar ancak bazı kelimelerin veya eklerin yerlerini boş bırakır ve bu kâğıdı öğrencilere dağıtır. Öğrencilerden şarkıyı dinlerken boşlukları doldurmalarını ister. Bu oyun öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirmek için uygulanır.

5.4.12 Oku ve metni tamamla.

Öğretmen dikte çalışması yaparken sınıfı iki gruba ayırır. Önceden belirlediği bir metni ikiye bölüp sınıfın bir yerine, öğrencilerin görmeyeceği şekilde asar. Her gruptan birer öğrenci metinden bir cümle okur ve okuduğu cümleyi hızla gruptaki diğer arkadaşlarına yazdırır. Her seferinde söyleyen kişi değişir. Oyun bittiğinde iki metin birleştirilip yeniden okunur. En az yazma hatası yapan grup kazanır. Hem öğrencilerin okudukları cümleyi akıllarında tutup tutamadıklarını, hem de hızlı ve doğru bir şekilde yazıp yazamadıklarını ölçmek için uygulanan, ayrıca zevk alarak oynan, öğretici bir oyundur. Bu oyun orta seviyedeki öğrencilere uygulanabilir.

5.4.13 Topu at, kelimeyi söyle.

Bu oyun, hem sözlü anlatımda hem de yazılı anlatımda uygulanabilen bir oyundur. Öğretmen sınıfa küçük bir top getirir. Öğretmen bir cümle söyleyerek hikâyeyi başlatır ve topu bir öğrenciye atar. Topu attığı öğrenci hikâyeye bir cümle ekler. Sonra o

da topu istediği birine atar ve öğrenciler bitinceye kadar böyle devam eder. Bu oyunda öğrenciler cümleler arasındaki anlam ilişkisine, yapıya ve kurguya dikkat etmek zorundadır. Öğrencilerin zevk alarak oynadıkları bir oyundur. Bu oyun ileri seviyedeki öğrencilere uygulanabilir.

5.4.14 Bak ve söyle.

Öğretmen ülke, şehir, yer, çevre tanıtmaya ünitesini anlattıktan sonra ünlü yerlerin resimlerini kesip kartonlara yapıştırır. Yine sınıfı iki gruba ayırır. Her gruptan sırayla gelen öğrencilere bu resimlerden birini gösterir ve öğrencilerden bu yerin adını söylemeden özelliklerini anlatmasını ister. Hangi grup daha iyi anlatır ve daha çok yerin adını bilirse oyunu kazanır. Bu oyunla öğrenciler tasvir etme (sıfatlar) konusunu öğrenir. Öğrencilerin kelime bilgisi artar. Bu oyun ortanın üstü ve biraz ileri seviyedeki öğrencilere uygulanabilir.

5.4.15 Sessiz sinema.

Çok sık oynadığımız bir başka oyun da sessiz sinemadır. Öğretmen film isimleri, kitap isimleri, deyim veya atasözlerini yazdığı kâğıtları bir torbaya koyar. Sınıfı yine iki gruba ayırır. Gruptan bir öğrenci torbadan bir kâğıt çeker ve hiç konuşmadan, işaretlerle, jest ve mimikleriyle, bazen sınıfta olan bir nesneyi göstermek suretiyle veya kâğıtta yazan fiili, hareketi bir arkadaşı üzerinde uygulayarak torbadan çektiği yazıyı grup arkadaşlarına belli bir zamanda anlatmaya çalışır. En başta kaç kelimedenden oluştuğunu ve kaçınıcı kelimeyi anlattığını parmaklarıyla gösterir. Burada gruptakiler onlara çağrışım yapan tüm kelimeleri söyledikleri için öğrenciler, kelime hazinelerini gözden geçirmiş olurlar. Bazen öğrencilerin bilmedikleri kelimeler çıkarsa, o zaman öğretmen anlatıcıya sessizce o kelimenin anlamını söyler ya da bir kereye mahsus torbadan başka kelime seçmesine izin verir. En çok bilen grup oyunu kazanır. Bu oyun, ileri seviyedeki öğrencilere uygulanabilir.

5.4.16 Kelimeleri sınıfla.

Dilbilgisi dersinde öğretmen sınıfı iki gruba ayırır. Her grubun elinde fiillerin yazılı olduğu bir liste vardır. Bir öğrenci karşı gruptan bir öğrenciye bir fiil söyler ve ondan bu fiile ettirgenlik, edilgenlik veya dönüşlülük eklerinden birini getirmesini ister. (örnek: 'saç kes-' fiili söylendiğinde, diğeri 'kestirmek' demelidir) Öğrenci bilirse soru sorma sırası o gruba geçer ve aynı şekilde o da bir soru sorar. En çok bilen grup kazanır. Öğretmen bu oyunu, öğrencilere fiil listesi vermeden, fiillerin de öğrenciler tarafından bulunup söylemesini isteyerek oynatabilir. [12:s-112]

5.4.17 Rüya adası oyunu.

Öğretmen tarafından sınıfın ışıkları kapatılır. Öğrencilerden kendilerini rahatlamaları istenir. Öğrencilere az sonra belki de hayatlarının en tatlı uykusuna dalıp yine hayatlarının en tatlı rüyasını görecekleri söylenir. Ardından öğretmen önceden

kurguladığı bir olayı rüyanın başlangıcı diyerekten öğrencilerine anlatır. Sözelimi öğretmen öğrencilerine:

“Şu an bir deniz kenarında yürüyorsunuz. Güneş en güzel haliyle ışıklarını denize aksettirmekte. Yüzünüze değip geçen serin bir rüzgarın hoşluğu mutlu ediyor sizi. Suların şırlıtısı, ağaçların hışırtısı, kuşların cıvıltısı muhteşem bir melodiymişçesine kulağınıza çalınıyor. Bu sırada uzaklardan adınızı söyleyerek sizi çağıran birilerinin sesi geliyor.... Bu kimi sesi acaba? ” deyip öğrencilerin rüyayı devam ettirmeleri ister. Daha sonra ışıklar tekrar açılıp varsa uyuyan öğrenciler kaldırılıp rüyaları hakkında konuşur.

5.4.18 Kulaktan kulağa oyunu.

Bu oyunda öğretmen, ilk sırada oturan öğrenciye, diğer öğrencilerin duymayacağı şekilde bir kelime fısıldar. Bu öğrenci de kendisinden sonra gelen öğrenciye kelimeyi duyduğu şekliyle söyler. Kelime, bu şekilde kulaktan kulağa sınıftaki bütün öğrenciler arasında dolaşır. Bu aşamada öğrenciler, sondan başa doğru duymuş oldukları kelimeyi söylerler. Böylelikle, kelimenin hangi öğrenci tarafından değiştirildiği ortaya çıkar. Kelimeyi yanlış aktaran öğrenci sıranı en sonuna geçer.

Bu oyun, kelime söyleme şeklinde olabileceği gibi kulaktan kulağa cümle söyleme şeklinde de oynatılabilir. Öğretmen, sınıfın seviyesine göre kelime ya da cümlelerin zorluk, kolaylık derecelerini belirleyebilir.

5.4.19 Tekerleme.

Bu oyunda amaç, öğrencilerin telaffuzlarını doğru kullanmalarına katkıda bulunmaktır. Öğretmen dilerse bu oyunu gruplar arası bir yarış şeklinde oynatabileceği gibi dilerse sınıfı gruplara ayırmadan ferdi olarak da oynatabilir.

Öğretmen, sınıfın seviyesine ve öğrencilerin becerilerini geliştirmeye uygun önceden belirlemiş olduğu bir tekerlemeyi sınıfa söyler. Daha sonra öğrencilerden, bu tekerlemeyi düzgün ve doğru bir şekilde söylemelerini ister. Doğru söyleyen ilk üç öğrenciye birer küçük ödül (artı da olabilir) verirse bu etkinliğin daha heyecanlı geçmesini ve öğrenciler açısından cazip olmasını sağlayabilir.

Örnek:

-Şu köşe yaz köşesi, şu köşe kış köşesi, ortada su şişesi

-Bir berber bir berbere bre berber gel beraber berberistanda bir berber dükkanı açalım diye bar bar bağırması.

-İbişle Memiş mahkemeye gitmiş, mahkemeleşmişler mi, mahkemeleşmemişler mi?

-Bir pirinci birinci buluşta bir inci gibi birbirine bağlayıp, Perlepe berberi bastıracak Bedri ile beraber Balıkesir pazarına parasız giden bu paytak budala, babası topal Badi'den biberli bir papara yedi.

-İt iti itti, bit iti itti, it biti itti. Bit gitti, it gitti. İtti, bitti, gitti.

-Şemsipaşa Pasajı'nda sesi büzüşesiceler.

- Şu duvarı badanalı mı badanalı mı?
- Şu köşe yaz köşesi, şu köşe kış köşesi, ortada su şişesi.
- Şu yoğurdu sarımsaklasak da mı saklasak sarımsaklamasak da mı saklasak.
- Tomarzalı topal Şaban, yapar çatar satar saban.
- Üç tunç tas has hoş hoşaf.

5.4.20 Komsuna mesaj gönder.

Cümle kurma becerisinin kazandırılmasında kullanılacak bir oyundur. Öğretmen, öğrencilere, seviyelerine uygun olmak üzere sayısı 6-10 arasında değişen harfler verir. Öğrencilerden, bu harfleri kullanarak, cümleler yazmasını ister. Öğrenciler, kendilerine verilen harfleri kullanarak, bu harflerle başlayan kelimelerden cümleler oluştururlar. Daha sonra yazdıkları bu cümleleri yanlarındaki bir arkadaşlarına verirler. Kendilerine mesaj gelen öğrenciler, sırayla ayağa kalkarak mesajlarını okurlar.

Bu oyunda amaç, öğrencilerin cümle kurgusunu kavramalarını sağlamak ve cümle kurma becerilerini geliştirmek olduğundan, çok bariz hatalar olmadığı sürece yanlışlar üzerinde fazla durulmamalıdır.

[11:s-45]

5.4.21 Evet – Hayır.

Öğrencilere çeşitli sorular sorulur. Fakat evet yada hayır demeden sorulara cevap vermeleri istenir.

6 YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE MÜZİK

6.1 Yabancı Dil Öğretiminde Müziğin Yeri

6.2 Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılacak Müzikte Bulunması Gereken Nitelikler

6.3 Dil Gelişimini Destekleyen Müziğin Müspet Etkileri

6.1 Yabancı Dil Öğretiminde Müziğin Yeri

Yabancı dil öğretiminde müziğin çok büyük bir yere sahip olduğunu görmekteyiz. Gerek öğrencinin derse motivasyonu, gerekse amaçlanan hedefe sağladığı kolaylıklar, müziğin dil öğretiminde vazgeçilmez bir yere oturtur.

Ayrıyeten müziğin motive edici fonksiyonu dikkatle ele alınması gereken bir konudur. Yabancı dil öğretiminde motivasyonun rolü konusunda en önemli araştırmalar Robert Gardner ve Wallace Lambert'e aittir. Onların şu tespitleri şu şekildedir.

1. Teknik ya da bilimsel yazıları okumak, çeviri yapabilmek ya da kariyer yapabilmek için bir yabancı dili öğrenme güdüsü (instrumental orientation)
2. Bir topluma katılmak amacıyla hedef dilin kültürünü benimseyerek yabancı dil öğrenme güdüsü (integrative orientation) [13:s-162]

Bu tespitlerden ikincisi olan kültürel motivasyonun en önemli unsurlarından biri olarak müziği zikredebiliriz.

Yabancı dil derslerini eğlendirici hale getirmek içinde müziğin çok önemli bir rol oynadığı inkar edilemez bir etkidir. Dersleri eğlendirici hale getirmek için farklı aktiviteler yapmaktayız. (Derse bilmece sorarak başlamak, tekerlemeler, ikili çalışmalar, çeşitli yarışmalar kaset ve videolar, çizgi film ve karikatürler, skeçler) Bu aktiviteler içinde müzik belkide en önemli rolü üstlenmektedir. Saeski şu faydalardan bahseder.

- 1- Öğrencileri dinlendirmek,
- 2- Öğrencileri müzik kullanmanın önemli olduğunu düşünüyorum; çünkü müzik kullanmanın şu dört hareketlendirmek,
- 3- Öğrencilerin dikkatlerini derse vermelerini sağlamak,
- 4- Öğrencilerin eğlenmesini sağlamak,
- 5- Sınıf atmosferini değiştirmek,
- 6- Öğrenme durumları yaratmak,
- 7- Öğrencileri sessiz ya da gürültü çıkarmalarına sebep olmak.

[14:s-30]

Yabancı dil derslerini öğrenci için motive edici hale getirmek için bir diğer öneri ise Khan'ın belirttiği gibi, özellikle küçük yaştaki öğrencilerde oyunların kullanılmasıdır (Khan, t.y.: 143). Khan “ Çocuklar doğal olarak oyun oynamak isteyecekleri için oyun oynatmak motive edici olacaktır ” demektedir (Khan, t.y.: 143). Bu oyunlar sayesinde çocuklar sadece eğlenip motive olmayacaklar aynı zamanda çeşitli dilbilgisi kalıplarını öğrenecekler ve kelime hazinelerini geliştireceklerdir.

Müzik eğitiminin çocuk gelişimine etkilerinden söz etmek demek, öncelikle “müzik-çocuk gelişimi” ikilisi arasında bir korelasyon olduğu denencesini savunuyor olmak anlamına gelmektedir. Bu denenceyi destekleyen temel sayılı ise, müziğin insan yaşamında belirli bazı işlevleri olduğudur.

Müziğin işlevleri, özü bakımından estetik temelli olup, bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik, eğitimsel nitelikler taşır. İşlevlerinin insan yaşamındaki yeri ve önemi nedeniyledir ki, müzik, insanlık tarihinin en eski çağlarından beri, hem çok etkili bir eğitim aracı, hem de çok önemli bir eğitim alanıdır. (Uçan, 1994)

Müziğin temel eğitimindeki ilk amaç, çocukta müzik sevgisini uyandırmak, hayal dünyasında müzik imgesini geliştirmek, ritim duygusunu ve kulak duyarlılığını keskinleştirmektir. (Pamir)

Müziği seven çocuk insanı sever, toplumu sever, yaşamı sever, eşsiz bir ruh gücü ve zenginliği kazanır. Eflatun’un da dediği gibi, estetik eğitim, ahlak eğitimi de etkiler. W.Shakespeare’nin Venedik Taciri adlı oyununda “Kendinde müzik olmayan, seslerin tatlı ahenginden heyecan duymayan insan, hinlik ve hırsızlık için yaratılmıştır. Onun ruhu geceden daha karanlık, tutkuları cehennemden daha karadır. Böyle bir insana güvenmeyiniz!” diyen sözlerinden de yola çıkarak, insan ruhunun güzelliklerin yüceltebileceğini vurgulamak gerekir. Müzik bir güzellik ve eğitim aracıdır; insanı yumuşatarak geliştirir. (Yönetken, 1993)

Sanat, “yeterli ve amacına uygun müzik eğitimi almış bireylerden oluşan, sanat kültürü almış aydınlara sahip” toplumlarda rahat soluk alır ve gelişebilir. Avrupa’da müzik sanatı son yüzyıldaki büyük gelişimini geniş ölçüde okul müzik eğitimi ve öğretimine borçludur. (Yönetken, 1993)

6.2 Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılacak Müzikte Bulunması Gereken Nitelikler

1- Kullanılacak müzik öğrencilerin seviyesine uygun olmalıdır.Suzuki’ye göre, çocukların pek çok yeteneğinin kendi yapılarının bir parçası haline gelene dek geliştirilmesi gerektiği açıktır. Ancak okullardaki müfredat öğrenmenin bu temel kuralını göz ardı ederek, bireysel farklılıklarsa hiç düşünülmeden uygulanmaktadır. Çocuklar günlük olarak, sürekli zorluğu artan materyaller öğrenmeye zorlanmakta ve bazıları bu hıza yetişemeyerek cesaret kırıklığı yaşamakta, engellenmiş olmaktadırlar.(Erman, 2000)

2- Öğrencilerin ilgi alanına ve öğretilecek konuya uygunluk içeren müzikler seçilmelidir. MEB müzik ders programlarının hedefinin, uygar insan yetiştirmede çocuğu ya da genci her yönüyle tamamlamak amacıyla kulağını, sesini, zevkini eğitmek ve ona genel bir müzik kültürü kazandırmakla beraber, müzikal yönden diğerlerinden farklı yeteneklere sahip olan öğrencilerin saptanması ve yönlendirilmesi gibi, baştaki hedefi bütünleyen yeni düşünce ve yaklaşımları da içermesi gerekir. (Tufan, 1992)

3- Seçilen müzikler çocukların bulunduğu kültürel ortama ve onların bireysel zevklerine yakın olmalıdır. Bu bağlamda; hem bireysel hem toplu çalışma imkanı veren müzik dersleri, çocukların içinde buldukları yaşa, çevreye ve kendi kişilik yapılarına göre farklı öğrenme ve gelişme özellikleri gösterdikleri göz önüne alınarak yapılmalıdır. Özel eğitim söz konusu ise, bireysel farklılıkların gözlemlenmesi ve özellikle başlangıç derslerinde çocuk hakkında ön fikirler oluşturmamızı sağlayan kendine özgü öğrenme-kavrama becerisi, bedensel-zihinsel uyum özellikleri, var olan müziksel yeteneğinin düzeyi ve bu düzeyin gelişim hızı doğrultusunda ona en uygun yöntemlerin, konu sıralamasının, ders süresi ve yoğunluğunun belirlenmesi çok önemlidir.

4- Seçilen müzik öğrencilerin sevebileceği ve onların ilgisini çekecek özellikte olmalıdır. Müziğin temel eğitimindeki ilk amacın çocukta müzik sevgisini uyandırmak, hayal dünyasında müzik imgesini geliştirmek olması nedeniyle, başlangıçta derslerin önemli bir bölümü müzikli oyunlarla çocuğun kendini ifade edebileceği ve zevk alabileceği biçimde düzenlenmelidir. Çocukların seyerek ve kolayca öğrenebileceği hem de günlük yaşamında var olan ezgileri içeren kitaplar seçilmeli, çeşitli çalgılar öğrenmeyi destekleyici görsel materyaller kullanılmalıdır. Bu tür materyaller sayesinde alana özgü teorik bilgilerin sıkmadan ve somuttan-soyuta ilkesi korunarak verilebilme şansı da doğacaktır.

5- Popüler ve herkesin anlayabileceği seviyede müzikler seçilmelidir. Kaliteli bir eğitimde olması gereken bir başka nitelik de, hayata geçirilmedir (yaşantıya katma). Çocuğun günlük yaşamdan kopuk olmayan şarkıları öğrenmesi buna bir örnek oluşturabileceği gibi, gurup içindeki etkinlikler de önemli bir yaşantıya katma biçimidir. Kişinin, emsallerini gözlemlemesi ve deneyimlerini paylaşması yaptığı işin toplumsal değerini ve işlevini anlamasına yardımcı olur. Bu etkinlikler okulda koro ile dinleti sunumları ve bireysel konserler verme ya da izleme biçiminde olabilir.

6- Müzik aynı zamanda öğrenciler için bir hediye ve pekiştireç vasfında taşınmalıdır. İyi bir eğitim her şeyden önce çocuğun “hazır bulunuşluk” düzeyine bağlıdır. Yani iyi motive edilmiş bir çocuk / çocuk gurubu, gelişim yoluna doğru adımla başlamıştır denilebilir. Burada, olumlu bir pekiştireç olan “övgü”nün de müzik derslerinde yer alması gereken bir konu olduğunu vurgulamak gerekir. Klasik eğitimin vazgeçilmez bir ögesi olan “pekiştireç kullanımı”, her ne kadar bir yargı bildirdiği ve oto-kontrolü geriletmediği gibi gerekçelerle çağdaş eğitim yaklaşımlarında tercih edilmiyor olsa da, özellikle okul öncesi ve ilk öğretimde kontrollü biçimde kullanılmasının yararları vardır. Yerinde ve uygun bir dille kullanılan her tür pekiştireç öğrenmede motivasyonu sağlayabilir.

6.3 Dil Gelişimini Destekleyen Müziğin Müspet Etkileri

Herkesin ilgi alanına giren müzik, yetenek seviyeleri ne olursa olsun, her çocuğun hayatında müzik vardır ve her çocuk müzikle ilgili en az bir etkinliği yaşamına katmaktan keyif alacaktır. Bireysel olarak ya da toplu biçimde çalgı çalmak / şarkı söylemek, dans etmek, müzik dinlemek bu etkinliklerden bazılarıdır.

Müziğin, çocuğun gelişimine etkileri, çocuğun müziksel becerilerinin geliştirilmesi ve müzik eğitimi yoluyla müzik dışı becerilerinin de geliştirilmesi olmak üzere iki yönlü düşünülmelidir.

Müzik dinleme etkinliğinde dikkat edilmesi gereken nokta, dinlenilecek müziklerin seçimidir. Yapılan seçimler, çağdaş ve gelişmeye açık nitelikte çalışmaları, çeşitli türleri / formları / ses sistemlerini, hem evrensel hem ulusal ve hem sanat hem halk müzik örneklerini içermelidir.

Çocuklara müzik öğretimini verenlerin raporları, diğer bir çok faydayı müzik öğretimi ile ilişkilendirmektedir. Ailelerin ve piyano eğitmenlerinin, piyano öğretiminin çocukların “disiplin, adaptasyon, rahatlama yeteneği, özgüven sorumluluk, kişisel düşünce” gibi kişilik özelliklerinin gelişiminde etkili olduğuna ve öğrencinin yaşamdan aldığı zevki arttırdığına inandıklarını bulmuşlardır. Piyanistin kişilik özellikleri üzerine yapılan ender araştırmalar bu inanışların deneysel kanıtlarla desteklenebilirliğini öne sürmeyi mümkün kılmaktadır. (Kemp, 1996)

Ayriyeten çocuğun zeka gelişimine katkısı olan müziğin, dil öğretim mantığını kavramasında da önemli bir yeri vardır. Spychiger’in araştırmasına ve “Mozart IQ Artışı Sağlar” adlı çalışmanın sonuçlarına dayanılarak şunlar söylenebilir: Daha fazla müzik eğitimi alan çocuklar, öğretmenleri ile daha işbirlikçi ve arkadaşları ile daha dostça ilişkiler içindedirler. Ayrıca, çocuklar birlikte müzik yaparlar ve şarkı söylerlerse, birbirlerini dinlemeyi daha kolay öğrenirler. Çünkü rekabetçi davranışlar müzik yapmakla uyuşmamaktadır. (Edwards, 1997)

Aynı şekilde bedensel zekaya sahip öğrencilerin müzikteki ritmi ve hareketi seveceği dikkate almak gerekir. Seslerin doğumundan itibaren çocuğu devinimlere yönlendirdiği bilinmektedir. Şarkılardaki soluk belirteçlerine göre nefes alma, solunum kontrolünü ve akciğer gelişimini sağlayabileceği gibi; çalgılarla çalışma, hem büyük ve küçük kasların gelişimini hem psiko-motor gelişimini olumlu etkiler. Bu etkinliklerin gurup içinde sürmesi gelişimi hem hızlandırır hem de iletişim becerilerine yeni bir pencere açar.

Müzik çocuğun dil seviyesinin gelişmesinde önemli katkıları vardır. İnsan doğuştan dil ve konuşma yeteneğiyle doğar. Önce çevresindeki sesleri dinler, bunları anlamaya ve benzerini çıkarmaya çalışır. Ardından kendisini anlatmak ve çevresini anlamak için sözcükleri kullanarak cümleler kurar. Sesler, çocuğun dış dünya ile ilk iletişim aracıdır.

Çocukta dil gelişimi okul öncesinde gerçekleşir. Bu gelişimi destekleyen en güzel araç şarkılar ve tekerlemelerdir. Sözleri, dili ve duyguları geliştirici olan, ezgileri uygun ses aralığında yazılmış, söz-müzik cümleleri uyumlu (prozodisi başarılı), doğru

cümlemeler, doğru vurgulamalarla söylenen şarkılar ve tekerlemeleri, 6 yaştan sonra örgün eğitimde “yazma” öğrenimi izler. Burada, öğretmenin diksiyonu vb. çok önemlidir çünkü o bir modeldir.

Müziğin, dil gelişimini hedefleyerek bir öğretim aracı olarak kullanılmasında, dildeki ve müzikteki bilişsel süreçlerin karşılaştırılması sonucu saptanan benzerliklerden de bilinçli biçimde yararlanılabilir.

“Müzik eğitimi işitsel temporal işlemleri kuvvetlendirerek, sözel becerilerin gelişimini dolaylı yoldan etkiler” şeklindeki hipoteze dayalı bir araştırmalarında Jakobson, Cuddy, Kilgour (2003); işitsel temporal işlemlerin kuvvetlenmesinin, hızla değişen akustik olaylardaki çok ince ayrımları fark edebilme şeklinde gerçekleştiğini ortaya koymuşlardır. Müziksel algı ve sözel algı bağlantısı, sağdan çok sol lobda etkili çimde gelişmektedir. Dahası, deneklerle yapılan önceki çalışmalarda işitsel temporal işlemlerin gelişimi- sözel ayırt etme becerisi- dili anlama becerisi arasında anlamlı bir bağlantı olduğu anlaşılmıştır. Tüm bu çalışmalardan anlaşılmıştır ki, müzisyenlerde işitsel temporal işlemlerin gelişmesi, diğer insanlardan farklı biçimde sözel bellek becerilerinin de öne çıkması-artmasına yol açmaktadır.

Müzisyenlerde sözel belleğin performansındaki bu artış, müzik eğitiminin işitsel işlemlerden sorumlu temporal lobu geliştirmesi yolu ile gerçekleşmektedir:

1- Bilişsel algı ve işlemler müzik eğitimi ile güçlenmektedir.

2- Bu ise, sol beyinde yer alan işitme bölgesinin nöronlarındaki plastik (geri dönebilir-2 yönlü esnekliği olan) değişimler yoluyla gerçekleşmektedir. Bu değişimlerde, bireyin kaç yaşında eğitime başladığı önem taşımaktadır çünkü beynin işlevsel ve yapısal karakteristikleri yaşa göre biçimlenmektedir. (Bu anlamda 7 yaş sonrası biraz şanssız bir durum oluyor.) (Jakobson, Cuddy, Kilgour, 2003)

İsviçre Fribourg Üniversitesi Elemanı psikolog Maria Spsychiger’a göre, okulda daha çok müzik eğitimi alan çocukların dil öğrenme yetenekleri normal eğitim görenlere göre daha çok gelişmektedir. Spsychiger’ın araştırmasında, yaşları 7 ve 15 arasında değişen çocukların bulunduğu 70 sınıfın yarısına, matematik ve dil derslerinden artan zamanlarda, haftanın 5 günü fazladan 45 dakika müzik eğitimi verilmiş, diğer yarı müzik derslerini haftada 1-2 saat almayı sürdürmüştür. 3 yıl sonunda değerlendirilen veriler, fazladan ders alan çocukların dil derslerinde daha başarılı olduklarını gösterirken, daha az müzik eğitimi alan kontrol gurubu çocuklarının matematik başarıları ile fark oluşmadığı saptanmıştır. (Edwards, 1997)

“Müzik” ile “beynin erken gelişimi” arasında önemli bir bağlantı vardır. Bu gelişme okulların müzik programlarında sınırlamaya gitmeleri ile ortaya çıkmıştır. İnsanlar çocuklarının piyano dersi almaya başlamasını isterken, neden bahsettiklerini bilmekte ama çok daha erken başlamaları gerektiğini bilmemektedir. Çalışmalar, erken müzik eğitiminin özellikle de piyano derslerinin gerçekten de çocukların beyinlerindeki işlem merkezlerini geliştirdiğini göstermiştir. (Beachwood,1997)

Konusunda kendinden önceki bulgulara dayanan bir başka araştırmaya göre Mozart Etkisi, tempo ve tonun etkisi ile, uyarılma düzeyinde ve duygu durumunda oluşan

değişikliklerin sonucunda oluşmaktadır. Bu etki, zamana göre de değişiklik göstermektedir: 10 Dakika dinlemenin kısa dönemli etkisi varken, uzun bir zaman düzenli olarak dağılan müzik eğitiminin uzun dönemli etkisi oluşmaktadır. (Husain, Thompson, Glenn, 2002)

Mozart etkisi ayrıca şu iki şekilde de açıklanılmaya çalışılmıştır:

A: Mozart Sinirsel Etkinleştirmenin Kalıpları Uzaysal beceriler

☐	Uyarılma Düzeyi ☐	Bilişsel Performans
Tempo ☐	Zevk ☐	
☐	Duygu Durum ☐	
Ton ☐	☐	

Medikal merkezlerde yapılan araştırmalarda, Mozart'ın müziğinde de olduğu gibi 20-30 saniye tekrarlı sisteme sahip yüzlerce kompozisyon incelenmiş ve bunların beyinde tetiklemelere neden olduğu anlaşılmıştır. Merkezi sinir sistemimizdeki bir çok fonksiyonun da benzer şekilde çalışıyor olması "Mozart Etkisi" araştırmalarının kullandığı önemli verilerdendir. (Kliever, 1999)

Bilişsel becerilerle ilgili olarak yapılmış olan bir başka çalışma ise, Whittell'e aittir: 6 Aylık bir dönem için, 3 ve 4 yaşlarındaki 2 çocuk gurubundan birine piyano diğerine bilgisayar dersleri verilmiş, dönem sonunda her 2 gruba IQ testleri uygulanmış ve piyano dersi alan grupta %34'lük ileri performans kaydedilmiştir. Bu çarpıcı sonuç, California Wisconsin Üniversitesi nöroloji uzmanlarınca, farklı sosyo-ekonomik sınıflardan 78 çocuk üzerinde denenmiştir. Bu sonuç şu cümle ile ifade edilmiştir: "Müzik Nörolojik Sistemin Evrenini Geliştirir"

Araştırmacılar, çocukların bu ilerlemeyi kodlu imajların (notalar) bedensel davranışa (piyano çalmak) aktarımını deneme yoluyla kazanmış oldukları görüşündedir. Bu müziksel davranış, zeka ile birleşmiş nörolojik sistemin evrenini geliştirmiştir. California Üniversitesi'nden Amy Graziano'ya göre, müzik eğitimi, beynin uzaysal-zamansal muhakemeden sorumlu bölümlerini yöneten bölümlerin gelişimini sağlamaktadır. Bunun aksine bilgisayar dersleri, küçük çocukları düşünmeye ve plan yapmaya zorlamadığından zihinsel yapıda herhangi bir gelişmeyi sağlayamamaktadır. (Whittell, 1997)

Giderek çoğalan araştırma sonuçları, Mozart dinlemenin zihinsel performansı arttırdığı varsayımını geçerli kılmıştır. Barok müziğin kalıpları ile beyin dalgalarındaki ritmin benzerliği keşfedildikten sonra Irvine, California Üniversitesi nöro-biyologlarından Gordon Shaw ve Frances Rauscher 1995'te 75 kolej öğrencisi ile

çalışarak, ayrı ayrı grupları farklı ses ortamlarında, sessiz, Mozart'ın bir piyano sonatıyla, minimalist müzikle ve repetitive müzikle test etmişlerdir. Sonuçlar Mozart dinleyen grubun şaşırtıcı gelişme gösterdiğini ortaya koymuştur. Diğer psikolog ve nöro-biyologların deney grupları olarak aldıkları çocuklar, saralılar, Alzheimer hastaları, hatta farelerle yaptıkları araştırmalar ise Mozart'ın müziğinin beynin motor koordinasyonunu, görsel algısını ve düşünce sürecini hızlandırdığını ortaya koymuştur. (Kliever, 1999)

Fransız tıp ve bilim akademileri üyesi Dr. Alfred Tomatis'e göre beynin elektriksel olarak şarj olmasında kulaklar anahtar bir rol oynamaktadır. Tomatis'e göre beyin hücrelerindeki elektriksel enerjinin azalması konsantrasyonun bozulmasına ve yorgunluğa sebep olmakta, bu durumda beynin de piller gibi şarj edilmesi gerekmektedir. Tomatis beyin hücrelerinin enerjiyle şarj edilmesi yollarından biri olarak 5000 ile 8000 Hz. arasında yüksek frekanslar ihtiva eden müziklerin dinlenmesini keşfetmiştir. Yıllar süren analizlerden sonra Tomatis, bu frekans aralığındaki seslerin Mozart'ın müziklerinde çok sayıda mevcut olduğunu tespit etmiştir. Tomatis'e göre kulak salyangozunu dolduran Corti hücrelerinin titreşmesi, jeneratör vasıtası görecik beynin yeniden şarj edilmesini sağlamaktadır. (Kliever, 1999)

Müzik öğretiminin araştırılan diğer faydaları akademik başarılarla ilişkilidir. Zemindeki müziği dinlemeye katılmak gibi görecelik olarak edilgen durumlarda bile müziğe maruz kalmanın akademik başarıya katkıda bulunduğunu ileri sürülmüştür (örneğin, Schreiber, 1988). Müzik öğretimine katılan ya da müzikle zenginleştirilen ortamlarda yaşayan çocuklar katılmayanlardan daha yüksek akademik başarılar elde etmişlerdir. (Costa-Giomi, 1999) (Harding 1990; Hurwitz ve diğerleri 1975; Linch,1994) Bununla beraber, müziğe katılımı akademik başarı arasındaki önemli ilişki tüm öğrenciler için saptanmış değildir. (Legette,1994; Kooyman,1989) Öğrencilerin yüksek akademik başarı ile bütünleşmiş olmaları ve müzik eğitiminde de sebat etmeleri arasındaki ya da düşük akademik başarıda olmaları ile müzik eğitimi almamış ya da sürdürmemiş olmaları arasındaki ilişki, belirli bir yöntemle uzun vadede tartışılabilir.

1998'de ABD Ulusal Haber Servisi'nde yayınlanan bir habere göre, SAT puanlarındaki artış ve sanat çalışmalarına ayrılan zamanın uzunluğu arasında direkt bir bağlantı vardır. Okul İdare Heyeti'nden alınan okul öğrenci kayıtlarına göre, düzenli müzik eğitimi alan çocukların, sanat eğitimi almayanlara göre, SAT sözel puanları 52 ve matematik puanları 37 olmak üzere toplam 89 puan daha fazladır.

Konsantrasyon, bir çocuğun neler gördüğünü, duyduğunu ve okuduğunu hatırlamasını sağlar. Bir iç güçtür, beyin jimnastiğidir, hedefleri iyi belirlemek ve onları gerçekleştirmektir ve başarı için temel bir öğedir. Başarı ve başarısızlık arasındaki farkı belirlemede etkili olan konsantrasyonun gücünü kullanmak ve bunu öğrenmek zordur. Konsantrasyon çocuğa, disiplini ve hedeflerini belirtip, onları gerçekleştirmeyi öğretecek ve onu okul hayatına ve ileriye hazırlayacaktır. Çocuk erken yaşta konsantrasyonu öğrenirse bunun faydasını hep görecektir.

Konsantrasyonu sağlamanın en iyi yollarından biri müzik eğitimidir. Çünkü müzik kendi iç disiplini dolayısıyla ciddi bir dikkat yoğunluğunu gerektirmekte ve yapısı bakımından sürekli bir düzen içermektedir. Müzikle gelişen konsantre olabilmeye becerisi, çocuğun yaşamındaki diğer alanlara da olumlu yansıtacaktır.

Çocukla iletişim kurmaya çalışan yetişkinlerin, onlara yönelttikleri ilk sorulardan biri, "Büyüyünce ne olacaksın?" sorusudur. Ne kadar küçük olursa olsun, her çocuğun böyle bir soruyu, bir meslek adı vererek cevapladığı görülür. Çocuğun hayallerinde oluşan ve oyunlarına yansıyan bu meslek heveslerinin gerçekle bağlantısı çok zayıftır. Çocuk, meslek hedeflerini ifade ederken ne yeteneklerini, ne de mali imkanlarını dikkate alması gerektiğinin farkındadır. O, sadece imrendiği insanlara benzeme çabasıdadır ve mesleği bunun bir aracı olarak görür. Yaşı ilerledikçe, eğitim hayatının her aşamasında yapıp ettiklerini ve bunlardan elde ettiği sonuçları değerlendirerek, bunların meslek hedefleri ile bağlantısını kurmaya çalışır ve bunu çok kez bilinçsiz yapar. (Ünal, 2001)

Meslek sadece para kazanma aracı değildir. Meslek, her şeyden önce yetenekleri kullanma, kendini gerçekleştirme ve geliştirme yoludur ve bir insanın günlük hayatının üçte birini oluşturmaktadır. Seçilen meslek kişinin ilgi ve yeteneklerine uygunsa ve kişi işiyle uğraşırken doyumuna ulaşıyorsa, hem en üstün verim, hem de mutluluk gerçekleşir. Buna göre, hayatta mutluluğu kazanabilmenin en önemli şartı, kendimize uygun bir meslekte bulunmamızdır. Yanlış yerde bulunan insanın doğru işler yapması beklenemez. (Ünal, 2001)

Meslek seçiminde dikkate alınması gereken yeteneklerden "Soyut Düşünebilme", "El-Parmak Becerisi", "Göz-El İşbirliği", "Kas Koordinasyonu" ve "Yaratıcılık" güzel sanatlar alanının ve özellikle müzik dalının gerektirdiği becerilerdendir. (Ünal, 2001)

Müzik, resim gibi çok erken yaşlarda kendini gösteren sanat yetenekleri bu genel kriterlerden başka, alana özgü beceriler de gerektirmektedir ki, bunlar ancak sağlıklı bir ön / erken eğitimle fark edilerek değerlendirilebilir. Çocukların yeteneklerini tanımak isteyen bir eğitimci, okul öncesinde ya da ilkokulda çocukların çeşitli konuları öğrenirken yaşadıkları üzerinde düşünebilir; hangi konuları daha çabuk ve kolay, hangilerini zorlukla öğrendiklerine bakarak, yetenekleri hakkında bir fikir edinebilir. Bu tür bir yaklaşım, müzikle ilgili mesleklere ya da bir sosyal etkinlik olarak (mesleki kaygı ile olmasa da) özel müzik eğitimine yönelebilecek çocukların, erken keşfedilmesi ve yönlendirilmesine yardımcı olacaktır.

Genel olarak yabancı dilde müzik eğitimi yoluyla çocuğun müziksel becerilerinin yanı sıra müzik dışı becerileri de geliştirilebilmektedir. Bu sayede farklı zeka gruplarına sahip çocukların derse olan motivasyonlarını ve dili öğrenme becerilerini arttıracığı şüphesizdir. Müziğin dil öğretiminde doğru ve planlı bir şekilde kullanılması yukarıda ifade edilen pek çok faydayı elde etmenin en kısa yoludur.

7 SINIF DIŞINDA YAPILAN TÜRKGÇE DİL ÖĞRETİM AKTİVİTELERİ

- 7.1 Türkçe Haftası Etkinlikleri
- 7.2 Olimpiyat Çalışmaları
- 7.3 Gezi, Gözlem
- 7.4 Ders Dışı, Görsel Ve İŞitsel Etkinlikler
- 7.5 Kulüp Faaliyetleri

Yabancı dilin öğrenimi sadece sınıf içinde değil, sınıfın dışında taşımak mecburidir.Çünkü dil ancak yaşarak öğrenilebilen bir süreçtir.Bu manada ders dışı Türkçe öğretim faaliyetlerini Şu alt başlıklarla sıralayabiliriz.

7.1 Türkçe Haftası Etkinlikleri

Bu etkinliklerle ilgili yapılması gerekenleri Şu Şekilde ifadelendirebiliriz:

- 1- Türkçe haftasının programının bir araya gelinerek çıkarılması ve bu programdaki kime ne vazife düşeceğinin ilgili şahıslara bildirilmesi;
- 2- Türkçe haftası için hazırlanan taslak programın bir nüshasının en geç dil haftasından bir hafta önce genel zümreye gönderilmesi;
- 3- Türkçe haftası ile ilgili davetiyelerin hazırlanarak okul içinden ve dıŐından ilgili kişilere, en az 3-4 gün önceden verilmesi;
- 4- Power Pont'ten hazırlanmış bir gösteri ile programın tanıtılması;
- 5- Türkçe haftası için öğrencilerden grupların belirlenmesi. (Organizede yardımcı olmaları için);
- 6- Sınıflar arası bilgi yarışması ve Türkçe genel kültür yarışması düzenlenmesi;
- 7- Sınıflar arası sınıf dekorasyonu yarışması. (Türkçe'yle alâkalı);
- 8- Okulun ve yurdun koridorları ile odaların süslenmesi;
- 9- Okula konferans vb. için misafirlerin davet edilmesi ve gelecek ziyaretçilere nasıl programların yapılacağının tespit edilmesi;
- 10- Türkçe haftası dolayısıyla çevremizdeki bazı okulların ziyaret edilmesi;
- 11- Okulun genel başarısını ve Türkçe eğitimini gösteren grafiklerin hazırlanarak okulun muhtelif yerlerine asılması;
- 12- Okul içinde öğrencilerin kendilerinin yarışma düzenlemesi;
- 13- Okulumuza çeşitli misafirlerin davet edilmesi ve gelen misafirlere ikramda bulunulması;
- 14- Davet ettiğimiz misafirlere bizi hatırlatacak broŐur, amblem vb. hediye edilmesi;
- 15- Hafta boyunca okul içinde Türkçe müzik yayını yapılması;
- 16- Kitap sevgisi kazandırmak amacıyla öğrenciler tarafından kütüphanenin düzenlenmesi;
- 17- Uygulanacak yarışma ve oyunların puanlarının belirlenerek ilân edilmesi;

Verilmesi düşünölen hediyelerin, öğrencilerin ilgisini çekmesi amacıyla önceden ilân edilmesi;

- 18- Masa usulü yapılacak yarışmalarda, puan cetvelinin yazılacağı panonun hazırlanması. Ayrıca puanları yazacak öğrencinin tespit edilmesi;
- 19- Türkçe haftası ile ilgili olarak gazete, radyo, televizyon haberdar edilmesi;
- 20- Okulun muhtelif yerlerine Türkçe haftası havasını hissettirecek çeşitli malzemelerin ve dilbilgisi terimlerinin yazılı olduğu balonların asılması, renkli kartonlarla okulun değişik köşelerine merhaba, hoş geldiniz gibi yazıların asılması;
- 21- Türkçe haftasında görev alacak öğretmen, öğrenci veya belletmenlere yakalılık alınması;
- 22- Yarışmaların yapılacağı her mekan için sorumlu olacak bir görevlinin belirlenmesi;
- 23- Sınıflar arası skeç, şarkı ve playback yarışması düzenlenmesi;
- 24- Türkçe haftası münasebetiyle sınıflar arası temizlik yarışması düzenlenmesi;
- 25- Yer-yön gösteren Türkçe afişlerin okulun değişik yerlerine asılması;
- 26- Türkçe kompozisyon, şiir, slogan vb. yarışmalar düzenlenerek ödüllendirilmesi;
- 27- Kelime oyunları ile ilgili sınıflar arası turnuvalar düzenlenmesi;
- 28- Türkiye haritasının çizilerek harita üzerinde, okuldaki Türk öğretmenlerin şehirlerini tanıtıcı yazıların hazırlanması;
- 29- Öğrencilerin kültürüne ait hikâye, fıkra ve masalların Türkçe'lerinin okulun muhtelif yerlerine asılması;
- 30- Yapılan aktiviteleri kalıcı kılmak için kamera ve fotoğraf makinesinin temin edilerek bu konuda sorumlu seçilmesi;
- 31- Okulun dışına da afişlerin veya ilânların asılması, özellikle görünen yerlere;
- 32- Faaliyet yapılacak ortamların temizlik ve düzenine dikkat edilmesi;
- 33- Okulda çalışanların da bu faaliyetlerimize ortak edilmesi;
- 34- Türkçe atasözleri, deyimler veya güzel sözlerin renkli kartonlara yazılarak asılması;
- 35- Evet – hayır yarışması yapılması;
- 36- Dünya haritası üzerinde ülkeleri veya başkentleri kim doğru olarak bulabilir diye bir yarışma yapılabilir;
- 37- Bir dakika içinde birbiri ile bağlantılı kaç kelime söyleyebilir yarışması. (Yol, araba, şöför, otobüs, yolcu, bilet gibi);
- 38- Sessiz sinema oynattırabilir;
- 39- Aktiviteler devam ederken görevli öğrencilere muhtelif ikramlarda bulunulması;
- 40- Türkçe haftası sona erdiğinde toplu fotoğrafların çekilmesi ve bunların sergilenmesi;
- 41- Sınıflar arası gazete yarışması yapılabilir.
- 42- Türk kültürünü,mutfağını tanıtmak hemde ilgiyi arttırmak amacıyla çeşitli faaliyetler yapılabilir.

Not: Yukarıda sayılan maddelere daha birçok ilave yapabiliriz.Bu maddeler sadece Türkçe haftasında değil diğer haftalarda da uygulanmalıdır.

7.1.2 Türkçe Haftasında Yapılacak Aktiviteler

- 1- Şiir Yarışması
  - 2- Şarkı Yarışması
  - 3- Fıkra Yarışması
  - 4- Kompozisyon Yarışması
  - 5- Skeçler(Sahnaçalar)
  - 6- Loteri Çekilişi
  - 7- Power Point Sunumları
  - 8- Komik Animasyonlar
  - 9- Kamera Şakaları
  - 10- Eğlenceli Ve Komik Yarışmalar
  - 11- Kasa Yarışması
  - 12- Kim Kantin Çeki İster Yarışması
  - 13- Tele Kutu
  - 14- Hediyeli Yarışmalar
  - 15- Tekerleme Yarışması
  - 16- Evet Hayır Yarışması
  - 17- Bilgisayar Oyunları
  - 18- Röportajlar
  - 19- Filmler
  - 20- Her gün ders aralarında,teneffüslerde...vs gibi boş vakitlerde kamerayla çekilen görüntüler (Türkçe haftası ile ilgili) yayınlanması.Görüntüler tekrar verilerek o hafta canlı ve gündemde tutulabilir..
  - 21- Bez bir panoya “TÜRKÇE HAFTASINA HOŞ GELDİNİZ” yazısı yazdırılır.Pazartesi günü ilk törende çocukların ellerinde gösterilir.
Ayrıca üst katlardan bir yerden daha önceden ayarlanmış üzerine türkçe haftası yazılı renkli balonlar,renkli kağıtlar ....vs atılabilir.
- Bir kaç çocuk veya bir grup hazırlanıp (sınıf sınıf da olabilir) ders aralarında koro halinde birtane şarkı söyletebilir.
- Ders araları kantinde ve Türkçe Kulübünde sürekli şarkılar ve türküler çalınabilir.

7.1.3 Oynanacak Bazı Oyunlar

- 1- Karşılıklı iki kişiye gözleri bağlı bir şekilde karşısındakine yoğurt yedirme yarışması.(Kim elindeki yoğurdu karşısındakine daha önce yedirirse kazanan olur.)
Not.Üzerleri kirlenmesin diye önlük giydirilebilir.
- 2- Gözleri bağlı bir öğrenciye meyve suyunun tadını sorma.(Sahnedeki yapılacak olan bu oyun bir defaya mahsus yapılacak) Meyve suyu ve bardaklar masanın üzerinde kutularıyla birlikte.Önce gözleri bağlanır.Sonra bardaklar doldurulur.İçmesi istenir.Bu arada masa iki kişi tarafından ortadan kaldırılır.Meyve sularının

tatlarının nasıl olduğu sorulur.Beğenip beğenmediği sorulduktan sonra hangi bardakta hangi meyve suyu olduğu sorulur.En sonun bardakları masaya koyması istenir.....Tabiki masa olmadığı için ortaya komik hareketler çıkar.

3- Masanın üstündeki en ortadaki kalem kim kimin tarafından aşağı düşürecek:

Gözler kapalı olacak.Eller yanda.Kalem aşağı düşmesin diye.Gözler iyice bağlandıktan sonra ortadaki kalem alınıp yerine bir tepsi içinde un konacak.Onlar kalem düşüreyim diye üfürdükçe unu birbirlerinin yüzüne serpecekler...

4- İkişer kişiden iki yarışma gurubu.Karşılıklı bir masada oturmuşlar.Her ikisinin de önlerinde bir adet mum,ellerinin birisinde çakamak,öbüründe ise bir elma var.

Kural: Herkes elindeki elmayı ancak önündeki mum yanıkken yiyebilir.

Amaç: Herkes hem elmasını yemeye çalışacak,hem karşısındakinin mumunu söndürecek hem de elmasını yiyebilmek için kendi mumunu yanık tutmaya çalışacak.

Sonuç: Elmayı en önce yiyip bitiren yarışmanın galibi olacaktır.

4- Sahnede gerilmiş bir ip ve bu ipe asılmış hediye paketleri.Yarışmacının elinde bir makas var.Gözleri bağlı ve hediyelerden birini yakalayıp kesecek ve kestiği hediye onun olacak.

Birinci yarışmacıda herşey normal.Ama sıra ikinci yarışmacıya geldiğinde ortada ne ip var ne de hediyeler.....Ama sonlara ip tekrardan gerilebilir.(Not:Bu arada yarışmacıya yön tarifinde yardımcı olunabilir.Maksat muhabbet olsun)

5- Karşılıklı iki kişi kulaklarında birbirlerinin sesini duyabilecekleri şekilde ayarlanmış bir kulaklık.Her biri ayrı bir şarkı söyleyemek durumunda.En güzel şarkıyı söyleyen birinci olur.Yarışmanın galibini seyircilerin alkışları belirler.En çok alkışlanan yarışmacı birinci olur.

6- Herkesçe bilinen Türkçe şarkılarının melodileri ayarlanır.Bu şarkılar 10 tane olabilir.Üç tane yarışmacı sahneye davet edilir.Herkes ayrı ayrı şarkıları seçip yarısını söylerler.Şarkıyı en güzel şekilde okuyan yarışmacı birinci olur.Yarışmanın galibini seyircilerin alkışları belirler.En çok alkışlanan yarışmacı birinci olur.

7.1.4 Kamera Şakaları

Çocuklardan birine ya bir kaçına acı ve koyu bir kahve ikram edilecek.Şekersiz.Bu şaka için kantinci apayla önceden konuşmak ve neyi ne zaman nerede ve nasıl yapacağını ve nasıl davranacağını iyice anlatmak lazım.

Kahveyi içen arkadaş şekersiz ve acı olduğunu söyleyecek.Biz de apaydan kahvenin içine şeker koymasını isteceğiz.Apay yanlışlıkla olmuş izlenimi vererek kahvenin içine şeker yerine tuz dolduracak ve iyice de karıştıracak.

Tuzlu kahveyi içen şakazedemizin ne yapacağını şu an için bilemiyoruz ama biz ne olduğunu sorcaz o da söyleyecek.Hemen apaya dönüp sorcaz niye böyle yaptın diye?O da yanlışlık olduğunu söyleyip özür dileyecek ve hemen su vereyim deyip daha önceden hazırlamış olduğu bol şekerli suyu ikram edecek....Bakalım şakazede öğrencimiz tüm bunlara dayanabilecek mi yoksa.....Hep birlikte bekleyip görelim

7.1.4.2 Yolda bir yerde ip varmış gibi geçerken önce birinci adamımız tökezleyip düşecek.İkinci adamımız da düşecekmiş gibi olacak.Üçüncüsü de gelip şöyle bir bakar bir şey var mı yok mu diye.Ve var olduğu anlayıp üzerinden atlayıp geçer.Dönüp arkasına şöyle bir bakar ve gider.Daha sonra gelip geçenlerin ne yapacağını gizli bir yerden çekimi yapan arkadaşımız görüntüleyecek.

Not:Bu yer bir koridor veya dışarıda bir yer olabilir.

7.1.4.3 Bir yerden bir şey istenecek.(Akşam).Korku maskesi takmış birisi onu elinde tutmuş vaziyette beklemektedir.Ortamda loş bir ışık vardır.Hatta ışık yoktur.İçeri giren şakazedemiz onu gizli bir yerden görüntüleyen kameradan habersizdir.Almaya gittiği şeyin bir canavarın elinde olduğunu görünce tabiki korkup kaçacaktır.

7.1.4.4 İki kişi yerdeki bir noktaya (1.kale önünde olabilir) ellerini koymuş vaziyette 30'a kadar sayarak kendi etraflarında dönerler.Amaç ikinci kale olarak belirlenmiş hedefe kim daha önce gidip elini vurup gelecek.Tabiki bu olay kamerayla zumlayıp görüntülemektedir.

7.1.4.5 Bir önceki şakaya benzer bir şekilde ellerine birer sopa vermek suratiyle de yapılabilir.

7.1.4.6 Üst üste yığılmış ve içerisinden bir iple birbirine bağlanmış boş kutular bir kişi tarafından zorla taşınıyormuş gibi yapılır.Zar zor yürür.Bir kişinin yanına geldiğinde kutuları onun üzerine atar.Kamera bu esnada kayıttadır.

7.1.5 Evet – Hayır Yarışması

- 1- Buyurun hoş geldiniz.
- 2- Nasılsınız iyi misiniz?
- 3- Nasıl heyecanlı mısınız?
- 4- Peki yarışmanın kurallarını biliyor musunuz?
- 5- Kesinlikle o iki kelimeyi söylemeyeceksiniz.
- 6- Başınızı yukarı aşağı,sağa sola sallamayacaksınız.
- 7- Peki o zaman,duydunuz zilin sesini,Yarışmamız başladı
- 8- Şöyle yanıma alayım sizi biraz.
- 9- Bize kendinizden bahsedebilir misiniz biraz?
- 10- Mesala adınız?
- 11- Soyadınız?
- 12- Tarazlı mısınız?
- 13- Peki nerelisiniz?
- 14- 8.sınıfta mı okuyorsunuz?
- 15- 11/A mı?
- 16- Peki biraz da ailenizden bahsedebilir misiniz?

- 17- Anneniz ev hanımı mı?
18- Babanız ne iş yapıyor?
19- Öğretmen.

7.1.6 Metni Tamamla

Aşağıdaki yazıyı tamamlayarak getiren ilk üç kişiye ödül verilecektir.Cevaplar .....akşamına kadar Ömer Bey' e verilecek.

BAHŞİŞ

Yaşlı adam, delikanlının cebine bir şeyler bırakırken :

YAŞLI ADAM : Allah senden razı olsun evladım. Bu ihtiyarı yeniden doğmuş gibi sevindirdin. Şu ufak hediyemi alırsan beni daha da mutlu edeceksin.

Delikanlı, yapmış olduğu iyiliğin makbule geçeceğini daha işin başındayken biliyordu. Yol kenarında ağlayan dört – beş yaşlarındaki çocuğun kaybolduğunu anlamış ve onun nereden geldiğini sorduğundan sonra, bir taksiye bindirip evine getirmişti. Fakat, delikanlı, aradığı evi bulduğunda büyük bir hayal kırıklığına uğradı. Yol boyunca gözü önünde canlandırdığı yüzme havuzlu ve uydu antenli villanın yerine, karşısında derme çatma bir gecekonduruyordu. Üstelik kapıyı da çocuğun dedesi açmış ve torununa hasretle sarıldıktan sonra, kendisine teşekkür edip cebine birkaç kuruş bırakmıştı.

Delikanlı, sohbet sırasında çocuğun anne ve babasının yıllar önce bir trafik kazasında vefat ettiğini öğrenmiş ve yaşlı adamın bir ara ağlamasından istifade ederek cebine koyulanları kontrol etmeyi becermişti. Üç beş tane bozuk para, koskoca ceket cebinin köşesini bile doldurmuyordu. Evin haline bakılırsa, yaşlı adam oldukça fakirdi. Ama hiç olmazsa taksi parasını karşılayacak kadar bir bahşiş veremez miydi ?

Delikanlının yüklü bir hediyeyle “yolunu bulma” hayalleri yıkılmış ve içinde bir şeyler kıpırdamaya başlamıştı. Anlaşılan tahammül edilemeyecek derecede cimri bir ihtiyar ile karşı karşıyaydı ve ona mutlaka bir ders vermesi gerekiyordu.

7.1.8 Türkçe Haftası Program Akışı Çizelgesi

PAZARTESİ	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA
kim 3000 tenge ister? (7.sınıflar için) saat: 16:30	9. sınıflar arası bilgi yarışması saat: 16:30	labirent yarışması saat: 16:30	10 ve 11. sınıflar arası bilgi yarışması saat: 15:00	türkçe haftası kapanış saat:15:30
8. sınıflar arası bilgi yarışması saat: 16:30	proje ödevleri sergisi saat: 18:00	türk yemekleri saat:17:10	evet –hayır yarışması saat: 16:30	
film gösterimi saat: 21:10 kung fu panda		film gösterimi saat: 21:10 ejder avcıları		

7.1.9 Labirent Yarışması

Yarışmayı yarım saat içinde bitirenler ödüllendirilecektir.

Başlangıç : Vahap Bey Saat: 16:30

Soru 1: 3 Türk gazetesi söyleyiniz.

Cevap 1: Zaman,Hürriyet,Milliyet,Sabah,Yeni Şafak

2.Yer : Kayrat Bey fizik kabineti

Soru 2: Meşhur 3 Türk Sporcusunu Söyleyiniz.

Cevap 2: Hakan Şükür,Emre Belezolu,Nihat Kahveci

3.Yer: Hamdi Bey İngilizce kabineti:

Soru 3: 5 Türk televizyon kanalını söyleyiniz.

Cevap3: Kanal D,Trt,Stv,Kanal 7,Cnn Türk

4.Yer : Ramazan Bey matematik kabineti

Soru 4: 3 Türk yazarı söyleyiniz.

Cevap 4: Ahmet Hamdi Tanpınar,Mehmet Akif Ersoy,Orhan Pamuk

5.Yer : Hamdi Bey İngilizce Kabineti
Soru 5: Türkiye kaç ana bölgeden oluşuyor, söyleyiniz.
Cevap 5: Yedi Ana Bölgeden Oluşuyor.Marmara,Ege,Akdeniz,
Karadeniz,Iç Anadolu,Doğu Anadolu,Orta Anadolu,Karadeniz

6.Yer : Ömer Bey Türkçe kabineti
Soru 6: Üç Türk bayramı söyleyiniz.
Cevap 6: Ramazan,Kurban, 23 Nisan Çocuk Bayramı
Bitiş : Müdür Bey (Yemek Bileti) Saat:17:00

Not: Yarışmanın Süresi Saat:16:30'dan Saat: 17:00'e kadardır.

7.1.10 Türkçe Haftasında Sorulacak Ödüllü Sorular

- 1- Türkiyenin en son para birimi nedir?
- 2- Türk istiklal marşının yazarı kimdir?
- 3- Türkiye'nin en kalabalık şehri neresidir?
- 4- Dünyanın en uzun nehri hangisidir?
- 5- Kuzey Amerika ile Güney Amerika hangi kanalla birbirine bağlanır?
- 6- Atatürk'ün öldüğü sarayın adı nedir?
- 7- Dünyada 96 Newton gelen bir adam aya gittiğinde kaç Newton gelir?
- 8- Güneş sistemin de içinde yer aldığı galaksi hangisidir?
- 9- Bitkilerin karbondioksit alıp oksijen verme olayına ne ad verilir?
- 10- Depremın şiddeti neyle ölçülür?
- 11- Yeni doğmuş bir zenci çocuğun diş rengi nasıldır?
- 12- İçinde otuz gün olan kaç tane ay vardır?
- 13- Bir kurbağa 30 metrelik bir kuyuya düştü. Her gün 3 metre tırmanıyor ve o gece 2 metre aşağı kayıyor bu kurbağa kuyudan kaç günde çıkar?
- 14- Hangi devlet yıkılıp yerine Türkiye Cumhuriyeti kuruldu?
- 15- Başkenti Ottawa'dır. Para birimi dolar olan bu ülkenin adı nedir?
- 16- Şu anda Avrupa birliğinde kullanılan para birimi hangisidir?
- 17- Türkiye'nin şu anki Cumhurbaşkanı kimdir?
- 18- Şu anda İstanbul'da kaç tane boğaz köprüsü vardır?
- 19- Zamanımızın en büyük silahı olan atom bombası hangi şehirlere atılmıştır?
Hiroşima ve Nagasaki....
- 20- ABD'nin en önemli binası olan Beyaz Saray hangi şehirdedir?
- 21- Hangi soru "evet" diye cevaplandırılmaz?
- 22- Bizim olduğu halde daha çok baskalarının kullandığı şey nedir?
- 23- Dört ayağı olduğu halde yürüyemeyen şey nedir?
- 24- Annemizin kardeşi dayımız olmazsa neyiz olur?
- 25- Babamızın kardeşi amcamız olmazsa neyiz olur?

- 26- Yarım elma neye benzer?
- 27- Güney Asya felaketinden (Tsunami) en çok etkilenen ülke hangisidir?
- 28- Türkçe dersinize giren öğretmeninizin adı ve soyadı nedir ve nerelidir?
- 29- Sıcak yaz mevsiminde sadece ellerimizi kullanarak 1 litre suyu bir seferde nasıl taşıyabiliriz?
- 30- Bir motosiklet ne zaman bir uçak kadar hızlı gidebilir?
- 31- “Ağlıyor muydunuz?” fiili hangi zaman ve şahsa göre çekimlenmiştir?
- 32- İlk posta pulunu hangi ülkenin vatandaşı bulmuştur?
- 33- Telefonu ilk defa kim bulmuştur?
- 34- Tarihte kullanılan ilk parayı hangi devlet bulmuştur?
- 35- Türk alfabesinin 21. harfi hangisidir?
- 36- Dünyanın en büyük tepesi hangisidir?
- 37- “Pizza Kulesi” hangi ülkededir?
- 38- “Eyfel Kulesi” hangi ülkededir?
- 39- Dünyanın 7 harikasından biri olan ve Çin’de bulunan eserin adı nedir?
- 40- Elektrik ile çalışan bir hızlı tren batıdan doğuya doğru saatte 150 km hızla giderse bu trenin dumanı hangi yöne doğru eser?
- 41- Saat kaç “16:15” ? Saat dördü çeyrek geçiyor
- 42- Büyük denizleri birbirine bağlayan ve denizlerden daha büyük olan sulara ne ad verilir?
- 43- Atmosferde % 76 oranla en fazla bulunan element hangisidir?

7.1.11 Sınıflar veya Gruplar Arası Bilgi Yarışması

7.1.11.1 TUR CÜMLE KURMA (2 soru her soru 10 puan)

1. Aşağıdaki kelimelerle düzgün cümle kurunuz.

1. olur
2. günde
3. kara
4. belli
5. dost

a)1,2,3,4,5 b)4,3,2,1,5 c)5,3,2,4,1 d) 3,4,5,2,1

2. Aşağıdaki cümleler nasıl sıralanır?

- 1- okuluma giderim
2. elimi yüzümü yıkarım
3. iyi bir kahvaltı yaparım
4. sabah saat 07:00’ da kalkarım

7.1.11.2 TUR ANLAM BİLGİSİ (toplam 20 her soru 10 puan)

- 1.Uyurken akılimızda beliren hayaller, fikirler, resimlere ne ad verilir?
a) gölge   b) rüya   c) sevgi   d) korku
2. Hasta olan bir insanı ziyaret ettiğimizde söylenecek en uygun cümle hangisidir?
a) Başın sağolsun   b) Güle güle c)Geçmiş olsun   d) Gözün aydın

7.1.11.3 TUR RESMİ TANIYINIZ (10 puan)

Bardak, ağaç

İMLA (10 puan)

Hangi işaret cümlelerin sonuna konulmaz?

- a) Nokta (.)   b) Soru İşareti (?)   c)Virgül (,)   d) Ünlem(!)

Hangisinin yazımı yanlıştır.

- a) ağaçta
- b) sınıfta
- c) okulda
- d) saatler

7.1.11.4 TUR HANGİSİ FARKLI (Toplam 20 puan her soru 10 puan)

1. Yandaki kelimelerden hangisi farklıdır?
a) ayak   b) bacak   c) kalp   d) kol
2. Yandaki kelimelerden hangisi farklıdır?
a) Taksi   b) Minibüs   c) Otobüs   d) Tren

7.1.11.5 TUR EŞ VE ZIT ANLAM (her soru 10 puan)

1. "Sevmek" kelimesinin eş (aynı) anlamlısı hangisidir?
a) unutmak   b) bıkmak   c) kızmak   d) hoşlanmak
2. "Gülmek" kelimesinin zıt anlamlısı nedir?

7.1.11.6 TUR KELİME TÜRETME (Her soru 5 puan)

Üç soru soruyoruz. Türetilen doğru kelimenin her harfi 4 puan. En uzun kelimeyi bulan puanları alırken, diğerleri alamaz. Eğer iki grup aynı sayıda harflerden oluşmuş kelime buldularsa, her iki grupta puanlarını eşit bölüşürler.

7.1.11.7 TUR GENEL KÜLTÜR (30 puan , her soru 10 puan)

1. Hangisi Türkiye Cumhuriyeti'nin milli bayramı değildir?
a)23 Nisan Çocuk Bayramı   b) 19 Mayıs Gençlik Bayramı

- c) 8 Mart Kadınlar Günü   d) 30 Ağustos Zafer Bayramı

2. Türk parasının adı nedir?

3. Hangi devlet ile Türkiye'nin toprak sınırı yoktur?

- a) Yunanistan   b) Azerbaycan   c) Rusya Federasyonu   d) Bulgaristan

7.1.11.8 TUR KELİME ANLATIMI

Her grubun anlatacağı kelime sayısı yirmidir. Kelimeler sadece hareketlerle anlatılabilir. Gösterebilir. Kesinlikle ismi söylenemez. Her anlatılan kelime 3 puandır.

7.1.11.9 TUR CÜMLE TAMAMLAMA (20 puan , her soru 10 puan)

1. Noktalı yerleri uygun olan eklerle doldurunuz (dilek – şart)

“ İnsanlar düzenli olarak spor yap..... sağlıklı olurlar.

Eğer sinemaya gider..... beni de çağır. “

- a) –arlarsa - sen   b) – mazlarsa – seniz   c) – cekler – sen   d) -yorlarsa - sen

2. Rusya Federasyonu'nun başkenti ..... , ikinci büyük şehri ise ..... dir.

7.1.11.10 TUR DİYALOG TAMAMLAMA (20 puan)

1. Sorulara uygun cevabı yazınız

A) Saat kaçta yarışma başlayacak?

B) .....(14.30)

C) Simdi saat kaç?

D) .....(14:10)

7.1.11.11 TUR YEDEK SORULAR

1. Türkiye Cumhuriyeti Başbakanının adı nedir?

2. Çok acıktığımızı belirten deyim hangisidir?

a) karnım zil çalıyor

b) dilim tutuldu

c) ayaklarıma karasular indi

d) karnımdan sesler geliyor

3. Türkiye Cumhuriyeti'nde hangi alfabe kullanılır?

a) Arap Alfabesi

b) Latin Alfabesi

c) Kiril Alfabesi

d) Uygur Alfabesi

7.2 Olimpiyat Çalışmaları

Örnek bir Türkçe olimpiyat çalışmaları şu hedef ve plan doğrultusunda belirtilecek olan kategorilerde yapılabilir.

7.2.1 Kazakistan Üniversiteler Arası Türkçe Olimpiyatı Olimpiyatın Amacı:

1. Türkçe'yi sevdirmek ve Türkçe öğrenimini teşvik etmek,
2. Türkçe öğrenimini zevkli ve eğlenceli hale getirmek,
3. Türk müziğini tanıtıp sevdirmek,
4. Görsel ve sanatsal kabiliyetleri ortaya koyma,
5. Kültürler arası diyalog köprüleri oluşturmak,
6. Kazakistan'da Türkçe öğrenen öğrenciler arasından başarılı olanları seçerek ödüllendirmektir.

Organizatör:

Süleyman Demirel Üniversitesi

Kapanış ve Ödül Töreni Yeri : SDU Erkek Öğrenci Yurdu Konferans Salonu
27 Mart 15:00

Yarışma Tarihi ve Zamanı: 26-27 Mart tarihleri arasında yapılacaktır.

Tavsiye Edilen Geliş Tarihi: 25 Mart

Tavsiye Edilen Ayrılış Tarihi : 27 Mart saat 20:00'dan sonra veya 28 Mart sabahı.

Başlama Tarihi: 26 Mart saat 10.30

Bitiş Tarihi: 27 Mart 17:00

Sonuçların İlanı: 27 Mart ödül töreni saati

Örnek: 1

A. Duyuru

..... REKTÖRLÜĞÜ'NE

KONU: Türkçe Olimpiyadı

SAYI : .....

Kazakistan'da Türkçe'yi resmi olarak öğrenmekte olan üniversite öğrenciler arasında "Kazakistan Türkçe Olimpiyadı" organize edilecektir. Bu olimpiyadın amacı Türkçe öğrenen öğrenciler arasından başarılı olanları seçerek ödüllendirmektir.

Olimpiyatla ilgili katılım şartları ve diğer bilgiler ekte sunulmuştur. Olimpiyada katılımınızı bekler, göstermiş olduğunuz ilgiden dolayı teşekkür ederiz.

SDÜ TÜRKÇE ZÜMRESİ

7.2.2 Yarışma Şartları

7.2.2.1 Türkçe Bilgi Yarışması:

- 1- Kurumlardan her seviye için ikişer öğrenci olmak üzere toplam 6 kişi katılabilir.
- 2- Daha önce bu yarışmaya katılmış kişiler katıldıkları kategoriye ikinci defa katılamaz.
- 3- Bu yarışmaya resmi olarak Türkçe öğrenmekte olan öğrenciler katılabilecektir.
- 4- Yüksek lisans ve doktora öğrencileri bu yarışmaya katılamaz.
- 5- Yarışma dili Türkçe olacaktır.
- 6- Türkçe Yarışması ..... tarihlerinde yapılacaktır.
- 7- Türkçe Yarışması şu kategorilerden oluşmaktadır:
  1. Temel (Birinci) Seviye (150 saat)
  2. Orta (İkinci) Seviye (300 saat)
  3. İleri (Üçüncü) Seviye (450 saat ve üstü)
- 8- Genel değerlendirmeyi akademisyenlerden ve uzman kişilerden oluşan jüri yapacaktır.
- 9- Sınavla ilgili ön hazırlıkların yapılabilmesi için sınava başvurular, (öğrencilerin, ad, soyad ve diğer katılım belgelerinde istenen bilgiler eksiksiz doldurulmuş olarak) 1 Mart 2011 tarihine kadar yapılmalıdır.
- 10- Türkçe Yarışmasına katılacak olan kurumların, elektronik posta veya mektup yolu ile "SDÜ'ye" müracaatları şarttır. Müracaatları olmayan kurumlar yarışmaya katılamayacaktır. (Katılım formu SDÜ.EDÜ.KZ adresinden alınabilecektir.)

- 11- Yarışmayla ilgili teknik açıklamalar soru kitapçığının üzerinde olacaktır.
- 12- Türkçe Yarışması ile ilgili sorular için haberleşme adresimizi kullanabilirsiniz.
- 13- Yarışmacılardan öğrenim gördükleri kurumlardan; 1. Kategori için 150 saat, 2. Kategori için 300 saat , 3. Kategori için 450 ve 450 saatin üstü Türkçe dersi aldıklarını gösterir bir belge istenecektir.
- 14- Türkçe Yarışması, ana dili Türkiye Türkçesi olmayanlar arasında yapılacaktır.

7.2.2.2 Şiir Yarışması:

- 1- Bu yarışmaya, Türkçe Yarışması'na katılan öğrenciler katılabilir.
- 2- Bu yarışmaya, Her kurumdan üç kişi katılabilir.
- 3- Yarışmacılar fon müziği eşliğinde şiirlerini sunacaklar.
- 4- Yarışma salonunda ses ve müzik sistemi hazır olacak.
- 5- Fon müziklerini her yarışmacı kendisi seçip mp3 olarak getirecek.
- 6- Jüri tespit edilen kriterlere göre değerlendirmesini yapacak.
- 7- Yarışmacılar okuyacakları şiiri kendileri seçmeliler.
- 8- Dereceye giren yarışmacılar ödül töreninde sahne alacaklar.

7.2.2.3 Şarkı Yarışması:

- 1- Bu yarışmaya, Her kurumdan üç kişi katılabilir.
- 2- Bu yarışmacının diğer yarışmalardan herhangi birine katılma şartı yoktur.
- 3- Yarışmacılar fon müziği eşliğinde şarkılarını sunacaklar.
- 4- Yarışma salonunda ses ve müzik sistemi hazır olacak.
- 5- Fon müziklerini her yarışmacı kendisi seçip mp3 olarak getirecek.
- 6- Yarışmacılar kendi enstrümanlarını çalabilir veya çalan bir kişiyi getirebilirler.
- 7- Jüri tespit edilen kriterlere göre değerlendirmesini yapacak.
- 8- Dereceye giren yarışmacılar ödül töreninde sahne alacaklar.
- 8) Şarkı yarışmasına katılacak öğrencide dil seviyesi şartı aranmayacaktır.

7.2.2.4 Münazara yarışması

- 1- Takımlar dört kişiden oluşur.
- 2- Takımların eşleştirmeleri ve konuları kura ile tespit edilir.
- 3- Her takıma hazırlık için 15 dakika verilir. Takımlar beşer dakikalık karşılıklı konuşma hakkına sahiptir.
- 4- Konular önceden belirlenip gönderilecektir. Yalnız takımlar aynı konuyu olumlu ve olumsuz olarak hazırlanmak mecburiyetindedir.
- 5- Takımlar ikişerli gruplar halinde yarışacak olup olumlu veya olumsuz savunma kura ile belirlenecektir.
6. Takımlar en son olarak tezlerini sözlü olarak savunurlar.

7.2.2.4 a Münazara nedir, nasıl yapılır?

Bir cümle olarak dile getirilen bir tezle bir antitezin iki ayrı grup yani farklı iki taraf arasında ve bir hakem kurulu karşısında tartışılmasına münazara adı verilir. Bu tür tartışmalar, aslında düşünce ve söz yarışmasıdır. Münazarada kullanılan dil ve üslup edepli ve seviyeli olmalıdır. Bu ölçü kaçırıldığında münazara çatışmaya dönüşür ki çatışmada sertlik, kabalık ve demagoji bulunur. Bu sebeple tartışılan konularda tartışmacılar ister yanlış şeyler dile getirsin isterse fikrimize tamamen aykırı şeyler söylesin konuşmacıya müdahale etmeden sıramız geldiğinde kendi düşüncemizi söylemeliyiz. Münazara çoğunlukla eğitim kurumlarında öğrencilerin yeteneğini geliştirmek ve toplum önünde düzenli, soğukkanlı konuşma alışkanlığını, ayrıca karşı fikre saygı duyma düşüncesini edinmeleri amacıyla düzenlenir. Yapılan bir münazarada gruplar üç ya da dörder öğrenciden oluşabilir. Münazaranın konusu ve tarihi daha önceden belirlenir. Öğretmenlerden meydana gelen jüri üyeleri yani hakemler seçilir. Jüri, her iki taraftaki konuşmacıların zamanını, sırasını, değerlendirmesini ve konuşmacıların denetlenmesini sağlar. Grubu meydana getiren konuşmacılar kendi aralarında bir grup başkanı seçerler. Grup başkanları fiziki görünümlelerinden konuşma yeteneğine kadar her konuda iyi olmalıdır. Başkanlar konuşmacıların en dikkatli ve en atak üyesi olmalıdır. Çünkü başkanlar, karşı tarafı dikkatli bir şekilde dinleyecek, gerektiği zaman not tutacak ve savunmaya başladığında karşı grubun yanlışlarını düzeltecek, düşüncelerini çürütecek, kendi düşüncelerini sakın ve soğukkanlılıkla savunmaya başlayacaktır. Bilindiği üzere başlangıçta tartışmacılar konuyla ilgili bütün konuşmaları yaptıktan sonra en son ve en büyük görev başkanlara düşmektedir. Münazarada bir iddia ile ortaya çıkan kimse iddiasını mantık kurallarına göre bir delille ispat eder. Delile karşı cevap veren kimse ise üç şey yapabilir.

Önleme : O delili kabul etmez ise “kabul etmem” der ve başka bir delil ister.

Çürütme : Delilin geçersiz olduğunun başka bir delil ile ispat eder.

Çekişme : Delili değil de ileri sürülen görüşü başka bir delil ile çürütebilir.

Karşı çıkanın itirazı ile delil getirenin bu itiraza cevabı uyumlu olmalıdır. Soru ve cevaplar uyumlu olmaz, birbiri ile ilgisiz olursa kabul edilmez.

Münazara iki ana bölümden oluşur. İlk bölüm konuyu başlatan kişilerden meydana gelen konuşma bölümüdür. Konuşma bölümünde konuyu olumlu ya da olumsuz olarak savunan tartışmacılar yer alır. Bu bölüm için her iki gruptan seçilen yani konuyu olumlu veya olumsuz savunan 2 veya 4 kişi seçilir. Bu bölümün birinci konuşmacısı ilk grubun olumlu düşüncesini savunan ilk tartışmacıdır. Daha sonra ikinci grupta olumsuz düşüncüyü savunan birinci konuşmacıyla münazaraya devam edilir. En sonda üçüncü ve dördüncü kişilerin konuşmalarıyla bu bölüm biter.

Münazarada son bölümü ise savunma bölümü oluşturur. Savunma bölümünde her iki gruptan konuyu en iyi biçimde ve etkili savunabilecek iki konuşmacı seçilir. Seçilen bu kişiler konuyu bir sonuca bağlayacak konuşmacılardır.

7.2.2.4 b.Münazaranın Kuralları:

1- Münazaranın gayesi işin doğrusunu öğrenmek olup, övünmek ve böbürlenmek değildir. Üstün gelmek, karşısındakini utandırmak gibi amaçlarla münazara yapılmaz.

2- Münazaranın kurallarından bir tanesi tartışılan konunun dışına çıkılmamasıdır. Çünkü konu dışı konuşmalar münazaraya bir katkıda bulunmaz, boş tartışmalarla vakit boşa gider.

3-Münazara sırasında sözü fazla uzatarak dinleyenleri usandırmamak gereklidir. Bununla birlikte anlamayı zorlaştıracak derecede kısa ve öz de konuşulmamalıdır. Özellikle tereddüt doğuracak kısa sözlerden ve anlamayı zorlaştıracak garip ifadelerden sakınmak gerekir.

4- Münazara eden kimse, karşı tarafın sözünü anlamazsa, tekrar etmesini isteyebilir.Fakat karşı tarafın sözünü anlamadan cevap vermemelidir

5- Münazara sırasında gülmek, çırpınmak, kızmak, bağırarak doğru değildir.

6- Münazara sırasında kişi karşısındakini küçük görmemelidir.Kısaca sözü dikkatli şekilde söylemeli, karşısındakinin sözünü dikkatle dinlemeli ve daha sonra ona göre karşılık vermelidir.

7- Karşısındakinin sözünü yarıda kesmek yanlıştır.

7.2.2.4 .c Jüri Kriterleri:

Münazaralarda hakemler (jüri) konuyu en iyi şekilde savunanı belirlemede şu hususlara dikkat edecektir:

1- Tartışmacıların konuyu açma, genişletme, örnekleme ve toparlama yeteneklerinin ölçülmesi. (*Belgeler, istatistikî bilgiler, resimler, gazete ve dergi haberleri, güncel olaylarla misalleme vb.*)

2- Tartışmacıların tonlaması, vurgulama ve konuyu metne bakmadan sunuşunun göz önüne alınması ve ölçülmesi.

3- Tartışmacıların sözcükleri doğru bir şekilde kullanması, anlatım biçimlerinin ve cümle kuruluşlarının değerlendirilmesi ve Türkçe'ye hakimiyet. (*Diksiyon, vurgu, tonlama, kelime hazinesi, cümle kurma vb.*)

4- Tartışmacıların beden dilini doğru bir şekilde kullanıp kullanmadıklarının değerlendirilmesi (*Temiz ve düzenli kıyafet, saç, sakal tıraşı vb.*)

NOT: Münazaralarda asıl amaç; seçilen konunun doğru ya da yanlış olması değil, düşüncesini en iyi biçimde savunan grubu seçmektir. Buradaki amaç ise karşı taraftaki grubu konuşma yeteneği ile yenmektir.Münazara aşağıda belirtilen konulardan kura yoluyla seçilecektir.

7.2.2.5 Deneme yarışması

Tanım: Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen üniversite öğrencilerinin hazırladıkları denemeler ile katıldıkları yarışmadır.

Şartlar:

- 1- Yarışmanın dili Türkçedir. Yarışmada dil seviyesi şartı aranmayacaktır.
- 2- Denemenin konusu ülkenizdeki edebiyat, sanat, kültür, fikir adamı veya tarihî şahsiyetlerden birinin tanıtımıdır.
- 3- Deneme yarışması ön elemeli bir yarışmadır. Yarışmacılar, denemelerini 1 Mart 2011 tarihine kadar **sdu.edu.kz** adresine e-posta ile göndermelidir.
- 4- Gönderilen denemeler, daha önce yayımlanmamış ve ödül almamış olmalıdır.
- 5- Denemeler, A4 boyutunda, Times New Roman 12 Punto, 1,5 satır aralığı ve Türkçe karakterlerle yazılmalıdır. Denemelerin uzunluğu 5-10 sayfa aralığında olmalıdır.
- 6- Denemenin başına ad soyad, doğum tarihi, okul, iletişim adresi, telefon, elektronik posta vb. bilgilerle birlikte kısa bir özgeçmiş yazılmalıdır.
- 7- Deneme yarışmasının ön eleme sonuçları 10 Mart 2011 tarihinde açıklanacak, değerlendirme sonucunda en fazla 3 öğrenci final yarışmasına katılmaya hak kazanacaktır.
- 8- Final yarışmasına katılmaya hak kazanan yarışmacıların **sdu.edu.kz** adresinden 01-10 Nisan 2011 tarihleri arasında elektronik başvuru formunu doldurmaları gerekmektedir.
- 9- Yarışmacılar, iki aşamalı bir ölçme ve değerlendirmeye tabi tutulacaklardır. (Katılan öğrenciler makalelerini önce yazılı(45 dk.) sonra sözlü olarak (15 dk.)savunur.)
- 10- Deneme yarışmasında sonuçlar; yarışmacının 1. aşamada aldığı puanların % 40'ı ile 2. aşamada aldığı puanların % 60'ı toplanarak elde edilecektir.
- 11- Deneme yarışması için gelen yarışmacıların, takım temsilcisi ya da öğretmenlerin yol masrafları kendilerine aittir. Buldukları süre boyunca konaklama, yeme-içme, gezi vb. Harcamalar **sdu** tarafından karşılanacaktır.

7.2.2.6 Genel Kültür Yarışması

Tanım: Öğrencilerin Türkçe, Türk tarihi, Türk kültürü, Türkiye coğrafyası ve genel kültür konularında katıldıkları yarışmadır.

Şartlar:

- 1- Bu yarışmaya, dil bilgisi, şarkı ve şiir yarışmalarına katılan öğrencilerden dileyen katılabilir.
- 2- Genel kültür yarışmasında, her seviyeden öğrenci yarışabilir.
- 3- Genel kültür yarışmasında yarışmacılar 50 sorudan oluşan bir test sınavına tabi tutulacaklardır.
- 4- Yarışmada sorulacak soruların % 30'u Türkçeden, % 70'i ise Türk tarihi ve kültürü, Türkiye coğrafyası ve genel kültürden olacaktır.
- 5- Genel kültür yarışması için çalışılması gereken kaynak eserler Türk milli eğitim müfredatıyla paralellik arz etmelidir.

7.2.2.6.c Yarışma Şekli

1) Türkçe Yarışması üç kategoride yapılacaktır:

1. Temel (Birinci) Seviye
2. Orta (İkinci) Seviye
3. İleri (Üçüncü) Seviye

2) Türkçe Yarışmasında sorulacak soruların sayısı ve puanlama tablosu aşağıdadır.

TEMEL SEVİYE

Yarışmanın Bölümleri	Soru Sayıları	Yüzdeler Etkileri	Cevaplama Süresi (dk)
1. Okuma-Anlama	20 Soru	% 20	40
2. Dinleme	15 Soru	% 15	30
3. Dil Bilgisi	40 Soru	% 20	60
4. Kelime Bilgisi	10 Soru	% 5	15
5. Konuşma	1 (Verilen konulardan)	% 20	5
6. Yazma (150 kelimelik kompozisyon)	1 (Verilen Konulardan)	% 20	50

ORTA SEVİYE

Yarışmanın Bölümleri	Soru Sayıları	Yüzdeler Etkileri	Cevaplama Süresi (dk)
1. Okuma-Anlama	20 Soru	% 20	40
2. Dinleme	15 Soru	% 15	30
3. Dil Bilgisi	40 Soru	% 20	60
4. Kelime Bilgisi	10 Soru	% 5	15
5. Konuşma	1 (Verilen konulardan)	% 20	5
6. Yazma (200 kelimelik kompozisyon)	1 (Verilen Konulardan)	% 20	50

İLERİ SEVİYE

Yarışmanın Bölümleri	Soru Sayıları	Yüzdeler Etkileri	Cevaplama Süresi (dk)
1. Okuma-Anlama	20 Soru	% 20	40
2. Dinleme	15 Soru	% 15	30
3. Dil Bilgisi	40 Soru	% 20	60
4. Kelime Bilgisi	10 Soru	% 5	15
5. Konuşma	1 (Verilen konulardan)	% 20	5

6. Yazma (250 kelimelik kompozisyon)	1 (Verilen Konulardan)	% 20	50
--	------------------------------	------	----

Örnek: 3

7.2.2.6.ç Ödüller

Türkçe Yarışması Ödülleri
Her bir kategori için:

<i>BİRİNCİYE</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Madalya • Hediye paketi
<i>İKİNCİYE</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Madalya • Hediye paketi
<i>ÜÇÜNCÜYE</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Madalya • Hediye paketi
<i>MANSİYON</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Madalya • Hediye paketi
<i>ÖĞRETMEN ÖDÜLLERİ</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmenler sürpriz hediyelerle ödüllendirilecektir.
<i>KURUM ÖDÜLLERİ</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Şilt

Not: Tüm yarışmacılara katılım sertifikası verilecektir. Örnek: 4

7.2.2.6.d Yarışmanın Yeri ve Tarihi

- 1) Yarışma 26 Mart 2011 tarihinde Almatı SDÜ kampüsünde yapılacaktır.
  - 2) Yarışma saat 10.30'da başlayacaktır.
  - 3) 26-27 Mart tarihleri arasında yapılacaktır.
  - 4) 27 Mart Saat 15:00'da SDÜ Öğrenci Yurdu'nda kapanış ve ödül töreni yapılacaktır.
- Örnek: 5

7.2.2.6.e 26 – 27 Mart Olimpiyat Programı

26 Mart 2011

- Saat 08:00 – 08:30 kahvaltı
Saat 08:45 – 09:15 otobüsle kalkış ve varış
Saat 09:30 - 10:00 yarışmalara hazırlık
Saat 10:30 – 12:10 bilgi yarışması
Saat 10:30 – 13:30 şiir-şarkı yarışması
Saat 10:30 – 13:30 makale yarışması
Saat 10:30 – 13:30 münazara yarışması 1.tur
Saat 13:30 – 15:00 öğle yemeği
Saat 15:00 – 17:30 münazara yarışması 2.tur
Saat 18:00 – 19:00 akşam yemeği
Saat 19:00'dan sonrası serbesttir.

27 Mart 2011

- Saat 08:00 – 08:30 kahvaltı
Saat 08:45 – 09:30 otobüsle geziye hareket ve varış
Saat 09:30 - 13:30 piknik
Saat 13:30 – 14:00 hareket ve varış
Saat 15:00 – 17:00 kapanış ve ödül töreni
Örnek: 6

7.2.2.6.f Katılım Formu Kazakistan Türkçe Olimpiyadı

ÖĞRENCİYE AİT BİLGİLER

1) Adı Soyadı :

.....

2) Doğum Yeri :

.....

3) Doğum Tarihi :

.....

4) Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yer :

5) Baba Adı :

.....

6) Anne Adı :

.....

7) Okulu :

.....

8) Sınıfı :

.....

9) Katıldığı Yarışma ve Kategorisi :

Türkçe Yarışması: .....

Şiir Yarışması: .....

Şarkı Yarışması: .....

Resim Yarışması: .....

Sunum Yarışması: .....

10) Cinsiyeti :

.....

11) Telefonu :

.....

12) Elektronik Posta Adresi:

.....

13) Hobileri :

.....

14) Adresi

.....

.....

.....

ÖĞRETMENE AİT BİLGİLER

1) Adı Soyadı :

.....

2) Doğum Yeri :

.....

3) Doğum Tarihi :

.....

4) Cinsiyeti :

.....

5) Telefonu :

.....

6) Elektronik Posta Adresi :

.....

7) İkametgâh Adresi :

.....

.....

.....

KURUMA AİT BİLGİLER

1) Kurumun Adı :

.....

2) Kurum Yetkilisinin Adı Soyadı :

.....

3) Kurumun İnternet Adresi :

.....

4) Kurum Yetkilisinin E. Posta Adresi :

.....

5) Kurumun Telefonu :

.....

6) Kurumun Faksı :

.....

7) Kurumun Adresi :

.....

.....

.....

7.3 Gezi, Gözlem

Yurt içi veya yurt dışı geziler organize edilerek öğrencilere daha fazla Türkçe kullanma şansı verilir.

7.4 Ders Dışı, Görsel Ve İşitsel Etkinlikler

Müzik ve film kasetleri temin edilerek öğrencilere ders dışında da Türkçe ile alakadar olma fırsatı tanınmış olur.

7.5 Kulüp Faaliyetleri

Şu kulüpler kullanılarak Türkçe öğretimi her öğrencinin ilgi alanına hitap edecek şekilde organize edilebilir.

1. Kültür ve Edebiyat Kulübü
2. Yayın ve İletişim Kulübü
3. Müzik Kulübü
4. Resim Kulübü
5. Folklor Kulübü
6. Tiyatro Kulübü
7. Kütüphanecilik Kulübü
8. Sivil Savunma Kulübü
9. Gezi, Tanıtma ve Turizm K.
10. Çevre Koruma Kulübü
11. Satranç Kulübü
12. Hayvanları Koruma Kulübü
13. Sosyal Dayanışma ve Yar. K.
14. Yeşilay Kulübü
15. Sağlık, Temizlik, Beslenme K.
16. Kızılay Kulübü
17. Spor Kulübü
18. Bilim–Fen ve Teknoloji Kulübü
19. Fotoğrafçılık Kulübü
20. Trafik Güvenliği ve İlk Yardım K.
21. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kulübü
22. Okul Müzesi Kulübü
23. İzcilik Kulübü
24. Bilinçli Tüketici Kulübü
25. Meslek Tanıtma Kulübü
26. Demokrasi, İnsan Hakları ve Yurttaşlık Kulübü
27. Engellilerle Dayanışma Kulübü
28. Yeşili Koruma Kulübü
29. Çocuk Hakları Kulübü
30. Felsefe Kulübü

8 DİL ÖĞRETİMİNDE TARTIŞMA TEKNİĞİ

8.1 İyi Bir Tartışmanın Özellikleri

8.2 Tartışmada Yöneticinin Rolü

8.3 Tartışma Çeşitleri

Tartışma, herhangi bir grubun, bir başkanın yönetimi altında, belirli bir düzen içinde hepsini ilgilendiren sorunlar üzerinde ve belli bir amaca dönük karşılıklı görüşmelerdir.

Öğrenci sayısı az sınıflar için en uygun bir tekniktir. Tartışma metodunda hem öğretmenle öğrenci arasında hem de öğrenciler arasında dinamik bir etkileşim, alış – veriş vardır.

Tartışma metodu, öğrencilerin ilgisini uyandırır, anlayışlarını değerlendirme, gerçekleri kavrama, eleştirici düşünme kabiliyetlerini geliştirir.

8.1 İyi Bir Tartışmanın Özellikleri

Tartışılacak konu, tartışılabilir özellikte olmalıdır. Tartışmanın başarıyla sonuçlanması için üyelerin konuştukları konu üzerinde yeterli bilgiye sahip olmaları ve konuşmalarını bulgulara dayandırması gerekir.

Tartışmaya katılanlar, açık ve kesin olarak konuşmalıdırlar. Açık ve yalın bir üslup kullanmalıdırlar.

8.2 Tartışmada Yöneticinin Rolü

- Hoş ve samimi havanın oluşması için uygun bir giriş yapmalı, neyin tartışılacağını ve tartışmanın nasıl yapılacağını açıklayarak tartışmayı başlatmalıdır.
- Herkesi tartışmaya teşvik etmeli.
- Lider, yarar gördüğü hallerde grubun tartışmada konu dışına çıkmasına izin verebilir.
- Tartışmayı zaman zaman özetler, gelişimin değerlendirilmesine yardım eder.
- Tartışmanın sonunda bütün fikirleri, sonuçları özet halinde birbirine bağlamaya çalışır.

8.3 Tartışma Çeşitleri

Tartışma çeşitlerini genel hatlarıyla ele alacak olursak şu şekilde ifadelendirebiliriz.

8.3.a Münazara

İki ekibin; bir konuyu ele alarak, dinleyiciler ve bir jüri önünde iki karşı tezi savunmalarıdır. Bu metot, öğrencilerin görüşlerini düzenli ve anlaşılır bir biçimde açıklamalarına, konuları çok yönlü kavramalarına, karşıt görüşleri çürütmek için bilgilerden süratle yararlanmalarına yardım eder.

Dikkat edilecek hususlar:

- Konuya inanmış tipler ekibe seçilmelidir.
- Ekiptekiler, hem kendi savunacakları hem de karşı tezi iyice bilmeye çalışmalıdır.
- Konu, karşı tez biçiminde seçilmelidir.

8.3.b Münazara Nedir ?

Herhangi bir konu üzerinde zıt düşüncelerin karşılıklı olarak savunulmasına **Münazara** denir. Münazarada önemli olan "**savunma**" dır. Birer cümle halinde ifade edilen bir tezle antitez, iki grup arasında bir hakem heyeti huzurunda tartışıldığı konuşmalardır. Tartışmalarda yarışma kaygısı olmadığı hâlde, münazaralar birer fikir ve söz yarışmasıdır. [15:s-271]

8.3.c Yabancılara Dil Öğretiminde Münazara

Yabancılara dil öğretiminde münazara ancak ileri seviyede dil öğrenen öğrenciler arasında gerçekleştirilecek bir aktivitedir. Öğrencilerin Türkçe'ye olan motivasyonlarını ve Türkçe'nin popülerliğini arttırmak için yapılabilecek bir öğretim yöntemidir. Önceden hazırlık yapılması ve okuma etkinliklerini de gerektirdiği için öğrencilerin dili öğrenme kapasitelerini yükselteceği şüphesizdir.

8.3.ç Münazara Nasıl Yapılır?

Münazara için genellikle üçer ya da dörder kişilik iki grup kurulmalıdır. Gruplardan birisi işlenecek konuya olumlu, diğeri ise olumsuz yönden savunmalıdır. Yani, bir grup "tez", diğeri grup ise "antitez" i almalıdır. Ayrıca, münazara yapacak kişileri değerlendirecek bir "jüri" seçilmelidir. Jüri, ya başlangıçta ya da münazara yapılacağı gün seçilebilir. Gruplardaki konuşmacı sayısı bir ile dört arasında değişebilir. Her grup kendi grup sözcüsünü (veya başkanını) önceden belirler. Münazaranın uygulanış şekilleri arasında küçük farklılıklar olmakla birlikte grup sözcüleri sırasıyla gruptaki arkadaşlarını tanıtır ve konuyu hangi yönlerden ele alacaklarını belirtirler. Olumlu tezin savunulması, olumsuzdan daha kolay olduğu için, konuşmaya, olumlu tezi savunan gruptan biri başlamalıdır. Konuşmacıların savunmalarının gücü kadar, taraflı ve tarafsız dinleyicilerin gösterilerinin de jüri üzerinde etkisi bulunur. Ancak, taraf tutan dinleyicilerin, karşı taraf konuşmacılarının moralini bozacak nitelikte gösteride bulunmaları doğru değildir. Münazaraya katılacak kişilerle, jüri üyeleri münazara tekniği konusunda bilgilendirilmelidir. İki grup da kendi aralarında iş ve konu bölümü yapıp münazara gününe kadar hazırlıklarını tamamlamalıdır. Konuşmacılara, araştırma için en az 2-3 hafta süre verilmelidir. Gruptaki her kişi savundukları konunun değişik alt konuları hakkında konuşmak zorundadır. Birden fazla kişi, aynı alt konuyu savunamaz. Münazarada yazılı metne bakarak okuma olmaz. Savunulan konu; sözlü ele alınmalıdır. Konuşmacıların, konularını bir kâğıda yazıp okumaları çok yanlıştır. Münazarada etkili savunmanın önemli olması gibi, belli zaman içinde konuşmak da önemlidir. Bu nedenle konuşmacılara eşit zaman dilimleri verilmelidir. Bu zaman, genellikle 5-15 dakikadır. Ayrıca, münazarayı izleyen grup da çok önemlidir. Konuşmacılar; konularını savunurken izleyicilerin büyük bir sessizlikle konuları dinlemesi gerekmektedir.

Konuşmacıların tutarsız bir düşüncesi, yanlış yerde yapılmış bir mimik hareketi izleyicilerde tepkiye neden olmamalıdır. İzleyiciler savunulan düşüncenin doğruluğunu ya da yanlışlığını onaylayacak davranışlardan uzak durmalıdır. Ancak, böylece jürinin doğru ve tarafsız değerlendirmesi mümkün olur. Daha sonra grup üyeleri konuşmalarını tamamlayınca son olarak sözcüler savunmalarını yaparak münazarayı bitirirler. Jüri, konuşmacıların hazırlıklarını, savunmalarını ve konuşmadaki başarılarını göz önünde bulundurarak bir değerlendirme yapar ve galip tarafı ilan eder.

8.3.d Münazara Yarışması

1. Takımlar dört kişiden oluşur.
2. Takımların eşleştirmeleri ve konuları kura ile tespit edilir.
3. Her takıma hazırlık için 15 dakika verilir. Takımlar beşer dakikalık karşılıklı konuşma hakkına sahiptir.
4. Konular önceden belirlenip gönderilecektir. Yalnız takımlar aynı konuyu olumlu ve olumsuz olarak hazırlanmak mecburiyetindedir.
5. Takımlar ikişerli gruplar halinde yarışacak olup olumlu veya olumsuz savunma kura ile belirlenecektir.
6. Takımlar en son olarak tezlerini sözlü olarak savunurlar.

8.3.f Münazaranın Kuralları:

1. Münazaranın gayesi işin doğrusunu öğrenmek olup, övünmek ve böbürlenmek değildir. Üstün gelmek, karşısındakini utandırmak gibi amaçlarla münazara yapılmaz.
2. Münazaranın kurallarından bir tanesi tartışılan konunun dışına çıkılmamasıdır. Çünkü konu dışı konuşmalar münazaraya bir katkıda bulunmaz, boş tartışmalarla vakit boşa gider.
3. Münazara sırasında sözü fazla uzatarak dinleyenleri usandırmamak gereklidir. Bununla birlikte anlamayı zorlaştıracak derecede kısa ve öz de konuşulmamalıdır. Özellikle tereddüt doğuracak kısa sözlerden ve anlamayı zorlaştıracak garip ifadelerden sakınmak gerekir.
4. Münazara eden kimse, karşı tarafın sözünü anlamazsa, tekrar etmesini isteyebilir. Fakat karşı tarafın sözünü anlamadan cevap vermemelidir.
5. Münazara sırasında gülmek, çırpınmak, kızmak, bağırarak doğru değildir.
6. Münazara sırasında kişi karşısındakini küçük görmemelidir. Kısaca sözü dikkatli şekilde söylemeli, karşısındakinin sözünü dikkatle dinlemeli ve daha sonra ona göre karşılık vermelidir.
7. Karşısındakinin sözünü yarıda kesmek yanlıştır.
8. Münazara konusu önceden belirlenip duyurulmalıdır.
9. Münazaranın ne zaman yapılacağına ilişkin bilgilendirmeler yapılmalıdır.
10. Münazaraya katılacak ekipleri oluşturan kişilerin özelliklerine dikkat edilmelidir. (Hitabet, güzel konuşma, araştırmacı yön vb.)
11. Münazaraya katılacak ekiplerdeki öğrenci sayısının üçü geçmemesine dikkat edilmelidir.

12. Münazara süresine dikkat edilmelidir. Süre 1 saat ile 1,5 saat arasında değişebilir.
13. Münazaraya katılan gruptaki öğrencilerin konuşma süresi, öğrencilerin seviyesi ve sınıf durumları göz önüne alınarak belirlenmelidir. Söz gelimi, üst sınıflar için (lise ve üstü) gruptaki öğrencilerin süresi 10'ar dakika olarak belirlenirken, alt sınıf öğrencileri için bu süre 3-5 dakika arasında belirlenebilir.
14. Seçilen münazara konularını, öğrencilerin akıl yürütmelerini sağlamalarına imkan veren, onları ilgilendiren ve dikkatini çeken, öğrencilerin konuşmalarını sağlayacak konulardan olmalıdır.
15. Münazara konularının, öğrencilere faydalı olabilecek konulardan seçilmesi daha uygun ve de akılcı olacaktır.
16. Münazara konusu hakkında, dinleyicilerin münazaranın muhtevasını anlayabilecek kadar ön bilgileri olmalıdır. Ki böylelikle dinledikleri münazaradaki karşı tezleri daha iyi değerlendirme ve mukayese imkanı bulabilsinler.
17. Münazara için bir jüri seçilmelidir. Seçilen bu jürinin, münazaraya konu olabilecek tezleri değerlendirebilecek bilgiye sahip olmaları göz ardı edilmemelidir.
18. Öğretmen, münazaranın sağlıklı yapılması adına, münazara konularının duyurulmasından münazarayı yapılmasına ve de neticelendirilmesine kadarki olan süreçte etkin rol oynamalıdır.

8.3.g Jüri Kriterleri:

Münazaralarda hakemler (jüri) konuyu en iyi şekilde savunanı belirlemede şu hususlara dikkat edecektir:

1. Tartışmacıların konuyu açma, genişletme, örnekleme ve toplama yeteneklerinin ölçülmesi. (*Belgeler, istatistikî bilgiler, resimler, gazete ve dergi haberleri, güncel olaylarla misalleme vb.*)
2. Tartışmacıların tonlaması, vurgulama ve konuyu metne bakmadan sunuşunun göz önüne alınması ve ölçülmesi.
3. Tartışmacıların sözcükleri doğru bir şekilde kullanması, anlatım biçimlerinin ve cümle kuruluşlarının değerlendirilmesi ve Türkçe'ye hakimiyet. (*Diksiyon, vurgu, tonlama, kelime hazinesi, cümle kurma vb.*)
4. Tartışmacıların beden dilini doğru bir şekilde kullanıp kullanmadıklarının değerlendirilmesi (*Temiz ve düzenli kıyafet, saç, sakal tıraşı vb.*)

NOT: Münazaralarda asıl amaç; seçilen konunun doğru ya da yanlış olması değil, düşüncesini en iyi biçimde savunan grubu seçmektir. Buradaki amaç ise karşı taraftaki grubu konuşma yeteneği ile yenmektir. Münazara aşağıda belirtilen konulardan kura yoluyla seçilecektir.

8.3.ğ Örnek Münazara Konuları:

- 1- Çok gezen mi çok bilir, çok okuyan mı?
- 2- İlk insanlar mı daha mutludur, günümüz insanı mı?
- 3- Savaşta bilgi mi üstündür, kılıç mı ?

- 4- Toplumun ilerlemesinde kadın mı, erkek mi daha önemlidir?
- 5- Başarıda çalışmak mı, şans mı önemlidir?
- 6- Kalkınmada köyden mi, kentten mi başlamalı?
- 7- İklim; insanın kişiliğini değiştirir mi, değiştirmez mi?
- 8- Turizmin gelişmesinde para mı önemli, eğitim mi?
- 9- Uygarlığın gelişmesinde sanat mı, bilim mi önemlidir?
- 10- Ormanların korunmasında yasalar mı, çevre bilinci mi etkili olur?
- 11- Çocuk eğitiminde aile mi, okul mu etkilidir?
- 12- Başarıya ulaşmak için zekâ mı, çalışmak mı önemlidir?
- 13- Para; her kapıyı açar mı, açmaz mı?
- 14- Çocuk eğitiminde anne mi, baba mı daha önemlidir?
- 15- Ülkenin kalkınmasında tarım mı, sanayi mi önde tutulmalıdır?
- 16- Ailede kadın çalışmalı mı, çalışmamalı mı?
- 17- İnsan mı doğaya, doğa mı insana hâkimdir?
- 18- İnsana suç işleyen kendisi midir, toplum mu?
- 19- Ülkeyi kalkındıracak olan para mıdır, eğitim midir?
- 20- Ülkenin hızlı kalkınmasını sağlayan kamu sektörü müdür, özel sektör mü?
- 21- Çocuk eğitiminde çevre mi, aile mi etkilidir?
- 22- Atomun bulunması insanlık için yararlı mı, zararlı mı olmuştur?
- 23- Bir toplumun gelişmesinde sinema mı, tiyatro mu etkilidir?
- 24- Savaşlar yapıcı mıdır, yıkıcı mıdır?

8.3.h Neden Münazara?

Münazara; öğrencilere ders kitapları dışında kitap okuyup inceleme, konuşma kabiliyetlerini geliştirme, fikirler arasında ilişki kurma, düşünceleri düzgün cümlelerle ifade edebilme ve savunmalarla muhakeme yeteneğini geliştirme, düşünceler arasında mantıksal ilişkiler kurma, belge ve dokümanlardan faydalanma, doğruluğuna inandığı düşüncesini rahatça ortaya koyma alışkanlığı kazandırır.

Münazaraya katılacak öğrenciler; münazarayı, bir tartışma yöntemi olarak algılamış, savunması yapılacak teze gerçekten inanmış, hitabet ve güzel konuşmaya dair bazı meziyetlere sahip, araştırmacı yönü olan öğrencilerden seçilmelidir.

Münazara, sınıf içinde aynı sınıfın öğrencileri arasında yapılabileceği gibi, okul çapında, sınıflar arasında da organize edilebilir.

8.3.1 Panel

3 – 5 kişilik bir grubun önceden belirtilmiş bir konuyu dinleyici grubu önünde samimi bir hava içinde tartışmasıdır. Panelin gayesi, bir meseleyi çeşitli yönleriyle aydınlatmak, çeşitli eğilim ve görüşleri ortaya koymaktır. Amacı, gerçeği bulmak veya bir kavrama varmak değildir. Panel grubunda başkan ve üyeler birbirlerini ve dinleyicileri rahatlıkla görebilecekleri şekilde bir masa etrafında toplanır. Panel bir anlamda bir grubun, bir konu üzerinde sohbeti demektir.

8.3.i Zıt Panel.

Bu teknik ile, işlenmiş olan konuların tekrar edilmesi mümkün olmaktadır. Sınıf ikiye ayrılır. Yarısı soru soran yarısı da cevap veren grup içinde yer alır. Uygulamaya geçilmeden önce konuşmaları yönetecek lider seçilir. Her bir bölüm tekrar dört yada altı kişilik gruplara ayrılır. Soru soracaklar sorularını tespit ederken diğerleri de kendilerine sorulması muhtemel olan sorulara cevap hazırlar. Hazırlık için 15 – 20 dk zaman ayrılır. Sorular cevaplandırılır. Bilinen konular üzerinde fazla durmadan bilinmeyen ve pek açıklığa kavuşmamış konulara ağırlık verilmesi olumlu yönüdür. Yanıltıcı soruların sorulmasına imkan verdiği için gerekli bilgilerin kazanılmasının engellenmesi ihtimali ve iyi öğrencilerin faaliyetleri tekellerine alması ihtimali olumsuz yönleridir.

8.3.j Sempozyum.

Bir konunun çeşitli yönleriyle küçük bir grup tarafından sunulması için yapılan seri halde konuşmadır. Sempozyumda, her oturumda üye sayısı 3'den az 6'dan çok olmamalıdır. Her üye belli bir konuda yada o konunun bir kısmı üzerinde bir konuşma yapmakla görevlidir.

8.3.k Açık Oturum.

Bir grubun bazı kurallara uygun olarak bir konuyu dinleyiciler önünde tartışmalarıdır. Üyeler başkandan söz alarak konuşurlar.

8.3.l Forum.

Genellikle sınıfta panelden sonra bir de forum yapılarak, sınıftan konu üzerinde söz almak isteyen öteki öğrencilere söz verilir.

8.3.m Kollegyum.

İki panel grubundan meydana gelir. Panele oldukça benzeyen bir tekniktir. Ancak, bunda bir yerine iki panel vardır. Birinci panel kaynak kişilerden, ikincisi ise öğrencilerden oluşur. Her iki grupta üçer kişi vardır. Kaynak kişiler konu uzmanı olmaları nedeniyle davet edilirler. Dinleyicileri temsil eden kişilerin de, tartışılan konuya ilgi duymaları beklenmektedir. Bu grup, kaynak kişilere uygun soruları sorması ve gerekli görülen katkıyı sağlaması için hazırlıklı olmalıdır.

Uygulanışı

- 1-Her iki panelin üyeleri dinleyici karşısında yerlerini alırlar.
- 2-Dinleyicileri temsil eden grup, konuyu sunar ve kaynak panele sorularını yöneltirler.
- 3-Kaynak kişiler, sorulan sorunun kendi uzmanlık alanlarına giren bölümü açıklarlar.
- 4-Lider, dinleyicileri soru sorma ve katkıda bulunmaya özendirir.
- 5-Tartışmalar özetlenir.

Üstün Yönleri

- 1-Dinleyici ve konuşmacının eşit koşullarda tartışmaya katıldığı ve işbirliği yaptığı bir tekniktir.
- 2-Kaynak kişileri, dileyici sorun ve ihtiyaçlarına yöneliktir.
- 3-Dinleyicilerin uzmanlara ilgi duymasını sağlar.
- 4-Etkin katılımı özendirir.

Eksik Yönleri

- 1-Kaynak kişiler, sorunlara yanıt vermekten çok, kendi tercih ettikleri konuları tartışmaya yönelebilirler.
- 2-Teknik için gerekli zamanı ayırma güç olur.

8.3.n Beyin Fırtınası.

Bir konuya çözüm getirmek, üretici problem çözme gücünü geliştirmek amacıyla öğretmenlerin sınıf içinde uyguladıkları bir yöntemdir. Üretici fikirlerin, aniden akla gelen görüşlerin ortaya çıkması sağlanır. Olaylar arasında fikir bağlantısı kurulur.

Beyin fırtınası tekniği uygulanırken aşağıdaki özellikler göz önünde bulundurulur:

- 1- Toplantının amacı belirlenir.
- 2- Zaman sınırı belirlenir. Bu süre içinde herkesin katkı getirmesi istenir. Eleştiriler için zaman ayrılır.
- 3- Tartışmaların süresi bitince söylenenler analiz edilir. Değerlendirme ve yeniden analiz edilmesi sağlanır.
- 4- Toplantı sonunda tartışmalara devam edilip edilmeyeceğine karar verilir.

9 YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE DİL BİLGİSİ DERSLERİ ve UYGULAMALARI

9.1 Yabancı Dil Öğretiminde Dil Bilgisi Derslerinin Kapsam ve Hedefi

9.2 Yabancı Dil Öğretiminde Dil Bilgisi Derslerinin Uygulamaları

Bir dili doğru konuşup yazabilmek için uyulması gereken kuralları belirleyen ve anlatan bilim dalına dilbilgisi denir.Bu bağlamda dil öğreten birisi için en önemli basamak doğru konuşmayı sağlamaktır.Doğru konuşma sağlanmadan yazma yetisinin gelişimine yönelik faaliyetler,sadece dilin gerçek anlamda öğrenilmesini ve konuşulmasını engelleyecek bir sürecin başlangıcı manası gelecektir.Dil öğretiminde bizim birinci hedefimiz dilin doğru konuşulmasını sağlayacak kuralları öğretmek olmalıdır.

Dil öğretiminde dilbilgisinin kullanımı bizim, klasik anlamda öğrendiğimiz ve öğrettiğimiz dilbilgisinden tamamen farklı bir amaç taşımaktadır.Dil öğretiminde dilbilgisi amaç değil bir araçtır.Dilin anlaşılması ve doğru konuşulması için önemli bir basamak görevi üstlenir.Dili öğrenen kişinin cümle dizilişi ve kelimelerin görevleri hakkında fikir sahibi olmalarını sağlar.Ama detaylı ve ezberci bir sistemle dilbilgisi öğrenciye takdim edilmez.Öğretilmek istenen kural doğru bir metod ve konuşma kalıbı içerisinde öğrenciye aktarılmalı zorundadır.Eğer dilbilgisi yapıları belli ve basit bir düzenek içerisinde öğrenciye sunulmazsa,öğretenin aktarımda tercüme yoluna başvurmak gibi bir mecburiyeti ortaya çıkacağı gibi,öğrencinin de ezbere dayalı bir öğrenme süreciyle karşı karşıya kalacağı aşıkardır.Bütün bu olumsuz şartlardan kurtulmanın en kolay yolu, basit ve somut bir dil kullanarak, doğru cümle kalıpları ve uygun bir dil seviyesinde bunların öğrenciye aktarılmasını sağlamaktır.

9.1 Yabancı Dil Öğretiminde Dil Bilgisi Derslerinin Kapsam ve Hedefi

Yabancılar dil bilgisi öğretiminin kapsamı öğrencinin dili öğrendiği seviye ile sınırlı olması çok büyük bir ehemmiyet taşır.Öğrencinin bulunduğu dil seviyesine uygun bir zorluk-kolaylık diziminin olması gerektiği gibi,kelime ve cümle yapılarında bu seviyeye uygunluğu elbetteki göz önünde bulundurulması gereken temel unsurlardan biridir.

Yabancılar dil öğretiminde (Türkçe) dil bilgisi öğretiminin hedeflerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- 1-Türkçenin temel dil yapısını sezdirme.Türkçe sondan eklemeli bir dil olduğunu doğru ve basit örneklerle ifadelendirme.
- 2-Tanım ve dilbilgisi kalıpları öğretmek yerine, basit cümle,soru kalıpları ve diyaloglar öğretme.
- 3- Öğretilen konuşma kalıpları üzerinde dilbilgisi kurallarını basitçe hatırlatma.
- 4-Öğretilen konuşma kalıplarının ilk olarak sözlü tekrar ve ezberlerini pekiştirmeliyiz.

- 5-Yazma ve kendi yazılı örneklerini oluşturma kısmını en sona saklamalıyız.
6-Dinleme ve konuşma aktivitelerini yaparken telaffuz ve doğru sıralamayı dikkate almalı ve bunun dil bilgisi içindeki sistemini kısaca göstermeliyiz.

9.2 Yabancı Dil Öğretiminde Dil Bilgisi Derslerinin Uygulamaları.

Yabancı dil öğretiminde dilbilgisini uygularken dil öğretimindeki temel hususlara dikkat ederek harekete geçmemiz daha doğru olacaktır.

1-Öğretime dinleme ve konuşma becerilerinin geliştirilmesi ile başlanması.Okuma ve yazma becerilerinin; konuşma ve dinleme becerilerinin gelişimine uygun bir ağırlıkta verilmesi gerektiği bilinen bir konudur.Aynı şekilde dilbilgisi öğretirken de dinleme ve konuşma becerilerini ön plana alan bir yöntemle kuralların öğretilmesi gerekmektedir.Ayrıca kolaydan zora bir dilbilgisi ve kelime sıralaması bu yöntemlerin uygulanması için esas teşkil etmektedir.Aşağıda verilen örnekte buna uygun bir dizim verilmiştir.

İçindekiler	1. Ders Kitabı Müfredatı			
Konular	Dilbilgisi	Kelimeler	Metod	Materyaller
1.konu Merhaba	Şahıs zamirleri İyelik ekleri	Ben,o,adım,adın,Benim,senin, İyi günler,günaydın,iyi akşamlar,iyi geceler,ne	Dinleme,okuma,konu şma yazma	Sesli ve görüntülü materyaller,mimik ve jestler,oyunlar
2.konu Günaydın	Şahıs zamirleri İyelik ekleri	Ben,o,adım,adın,Benim,senin, İyi günler,günaydın,iyi akşamlar,iyi geceler,ne	Dinleme,okuma,konu şma yazma	Sesli ve görüntülü materyaller,mimik ve jestler ,oyunlar
3.Konu Alfabe	Şahıs zamirleri İyelik ekleri, Harflerin özellikleri	Alfabe ve hayvanlar	Dinleme,okuma,konu şma yazma	Sesli ve görüntülü materyaller,mimik ve jestler, oyunlar
4.konu Benim sınıfım	Şahıs zamirleri İyelik ekleri	Sınıf malzemeleri,sayılar	Dinleme,okuma,konu şma yazma	Sesli ve görüntülü materyaller,mimik ve jestler, oyunlar
5.Konu Kitabı oku	Şahıs zamirleri İyelik ekleri,emir kipi	Emir kipleri	Dinleme,okuma,konu şma yazma	Sesli ve görüntülü materyaller,mimik ve jestler,oyunlar
6.Konu Benim arkadaşım	Şahıs zamirleri İyelik ekleri	Aile bireyleri	Dinleme,okuma,konu şma yazma	Sesli ve görüntülü materyaller,mimik ve jestler ,oyunlar
7.Konu Benim evim	Şahıs zamirleri İyelik ekleri	Ev eşyaları	Dinleme,okuma,konu şma yazma	Sesli ve görüntülü materyaller,mimik ve jestler, oyunlar
8. Konu Portakalı yiyorum	Şahıs zamirleri İyelik ekleri,Şimdiki zaman,belirtme hali	Temel fiiller,meyve ve sebzeler	Dinleme,okuma,konu şma yazma	Sesli ve görüntülü materyaller,mimik ve jestler, oyunlar
9. Konu Futbol oynuyorum	Şahıs zamirleri İyelik ekleri,Şimdiki zaman	Spor türleri,renkler	Dinleme,okuma,konu şma yazma	Sesli ve görüntülü materyaller,mimik ve jestler, oyunlar

10.Konu Paltomu giydim	Şahıs zamirleri İyelik ekler,Görülen geçmiş zaman,Bulunma Hali	Kıyafetler Hava şartları	Dinleme,okuma,konu şma yazma	Sesli ve görüntülü materyaller,mimik ve jestler, oyunlar
11.Konu Sinemaya Gittim	Şahıs zamirleri İyelik ekler,Görülen geçmiş zaman,Yönelme Hali	Mekan isimleri	Dinleme,okuma,konu şma yazma	Sesli ve görüntülü materyaller,mimik ve jestler, oyunlar
12.Konu Postahaneye gideceğim	Gelecek zaman,Ayrılma hali,sıfatlar	Meslekler	Dinleme,okuma,konu şma yazma	Sesli ve görüntülü materyaller,mimik ve jestler, oyunlar
13.Konu Ben yazın Türkiye'ye giderim	Geniş zaman,zarf fiil ekleri, erek,arak, ıp,up...	Mevsimler,aylar	Dinleme,okuma,konu şma yazma	Sesli ve görüntülü materyaller,mimik ve jestler, oyunlar
14.Konu Ben on yıl önce küçükmüşüm	Görülen geçmiş zaman Zarf fiil eki ,dığı zaman	Kişisel özellikler	Dinleme,okuma,konu şma yazma	Sesli ve görüntülü materyaller,mimik ve jestler, oyunlar
15.Konu Biz dün piknik yapıyorduk	Şimdiki zamanın hikayesi, zarf fiil eki inca ince,	Oyunlar, Yiyecekler ve içecekler	Dinleme,okuma,konu şma yazma	Sesli ve görüntülü materyaller,mimik ve jestler, oyunlar
16. Konu BenÇin'e gidecektim	Gelecek zamanın hikayesi,	ülkeler	Dinleme,okuma,konu şma yazma	Sesli ve görüntülü materyaller,mimik ve jestler, oyunlar
17. Konu Kardeşim dondurmayı severdi	Geniş zamanın hikayesi,	Tatlılar ve hobiler	Dinleme,okuma,konu şma yazma	Sesli ve görüntülü materyaller,mimik ve jestler, oyunlar
18.Konu Tsunami olmuştu	Duyulan g. zamanın hikayesi,	felaketler	Dinleme,okuma,konu şma yazma	Sesli ve görüntülü materyaller,mimik ve jestler, oyunlar

Örnek:2

2-Öğrencilerin temel konuşma kalıplarını öğrenmesini ve ezberlemesini sağlamalı ve bu sağlandıktan sonra ise söyleyebildiklerini de okuyup yazmalarını öğretmeliyiz.Temel konuşma kalıplarını öğrettikten sonra bu kalıplar üzerinden dilbilgisi aktarımını yapmalıyız.Bütün dilbilgisi kuralları bu dar çerçeve içerisinde öğretilmesede,genel olarak buna sadık kalınması ehemmiyet taşımaktadır.

Buna örnek vermek gerekirse:

Örnek:3

Diyalog:

Ahmet Bey: - Merhaba Ali Bey, nasılsınız?
Ali Bey: - Teşekkür ederim Ahmet, sen nasılsın?
Ahmet Bey: - Teşekkür ederim,ben de iyiyim.
Ahmet Bey: - Hoşça kalın Ali Bey.
Ali Bey: - Hoşça kalın Ahmet.

Yukarıdaki örnekte selamlaşma ile ilgili bir kalıp verilmiştir.Bu aşamada iyelik eklerini detaylı bir şekilde anlatmak yerine diyalogu ezberletmek dil öğretimi açısından daha mantıklı ve kolay bir öğretimi sağlayacağı şüphesizdir.

3-Günlük ve yaşayan bir dili öğretmeliyiz.Kelimeleri ve diyalogları bu şekilde oluşturmamızdır.Aynı şekilde günlük ve yaşayan,yani en çok kullanılan kuralları öğrencinin dil seviyesine uygun bir şekilde aktarmamız gerekmektedir.

Örnek:4

Aydın: -Merhaba,benim adım Aydın.Ben yedinci sınıftayım.Sınıfımda yirmi tane arkadaşım var.Onlar çok iyi öğrenciler.Öğretmenimizin adı Ahmet Bey.O çok iyi bir öğretmen.

Ayşe: -Merhaba,benim adım Ayşe, bu benim çantam.Çantamda kalem,silgi,defter,kitap,cetvel ve kalem tıraşım var.

4-Öğrencilere öğrendikleri bu yeni dili kullanma alışkanlığı kazandırmamızdır.Dilbilgisi öğretiminde de aynı şekilde öğretilen kuralları kullanma alışkanlığı kazandırmamız gerekmektedir.

5-Seslerin en doğru şekilde çıkartılmasını öğretmeliyiz.Dilbilgisi öğretiminde ses öğretiminde aynı şekilde bir ehemmiyet arz etmektedir.Dilbilgisi öğretimi sadece kurallar manzumesinin ikrarından ibaret değildir.

6-Yeni dille ana dil arasında farklılıkları ve ses ve dil farklılıklarını göstermeli ve öğretmeliyiz.Ama bunu yaparken amacımızın kuralları öğretmek değil, dili öğretmek olduğunu unutmamamızdır.

Örnek:5

A	B	C	Ç	D	E	F	G	Ğ	H	I	İ	J	K	L	M	N	O	Ö	P	R	S	Ş	T	U	Ü	V	Y	Z
a	b	c	ç	d	e	f	g	ğ	h	ı	i	j	k	l	m	n	o	ö	p	r	s	ş	t	u	ü	v	y	z

Sesli (Ünlü) Harfler: Aa-Ee-Iı-İi-Uu-Üü-Oo-Öö (8 tane)

Kalın Sosliler: Aa-Iı-Oo-Uu (4 tane)

İnce Sosliler: Ee-İi-Öö-Üü (4 tane)

Sessiz (Ünsüz) Harfler: Bb-Cc-Çç-Dd-Ff-Gg-Ğğ-Hh-Jj-Kk-Ll-Mm-Nn-Pp-Rr-Ss-Şş-Tt-Vv-Yy-Zz (21 tane)

Yumuşak Sessiz Harfler: Bb-Cc-Dd-Gg-Ğğ-Jj-Ll-Mm-Nn-Rr-Vv-Yy-Zz (13 tane)

Sert Sessiz Harfler: Çç-Ff-Hh-Kk-Pp-Ss-Şş-Tt (8 tane) (F1ST1KÇ1 ŞaHaP)

Anne, Baba, Cam, Çiçek, Dede, Erik, Fıstık, Göz, Ağaç, Hasta, Irmak, İğne, Jandarma, Kedi, Limon, Maydanoz, Nine, Otobüs, Ördek, Pantolon, Renk, Sıra, Şeker, Temel, Uzun, Üşümek, Var, Yok, Zeytin

7-Materyallerimizi kolaydan zora doğru sıralayarak vermeliyiz.Kolaydan zora sıralama söylenmesi kolay ama tatbiki zor bir husustur.Öğretmen öğrencilerin seviye ve ilgilerini dikkate alarak bu sıralamayı uygulamalıdır.

8-Yeni öğrenecekleri kuralları öğrendikleri cümle kalıpları ve kelimelerden oluşturmalıyız.

Örnek:5

Aşağıdaki cümleleri kelimelerle eşleştiriniz.

Kalem 1	Silgi 2	Defter 3	Kitap 4	kalem tırış 5	Masa 6	Sıra 7	Tahta 8
Cetvel 9	Öğrenci 10	Öğretmen 11	Tahta silgisi 12	Tebeşir 13	Kapı 14	Pencere 15	Duvar 16
Aydın: -Bu benim çantam.( ) Ayşe: -Bu benim kalemim. ( ) İlhan: -Bu benim cetvelim. ( ) Zeki: -Bu benim silgim. ( ) Ali: -Bu benim sıram. ( ) Ahmet Bey: -Ben öğretmenim. ( ) Ali: -Ben öğrenciyim. ( ) İlhan: -Bu duvar. ( ) Ayşe : -Bu pencere. ( ) Zeki: -Bu kapı. ( )							

9-Dilbilgisi kuralları kavranılması ve kullanılması zaman isteyen bir süreçtir.Öğrencilere öğrendiklerini kullanma şansı tanınmalıdır.

10-Dilbilgisi kurallarını takdimi çok büyük bir önem taşımaktadır.Somut ve anlaşılır olması için,yeni bir yapıyı sunmadan önce bu yapıya ait olan görsel ve işitsel materyalleri temin etmeliyiz.

11-Dilbilgisi öğretiminde her kuralın ehemmiyetinin eşit olduğu dikkate alınarak temel seviyede yapılan hiçbir hatanın küçük olmadığını unutmamalı ve hemen düzeltmeliyiz.

12-Kuralların öğretiminde adım adım ilerlenmeli,mesele tam olarak çözümlendikten sonra diğer adıma geçilmelidir.

Örnek 6:

SAAT KAÇTA ?

1.
A- Sen her sabah **saat kaçta** kahvaltı yapıyorsun ?
B- .....(07.15)
2.
A- Siz her akşam **saat kaçta** ders çalışıyorsunuz ?
B- .....(20.30)
3.
A- Arkadaşın her gün **saat kaçta** okula geliyor ?
B- .....(07.05)
4.
A- Öğrenciler **saat kaçta** uyuyorlar ?
B- .....(22.10)
5.
A- Rezart **saat kaçta** televizyon seyrediyor ?
B- .....(19.45)
6.
A- Gültekin Bey **saat kaçta** traş oluyor ?
B- .....(06.40)
7.
A- Siz **saat kaçta** süt içiyorsunuz ?
B- .....(23.00)
8.
A- İşçiler **saat kaçta** dinleniyorlar ?
B- .....(12.30)
9.
A- Sen **saat kaçta** satranç oynuyorsun ?
B- .....(16.50)
10.
A- Nalan Hanım **saat kaçta** kitap okuyor ?
B- .....(18.35)

NE ZAMAN ?

- 1- A- Siz **ne zaman** makyaj yapıyorsunuz ?
B- .....(Bazen)
- 2- A- Erol Bey **ne zaman** kahve içiyor ?
B- ..... (Her sabah)
- 3- A- Eva **ne zaman** radyo dinliyor ?
B- .....(Her akşam)
- 4- A- Biz **ne zaman** kitap okuyoruz ?
B- .....(Hiçbir zaman)
- 5- A- Sen **ne zaman** plajda yüzüyorsun ?
B- .....(Temmuz)
- 6- A- Ben **ne zaman** çarşıda geziyorum ?
B- ..... (Her gün)
- 7- A- Siz **ne zaman** kavga ediyorsunuz ?
B- ..... (Bazen)
- 8- A- Saimir **ne zaman** okuldan kaçıyor ?
B- .....(Her hafta sonu)
- 9- A- Flora Hanım **ne zaman** et yiyor ?
B- ..... (Bayram)
- 10- A- Fenerbahçe **ne zaman** kazanıyor ?
B- ..... (Daima)

13- Dilbilgisi kurallarına uygun dil öğretmek asıl hedefimiz olmalıdır.Ama dilde kuralların tek unsur olmadığı ve kuralsız yapılarında mevcut olduğu dikkate alınarak dili mümkün olduğu kadar konuşulduğu gibi öğretmeye çalışmalıyız.

14- Dilbilgisi öğretirken sınıfta sadece siz konuşmamalısınız.Öğrencilerde sizin kadar söz alabilmeliler.

15- Bütün kuralları öğretmeye çalışmamalıyız.Bunun yerine dilbilgisi kurallarını,doğru bir pratik Türkçe öğretim sırası içinde, konuşma kalıplarının da doğru ve etkin bir biçimde kullanılmasını sağlayarak yapmalı ve bunu yaparkende detaylarda boğulmamalıyız.Temel diyaloglardan başlayarak öğrencinin dil seviyesine uygun bir sırama içinde vermemiz gerekmektedir.Dilbilgisi öğretimini öğretmiş olduğumuz diyalogları kullanarak yaparsak arzu edilen kalıcı ve etkili dil öğretimini elde etmiş oluruz.Aşağıdaki örnekte bu sıralama detaylı bir şekilde verilmiştir.

Örnek 7:

KONU 1: SELAMLAŞMA

Selamlaşmak, insanlar arasındaki dostluğun, sevginin, güzelliğin ifadesidir. Haydi arkadaşlar bizler de günün belli bölümlerinde Türkçe selamlaşmayı öğrenelim.

A BÖLÜMÜ: Aşağıdaki verilen diyalogu ezberleyerek sınıf içinde uygulayınız.

A: Günaydın öğretmenim.

B: Günaydın Bakıt. Nasılsın?

A: Teşekkür ederim. İyiyim. Siz nasılsınız öğretmenim?

B: Sağ ol. Derslerin nasıl iyi mi?

A: Çok iyi öğretmenim. Derslerde problemim yok.

B: Bakıt yanındaki arkadaşınla beni tanıştıracak mısın?

A: Özür dilerim. Tanıştırmaz olur muyum? Bu kardeşim Nurbek biraz Türkçe biliyor. Ona ben öğrettim.

B: Çok güzel. Merhaba Nurbek. Okulumuza hoş geldin.

C: Hoş bulduk. Teşekkür ederim.

B: Çocuklar zil çaldı derse gitmek zorundayız. Haydi size iyi dersler.

A: Size de öğretmenim.

B: Nurbek tanıştığımıza memnun oldum. Başka bir zaman sohbet ederiz olur mu?

C: İnşallah ben de tanıştığımıza memnun oldum.

B: Hoşça kalın çocuklar.

A: Güle güle öğretmenim.

B BÖLÜMÜ: Aşağıdaki kelime guruplarını kendi dilinize tercüme ederek cümle içerisinde kullanınız.

merhaba

İyi akşamlar

güzellik

günaydın

selamlaşmak

ifade etmek

İyi günler

tanışmak

İyi geceler   dostluk

C BÖLÜMÜ: Aşağıdaki boşlukları verilen kelimelerle doldurunuz.

(aleyküm selâm-merhaba-güle güle-iyi günler-inşaallah)

1. Hoşça kalın çocuklar ..... öğretmenim.
2. Selamın aleyküm beyefendi ..... efendim.
3. İyi günler hanımefendi ..... efendim.
4. Anne babana selâm söyle ..... öğretmenim.
5. Merhaba asker ..... komutanım.

D BÖLÜMÜ: ÖDEV

Günün belirli bölümünde yapılan selamlaşmaları defterinize saatleriyle birlikte yazınız.

KONU 2: KENDİNİ TANITMA

Türk liselerinde okuyan bir öğrenci, öğrenmiş olduğu güzel Türkçe'siyle kendini rahat bir şekilde tanıtılabilmeli okulu ve ailesi hakkında kısa bilgiler verebilmelidir.

A BÖLÜMÜ: Aşağıdaki verilen diyalogu ezberleyerek sınıf içinde uygulayınız.

A: Bize kendini kısaca tanıtır mısınız?

B: Tabi adım Bakıt soyadım Taalayoğlu. 13 yaşındayım.

A: Nerede okuyorsun?

B: Kazak – Türk liselerinde okuyorum.

A: Kaçınıcı sınıf öğrencisisin?

B: 7. sınıf öğrencisiyim.

A: Annen-baban ne işle meşgûl?

B: Babam ticaretle uğraşiyor. Annem ise çalışmıyor. O ev hanımıdır.

A: Kendi özelliklerinden biraz bahseder misin?

B: Ben normalde sosyâl birisiyim. Fakat sosyâl olmama rağmen sporla pek aram yok. Bu özelliğimi daha çok sınıf içindeki organizasyonlarda, programlarda aktip rol alarak gösteriyorum.

A: Peki nasıl bir karaktere sahipsin?

B: Güler yüzlüyüm. Fakat biraz tez canlı olduğum için çabuk sinirlenen olaylar karşısında hemen heyecanlanan bir yapım var.

A: Kendini bize tanıttığın için teşekkür ederiz.

B: Rica ederim. Asıl ben teşekkür ederim.

B: BÖLÜMÜ: Aşağıdaki kelime guruplarını kendi dilinize tercüme ederek cümle içinde kullanınız.

tanıtma	özellik	heyecanlı
hakkında	insan yapısı	tez canlı olmak
bilgi verme	bahsetmek	

meşgûl olma karakter

C BÖLÜMÜ: Aşağıdaki boşlukları verilen kelimelerle doldurunuz.

(karakter-hakkında-ne-gün-yaş)

1. Doğum ..... ayın kaçında? Martın 12 sinde.
2. Kaç yaşındasın? 12 ..... yım.
3. Gelecekte ..... olmak istiyorsun?
4. Ailen ..... kısa bilgi verebilir misin?
5. Nasıl ..... karaktere sahipsin?

D BÖLÜMÜ: ÖDEV

Öz geçmişinizi anlatan kısa bir kompozisyon yazınız.

KONU 3: HÂL HATIR SORMAK

Abi terbiyecisi olduğu sınıfın rehberliğini yapıp, onlarla sevgisini paylaşan öğrencilerinin ahlâk ve karakterine tesiri olan ve onlara ebediyet şuurunu aşıl原因an her zaman saygıyla anıl原因acak, hâli hatırı sorul原因acak bir dost bir yarendir.

A BÖLÜMÜ: Aşağıdaki diyalogu ezberleyerek sınıf içinde uygulayınız.

A: İyi günler abi.

B: İyi günler Bakıt.

A: Abi hayırola biraz üzgün görünüyorsunuz. Önemli birşey mi oldu?

B: Önemli birşey yok. Sadece biraz canım sıkkın.

A: Ağı yoksa bize mi kızdınız?

B: Hayır hayır çocuklar sizle ilgisi yok.

A: O zaman niçin canınız sıkkın?

B: Biraz ailemi özledim de.

A: Sizi çok iyi anlıyoruz. Biz dahi yakın olmamıza rağmen ailemizi özlüyoruz. Burada beraber bir aile sayılırız üzölmeyin lütfen.

B: Teşekkürler çocuklar. Şimdi biraz daha iyiyim.

A: Önemli değil abi. Biraz olsun yardımcı olabildiysek ne mutlu bize.

B BÖLÜMÜ: Aşağıdaki kelime guruplarını kendi dilinize çevirerek cümle içinde kullanınız.

hâl hatır sormak

rehberlik

canı sıkkın olmak

üzgün olmak

ahlâk

özlemek

moral

tesir

terbiyeci

yaren

C BÖLÜMÜ: Aşağıdaki boşlukları verilen kelimelerle doldurunuz

(nasıl – sıkılmak – moral – üzgün – teşekkür)

1. Nasılsınız? ..... ederim. İyiyim.
2. Abi bugün çok ..... görünüyorsunuz.
3. Çocuklar bugün ..... çok bozuk.
4. Hastalığınız ..... oldu. Geçti mi?
5. Canınız ..... mu?

D BÖLÜMÜ: ÖDEV

Abinizi tanıtan bir kompozisyon yazınız.

KONU: 4 OKULA GEÇ KALMAK

Okula geç kalmak her öğrencinin yaşayabileceği doğal bir olay. Fakat bunu alışkanlık haline getirmemek lâzım. Şayet okula geç kaldığımızda; okul idaresinden “geç kağıdı” alır öğretmenimizden de kibar bir dille özür dilersek hiçbir problem olmayacaktır.

A BÖLÜMÜ: Aşağıdaki diyalogu ezberleyerek sınıf içinde uygulayınız.

A: Özür dilerim öğretmenim. Girebilir miyim?

B: Geç kaldın. Mazeretin var mı?

A: Evet öğretmenim. Okula gelirken otobüse geç kaldım.

B: Peki okul idaresinden “geç kağıdı” aldın mı?

A: Evet geç kağıdım var.

B: Tamam yerine geçebilirsiniz.

A: Teşekkür ederim.

B: Unutma bundan sonra evden daha erken çıkmalısın. İnşallah buna dikkat etmeye çalışacağım. Evet çocuklar şimdi dersimize geçelim.

C: Hazırız öğretmenim.

B BÖLÜMÜ: Aşağıdaki kelime guruplarını kendi dilinize çevirerek cümle içinde kullanınız.

doğal	geç kağıdı	mazeret
alışkanlık	kibar olmak	otobüsü kaçırmak
geç kalmak	okul idaresi	
izin istemek	kapıyı çalmak	

C BÖLÜMÜ: Aşağıdaki boşlukları verilen kelimelerle doldurunuz.

(dışarı – izin – kalem – yer - kadar)

1. İzin verirseniz ..... çıkabilir miyim?
2. İdareden ..... aldın mı?
3. İzin verirseniz ..... oturabilir miyim?
4. Doktora ..... gidebilir miyim?
5. Arkadaşımdan ..... alabilir miyim?

D BÖLÜMÜ: ÖDEV

Okula geç kaldığınızda öğretmeninize söyleyebileceğiniz mazeretler nelerdir?

KONU 5: HASTALIK DURUMU

İnsan sağlığı hayattaki hayattaki en önemli şeylerden biridir. Kişi sağlığını kaybetmeden önce onun değerini bilmeli gerekli önlemleri önceden almalıdır.

Özellikle okul gibi insanların toplu şekilde yaşadıkları ortamlarda kişi sağlığına daha çok dikkat etmelidir.

A BÖLÜMÜ: Aşağıdaki verilen diyalogu ezberleyerek sınıf içinde uygulayınız.

A: Öğretmenim kendimi çok kötü hissediyorum. Muayene olmak için doktora gidebilir miyim?

B: Neyin var çok mu rahatsızsın?

A: Halsizim. Başım da ağrıyor.

B: Tamam hemen git muayeneni al.

A: Doktor hanım başım çok ağrıyor. Galiba ateşim de çok yüksek.

C: Şöyle otur bakalım. Seni şimdi bir güzel muayene eder neyin var neyin yok söyleriz.

A: Lütfen efendim.

C: Hım. Durumun iyi değil ateşin de yüksek. Soğuk almışsın.

A: Ne yapmam gerekiyor.

C: Verdiğim ilaçları kullanacaksın. Ayrıca idareden izin alıp evde istirahat etmen için izin kağıdı yazıyorum. Bununla idareye git.

A: Öğretmenim rahatsızım. Doktor eve gitmemi söyledi.

B: Geçmiş olsun. İyileşene kadar izinlisin. Buyur izin kağıdın.

A: Teşekkür ederim.

B: Önemli değil tekrar geçmiş olsun.

B BÖLÜMÜ: Aşağıdaki kelimeleri kendi dilinize tercüme ederek cümle içinde kullanınız.

sağlık	üşütmek	başı ağrımak
tedavi olmak	önlem	hasta olmak
muayene olmak	ortam	
ateşi olmak	halsizleşmek	

C BÖLÜMÜ: Aşağıdaki boşlukları verilen kelimelerle doldurunuz.

(ilaç – grip – oldukça – muayene - ıslanmak)

1. Doktora ..... olmak için gidebilir miyim?
2. Kendimi ..... kötü hissediyorum.
3. Galiba ..... olmuşum.
4. Dün yağmurda ..... üşütmüşüm.
5. İyileşmek için ..... kullanmalıyım.

D BÖLÜMÜ: ÖDEV

Hastalık türleri nelerdir? Araştırarak yazınız.

KONU 6: OKULDA KAVGA

Ben va sıra arkadaşım Arstan bir türlü anlaşamayız. Doğrusu ara sıra da münakaşa ederiz.

Nedense sınıf öğretmenimiz bizim yerlerimizi ayırmamakta ısrar ediyor. Ona göre biz bir aileyiz. Bunun için herkez birbiriyle iyi geçinmeli diyor. Aslında biz Arstan'la birbirimizi severiz. Fakat niye anlaşamıyoruz bunu biz de bilemiyoruz.

A BÖLÜMÜ: Aşağıdaki diyalogu ezberleyerek sınıf içinde uygulayınız.

A: Hocam sınıfta bir gürültü var. Galiba öğrenciler kavga ediyorlar.

B: Durun bakalım. Ne oluyor burada. Okulda kavga edilmeyeceğini bilmiyor musunuz? Hemen idareye geliyorsunuz.

C: Hocam çok üzgünüz özür dileriz.

B: Anlatın bakalım derdiniz nedir. Niçin kavga ediyordunuz?

C: Hocam Azat beni devamlı rahatsız ediyor.

B: Nasıl yani?

C: Devamlı lakap takıp kötü sözler söylüyor. Hatta az önce ileriye giderek bana küfür etti. Zaten bu yüzden kavga ettik.

B: Azat arkadaşın doğru mu söylüyor.

D: Hocam aslında ben ona şaka yapıyordum. Bakıt beni yanlış anladı ve bana vurdu. O zaman ben de kendimi kontrol edemedim. Ona vurdum. Şimdi pişmanım.

B: Ya söylemiş olduğun küfürler: Bu liselerde okuyan öğrenciye yakışıyor mu?

D: Haklısınız hocam söz veriyorum bir daha yapmayacağım.

B: Çocuklar şimdi iyi dinleyin ikinize söylüyorum. Aslında hemen savunmanızı yazdırıp sizi disiplin kuruluna vermeliyim. Fakat yalan konuşmayı hatanızı anladığınız için sadece sözlü uyarıyla yetiniyorum.

C: Teşekkür ederim öğretmenim. İnşallah bir daha olmayacak.

B: İnşallah olmaz. İkincide böyle davranmam ona göre.

B BÖLÜMÜ: Aşağıdaki kelime guruplarını kendi dilinize tercüme ederek cümle içinde kullanınız.

anlaşmamak	geçinememek	disiplin kurulu
münakaşa etmek	barışmak	ısrar etmek
kavga etmek	küsmek	
tartışmak	uyarı cezası	

C BÖLÜMÜ: Aşağıdaki boşlukları verilen kelimelerle doldurunuz.

(vurmak – şikayetçi – devamlı – disiplin - lakap)

1. Arkadaşlar okuldaki ..... kurallarına uyalım.

2. İnsanlara ..... takmak çok kötü bir alışkanlıktır.
3. Öğretmenim Ali beni ..... rahatsız ediyor.
4. Hocam önce o bana ..... sonra ben ona vurdum.
5. Hocam ben Ali'den .....yim.

D BÖLÜMÜ: ÖDEV

Başınızdan geçen veya tanık olduğunuz bir kavga olayını anlatınız.

KONU 7: ÖZEL GÜNLER VE BAYRAM KUTLAMALARI

Hayatımızda normâl günlerin dışında önemli olan özel günler, bayramlar da vardır.

İnsanlar arasında seginin, dostluğun arttığı bu günlerde kutlama mesajlarının önemi çok fazladır. Acaba bizler bu mesajların Türkçesini tam olarak biliyor muyuz?

A BÖLÜMÜ: Aşağıdaki diyalogu ezberleyerek sınıf içinde uygulayınız.

A: Öğretmenim size bir şey söylemek istiyorum.

B: Buyur Bakıt söyleyebilirsin.

A: Yarın benim doğum günüm. Annem benim için okula doğum günü pastası yapıp getirecek. Sizce de uygun olursa arkadaşlarımızla birlikte doğum günümü kutlayabilir miyiz?

B: Tabi neden olmasın. Hatta biz de abinizle beraber size bir program hazırlarız.

A: Çok sevindirimi öğretmenim.

B: Doğum gününü sınıf arkadaşlarıyla birlikte kutlaman çok güzel bir davranış. Unutma bu gibi organizasyonlar aranızda arkadaşlığı dostluğu daha da geliştiriyor.

A: Haklısınız öğretmenim.

B: Doğum günün şimdiden kutlu olsun. Nice yıllara.

A: Çok teşekkür ederim.

B BÖLÜMÜ: Aşağıdaki kelime gruplarını kendi dilinize tercüme ederek cümle içinde kullanınız.

hayat	toplum	eğlenmek
özel	doğum günü pastası	bayram
mesaj	davranış	
kutlamak	mezuniyet	

C BÖLÜMÜ: Aşağıdaki boşlukları verilen kelimelerle doldurunuz (mübarek – gün – özel – kutlu – birbirine)

1. Ramazan bayramınız ..... olsun.
2. Doğum gününüz ..... olsun.
3. Anneler ..... kutlu olsun.
4. Bugün hayatımdaki ..... günlerden bir tanesi.

5. Özel günlerde ..... hediyeler veririz.

D BÖLÜMÜ: ÖDEV

Özel günlerde ve bayramlardaki sık kullanılan kutlama mesajlarını yazınız.

KONU: 8 DERSE HAZIRLIK VE ÖDEV KONTROLÜ

Öğrencinin okul hayatındaki başarısını etkileyen en önemli faktörlerin başında dersine vaktinde hazırlanması ve ödevlerine karşı gösterdiği hassasiyet gelir. Unutulmamalıdır ki anlayarak ve severek yapılan planlı bir çalışma başarının sırrıdır.

A BÖLÜMÜ: Aşağıdaki verilen diyalogu ezberleyerek sınıf içinde uygulayınız.

A: Bakıt ödevini gösterebilir misin?

B: Özür dilerim öğretmenim ödevimi yapamadım.

A: Niçin yapamadın bir mazeretin var mı?

B: Evet öğretmenim dün çok hastaydım. Bütün gün yatmak zorunda kaldım.

A: Mazeretin olduğu için seni affediyorum. Yalnız ödevini tamamlayarak bir sonraki dersimizde bana göstereceksin.

B: Söz veriyorum öğretmenim. Ödevimi tamamlayarak size göstereceğim.

A: Çocuklar ödevlerinizi bazen hastalıktan unutmadan veya ödevi anlamamadan dolayı yapmadığınız zamanlar olabilir. Fakat eksik olan ödevinizi sonra mutlaka tamamlamalısınız.

C: İnşallah hocam.

B BÖLÜMÜ: Aşağıdaki kelime gruplarını kendi dilinize tercüme ederek cümle içinde kullanınız.

başarı	unutmak	ödev kontrolü
faktör	affetmek	mutlaka
sır	eksik	
mazeret	tamamlamak	

C BÖLÜMÜ: Aşağıdaki boşlukları verilen kelimelerle doldurunuz.

(**anlayarak – derste – başarı – mazeret – hiç**)

1. Ödevini ..... yaptığın için teşekkür ederim.
2. Niçin ödevini yapmadın geçerli bir ..... var mı?
3. Bu konuyu ..... anlayamadım.
4. Ödevini anlayarak yapan ..... rahat eder.
5. Ödev yapmak ..... yarısıdır.

D BÖLÜMÜ: ÖDEV

Ödev yapmayan bir öğrencinin mazeretleri neler olabilir sırasıyla yazınız.

KONU 9: NÖBETÇİLİK

Nöbetçi öğrenci vazifeli olduğu günlerde giyimiyle, konuşmasıyla, hâl ve hareketleriyle örnek olmalı. Okulunu en iyi şekilde temsil etmelidir. Tıpkı nöbet bekleyen bir asker gibi...

A BÖLÜMÜ: Aşağıdaki verilen diyalogu ezberleyerek sınıf içinde uygulayınız.

A: Buyurun efendim. Hoş geldiniz.

B: Hoş bulduk. Teşekkür ederim.

A: Kime gelmişsiniz yardımcı olabilir miyiz?

B: Türkçe öğretmeni Ahmet Bey’le görüşebilir miyiz?

A: Ahmet Bey şu an derste. Fakat 10 dakika sonra teneffüse çıkacak. Biraz bekleyebilir misiniz.

B: Tabi nerede bekleyebilirim?

A: Buyurun buraya oturabilirsiniz.

B: Yalnız zil çalınca Ahmet Bey’e haber verebilir misiniz?

A: Tabi ki

B: Teşekkür ederim.

A: Rica ederiz. Görevimiz çay alırmıydınız?

B: Çok iyi olur.

A: Hemen getiriyorum.

B BÖLÜMÜ: Aşağıdaki kelime gruplarını kendi dilinize tercüme ederek cümle içinde kullanınız.

Nöbetçi	görüşmek	veli
karşılama	saygılı olmak	teneffüs
beklemek	vazife	
çağırma	hâl ve hareket	

C BÖLÜMÜ Aşağıdaki boşlukları verilen kelimelerle doldurunuz.

(arayan – içeriye – ne – odasına – nöbetçi)

1. Beni ..... oldu mu?
2. Zil ..... zaman çalacak?
3. Bugün ..... öğrenci kim?
4. Veliyi Müdür Bey’in ..... götürebilir misiniz?
5. Herkes ..... girsin.

D BÖLÜMÜ: ÖDEV

Nöbetçi öğrencinin yapması gereken işleri sırasıyla yazınız.

KONU 10: PİKNIK PLÂNLARI

Okullarımız yılda en az iki defa gelenek haline gelen piknik öğrencilerimizin tabiatla baş başı kalıp dinlendikleri bunun yanında gönlüce eğlenebildikleri önemli bir sosyâl etkinliktir.

A BÖLÜMÜ: Aşağıdaki diyalogu ezberleyerek sınıf içinde uygulayınız.

A: Çocuklar gelecek hafta sonu piknik yapalım mı?

B: Çok iyi olur öğretmenim. Havalarda gayet iyi.

A: O zaman aramızda bir program yapalım. Organize kamitesinde sınıf başkanı ve birkaç arkadaşınız olursa yeterli olur.

B: Öğretmenim organize kamitesi neler yapacak.

A: Önce pikniğe katılacakların listesini çıkaracak ve herkesden piknik giderleri için bir miktar para toplayacak.

B: Yiyecek ve içecek meselesi nasıl olacak.

A: Bu meseleyi abinizle birlikte hâledersiniz.

B: Öğretmenim ne zaman nereye gideceğiz.

A: Cumartesi günü okulumuzun yakınındaki göl kenarına gitmeyi düşünüyorum. Ne dersiniz.

B: Öğretmenim oraya geçen yıl gitmiştik bu yıl değişik bir yere gidebilir miyiz?

A: Herkes aynı fikirde mi bakalım.

B: Evet öğretmenim aynı fikirdeyiz.

A: Tamam neden olmasın. Fakat pikniğe herkesin katılmasını istiyorum.

B: İnşallah hepimiz geleceğiz öğretmenim.

B BÖLÜMÜ: Aşağıdaki kelime gruplarını kendi dilinize tercümöe ederek cümle içinde kullanınız

yiyecek	ateş yakmak	kibrit
içecek	geç kalmamak	eğlenmek
para toplamak	malzeme	
buluşmak	organize etmek	

C BÖLÜMÜ: Aşağıdaki boşlukları verilen kelimelerle doldurunuz.

(zamanında – hazırlık – gelemeyecek – çok – çevreyi)

1. Piknik için ..... yapmalıyız.
2. Pikniğe herkes ..... gelsin.
3. Pikniğe ..... olan var mı?
4. Piknikte ..... temiz bırakmalıyız.
5. Piknikte ..... eğlendik.

D BÖLÜMÜ: ÖDEV

Bir önceki yıl gitmiş olduğunuz bir pikniği kompozisyon şeklinde yazınız.

KONU 11: DAVET

Türk milletlerinin en önemli özelliklerinden biri olan misafirperverlik duygusu atalarımızdan bize kalan en büyük mirastır.

Bu mirasa sahip çıkarak gerekli önemi göstererek biz gençlere düşen bir borçtur.

A BÖLÜMÜ: Aşağıdaki verilen diyalogu ezberleyerek sınıf içinde uygulayınız.

A: Öğretmenim bu hafta sonu müsait misiniz? Babam sizi misafiriğe davet ediyor.

B: Tabi olur, ailenle de tanışmış oluruz.

A: Öğretmenim bizimkiler de sizleri tanımak istiyordu.

B: Kaç kişi ağırlayabilirsiniz? Ona göre gelelim.

A: Evimiz müsait 10 kişiye kadar problem olmaz.

B: Evinizin adresini, davet saatini abine söylersin olur mu?

A: İnşallah öğretmenim söylerim.

B: O zaman hafta sonu görüşmek üzere. Ailene benden bol bol selâm söyle.

A: Söylerim, hafta sonu sizi bekliyoruz.

B: Ağbini de davet etmeyi unutma.

A: Hiç unuttur muyum öğretmenim.

B BÖLÜMÜ: Aşağıdaki kelime gruplarını kendi dilinize tercüme ederek cümle içinde kullanınız.

davet etmek	uygun olmak	duygu
misafirlik	kararlaştırmak	borç
memnun olmak	tarif etmek	
müsait olmak	miras	

C BÖLÜMÜ: Aşağıdaki boşlukları verilen kelimelerle doldurunuz.

(misafiriğe – bereketiyle – bize – misafirper – davet)

1. Misafir ..... gelir.
2. Bu akşam Bakıt'lara ..... gidiyoruz.
3. Bu akşam ..... konuklar gelecek
4. Türk uluslarının hepsi ..... dir.
5. Bizi evinize ne zaman ..... edeceksiniz?

D BÖLÜMÜ: ÖDEV

En son gitmiş olduğunuz bir misafiriği kompozisyon şeklinde yazınız.

KONU 12: SINAVA HAZIRLIK

Öğrenci kendini tembelliğe kaptırdı mı yavaş yavaş ders çalışmamaya sınavlara hazırlanmamaya başlar.

Tabiki bunun sonuçunda zayıf notlar alınır. Kötü bir alışkanlık olan kopye çekmek öğrencide alışkanlık haline gelir.

Nedense kopye hazırlamak yerine derse hazırlanmak öğrencinin aklına gelmez.

A BÖLÜMÜ: Aşağıdaki diyalogu okuyunuz ve kendi dilinize çeviriniz.

A: Sevgili öğrenciler gelecek hafta Türkçe'den sınav yapacağım. Hepinizin bu sınava iyi hazırlanmanızı istiyorum.

B: Öğretmenim hangi konulardan sorumluyuz söyleyebilir misiniz?

A: Ders kitabından 22, 23 ve 24. konular sınava dahil.

B: Sınav test mi yoksa klasik mi olacak.

A: Karışık yapmayı düşünüyorum. Konu sonlarındaki alıştırmalar bölümü çok önemli. Buraları ezberlemenizi tavsiye ediyorum.

B: Başka neler önemli?

A: Meyve ve sebzelerin neler olduğunu ezberleyin ama şunu hatırlatayım. Şimdiden söylüyorum. Sınav için kopye hazırlamayın. Kopye çekmek sizi bilgisizliğe itiyor.

B: Söz veriyoruz sınava hazırlanacağız öğretmenim.

A: Sizlere güvenim sonsuz.

B BÖLÜMÜ: Aşağıdaki kelime gruplarını kendi dilinize tercüme ederek cümle içinde kullanınız.

ezberleme	kopye çekmek	sorumlu olmak
başarılı	tembellik	dahil
başarısız	not	
zayıf not	alışkanlık	

C BÖLÜMÜ: Aşağıdaki boşlukları verilen kelimelerle doldurunuz.

(tekrar – hazırlanarak – yazarak – öğrenciyi – pratik)

1. Derslerimize ..... girmeliyiz.
2. Dil derslerinde ..... yapmak çok önemlidir.
3. Sınavlara ..... çalışmalıyız.
4. Etütlerde derslerimizi ..... etmeliyiz.
5. Çalışkan ..... herkes sever.

D BÖLÜMÜ: ÖDEV

Sizce derslerimize nasıl çalışmalıyız, bir paragrafla açıklayınız.

KONU 13: PANSİYON HAYATI

Yatılı okul pansiyonunda kalan öğrenciler, terbiyeci abileri, öğretmenleri ve arkadaşlarıyla birlikte büyük bir aile gibidirler. Fakat bu genç aile fertleri anne babalarının yardımı olmadan burada kendi başlarına yaşamayı öğrenirler ve bu onlara gelecek hayatlarında büyük bir tecrübe olur.

A BÖLÜMÜ: Aşağıdaki diyalogu ezberleyerek sınıf içinde uygulayınız.

A: Haydi çocuklar kalkma vakti. Sabah oldu herkes uyansın.

B: Ne olur abi 10 dakika daha uyuyalım.

A: Ama çocuklar hemen kalkmazsanız kahvaltıyı kaçırabilirsiniz.

B: Tamam abi kalkıyoruz.

A: Çocuklar yataklarınızı düzeltmeyi unutmayın. Ayrıca lütfen çıkarken odanızı tertipli, düzenli bırakın ortalıkta birşey kalmasın. Ha unutmadan bugün nöbetçi kim?

B: Benim abi.

A: Bakıt görevlerini biliyorsun. En son odadan sen çıkacaksın. Odanın tertibini, düzenini kontrol ettikten sonra çöpleri de dökmeyi unutma olur mu?

B: Unutmam abi. Siz merak etmeyin.

A: Çocuklar ben gidiyorum. 15 dakika sonra herkes odayı boşaltmış olsun.

C: Abi Asan hâla uyuyor. Kaldıramıyoruz.

A: Niçin akşam geç mi yattı?

C: Evet abi dün gece geç saate kadar kitap okudu.

A: Kitap okumak güzel de. Yalnız erken yatmalıyız ki sabah erken kalkalım. Yoksa Asan gibi böyle kalkamazsınız.

B BÖLÜMÜ: Aşağıdaki kelime gruplarını kendi dilinize tercüme ederek cümle içinde kullanınız.

Pansiyon	yatak düzeltmek	gürültü yapmak
yatılı kalmak	tertip – düzen	ışıkları söndürmek
tecrübe	görev	
uyanmak	kurallar	

C BÖLÜMÜ: Aşağıdaki boşlukları verilen kelimelerle doldurunuz.

(ışıkları – gürültü – sohbet – erken – kurallarına)

1. Çocuklar çok ..... yapıyorsunuz.
2. Herkes yatakhane ..... uymalı.
3. Herkes ..... söndürsün.
4. Çocuklar ..... etmeyin. Hemen uyuyun.
5. Sabahları ..... kalkmalıyız.

D BÖLÜMÜ: ÖDEV

Yatakhane geç en bir gününüzü anlatınız.

KONU 14: MEZUNİYET KONUŞMASI

Hazırlık sınıfında merhaba ile başladığımız okulumuzdan acı-tatlı nice hatıralarla bir gün gelir ayrılmak yani mezun olmak zorunda kalırız.

Belki o gün yaşamış olduğumuz sıkıntılar tatsızlıklar değil. Sadece güzellikler, vefa, sevgi ve teşekkürlerle okulumuza kısmen veda edeceğiz.

A BÖLÜMÜ: Aşağıdaki verilen diyalogu ezberleyerek sınıf içinde uygulayınız.

A: Bakıt mezuniyet programında yapacağın “konuşma” hazır mı?

B: Hazır sayılır öğretmenim.

A: Konuşmanda nelerden bahsedeceksin kısaca anlatır mısın?

B: Genel olarak güzelliklerden, vefadan, hoşgöründen yapılan fedakârlıklardan bahsetmeyi düşünüyorum.

A: Uzaktan gelen misafirlere de sözün olacak mı?

B: Olmaz mı sadece onlara değil. Önce ailemize, sonra bize emek veren, büyüklerimize, öğretmenlerimize fedâkar ağbilerimize, okulumuza ve devletimize ayrı ayrı teşekkür etmeyi düşünüyorum.

A: Konuşmana gelecekteki ideallerinizi, fikirlerinizi, yapmak istediklerinizi eklersen daha güzel olur.

B: Tavsiyeniz için teşekkürler öğretmenim. Konuşmamda buna da değineceğim. Ülkemiz için çalışmayı kaliteli insan olmayı ve hoşgörülü olmayı dilim döndüğünce anlatmaya çalışacağım.

A: Çok güzel konulara değinmişsin.

B: İltifatınız için teşekkürler öğretmenim. Ne yapsak ne söylesek azdır.

B BÖLÜMÜ: Aşağıdaki kelime gruplarını kendi dilinize çevirerek cümle içinde kullanınız.

mezun olmak

heyecanlanmak

iltifat etmek

konuşma yapmak

vefalı olmak

bahsetmek

şiiir okumak

anı-hatıra

duygulanmak

fedakarlık

C BÖLÜMÜ: Aşağıdaki boşlukları verilen kelimelerle doldurunuz.

(hoş geldiniz – mezuniyet – planlarımız – vefalı – şiiir)

1. Bugün okulumuzun ..... programı var.
2. Bizi düşünenlere karşı ..... olmalıyız.
3. Gelecekle ilgili ..... olmalı.
4. Mezuniyette ..... okuyacağım.
5. Misafirlere ..... diyorum.

D BÖLÜMÜ: ÖDEV

Mezuniyet programında yapılan bir teşekkür konuşması yazınız.

KONU 15: KÖTÜ ALIŞKANLIKLAR

Arkadaşlarımıza özenerek bir iki defadan bir şey çıkmaz hem erkek adamız gibi yanlış düşüncelerle başladığımız (sigara-içki-kumar) gibi kötü alışkanlıklar özellikle okul çağındaki gençler için gelecek kötü sonuçlar ortaya çıkardığını ve en önemlisi sağlığımızı kötü yönde etkilediğini unutmamalıyız.

A BÖLÜMÜ: Aşağıdaki verilen diyalogu ezberleyerek sınıf içinde uygulayınız.

A: Evet çocuklar arama yapıyoruz. Herkez ceplerinde ne varsa sıranın üzerine çıkarsın.

B: Öğretmenim çantalarımızı da kontrol edecek misiniz?

A: Evet, çantalarınızı da kontrol edeceğiz. 1. sıradan başlayalım. Ooo bu ne Bakıt? Öğrencide bunlar olur mu? Tenefüste odama gel, seninle özel olarak görüşeceğiz.

C: Girebilir miyim?

A: Evet, gel bakalım Bakıt. Biliyorsun genel aramada çantanda sigara paketi çıktı. Okula sigara getirmenin veya içmenin yasak olduğunu bilmiyor musun?

C: Biliyorum. Özür dilerim. Bir kere oldu. Bir daha olmaz inşallah.

A: Sigara – içki –kumar gibi kötü alışkanlıklar okulumuzda kesin kurallarla yasak. Bunun yanında biz sizin iyiliğinizi düşünüyoruz. Bu tür kötü alışkanlıkları olan öğrenci, derslerinde, hayatında, kendi özel yaşantısında başarılı olamaz. Bunu unutma.

C: Tavsiyelerinizi unutmayacağım.

A: Güzel yalnız okulumuzun bu konuda kesin talimatı seni disiplin kuruluna sevk edeceğim.

İnşallah böyle bir davranışta bir daha bulunmazsın.

C: İnşaallah öğretmenim. Ben de pişmanım.

B BÖLÜMÜ: Aşağıdaki kelime gruplarını kendi dilinize çevirerek cümle içinde kullanınız.

Kötü alışkanlıklar	küfür etmek	faydalı
Sigara içmek	özür dilemek	zararlı
İçki kullanmak	pişman olmak	
kumar oynamak	hata yapmak	

C BÖLÜMÜ: Aşağıdaki boşlukları verilen kelimelerle doldurunuz.

(sarhoş-toplumda-kesinlikle-bırakmaya-sağlığa)

1. Sigara içmek ..... zararlıdır.
2. Sigarayı ..... karar verdim.
3. Okullarda içki sigara gibi kötü alışkanlıklar ..... yasaktır.
4. Kötü alışkanlıkları olanlar ..... sevilmezler.
5. Okula ..... gelmek büyük suçtur.

D BÖLÜMÜ: ÖDEV

Kötü alışkanlıklar konulu bir kompozisyon yazınız.

16- Dilbilgisi ile ilgili öğrencilerden proje ödevi veya konu anlatımı gibi sorumluluk vermeli ama takip etmeliyiz.

17- Dersi planlarken derse çeşitlilik katmalıyız.(oyun,görsel materyal...)

18- Öğrencinin başarısını ölçerken sadece öğretilen yerlerden sormalıyız.Ama başarıyı sadece imtihan sonucuna endekslememeliyiz.

10 YABANCILARA DİL ÖĞRETİMİNDE KOMPOZİSYON DERSİ

10.1 Kompozisyon Nedir?

10.2 Kompozisyon Öğretiminde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

10.3 Başlıca Kompozisyon Çeşitleri (Yazılı ve Sözlü)

10.4 Kompozisyon Öğretiminin Dilbilgisi ve Edebiyatla İlişkisi

10.5 Sözlü Kompozisyon Türleri

10.1 Kompozisyon Nedir?

Batı dillerinden alınma kompozisyon kelimesi, çeşitli şeylerin düzenli olarak bir araya getirilmesi manasını taşır ve çeşitli sahalarda, musikide, resimde, mimaride ve edebiyatta kullanılır. Kelimenin çeşitli sahalara tatbiki de gösteriyor ki, kompozisyon muhtevadan, yahut malzemeden ziyade, onların bir araya getirilişi ile ilgilidir ve bu çok mühim bir şeydir. Dil öğretiminde de kompozisyon öğrencinin öğrenmiş olduğu malzemeleri doğru ve planlı bir şekilde ortaya koymasından ibarettir. Eserin sonunda ortaya çıkacak olan kusurlar düzeltilerek, dili öğrenen kişinin iyi bir seviyeye gelmesinde sağlanmış olur.

Farklı parçaları, uyumlu ve düzenli şekilde bir araya getirmeye Kompozisyon denir. Fransızca kökenli bir kelime olup, düzenleme anlamındadır. Kompozisyon kelimesini, genel anlamı içinde değerlendirecek olursak, yaşadığımız dünya ve evrenin kendisi de bir kompozisyonudur.

Bir mimarî eser nasıl meydana gelir? Mimar ve mühendisler, binanın kâğıt üzerinde projesini hazırlar. Elektrikçi, elektrik kablolarını döşer. Duvar ustası duvarını belli ölçüler doğrultusunda örer. İşçiler harcını kararınca karar... vb. Bütün bu çalışmaların sonunda bir mimarî eser ortaya çıkar. Aynı şekilde dil öğretiminde de kompozisyon, belli bir ölçü ve düzen içerisinde öğrencilerin dil seviyesine uygun bir bütünü oluşturur. Bu bütünü sağlayabilen öğrenciler dile mantık ve duygu planında yaklaşmış sayılabilirler. Dil öğretiminde hedef bunu ideal ölçülerde gerçekleştirmektedir.

Farklı iş kollarında çalışan insanlar uyumlu bir şekilde bir araya gelerek eseri oluştururlar. Eğer, düzenli bir çalışma olmazsa, düzenli bir eser da ortaya çıkmaz. Konuyla ilgili daha çok örnek vermek mümkündür. Her sanat dalında ayrı bir kompozisyon görülmektedir. Müzikte beste düzenleyenlere "Kompozitör" denilmesi de buradan kaynaklanmaktadır.

Dilde kompozisyon ise; İnsanların duygu, düşünce ve hayallerinin, belli bir ahenk içinde yazılı ya da sözlü olarak etkili bir biçimde yansıtılmasıdır. Pek çok insan yazı yazar. Ama, kompozisyon kurallarına uygun yazı yazan pek azdır. Herkes konuşma yapar. Ama, kompozisyon kurallarına uygun konuşma yapan pek azdır. İnsan, yazı yazma ve konuşmada düzenleme yapabildiği takdirde başarılı olmayı da yakalar.

Dil öğretiminde kompozisyon sadece yazılı olarak düşünülmektedir. Aynı şekilde konuşmada yakalanması gereken bir ahenk ve ölçü olduğu da şüphesizdir.

10.2 Kompozisyonda Dikkat Edilecek Kurallar:

1- Giriş bölümünde; konuya genel bir başlangıç yapılır,giriş bölümünü okuyan biri gelişmede nelerden bahsedebileceğimizi anlayabilmelidir,bu bölümde örnek verilmez,ayrıntılara girilmez, ancak,şunun için,bundan dolayı gibi açıklama gerektirecek ifadeler kullanılmamalıdır.Bu bölüm tek paragraftan oluşur.giriş bölümü tek cümleden oluşmamalı.

2- Gelişme bölümünde; konu açıklanmaya başlanır,örnekler verilebilir,atasözü, özdeyiş veya gözlemlerden yararlanılabilir,bu bölümde birden fazla yardımcı fikir bulunabilir.Böyle bir durumda yardımcı fikirler farklı paragraflara bölünecektir.Paragraflar arası geçiş bir bağlantı cümlesi ile sağlanmalıdır.

3- Sonuç bölümünde;konu bir yargıya bağlanmalıdır,konumuzun özü ortaya çıkmalıdır.Hiçbir şekilde bu bölümde açıklamalara girilmez.Örnek verilmez.Bu bölüm tek paragraftan oluşur;ancak tek cümleden oluşmayacaktır.

4- Çok uzun cümleler kullanılmayacaktır.

5- Anlatım bozukluklarına dikkat edilecektir.

6- Aynı kelimeler sıkça tekrar edilmeyecektir.

7-"bu, benim..." gibi ifadeler sık kullanılmayacaktır.

8- "bir öğrenci var dersine çalışıyor,bir öğrenci var çalışmıyor" gibi örnekler verilmeyecektir.

9- Argo söyleyişler kullanılmayacaktır.

10- İmlâ kuralları-Noktalama işaretlerine dikkat edilecek.

11- Başlık yazmayı unutmamalıyız ve başlığımız da uzun olmayacak.

12- Kağıt düzenine uyulacak.

13- Yazıya önem verilecek.

14- Kompozisyonda açıkladığımız görüşlerimiz birbirine ters düşmeyecek.

15- Doğru ifadeler kullanılacak.

16- Planlı yazılacak.

17- Konu dışı yazılmayacak ,verilen konu açıklanmaya çalışılacak.

18- Kompozisyon yazmak belli bir seviyede dil bilmeyi gerektirir. Okuma,dinleme ve yazma aktivitelerine ağırlık verilmesi gerekmektedir.

19- Öğretmenler, öğrencilerin yaş ve seviyelerine göre derece derece, hayatları, faaliyetleri ile bağlı olabilecekleri ve alaka duyabilecekleri bir takım konu grupları hazırlayabilirler. Çocuğun hayatı ile bağlandığı ilk muhit ev muhitidir. Böylece birinci konu grubu "aile ve ev" olabilir. Bundan sonra da fikir vermek için şu konu grupları sıralanabilir: okul, arkadaşlık ve sevgi, spor ve seyahat, şehir-kasaba, vatan ve millet, tabiat ve kainat, sanat ve kültür, ilim ve medeniyet, serbest konular. Şüphesiz öğretmen öğrencilerini iyi tanırsa onlara daha iyi konu grupları hazırlayabilir. Yalnız bu grupların her birinde toplayabileceği (10 -20 - 30 - 40) konu (mücerret, müşahhas, tasvir, hadise, fikir, duygu) çeşitli tiplerden olmalıdır. Öğrenciler kendi sınıflarına ve seviyelerine göre her gruptan seçecek konu bulabilmelidir. Böylece öğrenciler, mesela yirmi beşer

konuluk gruplardan onar konu seçmek suretiyle 20-30 konuluk konu listelerini hazırlarlar. İşte, bir sene içinde her öğrencinin üzerinde çalışacağı konu kendi listesindeki konulardan olacaktır. (Taşdemir E, vd. 2003a)

10.3 Başlıca Kompozisyon Çeşitleri Şunlardır:

10.3.a Roman,

Olmuş ya da olabilir nitelikteki olayları ve konuları ele alan edebî türlere Roman denir. Diğer türlerden ayrılan en önemli özelliği, uzunluğudur. Romanlarda, toplumsal olaylar ve ilişkiler gerçeklere uygun bir tarzda ele alınır.

"Roman" kelimesi, Roma İmparatorluğu sınırları içinde yaşayan halk kitlelerinin konuştuğu halk Lâtincesine verilen addır. Sonraları herkesin anlayabilmesi için bu dille yazılan destan ve hikâyelere "roman" adı verilmiştir. Kelimenin aslı buradan gelir. (H. F. GÖZLER, Örnekleriyle Türkçe ve Edebiyat Bilgileri, s. 303)

10.3.b Hikâye,

Önemli farklılıkları olmakla birlikte "küçük roman" şeklinde tanımlanabilir. Millî kültürümüzün önemli parçalarından "**Dede Korkut Hikâyeleri**", "**destanlar**" ve "halk masalları" nı saymazsak, Avrupaî tarzda ilk hikâyeler, **Tanzimat Edebiyatı** döneminde görülür.

10.3c Makale,

Makale, belirli bir konuda, bir görüşü, bir düşünceyi savunmak ve kanıtlamak için yazılan yazı türüne denir. Gazete, dergi ve internette yayınlanır. Ayrıca herhangi gerçeği açıklığa kavuşturmak, bir konuda görüş ve tezler ortaya koymak ve bir hipotezi savunmak, desteklemek için yazılmış olan yazılara da makale denir.

10.3.ç Fıkra,

Belli bir amacı, savunulan bir düşünceyi ele alan ve bunu en kısa yoldan anlatan, mizah ve hiciv unsurlarını da içinde barındıran sözlü ya da yazılı hikâyelerdir. Bu özlü hikâyeler tek başına olabildiği gibi, sözün gelişine uygun her hangi bir yazı içinde de düşünceyi daha çekici hâlde ifade etmek amacıyla kullanılır.

Bir yazarın günlük olaylara ya da ülke ve toplum sorunlarına ait her hangi bir konu üzerinde kişisel görüş ve düşüncelerini, akıcı bir dille anlatan düz yazılara Fıkra denir. (K.GARİPOĞLU, Kompozisyon Bilgileri, s.239)

10.3d Deneme,

Bir insanın herhangi bir konuda içini dökmek, paylaşmak amaçlı kesin hükümlere varmadan samimi bir üslupla yazdığı yazılara deneme denir.

Deneme tür ve üslup olarak pek çok türe yaklaşır. Bu yüzden de yazılması en zor olan türlerdendir. Belki de adı bu yüzden denemedir. Deneme yazarken paylaşımcı ve

samimi bir üslup kullanırken sohbe, düşünmemizi ortaya koyarken fıkraya, duygularımızı ortaya koyarken eleştiriye yaklaşma riski her zaman vardır.

Bu türün en büyük ustası Montaigne kitabının önsözünde özetle şöyle demektedir: "Eğer mümkün olsaydı karşınıza anadan doğma çıkardım. Bu kitapta size asla bir şey kanıtama iddiam yoktur. Elimden geldiğince size beni anlattım. Bana hak vermenizi ya da yargılamanızı istemiyorum" buradan da anlaşıldığına göre denemeler iddialı olmayan, ispat kaygısı taşımayan; temel anlamda insan doğallığına dayanan eserlerdir.

10.3.e Söyleşi (Sohbet),

Söyleşi anlamındaki Arapça'dan dilimize geçmiş olan sohbet kelimesi, iki anlam içerir:

1. Arkadaşlık, yârenlik;
2. Konuşma, görüşme, birlikte oturup söyleşme.

Makalelerin bir konuşma havası içinde daha senli benli olarak yazılan tarzına Söyleşi (Sohbet) denir. Gazete ve dergi yazılarından. Bu tür yazılarda, samimiyet esastır. Yazar, düşüncelerini muhakkak kabul ettirmek için okuyucularını zorlamaz. O, daha çok kendi kişisel düşüncelerini ileri sürer. Söyleşilerde, küçük fıkralar ve anılar da malzeme olarak kullanılır.

10.3.f Görüşme (Mülâkat),

Herhangi bir sosyal konu ya da sorun üzerinde, uzman kişi ya da kişilerle yapılmış konuşmaları yansıtan yazı türüne denir. Toplumun tamamını ya da bir kısmını ilgilendiren her alanda "*görüşme*" yapılabilir. Bu tür yazılar, genellikle gazete ve dergilerde yayımlanmak için hazırlanmaktadır. [16:s-278]

10.3.g Mektup,

Uzakta bulunan herhangi dosta, arkadaşına gönderilen ya da kamu kuruluşları arasında haberleşmeyi sağlayan bir yazı türüdür. Mektuplarda dilek ve arzu bildiren duygu ve düşüncelere yer verilir.

Mektupta kullanılacak anlatım, bunu okuyacak kişinin kültür düzeyine göre ayarlanır. Arkadaşına yazılacak bir mektupta kullanılacak dil, büyüğe yazılacak mektuptaki dilden elbette farklı olmalıdır. [17:s-255]

Edebiyatımızda mektup türü, Tanzimat Edebiyatı döneminde gelişmeye başlar. Özellikle Abdülhak Hamit TARHAN ile Namık Kemal'in birbirlerine yazdıkları mektuplar, bu gelişmenin önemli ve tipik örnekleridir. Bilim, edebiyat ve siyaset adamlarının mektupları, ayrıca çağının özelliklerini yansıttığı için, birer "belge" niteliği de taşırlar. [18:s-513]

10.3.ğ Dilekçe,

Bir isteği , bir şikâyeti duyurmak veya herhangi bir konuda bilgi vermek için resmî veya özel kurum ve kuruluşlara ,gerçek ve tüzel kişilere yazılan imzalı başvuru yazısıdır. Her Türk vatandaşının resmî kurumlara dilekçe verme hakkı vardır ve bu hak anayasa teminatı altındadır.

10.3.h Eleştiri (Tenkit),

Bir sanat ya da düşünce eserini tanıtırken, zayıf ve güçlü yönlerini belirtme, bir yazarın gerçek değerini yansıtma amacıyla yazılan yazılara eleştiri (tenkit) denir.

[18:s-237-241]

10.3.ı Anı (Hatıra),

Bir kimsenin kendi hayatını, yaşadığı devrede şahidi olduğu ya da duyduğu olayları edebî değer taşıyan bir dille anlattığı yazılara anı (hatırat) denir. Bir başka deyişle, özümüzde bir iz bıraktığı için unutulmayan ve anılmaya değer bulduğumuz olayları anlatan yazı türüdür.

10.3.i Biyografi,

Alanlarında haklı bir üne kavuşmuş, tanınmış insanların hayatlarını, eserlerini, başarılarını okuyucuya duyurmak amacıyla yalın bir dille, tarafsız bir görüşle yazılan inceleme yazılarına hayat hikâyesi (biyografi) denir.

10.3.j Gezi Yazısı,

Eskiden gezi yazılarına **seyahatname**, **seyahat** yazıları denirdi. Gezip gören insana da **seyyah** denirdi. Bugün gezen gören kimseye gezgin, onların gezip gördükleri yerleri anlattıkları yazılara da gezi yazıları denmektedir.Gezi yazılarında verilen bilgiler doğru ve gerçek olmalıdır. Bu bakımdan gezi yazıları tarih, coğrafya, edebiyat, toplum bilimi vb. bakımından yararlı kaynaklardır. En eski ve uzun bir geçmişi olan yazı türünün önemli ve tanınmış iki ismi Venedikli Gezgin Marco Polo ile Arap gezgin İbni Batuta' dır.

10.3.k Röportaj,

Yazarın okuyucularına bir konuyu inandırmak için kişi, eşya, eser ya da bir yerle ilgili olarak yaptığı incelemeleri, fotoğraflarla süsleyerek, kendi görüşlerini de katarak yazdığı gazete ve dergi yazılarına **röportaj** denir. Röportaj kelimesinin kökeni, Latince'de 'toplamak', 'getirmek' anlamlarında kullanılan "reportare" kelimesine dayanır.

10.3.k İnceleme,

10.3.1 Rapor

Her hangi bir konu ya da olayla ilgili inceleme sonucunu tespit ederek bildiren yazılara **rapor** denir. İncelenmek istenen bir sorun; doğru, kesin, güvenilir bilgi gerektiren bir iş hakkında, onu soruşturmakla görevlendirilen kişinin yaptığı "araştırma, inceleme" sonucunu belli kurallara göre yazdığı yazı, rapor türüne girer. Rapor; yazılı olur, ancak "sözlü" olarak da bir makama, kurula sunulabilir. Raporun bir makama yazılı olarak sunulması, "dilekçe" yazmak biçiminde olmalıdır. Sözlü olarak raporun sunulmasında ise, sunulan kişiye ya da kurula "hitap cümlesi" ile söze başlanır.

10.3.m Atasözü,

10.3.n Vecize

10.3.o Tiyatro vb. türler bu gruba girmektedir.

Batılı tiyatro eserlerinin kaynağı Eski Yunan'dır. Eski Yunan'daki bağ bozumu tanrısı "dionizos" adına düzenlenen şenliklerden ortaya çıktığı bilinmektedir. İlk tiyatro ürünleri "trajedi"dir. Sonraları ise "dram", "komedi", "müzikal komedi" gibi türlerde tiyatro eserleri görülmektedir. "Bale" ve "opera" da Batılı anlamdaki tiyatro türlerindedir.

Bu çeşitlerin içinde bir kısmı yalnız yazılı veya sözlü kompozisyon çalışmaları için kullanılabileceği gibi, bir kısmı da hem yazılı hem de sözlü çalışmalara uygundur. Çalışmaları her iki bakımdan yürütmek, sınıf ve okul şartlarına, bir yıllık ders programına göre ayarlamak öğretmenlerin işidir.

10.4 Kompozisyon Öğretiminin Dilbilgisi ve Edebiyatla İlişkisi:

1- Dilbilgisi öğrencinin anlama ve ifade kabiliyetine doğrudan doğruya tesir edecek ve onları geliştirecek şekilde ele alınmalı; öğretim ve uygulaması buna göre ayarlanmalıdır. Bilgi iyi öğrenilmediği takdirde faydalı olamaz. Kullanılmayan bilgi de faydalı olmaz. Bu itibarla dilin gramer şuurunu kazandırmak lazımdır. Fakat, gramer herşeyden önce, doğru ifade hususunda yardımcı olacak şekilde okutulmalıdır.

2- Edebi metinler üzerindeki çalışmaların kompozisyona yardımı, bol edebi metin, eser okumanın yazma kabiliyetini geliştirme bakımından en etkili yollardan biri olduğu kabul edilmekle beraber kompozisyon doğrudan doğruya edebiyat sayılmaz. Umumiyetle kompozisyon çalışmalarının ulaşması gereken nihai hedef şiir, hikaye yazmaktan ziyade iyi deneme yazmak, duygu ve düşüncelerini doğru ve net bir şekilde ifade edebilmektir.

10.4.1 Sözlü Kompozisyon Türleri

Topluluk hâlinde yaşayan insanlar çevresindekilere duyduklarını, bildiklerini, anlayışlarını anlatmak; onlarla ortak konuları paylaşmak isterler. Bizim kültürümüzde sohbet etmenin özellikle temel ihtiyaçlar gibi ayrıcalıklı biryeri vardır. Arkadaşlıklar, dostluklar, hayat arkadaşlıkları çoğunlukla sohbetle kurulur, sohbetle pekişir. Karşılıklı saygının, anlayışın, nezaketin, samimiyetin, dürüstlüğün olduğu; dedikodunun, yalanın, kaba sözlerin ve argonun bulunmadığı bir sohbet ortamı, kalıcı dostluklar için zemin hazırlayacaktır.

10.4.1.a Soru Sorma – Cevap Verme

Ulaşımın çok geliştiği günümüzde, her an kendimizi yabancı bir çevrede, yabancı insanlarla karşı karşıya bulabilir, onlara soru sormak yada onların sorularına cevap vermek durumuyla karşılaşabiliriz. Böyle durumlarda sorular yada cevaplar açık ve kısa olmalıdır. Konuşma sırasında, duruma göre, “affedersiniz”, “bakar mısınız?”, yetişkinler için “hanımefendi”, gençler ve çocuklar için “kardeşim”, “yavrum...” gibi hitaplar kullanılmalı; “hey!, hişt!, baksana!...” gibi ünlemler, “birader, dayı, babalık...” gibi sözler kullanılmamalıdır. Tanımadığımız ve yaşını kestiremediğimiz kişilere “amca, teyze...” gibi sözlerle hitap etmek de yanlıştır. Herhangi bir şeyi öğrenmek amacıyla soru sorulacağı zaman önce izin istenmeli, sorunun karşılığı alındıktan sonra da teşekkür edilmelidir. Kendisine soru yöneltilen kişi cevabı bilmiyorsa yalan yanlış bir şeyler söyleyerek muhatabını yanıltmamalı, özür dileyerek bilmediğini ifade etmelidir. Bir arkadaş grubunda veya bir toplantıda kişiye yöneltilen soru, gruptan bir başkasının uzmanlık alanına giriyorsa tereciye tere satma durumuna düşmemek için soru, uygun bir üslûpla uzmanına yönlendirilmelidir:

— Word programıyla yazdığım tezime bir fotoğraf eklemek istiyorum. Bunu nasıl yapabilirim acaba?

— Tuğrul, programın özelliklerini daha iyibiliyor. İsterseniz bu sorunun cevabını ondan öğrenelim.

10.4.1.b Tanışma ve Tanıştırmalar

Birbirini tanımayan, fakat çeşitli sebeplerle bir arada bulunan kişiler birbirleriyle tanışmak gereğini duyabilirler. Esasen selâmdan sonra kelâma geçmeden muhatap tanınmalı, konuşma ona göre sürdürülmelidir. Tanışmada kişiler önce adlarını birbirlerine söylerler, ardından tanıştıklarına memnun olduklarını ifade ederler. Tanışmalarının nedeni olan konuya daha sonra geçerler. Tanıştırmada tanıyan, birbirlerini tanımayanları belli kurallara göre adlarını söyleyerek tanıştırır. Bu kurallar şöyledir: Yaşı, ünü, makamı küçük olanlar büyüklere; erkekler kadınlara; misafirlikte sonra gelenler öncekilere adı ve kim olduğu kısaca söylenerek tanıştırılır. Toplu tanıştırmalarda ise isimler tek tek söylenir. El sıkışmada büyükler küçüklere, kadınlar da erkeklere ellerini önce uzatırlar.

10.4.1.c Telefonla Konuşma

Telefonla konuşmanın yüz yüze konuşmaktan bir farkı yoktur. Ancak araya telefon makinesinin girmesi birtakım görgü kurallarına uymayı gerektirir. Birine telefon etmek gerekince öncelikle vaktin telefon etmek için uygun olup olmadığına bakılmalıdır. Günün çok erken ve geç saatleriyle yemek saatleri telefon etmek için uygun zamanlar değildir. Telefon etmeyi gerektirecek acil bir durum olması hâlinde vakit gözetilmez. Telefon ederken numara dikkatli bir şekilde çevrilmeli veya tuşlanmalıdır. Sayısal santrallerde numaranın yanlış düşmesi ihtimali çok zayıftır. Bu sebeple kaba bir tarzda “orası nere, sen kimsin” gibi ifadeler kullanmak son derece yanlıştır. Telefon eden kişi selâm verdikten sonra hemen kendisini tanıtmalı, kısaca bir hâl hatır sorduktan sonra niçin telefon edilmişse o konuya geçilmelidir. Konuşma tamamlandıktan sonra iyi dileklerle telefon kapatılmalıdır. Telefonla (-şimdilik-görüşmeyen) konuşan kişiler birbirlerini seslerinden hemen tanıyorlarsa kendilerini tanıtmaya gerek yoktur. Telefon eden kendisini tanıtmamışsa kiminle konuşulduğu kibarca sorulmalıdır. Elbette ki telefonla konuşmanın da yöntem ve kuralları vardır. Şimdi bunları sıralayalım : Telefonun yanında sürekli bir kalem, not defteri ve rehber bulunmalıdır. Uzun ve ayrıntılı konuşmalar için önceden hazırlık yapmalı, iletilecek istekler ve görüşler, sorulacak sorular, karşılaşılabileceğimiz sorulara vereceğimiz cevaplar açık seçik belirlenmelidir. Telefon açılınca ilk söz olarak karşı numara sorulmalı, aradığımız numaranın doğruluğu anlaşılınca, kendimizi tanıtmalıyız. Daha sonra aradığımız kişi sorulmalı ve kendisiyle konuşmaya başlamamız sağlanmalıdır. Karşılıklı konuşma kısa, özlü olmalı, gereksiz ayrıntılara girilmemelidir. Telefon konuşmasını, arayan kişinin bitirmesi ve telefonu yine arayan kişinin kapatması bir incelik gereğidir.

10.4.1.ç Teşekkür Etme

Teşekkür etmek için mutlaka çok önemli bir iyiliğin, yardımın yapılmasını beklemeye gerek yoktur. Burada bilinmesi gereken husus, teşekkür etmenin medenî insanlara yakışan davranış olduğudur. Yapılan iyilikler veya yardımlar elbette teşekkür beklentisiyle yapılmıyor. Çok önemsiz gibigörünen davranışlardan (veya yardımlardan) sonra teşekkür etmek nezaketin gereğidir.

10.4.1.d Baş Sağlığı (Taziye)

İnsanlar, bir yakınlarını kaybettiklerinde, acılarını paylaşacak, kendilerini teselli edecek dostlar ararlar. Dilimizdeki “dost kara günde belli olur” sözü, bu gerçeğin en özlü anlatımıdır. Başsağlığı ziyaretleri, yakınlık derecesiyle uyumlu olmalıdır. Böyle günler, üzüntülerin yoğun biçimde yaşandığı anlardır. Konuşmalar; insanları yatıştırarak, teselli edecek nitelikte, kısa, içten ve abartısız olmalıdır. Duruma göre, başınız sağolsun, Allah sabır versin, Allah taksiratını affetsin, Allah rahmet eylesin, nur (huzur) içinde yatsın, Allah başka acı göstermesin... gibi söz kalıpları yanında, içten duyguları dile getirecek sözler de kullanılabilir.

10.4.1.e Selamlaşma

Selam, bir yerde buluşan,bir yolda karşılaşılan kişilerin birbirlerine karşı duydukları sevgi ve saygının sözle ve davranışla anlatımıdır; uygar insan olmanın gereğidir. “Merhaba, günaydın, iyi günler, hoşça kal,Allaha ısmarladık, güle güle, yolun açık olsun...” gibi sözler; dilimizde, yerine, zamanına hatta kişisine göre sırası geldiğinde kullanılması gereken hazır söz kalıplarıdır.Güzel dilimizde ve kültürümüzde yeri olmayan “Hadiçav”, “hadi by by (bay bay)...” gibi sözlerden kaçınılmalıdır.

10.4.1.f Hatır Sorma

Karşılaşılan insanlar, birbirlerine hal hatır sorarlar. Hal hatır sormada, durumun gerektirdiği biçimde “nasılsınız?, iyi misiniz?...” sözleri; bunlarakarşılık olarak da “teşekkür ederim, iyiyim, siznasılsınız, sizi sormalı...” sözleri en sık kullanılan kalıplar kullanılır.

11 DİL ÖĞRETİMİNDE SORU TÜRLERİ ve İLKELER

11.1 Soru Sormada Temel İlkeler

11.2 Dil Öğretiminde Soru Türleri

Öğrenme, etkinlik gerektiren bir süreçtir. Öğretmenin kalıcılığı kişinin, kendi yaşantısı yoluyla işin içine girmesini gerektirir. Öğrencilerinde bu kişilikte rol alması ve senaryoyu kavraması gerekir. Bu senaryo bir dil ise hayatın bütün yönleriyle oynanması gerekir. Bu ise düşünüldüğü kadar kolay bir uygulama değildir. Anlamak ve anlatmak için en etkili yol soru sormaktır. Dil öğretiminde de öğretmenin soracağı soru her manasıyla büyük bir ehemmiyet taşımaktadır.

Kim, nasıl, ne, niçin, eğer, ise, neden v.b. gibi sözcüklerden oluşturulan tümceler, kişiye ya da insanlara yöneltilince, düşünsel etkinlikler başlatılabilir. İşte bu bölümde, dersi başlatma, geliştirme ve sonuçlandırma, basamaklarında davranışları kazandırmaya yardımcı olabilecek soru türleri ve bu soruları sormada uyulması gerekli ilkelerle olası örnekler sunulmaya çalışılacaktır.

11.1 Soru Sormada Temel İlkeler

Soru sormada temel ilkeler şu başlıklar altında ele alınır.

1- Anlamli bir soru, öğrencilerin dikkatini, kazandırılacak davranışların üzerine çekmede yardımcı olabilir :

Yapılan araştırmalara göre, bir ders saati boyunca öğrencilerin hepsinin dikkatini uyanık tutmak, onları konuya yönlendirmek çok güçtür. Bunun yanında, dersin işlenmesi sırasında, tek yönlü iletişim kullanılıncaya, başka bir deyişle, öğretmen sürekli verici durumunda bulunursa, öğrenci kısa zamanda kanalları tıkayıp düşünmeye başlayabilir. Tek düze anlatımla yürütülen bir ders boyunca, öğretmenin anlattıkları uyarıcılık niteliğini kaybedebilir. İşte bu aksaklığı ortadan kaldırmak için en etkili yollarından biri de, öğrencilere soru sorarak onların dikkatlerini uyanık tutmak olabilir.

2- Uygun biçimde planlanmış ve sorulmuş sorular , öğrencinin etkili bir biçimde düşünmesini sağlayabilir : Belki de soru sormanın temel amacı bu olabilir. Çünkü davranış değişikliğinin oluşabilmesi için, öğrencinin etkinliğe katılması kaçınılmazdır.

3- Sorular , öğretmene, öğretimin ne derece etkili olduğunu izleyip değerlendirme olanağı da tanıyabilir : Derslikte sürdürülen iletişimden beklenen amaç, her tür iletişimde olduğu gibi anlamın paylaşılmasıdır. Öğretmen, bu amacı gerçekleştirmek için öğrencilere sorular sorabilir. Sorular, öğrencinin hedef davranışları ve içeriği ne derece anlayıp anlamadığını ortaya koyabilir.

4- Sorular , derste kazandırılması kararlaştırılan hedef davranışların ve içeriğin gelişmesine de yardımcı olabilirler. Öğretmenler, değişik öğretim yöntemleri kullanarak içeriği geliştirmek zorundadırlar.

5- İstenilen cevap açık ve anlaşılır olmalıdır. Sorunun açık ve net olarak sorulmamasından dolayı öğrencinin soruyu doğru cevaplayamaması durumunda elde edilecek puanlar öğrencilerin gerçek başarı düzeyini yansıtmada yetersiz kalır. Bu durum sınavın kalitesini (güvenirliği ve geçerliğini) düşürür.

6- Test maddeleri hedef davranışlara uygun olmalı: Soru hazırlamadan önce sınavın kapsamına uygun olarak bir belirtke tablosu hazırlanmalıdır.

7- Objektif testlerde bir maddeyle birden fazla bilgi yoklanmamalı: Özellikle objektifliği yüksek olan çoktan seçmeli testler veya doğru yanlış testleri gibi testlerde, bir maddede tek bir bilgi yoklanmalıdır.

8- Soruda ipucu bulunmamalı: Bir sorunun geçerliğini arttırma için soru, o soruyla ölçülmek istenen bilgi ve becerilere sahip öğrencilerin tereddütsüz doğru cevaplandırabileceği, sahip olmayanların doğru cevaplandıramayacağı nitelikte olmalıdır.

9- Aynı sorular yıldan yıla hiç değiştirilmeksizin kullanılmamalı: Öğrencilerin sınav sorularını bilmeleri, her yıl aynı sorular sorulduğundan dolayı veya öğretmenin bazı soruları kendisinin öğrencilere sınavdan önce vermesi durumunda yine konuyu bilmeyen, dersi öğrenmemiş öğrencilerin soru ve cevapları ezberleyerek yüksek puan almaları söz konusudur.

10- Puanlama objektifliğini arttırıcı tedbirlerin alınması: Özellikle yazılı yoklama, sözlü yoklama olmak üzere, puanlama sübjektifliğinin yüksek olduğu sınav türlerinde mutlak suretle puanlama güvenilirliğini arttırıcı tedbirler alınmalıdır .Bu tedbirlerin en önemlisi detaylı bir cevap anahtarının hazırlanmasıdır.

11.2 Dil Öğretiminde Soru Türleri

11.2.a Yazılı yoklama.

Belli bir dil seviyesinde bulunan öğrencilerde uygulanması daha doğru olan bir soru türüdür.Bazı örneklerle ne tür mitihanlar hazırlanabileceği gösterilecektir.

11.2.b Metne dayalı sorular

Örnek:

İŞ ve ZAMAN

Kuşkusuz, her insanın belli bir işi yanında, yapması gereken başka işleri de vardır. Önemli olan, kişinin hem mesleği ile ilgili, hem de diğer işlerini zamanında yapmasıdır. Söz gelimi, bir doktor, hastalarıyla uğraşmasının yanısıra bir mektubu zamanında okuyabilmeli, çocuğunun okul ihtiyaçlarını zamanında giderebilmelidir. Böyle davranmazsa belki yarın daha önemli bir işle uğraşacak, bugünkü işlerini yapmaya zaman bulamayacaktır. Yani mektubu cevaplayamayacak, gazetelerini okuyamayacak, çocuğunun okul ihtiyaçlarını karşılayamayacaktır.

Sorular

1.Yazara göre önemli olan nedir? .....

2.Bunlar yapılmadığı taktirde neler olabilir?.....

11.2.c Ezbere dayalı sorular

Örnek:

1- Aşağıdaki diyalogları tamamlayınız.

Ayşe : Memur bey, komşumdan .....!

Memur: Komşunuzdan ..... şikayetçisiniz?

Ayşe : Her gün sabaha ..... dans ediyorlar.

Memur: Hiç ..... konuşmayı denediniz mi?

Ayşe : Hayır onlar..... için konuşmadım.

Memur: Şimdi siz ..... yazın, akşam gelip onları .....

11.2.ç Dilbilgisi temelli sorular

Örnek:

Bazı insanlar çok gururlu oluyorlar. Ama bu davranışları anlaşılır gibi değil. Çünkü onlarında diğer.....oluyorlar.....değil.....onların da diğer....insanlardan hiç bir farkı yok. Allah onlarada bir vücut vermiş, diğerlerinede; onlarında iki gözü, iki kulakı, bir ağızı,.....onlara da.....diğerlerine de..onların da.....kulağı.....ağızı...bir burunu var, diğerlerininde. Gururları zekî olmalarındanmı, güzel olmalarındanmı, yoksa terbiyeli olmalarındanmı.....burnu.....diğerlerinin de.....olmalarından mı.....olmalarından mı.....ındanmı? Zekâ az çok herkeste var. Terbiye ve güzellikse kişilere göre değişir. İnsan bunlarla övünmemeli. Aksi olmalarından mı.....değişir.....taktirde toplumdandan dışlanır." parçadaki imlâ(yazım) hatalarını çizerek noktalı yerlere yazınız.

11.2.d Bilgiye dayalı sorular

Örnek:

1- Aşağıdaki kelimelerle tanımlarını eşleştiriniz.

- A. musluk (....) bir sorunu veya bir düğümü açmak
- B. telefon rehberi (....) zannetmek, istediğimiz şekilde düşünmek
- C. münakaşa (....) oturulacak koltuk gibi bir şey
- D. şikayet etmek (....) tahmin etmek, ümit etmek
- E. ummak (....) genç, yetişkin kişi
- F. bidon (....) babanın kız kardeşi
- G. sanmak (....) telefon numaralarının yazıldığı kitap
- H. delikanlı (....) birinin beğenmediğimiz işlerini başkasına söylemek
- I. kanepa (....) içine bir şeyler konulacak kap
- J. hala (....) tartışmak, söz kavgası

K. çözmek (....) suyu açıp kapattığımız alet

11.2.e Test türü sorular.

Dil öğretiminde en çok kullanılan soru türüdür.Aşağıda bazı test örnekleri verilecektir.

11.2.f Metne dayalı sorular

Örnek:

1- “(1)Kemalettin Kamu, çok küçük yaşlarda şiire başladı. (2) Az yazdı fakat temiz, pürüzsüz yazdı. (3) Ona büyük şair demeye dilim varmıyor. (4) Fakat şiirleri okundu, sevildi ve dilden dile dolaştı. (5) Beğenmediği şiirlerini yayınlamaya hiç yanaşmadı.

Yukarıda numaralandırılmış cümlelerin hangisinde şairle ilgili olumsuz bir düşünce dile getirilmiştir?

- a) 1   b) 2   c) 3   d) 4   e) 5

11.2.g Ezbere dayalı sorular

Örnek:

1- “Söyleme sırrını dostuna onun da ..... vardır, söyler sırrını .....” sözünü doğru olarak tamamlayan kelimeler hangisidir?

- a) düşmanı-düşmanına   b) dostu-dostuna   c) dostu-babana
d) dostu-düşmanına   e) düşmanı-babana

11.2.ğ Dilbilgisi temelli sorular

Örnek:

1- Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi geçişli bir fiildir?

- a) Ne yapsam, gün doğmuyor gönlüme.
b) Sudur akar, kendi bildiğince.
c) Hangi pencereye koşsam gece.
d) Gitti bu can, bu tenden.
e) Çoktandır tekneyi aldı sular.

11.2.h Bilgiye dayalı sorular

Örnek:

1- 'Görünen köy kılavuz istemez.'"

Yukarıdaki atasözün anlamı hangi seçenektir?

- a) Açıkça belli olan şeyler için bir yardımcıya, desteğe gerek yoktur
b) Konuşmada açıklık gerekir
c) Köy görününce kılavuza gerek kalmaz
d) Gideceğimiz yeri görünce kılavuz gerekmez

12 DİL ÖĞRETİMİNDE YILLIK ve GÜNLÜK PLAN NASIL HAZIRLANIR?

12.1 Yıllık plan hazırlanırken nelere dikkat etmeliyiz?

12.2 Plân çeşitleri

12.3 Ünitelendirilmiş yıllık plânın yapılışı

12.4 Ders plânı

12.5 Örnek yıllık ve günlük planlar

12.1 Yıllık plan hazırlanırken nelere dikkat etmeliyiz?

Yıllık plan hazırlanırken dikkat edilecek en önemli husus; müfredat ve ders saatinin dikkat – i nazara alınmasıdır.Olası durumların dışında gelişebilecek durumlar içinde ek bir planın hazır bulundurulması da ehemmiyet taşımaktadır.Ayrıyeten şu alt başlıklar gözönüne alınarak yıllık planlar tamamlanır.

12.1.a Okul, çevre ve ailenin imkânları:

Özellikle teknik alt yapı ve materyal temini hususunda bu konuya dikkat edilmesi gerekir.

12.1.b Ödevin toplanma,sunulma,sergilenme tarihi:

Öğrencilerin takibi ve disipline edilebilmesi adına bunun yapılması çok büyük ehemmiyet taşımaktadır.

12.1.ç Değerlendirme ölçütleri:

Doğru ve adil bir değerlendirme için kriterlerin önceden tespit edilmesi ve netleştirilmeis gerekmektedir.Bu şekilde kişisel yorumlar ve keyfi uygulamalarında önüne geçilmiş olur.

12.1.d Verilen ödevin planlama, araştırma ve değerlendirme aşamalarının takibi :

Bu ise hem öğrenci hem de öğretmen açısından büyük kolaylıkları ihtiva eden bir hususu kapsamaktadır.Yıllık plan hazırlayan kişi için zorluk teşkil etsede uygulama da pek çok kolaylığı beraberinde getirmektedir.

12.2 Plân çeşitleri

Eğitim-öğretim çalışmalarında; ünitelendirilmiş yıllık plân ve ders plânı olmak üzere iki çeşit plân hazırlanır.

12.2.a Ünitelendirilmiş yıllık plân

Öğrenme ve öğretme sürecinde plân yapmak esastır. Ayrıca plân ve plânlama çalışmalarının zamanla güncelleştirilmesi ve ortaya çıkan öğretimle ilgili ihtiyaçlara cevap vermesi zorunludur. Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için ünitelendirilmiş yıllık

plân hazırlanırken her öğrenci için uygun yıllık amaçlar belirlenmeli ve bütünlük içinde ele alınarak ünitelerin seçimi ve süresi konusunda öğrenci performansı dikkate alınmalıdır.

Ünitelendirilmiş yıllık plân hazırlanırken aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulur:

- a) Plân; Öğretim yılının başında hazırlanır. Özel eğitime ihtiyacı olanlar için yapılacak plânlamada, öğrenci ihtiyaçlarının saptanması için belirli bir süre ayrılmalı ve bu süre plânda gösterilmelidir.
- b) Ders işlenirken hazırlanan plânda yer alan başlıklar dikkate alınır.
- c) Plân yapılırken zümre öğretmenleri ve şube öğretmenleri okulda, o yıl uygulanacak haftalık ders dağıtım çizelgesinin kesin biçimini almasını bekler. Hangi sınıflarda ve hangi günlerde derslerinin olduğunu öğrenir. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için plânlama, Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin ilgili hükümlerine göre Bireysel Eğitim Programları Geliştirme birimince yapılır,
- d) Önerilen süre bölümünde, her ay hangi sınıfta haftada kaç saat ders okutulacağı belirlenmelidir.
- e) İşlenecek derslere ait ünitenin kaç konuya ayrılacağına mümkün olacağı ve konunun işlenişi için kaç ders saatine ihtiyacı olacağı saptanır.
- f) Ünitelendirilmiş Yıllık Plân hazırlanırken zümre öğretmenleri, haftalık ders saatleri toplamına ve aylar, yarıyıl esasına göre bir öğretim yılında toplam kaç gün ve kaç saat ders işleneceğini saptar. Bu yapılırken tatil, bayram ve diğer özel günler belirlenerek çalışma takvimi hazırlanır.
- g) Ünitelendirilmiş yıllık plân aylara göre haftalık çalışma süresini gösterir.

12.3 Ünitelendirilmiş yıllık plânın yapılışı.

Ünitelendirilmiş yıllık plân aşağıdaki şekilde yapılır:

- a) Zümre öğretmenler kurulu ve şube öğretmenler kurulunda gezi, gözlem, inceleme, deney, ödev ve değerlendirme çalışmalarının belli hafta veya günler de toplanıp toplanmadığını araştırılır, bu konuda ortak önlemler alınmasını sağlar.
- b) Öğretmenler geçmiş yıllardaki uygulamaları da gözden geçirerek okulun durumuna göre plânlarını, kendileri veya zümre öğretmenler kurulu ya da şube öğretmenler kurulundaki diğer öğretmenlerle beraber yaparlar.
- c) Hazırlanan plân okul müdürüne öğretim yılının başlamasından itibaren 15 gün içinde onaylattırılır.
- d) Öğretmen, ünitelendirilmiş yıllık plânın onaylanmış bir örneğini yararlanmak üzere yanında bulundurur. Yıl içinde meydana gelebilecek aksaklıkları nedenleri ile birlikte not eder.
- e) Öğretmenler, özel eğitim gerektiren çocukların ihtiyaçları ve öğrenme hızları doğrultusunda BEP geliştirme birimi ile iş birliğine giderek plânlarını güçleştirirler.

12.4 Ders plânı

Ders plânı, bir ders için o dersle ilgili eğitim programlarında yer alan ve birbirleriyle ilişkili öğrenci kazanımlarını (hedef ve hedef davranışlarını) bir ya da birkaç ders saatinde işlenecek konu örüntüsünü, konuya ilişkin deney, tartışma soruları, proje ve ödevleri, uygulama çalışmalarını, ders araç-gerecini içine alan birinci derecede sorumlu olduğu, zümre öğretmenleri ile şube öğretmenlerinin ortak katkısıyla ders öğretmenlerince önceden hazırlanan plândır.

Ders plânı, belli bir ders için bir ya da birden çok ders saatinde işlenecek konuların plânlamasıdır. Ders plânında yer alan öğrenme-öğretme etkinlikleri öğrencilerin katkısıyla gerçekleştirilir. Ders plânının uygulanmasından ders öğretmeni sorumludur.

12.4.a Ders plânının Faydaları:

- a) Eğitim-öğretim çalışmalarını düzensizlikten kurtarır.
- b) Öğrenme ve öğretme sürecinin etkili ve verimli kullanılmasını sağlar.
- c) Her dersin eğitim programına ve konuların özelliklerine uygun olarak işlenmesini sağlar.
- d) Derslerde sürekliliği sağlar.
- e) Öğrenme ve öğretme sürecinde gerçekleştirilen etkinlikleri belgeler.
- f) Eğitimde fırsat ve imkân eşitliğini gerçekleştirmede katkı sağlar.
- g) Eğitim-öğretim sürecinin ve ders programlarının değerlendirilmesinde geri bildirim sağlar.

12.4.b Ders plânının hazırlanması

Ders plânı hazırlanırken;

- a) Dersin doğası ve öğretim basamağındaki diğer derslerle olan ilişkisi,
- b) İşlenecek konu örüntüsü,
- c) Öğrencinin kazanımları ve hedef davranışları,
- d) Konunun işleneceği tarih ve olası süre,
- e) Konunun en etkin biçimde işlenebilmesi için gerekli olan eğitim araç-gereç ile başvurulacak kaynakları,
- f) Öğrenme-öğretme süreçlerine yönelik etkinlikler, gerekiyorsa güvenlik önlemleri, deney ve gözlemi,
- g) Konunun işleneceği sınıftaki öğrencilerin bireysel özellikleri ve farklılıklarının öğretim sürecinde göz önünde bulundurma,
- h) İhtiyaçlarını belirleme ve öğrenme-öğretme yaşantılarında değerlendirme süreci,
- i) Öğrenme-öğretme sürecini değerlendirmeye yönelik ölçme etkinlikleri ve değerlendirme yaklaşımı saptanır. (2551 Sayılı Tebliğler Dergisi)

12.5 Örnek Yıllık ve Günlük Planlar

12.5.a Günlük Plan

EYLÜL 1. HAFTA

OKUL : Türk Lisesi

SINIF : Hazırlık sınıfı.

DERS : Türkçe

KONU : “Ali Bey Neyin Oluyor?”

SÜRE : 40 + 40 + 40 (3 ders üzerinden)

YÖNTEM : Dinleme,konuşma,okuma ve yazma metodlarının kullanımı

ARAÇ – GEREÇ : Ders kitabı, Alıştırma kitabı, Türkçe sözlük, Deyimler sözlüğü,işitsel ve görsel materyallerin kullanımı

DERS ÖĞRETMENİ :

AMAÇLAR :

- Dinleme ile ilgili ilkeleri uygulayabilme
- Kelime öğretim metodlarını uygulama.(“Ali Bey Neyin Oluyor?”” ünitesinde geçen yeni sözcüklerin öğretiminde)
- Konuşma ile ilgili teknikleri uygulama
- Okuma ve sessiz okuma ile ilgili ilkeleri uygulayabilme
- Düzeyine uygun bir metni konuşma sesi ve hızıyla okuyabilme
- Anlam bilgisi
- Ünlü uyumlarına ilişkin kavramlar bilgisi
- Görsel materyalleri uygun bir şekilde kullanma (Filmlerden uygun kareler seçme)
- Ailenin yaşamımızdaki önemini öğrencilere sözlü ve yazılı olarak ifade ettirebilme(Konuşma,kompozisyon..)
- Aile ilgili şarkı,şiir ve atasözleri öğretme. (Benim annem şarkısı)

BİRİNCİ DERS

DERSE GİRİŞ: (8 dakika)

- Derse giriş ve yoklama yapılması (3 dakika)
- Bir önceki konunun tekrarı (5 dakika)

DERSE HAZIRLIK: 7 dakika

1. Derse hazırlık soruları:

- Ailenizde kaç kişi var?
- Ailenizin kaçınıcı çocuğusunuz?
- Evinizin bahçesi var mı? Siz nasıl bir evde oturmak isterdiniz? sorularının sorulması
- Ünitadaki karikatürler hakkında öğrencilerin konuşturulması

2.Konu ile ilgili bir şarkı dinletme.Şarkı çocuklara yazılı olarak verilecek.
(Benim annem şarkısı)

Dinleme:

- Önce öğrenciler kelimeleri sessizce dinler.
- Tekrar okuduğunuzda sizden sonra tekrar ederler.
- Bir öğrenci okur başka bir öğrenci tekrar eder.
- Bir öğrenci okur ve bütün sınıf tekrar eder.
- Daha sonra diyalog dinletilir.
- Diyalogu öğrencilerin (3-4 öğrenci) okuması istenir.

Kelime öğretimi:

- Dinlemeden sonra kelimelerin ne anlama geldiği bilindiği göz önüne alınarak tekrar edilir. Diyalogda bilmedikleri kelimeler varsa öğretilir.
- Kelimelere numara verilerek öğrencilere bu numaralar dağıtılır. Önce öğrencilerden kendi numaralarını daha sonrada arkadaşlarının numaralarını bilmeleri istenir.
- Top atmaca oyunu oynanarak öğrencilerin kelimeleri özümsemeleri sağlanır.

DERSİ BİTİRİŞ: (5 dakika)

- Kelimelerin kelime defterine yazımı, yeni kelimelerin on kere ev ödevi defterine yazılmasını isteme.
- Bir önceki konunun (Konu 9 sayfa 42,43) kontrolü için ev ödevi defterlerinin toplanması.

İKİNCİ DERS:

DERSE GİRİŞ: (5 dakika)

- 1- Derse giriş ve yoklama yapılması (5 dakika)

DERSE HAZIRLIK: 10 dakika

- 1- Derse hazırlık soruları:
  - Geçen derste öğrenile kelimeleri ve diyalogu tekrar etme.
- 2- Konu ile ilgili şarkıyı dinletme (Benim annem şarkısı)

DERSİN SUNUMU: (20 dakika)

Konuşma:

- Önce öğrenciler kelimeleri sessizce dinler.
- Tekrar okuduğunuzda sizden sonra tekrar ederler.
- Bir öğrenci okur başka bir öğrenciye sorar.
- Bu aktivite öğrenciler diyalogları özümseyene kadar sürer.

Okuma:

- Daha sonra örnekleme,konuşma ve anlam bölümlerindeki diyaloglar öğrencilere tekrar okutulur.
- Doğru telaffuz sağlandığına emin olana kadar okutulur ve yanlışlar düzeltilir.
- Okuma bölümündeki (Ailem ve Ben) parçası okunur.Daha sonra öğrencilerden okumaları istenir.Parçadaki kelimeler temel okumalardan sonra numaralandırılarak öğrencilere dağıtılır ve sizin komutlarınızla baştan sona,sondan başa ve karışık olarak okutulur.
- Metin soruları cevaplandırılır.

DERSİ BİTİRİŞ: (5 dakika)

- Yazma bölümü öğrencilere ev ödevi olarak verilir.Gülmece bölümü için 2 öğrenci görevlendirilir.
- Bir önceki konunun (Konu 10 yeni kelimeler sayfa 44,45) kontrolü için ev ödevi defterlerinin toplanması.

ÜÇÜNCÜ DERS:**DERSE GİRİŞ: (5 dakika)**

- Derse giriş ve yoklama yapılması (5 dakika)

DERSE HAZIRLIK: 10 dakika

1- Derse hazırlık soruları:

- Geçen derste öğrenile kelimeleri ve diyalogları tekrar etme.
- 2- Konu ile ilgili şarkıyı dinletme (Benim annem şarkısı)

DERSİN SUNUMU: (20 dakika)**Yazma:**

- Önce ödevler kontrol edilir.Yanlış veya kötü yazanlardan tekrar yazmaları istenir.
- Daha sonra sırayla isteyen veya istemeyen öğrencilere sorular sorulur.Toplam 26 soru olduğu için her öğrenci ez az bir kere cevap verebilmeli.
- Seçilen öğrencilere bu bölümdeki cümleler yazdırılır.(Bir öğrenci arkadaşına istediği bir cümleyi yazdırır.Başarılı öğrencilere küçük hediyeler verilir.)

Oyun:

- Gülmece bölümü önceden vazifelendirilmiş öğrencilere dramatize ettirilerek anlatılır.

Dilbilgisi:

- Şimdiki zaman kısaca kitap üzerinden tekrar edilir.

DERSİ BİTİRİŞ: (5 dakika)

- Şarkı dinlettirilir ve söylemeleri istenir.
- Alıştırma kitabı konu 10 ev ödevi olarak verilir.Dilbilgisi bölümündeki çekim tablosu proje ödevi olarak verilir.

13 YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE TERCÜMENİN YERİ

13.1 Dil Öğretiminde Tercümenin Kısa Tarihçesi

13.2 Tercüme Derslerinde Üzerinde Durulacak Belli Başlı Hatalar

13.1 Dil Öğretiminde Tercümenin Kısa Tarihçesi

Bilinen manada ilk dil öğrenme ve öğretme teşebbüsleri genel olarak tercüme ağırlıklı başlamıştır. Kısaca tarihi gelişime göz atacak olursak dil öğretimi, dini veya didaktik kitapların öğretilmesinde temel hedef olarak gerçekleştirilmiştir.

21. yüzyılda yabancı dil öğretiminin nasıl olacağı konusunda fikir sahibi olabilmek için öncelikle bu alanın tarihi gelişim süreci irdelenmelidir. 20. yüzyıl eğitim metodolojisinin şekli ve özellikle yüzyılın son çeyreğinde elde edilen deneysel bulgular günümüzün ve geleceğin yabancı dil öğretim metotlarının ne şekil alacağı konusuna ışık tutmaktadır.

İnsanoğlunun yabancı dil öğrenme teşebbüsleri, insanlık tarihinin ilk dönemlerine kadar dayanır. Hatta denilebilir ki yabancı dil öğretim metodolojisi binlerce yıllık insanlık tarihi kadar eskidir. Doğal olarak bu uzun dönemin büyük bir çoğunluğu itibariyle, yabancı dil öğrenimi sistemli, bilinçli ve bilimsel çalışmadan mahrum bir ortamda gerçekleşmiştir. Dilbilgisi kurallarının incelenmesi bir tarafa, yazının bile kullanılmadığı bu uzun dönemde izlenen tek yol, o dili anadil olarak konuşan kişilerle doğal iletişim ortamına girmekten ibaretti (Krashen & Terrell, 1983, 7).

İnsanların bu "geleneksel" metodu değiştirmeleri binlerce hatta yüz binlerce yıl sonra gerçekleşti. 17-19. yüzyıllarda yaygın hale gelen bu yenilikçi metot "Gramer Tercüme Metodu" (GTM) idi. GTM'nin temelinde dilbilgisi kurallarının öğrencilere doğrudan doğruya gösterilip arkasından ilgili alıştırmaların yapılmasını öngören tümdengelimli (deductive) öğrenme vardı.

Gramer Tercüme Metodunun değiştirilmesi "Geleneksel Metot" kadar uzun sürmedi. Her ne kadar 20. yüzyılda etkisi devam etse de 19. yüzyılın sonu GTM'nin de sonunu tayin etti. 20 yüzyılda ortaya çıkan ikinci nesil yenilikçi metotlar, ilk yenilikçi metot olan GTM'ye ağır eleştiriler getirmeye ve onu "geleneksel" olarak adlandırmaya başladılar. Eleştirilerinde haklı olsalar da GTM'yi geleneksel olarak adlandırmakta hata ediyorlardı. Zira esas "Geleneksel Metot", GTM'den önce binlerce yıl boyunca uygulanan ve dilbilgisi kurallarının bilinçli öğrenimiyle ilgisi olmayan doğal bir "edinme" metoduydu.

"Geleneksel" sıfatını yanlış kullanmalarına rağmen 20. yüzyıl metotları geleneksel yani doğal metodun ilkelerini hedef edinmekle oldukça isabetli bir adım attılar. 20. yüzyıl metotlarının ortak hedefi GTM'nin doğal olmayan yönlerini terk etmek, doğal dil ediniminin altında yatan ilkeleri ise tespit edip uygulamak olmuştu. Bu hedefe ulaşma yolunda farkına varılan önemli bir gerçek, ikinci dil ediniminin anadil ediniminden temelde farklı olmayışı idi. Dolayısıyla çocukların anadil edinişleri model olarak kabul edildi. Tercüme tamamıyla rafa kaldırıldı zira çocuklar tercüme ile uğraşmıyordu. Dilbilgisi kuralları doğrudan öğrencilere açıklanmadı zira ebeveynler dilbilgisi

kurallarından bahis bile açmıyordu.

Şüphesiz ki doğal'a doğru atılan bu adımlar iyiye doğru yapılan bir atılımı simgeliyordu. Fakat bütün bunlar detaylara ait değişikliklerdi. Atılımın gerçek anlamda başarısı ise öze ait köklü değişiklikleri gerektiriyordu. 20. yüzyıl metotlarını GTM'den ayıran köklü değişiklik ise tümdengelim yerine tümevarım tekniğinin kullanılmasıdır-- yani gramer kurallarını doğrudan doğruya değil dolaylı yollardan öğrenciye sunmak. Önce kuralları verip sonra örneklendirme yerine, önce kuralların içinde bulunduğu örnekleri verip kuralların tespitini öğrenciye bırakmak, 20nci yüzyıl metotlarının temel belirleyici özelliği haline gelmişti.

Tümdengelim doğan olmadığı herkesin kabul ettiği bir gerçek idi. Fakat tümevarımın ondan daha doğal olduğu da söylenemezdi. Ebeveynler çocuklarına grameri açıktan tümdengelimli olarak öğretmedikleri gibi gizli tümevarımlı bir şekilde de öğretmiyorlardı. Gramer öğretmek bir yana bunun bilinçli bir bilgisine dahi sahip değillerdi. Dolayısıyla doğal edinimin ilkeleri ne tümdengelimli ne de tümevarımlı öğrenmede aranmalıydı. Fakat 20. yüzyıl metodolojistleri basitçe bir uslamla yapılarak GTM'nin başarısızlığını tümdengelim, başarıyı da tümevarıma bağladılar ve metotlarını bu esas üzerine inşa ettiler (Harmer, 1989, 1996).

Yıllar birbirini kovalamış ancak arzulanan başarıya bir türlü ulaşamamıştı (Sheen, 1994). 20. yüzyılın son çeyreğine kadar ortaya çıkan her yeni metot bir öncekini eleştirmiş fakat köklü bir yenilik getirememişti. Tümevarım hemen her metodun belkemiğini oluşturmuş, yenilikler ise teferruatta kalmıştı.

Bu kısır döngünün kesintiye uğraması ancak 70'li yıllarda mümkün olmuştur. Yapılan araştırmalar beyinde/zihinde dil ediniminden sorumlu bir aygıtın varlığını gösteriyordu. Dil Edinim Cihazı (Language Acquisition Device) olarak adlandırılan bu zihinsel mekanizma sayesinde çocuklar anadillerini birkaç sene zarfında edinmekteydi. Aynı Dil Edinim Cihazının (DEC) yabancı dil öğrenen yetişkinler tarafından kullanılıp kullanılmadığı ise hala tartışılmalı bir konudur. Ancak yapılan araştırmalardan elde edilen bulgular dikkatli incelendiğinde DEC'in işlevselliğini devam ettirdiği ortaya çıkmaktadır.

Anadil edinimini inceleyen araştırmacılar çocukların dilbilgisi kurallarını belirli bir sıra dahilinde edindiklerini ortaya koymuştur. Başka bir deyişle, DEC gramer kurallarını kendine has doğal bir sıra dahilinde edinmekteydi. Yabancı dil öğrenen yetişkinler üzerinde yapılan araştırmalar, aynı doğal sıranın ergenlik sonrası dönemde de geçerli olduğunu göstermiştir. Sınıf ortamında izlenen sıra her ne kadar bu doğal sıradan farklı olsa da sonuç değişmemekte yetişkinler temelde çocukların takip ettikleri yolu takip etmekteydi (Bailey, Madden & Krashen, 1974; Dulay & Burt, 1974; Ervin-Tripp, 1974; Fabris, 1978; Christison, 1979). Doğal sırayı suni yollarla değiştirme çabaları dahi sonuç vermemiş, DEC bağımsızlığını hemen her türlü öğretim tekniğine karşı ispatlamıştı (Ellis, 1989; Pienemann, 1989).

Bu bulgular çoğu yabancı dil öğretmeni için hayal kırıklığına neden oldu. Bunca öğretilen dilbilgisi kuralları boşuna mı öğretiliyordu? O ana kadar olan emeklerin boş

gittiği söylenemese de dil öğretiminde köklü bir değişikliğin yapılması gerektiği aşıkardı.

Doğal sıranın değiştirilmeyişi, DEC'in bir bilinçaltı mekanizması olmasından kaynaklanıyordu. Öğrencilerin bilincine hitap eden tümdengelim veya tümevarımlı öğretim teknikleri bilinçaltı DEC mekanizmasının işleyişini etkilemiyor, dolayısıyla dilin doğal gelişim süreci değiştirilemiyordu.

Her ne kadar erişilmez gibi görülse de DEC aslında her insanın beyninde / zihninde var olan çok değerli bir dilsel mekanizmadır. Çocukların anadil edinim sürecinde olduğu gibi etkin bir biçimde kullanılır ise yabancı dil ediniminin de hızlandırılması mümkün olabilmektedir. Özellikle 20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren yapılan araştırmalar DEC'i harekete geçiren en önemli etkenin anlaşılabilir mesajlar (comprehensible input) olduğunu ortaya koymuştur. Sözlü veya yazılı mesajlara maruz bırakılan DEC bu mesajların içerisindeki dilbilgisel öğeleri edinmekte ve bilinçaltına yerleştirmektedir.

Bu dönemde yapılan birçok araştırma göstermiştir ki bol miktarda okuma ve dinleme yapan yabancı dil öğrencileri diğerlerine göre daha hızlı yol kat etmektedir. (Asher, Kusudo & Torre, 1983; Elley & Mangubhai, 1983; Krashen, 1984; Hauptman, Wesche & Ready, 1985; Winitz & Garcia, 1986; Burger, 1989; Hafız & Tudor, 1989; Schneider, 1989; Gradman & Hanania, 1991; Feyten, 1991; Sari, 1996; Isik, 2000).

Özellikle Tayland Amerikan Üniversitesindeki dil öğretim uygulamaları bu açıdan oldukça ilgi çekicidir. Yaklaşık 1500 ders saati boyunca seviyelerine uygun sözlü mesaj alan (dinleme yapan) ve ilk 1000 saatlik dönemde hedef dilde hiç konuşmayan öğrencilerin, 1500 saatlik eğitim sürecinin sonunda ana dillerine yakın seviyede yabancı dil seviyesine ulaştıkları tespit edilmiştir.

Uygulamanın başında bulunan Marvin Brown'a göre yetişkinlerin başarısızlığını DEC'in ergenlik sonrası işlevselliğini yitirmesinden kaynaklanmamaktadır. Asil problem yetişkinlerin konuşmada sabırsız davranmalarındadır. Anadilini edinen bir çocuk kendisini hazır hissetmeden konuşma teşebbüsünde bulunmaz. Vakti geldiğinde konuşmaya başlar ve kademeli olarak bu becerisini geliştirir. Yetişkin ise başlangıç seviyesinden itibaren kendisini konuşmaya zorlar. Yacuteste bu doğal olmayan zorlama sonucunda dilin kendine özgü gelişimi bozulur ve ileride düzeltilemeyecek hataların oluşumuna zemin hazırlanmış olur. Brown ve arkadaşlarının on beş yılı aşkın uygulamaları göstermiştir ki konuşmaya hazır olmadıkları dönemde konuşma teşebbüsünde bulunan öğrenciler, susup dinlediğini anlamaya odaklananlar kadar başarılı olamamaktadırlar. Dinlemenin konuşma pratiğinden daha etkili dil gelişimi sağladığını gösteren başka araştırmacılar da aynı konuya dikkat çekmektedirler (Nord, 1981; Postovski, 1981).

Bu sonucu destekleyen nörodilbilimsel bulgular 20. yüzyılın sonlarına doğru tespit edilmiştir. Kim ve arkadaşlarının 1997 yılında Nature dergisinde yayınladıkları makale bu konuda kaydadeğer sonuçlar sergilemiştir. &Yacutekinci dilin beyindeki konumunu inceleyen bilim adamları 21. yüzyıl dil öğretimine ışık tutacak veriler

toplamlıdır.

Beynimizde dil kullanımını ilgilendiren iki önemli alan bulunmaktadır. Bunlardan Wernicke alanı okuduğumuzu ve dinlediğimizi anlamadan sorumlu beyin bölgesidir. Broca alanı ise konuşma veya yazma sırasında harekete geçen bölgedir. Yacutekinci bir dili ergenlik sonrası döneminde öğrenenler üzerinde yapılan araştırmalar birinci ve ikinci dilin Wernicke alanındaki konumu açısından aynı beyinsel bölgelerde konuşulduğunu göstermektedir. Ancak Broca alanı incelendiğinde anadil ve yabancı dil bölgelerinin farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu bulgular, ergenlik sonrası dil öğrenen yetişkinleri çocuklardan ayıran ve onları başarısızlığa iten etkenin doğal olmayan konuşma teşebbüsleri olduğu savını desteklemektedir.

Kısaca özetlemek gerekirse yabancı dil öğretim metodolojisinin gelişim süreci incelendiğinde gelecekteki dil öğretim metotlarının çocukların anadil edinimlerini taklit etmeye çalışacaklarını söylemek mümkündür. Esasen bu hedef 20. yüzyıl metotları için de geçerli idi ancak doğal dil edinim sürecini harekete geçiren etkenlerin tespiti ve bu bulguların pratiğe dökümü geçtiğimiz yüzyılda tam olarak gerçekleşmemiştir.

21. yüzyıl yabancı dil eğitim metotlarının bu bulgulardan yola çıkarak konuşma ve yazmadan çok dinleme ve okumaya; bilinçli gramer eğitiminden ziyade bilinçaltı gramer bilgisinin gelişimine ağırlık vereceğini söyleyebiliriz.

Dil öğrenmek ne zaman insanlar için bir ihtiyaç haline geldi bilmiyoruz ama, kendimizden emin halde dil öğretiminin tarihiyle birlikte dil öğretimi tercüme ilişkisi de başlamıştır diyebiliriz. Son asırlarda tabii öğrenme denilen metot kullanılmaya başlanıncaya kadar, (ki bu tür öğretimde esas tutulan husus sadece öğretilmesi hedeflenen dili kullanarak yine o dili öğretmeye çalışmaktır, bir çocuğun kendi kendine ana dilini öğrenmesi örneği esas alınmıştır) dil öğretimi belki tamamen tercüme üzerinde duruyordu. Kelime tercümesi, cümle tercümesi ve metin tercümesi. Şu anda önceki ağırlığı olmamasına rağmen tercüme hala dil öğretiminde aktif olarak kullanılan bir yol olma özelliğini kaybetmemiştir. Burada öncelikle dil öğretiminin ve tabii öğreniminin de katmanları üzerinde duracağız. Daha sonra “Tercüme bu katmanların neresinde durur? Dil öğretirken ne işe yarar?” gibi soruların cevabını arayacağız. Daha sonra tercümenin bir dil öğretim metodu olarak kullanılması sırasında hedef dil kaynak dil ilişkisi üzerinde duracağız. En son konuyu daha da özelleştirerek pratik hayattan örnekler vereceğiz. Türkçe öğretirken öğrencilerin tercüme esaslı düştükleri yanlışları gruplar halinde incelemeye çalışacağız.

Tercüme esaslı yanlışlar derken bunu sadece tercüme dersleriyle sınırlı tutmak yanlış olur. Bu ifadeyle anlatmak istediğimiz, öğrencinin önce kendi dilinde düşünüp zihninden tercüme yapmak yoluyla hedef dile aktardığı ifadelerdeki yanlışlardır.

Dil öğretirken, özellikle bu diller aynı dil de diyebileceğimiz çok yakın diller ya da lehçelerse (Türkçe ile Türkmence gibi) temelden alıp sonuna kadar öğretmek söz konusu değildir. Temel meseleler öğretilir, bunlar asli karakteristik değişim özellikleridir. (“f”-“p” harfleri değişimi, “v” sesinin yuvarlak seslilere dönüşmesi, ses uyumları ya da uyumsuzlukları vs.. gibi) Daha sonra benzer yönlerini değil de ayrılan

taraflarını öğretmek yeterlidir lehçelerin öğretiminde. Ayrılan tarafları öğretilir, benzer tarafları zaten benzerdir. Ayrıca bunların üstüne ekstra bir gayret istemez.

Biz bir dili öğrenirken de, öğretirken de aynı şeyleri öğrenmiyoruz ve / veya öğretmiyoruz aslında. Dili öğrenmekten herkesin anladığı farklı şeyler. Bazılarına göre derdini anlatabilmektir ölçü. Bazılarına göre iki kelimeyi bir araya getirmek, bazılarına göre bir taksiye binince kendini öğrenmekte olduğu dilin esas konuşucularından biri gibi lanse edebilmek... (Halbuki bu, dilden başka daha bir çok şeye de bağlıdır, fiziki görünüş, giyim vs... gibi.) Kimi pazar ihtiyacını görmek isterken bir dil öğrenmenin pratik sonucu ve faydası olarak, kimi o dilin klasiklerini okumayı ve hatta tercüme etmeyi hedefler. Bütün bunlar daha da çoğaltılabilir ve dilin öğrenme katmanlarını oluştururlar. Hiç biri bir diğerini tamamen içermez ama az ya da çok hepsi kesişirler. İçermeden kasıt, mesela dili klasik eserler okumak için öğrenen ve bu hedefine ulaşan bir kişinin pazarda ihtiyacını kolayca göreceğini iddia edemeyiz. Ama onun bunu öğrenmesi, başta hedefi sadece pazar olan birinin, dilini okuma seviyesine çıkarmasına göre çok daha kolaydır.

Günlük dil, bir insanın günlük ihtiyaçlarını görmek için kullandığı dildir. Daha çok pratik yaparak öğrenilir ve kelime sayısı sınırlıdır. Eğer tabii ortamda isen, günlük dil öğrenmek için okuma yazma bilmen bile gerekmez. Çünkü hiç kimse ilk öğrendiği dili –ana dilini- okuyarak yazarak öğrenmemiştir ve bu da onun gibi bir şeydir. Bir bakıma tabii ortamlarda bulunmak yeterlidir günlük konuşma dilini öğrenmek için. Bunun içindir ki, dil bilinci gelişmemiş insanlar buldukları ortama göre yeni dili tabii bir şekilde öğrenirken önceki dilleriyle karıştırarak kullanma eğilimindedirler. Onlar için dil bir öğrenimden, öğrenim sonucu kazanılmış bir edinimden çok, alışkanlıklar toplamıdır.

Edebi dil, sinonimlerin, birbirine yakın anlamlar içeren ama asla aynı olmayan anlam gruplarının oluşturduğu kompleks cümlelerle farklılaşır günlük dilden. Günlük dilde bir kavram beş on anlamı kapsarken, edebi dilde bu kavramların her birerlerinin ayrı ayrı adları vardır. Yerine göre bu müteradiflerin birini seçip kullanmak gerekir. Çoğu zaman akın yerine beyazı, kötünün yerine fenayı kullanamayız bunlara eş anlamlı desek de. Öyleyse eş anlamlıların ne kadar eş anlamlı olduğu ya da gerçekten eş anlamlı kelimelerin bir dilde aynı anda bulunup bulunamayacağı tartışılabilir bir mevzudur.

Konuşma dilinde az da olsa bilinen kelimeyi, cümle kalıbını doğru telaffuz edebilmek önemlidir. Belki bu yönüyle ilmi bir mantık terbiyesinden çok, müzikal kulak terbiyesi önemlidir konuşma dili öğreniminde.

Yazı dilinde ise, cümle yapısı, cümlelerin birbiriyle bağlantısı, kelimeler arası anlam ve içerik farkları ön sıraya geçer.

Bütün bunlardan sonra tercüme çalışmaları dil öğretiminin / öğreniminin neresindedir diye soracak olursak şöyle bir sonuca varabiliriz. Bütün bunlara göre tercüme, dil öğreniminde / öğretiminde daha çok edebi dili ve yazı dilini daha iyi öğrenmeyi sağlayacak bir çalışma olarak değerlendirilebilir. Tabii edebi dilin ve yazı dilinin dolaylı olarak az bir temrinle konuşma diline aktarılabilceği de göz önünde

tutulmalıdır bu arada. Bir bakıma bu katmanlar tamamen iç içe olup hiçbir zaman bir birinden tamamen bağımsız olarak da ele alınamaz zaten. Düzgün cümleler yazan bir kişinin konuşurken de zamanla düzgün cümleler kullanabileceği tabii bir sonuçtur.

Tercümeyle uğraşan biri önce kelimeler, sonra cümleler ve en son esas metin üzerinde düşünür ve sorar, “Buna o dilde ne denir? Bu düşünce, bu duygu, hangi ifadelerle aktarılabilir? Hangi ifadelerle aktarılırsa anlaşılır?” Mukayese yoluyla her iki dilin yapısını da daha iyi anlamak mümkündür. Böyle bir çalışmayı yapanın muhakemesi de gelişir bu arada ki bunun da yan bir fayda olduğunu söyleyebiliriz.

Tercümede hedef dil kaynak dil ilişkisine gelirse esasen tercüme yapanın hedef dili daha iyi bilmesi gerekir. Bunun için bir mütercim anlayabildiği her hangi bir metni ana diline çevirmesi, ana dilinden bir metni anlayabildiği bir dile çevirmesine göre çok daha kolaydır. Ama bizim meselemiz bizzat tercüme değil de tercümenin dil öğretimindeki yeri olduğuna göre her iki durumdan da faydalanabiliriz. Hedef dili daha çok öğrettiğimiz dil olarak alırız. Çünkü öğrencinin kafasının öğreteceğimiz dille meşgul olmasını istiyoruz. Bu durumda çoğu zaman esas metni göz ardı etmemizin bile pek bir sakıncası yoktur diyebiliriz. Amacımız öğreteceğimiz dilin yapısını kavratmaktır çünkü. Bir cümle kurarken kelimeleri doğru sıralamış mı öğrenci, doğru kelimeleri kullanmış mı? Deyimleri veya mecazları aynen tercüme etme yoluna mı gitmiş, yoksa onların hedef dilde nasıl ifade edildiklerini mi araştırmış? Bütün bunlara göre öğretmenin kaynak dili bilmesi zaruri değildir. O sadece eline geçen metnin sıhhati üzerinde duracak, onun nasıl sağlıklı bir metin haline getirilebileceğini araştırıp, öğrencinin bunu araştırmasına yardımcı olacaktır. Böyle bir sınıf içi faaliyette maksat aslında tercüme değil, sadece öğrencinin zor cümleleri, veya birden kendi aklına gelmeyecek cümle çeşitlerini Türkçe olarak nasıl ifade edebildiğini, daha doğrusu ifade edip edemediğini görmektir. “Bunun için kompozisyon yazdırmak yetmez mi, o da sonuçta aynı neticeyi almamızı sağlamaz mı?” gibi bir soru gelebilir akıllara ve “Evet, yetmez...” diye cevap veririz. Öğrenci kendisi yazarken sadece altından kalkabileceği cümlelerle yazmaya, mümkünse hiç hata yapmamaya çalışacaktır. Aslında onun yazabileceği cümle çeşidi öğrettiklerimizle sınırlıdır. O kadarıyla yetinir, daha fazlasını fazla araştırmaz. Oysa bizim istediğimiz, öğrenciyi kendini biraz zorlayacak metinlerle karşı karşıya bırakmak, hata yapmamasını değil, tabir caizse hata yapmasını sağlamaktır. Hata yapsın ki hatalarını düzeltelim. Hatalarını düzelterek hem uygulamalı ders ortamında düzgün cümle yapısını ve cümlelerin birbiriyle bağlanmasını öğretelim hem de onun kendi kafasında hedef dille kaynak dili mukayese etmesi için fırsat oluşturalım. Bu arada öğrettiğimiz dili kaynak olarak kullanabilir, öğrencinin dilini hedef dil yapabiliriz. Bu durumda dersten beklentimiz değişmiştir. Amaç daha çok kelime haznesini geliştirmektir. Bu durum dilin yapısını öğrenmek açısından bizim kaynağa koyduğumuz dilden çok hedefe koyduğumuz ana dile yardımcı olacaktır. Böyle çalışmaların dil zümreleri arasında ortaklaşa yapılmasında fayda vardır.

Burada altının çizilmesi gereken bir diğer husus da derslerde kullanacağımız tercüme çalışmalarında beklentimizin ne olduğuna baştan iyi karar vermemiz

gerekmektedir. İstisnalar istisnalığını korusa da böyle çalışmalarda esas amaç dil öğretmek olmalı, öğretmen kesinlikle yaptırdığı tercümelere dayanarak faydalanma, onları birleştirip biraz düzeltip kitap sahibi olabileceği hayaline kapılma gibi sonradan içinden çıkamayacağı durumlara girmemelidir. Bir defa, öğrencilerin yaptığı tercüme hemen her zaman, ne kadar iyi olursa olsun yayınlanacak evsafa sahip değildir. Onların dili biliş seviyesi, ana dilleri de dahil yayınlanabilecek evsafa sahip edebi metinler oluşturacak seviyenin altındadır. Öğrenciye böyle bir konuda, “Siz tercüme edin, yayımlatırız.” gibi söz vermiş bir öğretme daha sonra dediğini yapamayan adam pozisyonuna düşebileceğini baştan hesaplamalıdır. Böyle bir metni düzeltmek de yeni baştan yazmaktan daha zor olmaktadır. Ancak belli öğrencilerle, buna benzer çalışmalara gidilebilir ya da okulda, şehirde kitapçık çıkarma, fotokopiyle çoğaltma gibi eğitsel kol seviyesinde çalışmalarla yetinilmelidir.

Bu bölümü kısaca şöyle özetleyebiliriz. Dil öğretiminde tercüme kullanılırken esas tutulacak amaç, dilin yapısını, özellikle cümle seviyesinde kavratmaktır. Bunu yaparken mukayese yolundan faydalanmaktır. Yan amaç öğrencinin kelime haznesini artırmaktır. Öğretmenler, tercüme çalışması sonucu elde ettikleri metinleri bir şekilde kullanmayı amaç olarak görmemelidirler.

Bu arada şöyle bir soru da akla geliyor, öğretmenin kaynak dili mutlaka bilmesi gerekir mi? Daha somut olarak söylersek, mesela bir Türkçe öğretmeni olarak bizim Türkmence’yi ya da Rusça’yı vs...yi bilmemiz zaruri mi, bilmesek ne olur, bilsek ne olur? Burada asıl gayemiz Türkçe öğretmek olduğuna göre kaynak dili öğretmen bilmesek de olur diyebiliriz. Öğrencinin tercümeyi doğru veya yanlış yapması o kadar önemli değil öğretim amacımız için, hatta öğrencinin zorlandığı yerleri kendisine göre kendi kafasında inşa etmesi bile tenkit edilecek bir durum değil. Tabii baştan amacımızı ve niçin böyle bir şey yaptığımızı açıklamamız lazım öğrencilere. Ama diğer bir taraftan da tabii ki öğretmen kaynak dili bilse çok daha iyi olur. Muhatapı olan öğrencilerin dilini mükemmel şekilde bilmesek de en azından yapısından haberdar olmasında çok büyük faydalar vardır. Birazcık haberli olsun ki, mukayeseyi sadece öğrencinin anlayış seviyesine havale etmesin, o seviyede de yol gösterebilsin.

13.2 Tercüme Derslerinde Üzerinde Durulacak Belli Başlı Hatalar

13.2.a Ek seviyesinde yapılan başlıca yanlışlıklar:

Ek seviyesinde yapılan yanlışların büyük bölümü hal ekleriyle ilgilidir. Bu durumun mantığı da aslında kelimelerin etimolojisiyle ilgilidir. Her fiilin birlikte kullanıldığı hal ekleri vardır. Niçin bu hal ekinin kullanıldığını fiilin anlamı üzerinde durarak izah edebiliriz.

Mesela yeni Türkçe öğrenen Türkmenler şöyle cümleler kurarlar genellikle.

“Size bir adam bekliyor.” ya da

“Senden bir şey sorabilir miyim?”

Burada birinci örnekte beklemek sözü ‘garaşmak’ sözünün karşılığı olarak alınmıştır. Doğrudur. Doğru da olsa etimolojileri tamamen farklıdır bu kelimelerin ve herhangi bir mantıksızlık söz konusu değildir iki şive için de. “Garaşmak” sözü “garamak” sözünden gelir. “Garamak” bakmak demektir. “Garaşmak” da bu eylemin sürekli tekrar edildiğini sağa sola bakılıp durulduğunu ifade eder. Bu bir insanın bekleme fiilini gerçekleştirirken içinde bulunduğu durumdur ve tabii ki –e hal ekiyle ifade edilmesi gerekir. Beklemek ise bir şeyi sağlama almak, bir kalenin zayıf yerinde durarak orayı korumak gibi anlamlar da içerir. Bu kelimeyle aynı kökten “bekçi” gibi kelimeler de vardır ve tabii ki –i haliyle kullanılacaktır. İkinci örnekte ise “sormak” fiilinin Türkmence’de (soramak şekliyle) iki anlamı vardır. Biri bizdeki gibi “soru sormak” bir de “istemek”. Bu Arapça’da da böyledir nitekim. “Sa:il” sözü hem soru soran hem de dilenci demektir. İstemek anlamı da veren bir fiilin –den hal ekiyle kullanılmasından tabii ne olabilir. Bu örnekler çoktur ve biraz dikkatle fark edilebilir.

Bir de Rusça’nın etkisiyle yapılan ek yanlışları vardır ki bunlar da izah edilerek anlatılmalıdır. Rusça’daki hallerle Türkçe’nin hal ekleri birebir örtüşmediği için bu biraz daha zor bir meseledir. En iyisi karşılaştırma yerine bizim hal eklerinin nasıl anlamlar verdiğini güzelce izah etmeye çalışmaktır. Mesela; “Dün pazara gittim.” diyecek yerde “Dün pazarda gittim.” diyecektir öğrenci. Bazen de Rusça’nın etkisiyle iyelik eklerini ya hiç kullanmayacaktır, ya da karıştıracaktır. “Benim annesi pasta yaptı.” gibi. Böyle yanlışların düzeltilmesi için öğretmenin biraz temel Rusça bilmesinde fayda var. Ekler ayrı bir makalede işlenebilecek kadar uzatılabilirse de fikir vermek için bu kadar yeter sanırım. [11:s-120]

13.2.b Kelime seviyesinde yapılan başlıca yanlışlıklar:

Kelime seviyesinde yapılan yanlışlıklar daha çok kelimenin sınırlarını bilmemekten kaynaklanır. Her kelimenin birden çok anlamı vardır ve bu anlamlar belli derecede sınırlandırılmıştır. Bu cümleden olarak öğrenci “Otobüste yaşlı bir kadına yer verdim.” diyecek yerde “Otobüste yaşlı bir **karıya** yer verdim.” ya da “Amcamın hanımı geldi.” diyecek yerde “Amcamın **kadını** geldi.” diyebilmektedir. Bu örnekte Türkmence’de bir kelimeyle ifade edilen bir kavramın Türkçe’de birkaç kelimeyle ifade edilmesi söz konusudur. Mesele ancak kelimelerin sınırı belirlenerek aşılabılır. Bu da ancak zamanla, yanlışlar hep düzelterek ve bol bol ders dışı kitap okutularak başarılabilir. Aynı tek anlam çok anlam meselesinin tersi de söz konusudur. Mesela Türkçe’de dede ve nine hem annenin hem babanın ebeveyni için kullanılırken Türkmence’de bunlar farklı kelimelerle ifade edilir. Durumdan habersiz öğrenci “dede ve nine”yi “ata ve ene” karşılığı olarak öğrenmekte, “baba ve mama”yı nasıl ifade edeceği konusunda bocalamaktadır. [11:s-122]

13.2.c Kelime grupları seviyesinde yapılan yanlışlar:

Bu tür yanlışlar, aslında eklerle ilgili yanlışlar grubunda da incelenebilir. Daha çok kelime grubu yapan eklerin bu cümleden özellikle fiilimsilerin ve tamlama eklerinin yanlış kullanımından kaynaklanır. Mesela;

“Babamın **işleyen yerine** gittim.”ya da “Babamın **işledik yerine** gittim.” gibi cümlelerle karşılaşırız sık sık. Burada yanlışlığa sebep olan durum iyelik ekinin Türkçe’de sıfat-fiilden sonra Türkmençe’de sıfat-fiilin açıkladığı isimden sonra geliyor olmasıdır. Bir de –an ve –dik sıfat-fiil ekleri Türkçe ve Türkmençe’de ters kullanılır. Yani Türkçe’de –an kullanılan yerde Türkmençe’de –dik, Türkçe’de –dik kullanılan yerde Türkmençe’de –an kullanılır.

Türkçede daha çok belirtisiz isim tamlamasıyla ifade edilen kavramlar Türkmençe’de belirtili isim tamlamasıyla ifade edilir. Bunun için öğretmen belirtili ve belirtisiz isim tamlamalarının kullanımını iyice açıklamalıdır. Yoksa gereksiz yere kullanılmış –ın, -in, -un, -ün ekleriyle uğraşır durur. [11:s-123]

13.2.ç Cümle seviyesinde yapılan yanlışlıklar:

Cümle seviyesinde yapılan yanlışlıklar genelde Türkmençe’nin etkisiyle değildir. Rusça kaynaklı yanlış cümlelerle zaman zaman karşılaşırız. Bunların en yaygın olanı, bizim dilde olmayan ama Rusça, İngilizce Arapça ve Farsça’da olan “ki”li cümle çeşididir. Türkçe cümlede sıfat-fiilin yaptığı işi çevremizi saran bütün bu dillerde genellikle soru menşeli edatlar yapar. Bu duruma örnek olacak şekilde; “O geliyor ki annemdir.”gibi cümlelerle karşılaşabiliriz. Bu konunun (who, where, when, which gibi sorularla yapılan birleşik cümleler konusu) İngilizce yıllık ders programında öğretildiği zamana yakın Türkçe yıllık ders programına sıfat-fiillerin kullanılışı konusu konursa ve mukayeseli anlatılabilirse bu mesele de çözülmüş olabilir. Bu cümle yanlış meselesinde öğrenciler sadece Rusça’dan değil, İngilizce’den de yanlışlık transfer ediyorlar çünkü.

Dil öğretirken günümüzde tercüme birincil metot olarak kullanılmasa da kulak ardı edilmemesi gereken bir olgudur. En azından dersin gidişi esnasında tercüme metodundan da faydalanmalı, öğrencilerin zihnini mukayese etmeye ve dillerin yapısı ve kullanımıyla ilgili sonuçlar çıkarmaya alıştırmalıyız. [11:s-124]

13.2.d Çeviri yaparken karşılaşılan zorluklar

İngilizce-Türkçe çeviri çetin ceviz bir iştir ve bazı bilim insanları çevirinin imkansızlıkları konusunda inanılması güç gerçeklikte yazılarda yazmışlardır .

Aslında hakkı verilerek yapılmış çevirilerin az olması ve lirik gibi türlerin çevireye pek yatkın olmaması , bu tarz yazıları İngilizce'den Türkçe'ye yada Türkçe'den İngilizce'ye çevirmekte karşılaşılan engeller bunu kanıtlar niteliktedir. Herşeye rağmen zaman zaman bu işi yapmak mecbur olmaktadır , ödev için , iş için , ders çalışmak için gibi birçok sebepten insanlar İngilizce Türkçe çeviri işlerine girmektedir , unutmayalım bir de bunun ticari çeviri boyutunda vardır.

İngilizce cümle çeviri , kaynak dilden hedef dile yani İngilizce'den Türkçe'ye muadelet kurma problemi şeklinde de özetlenmektedir. Bazı özdeşliklerle karşılaştık dahi diller arasında (akraba diller arasında dahi) strüktürel bir benzeşimden bahsetmek güçtür. Doğrusu Türkçe'de bir deyimle ifade edilen bir durum İngilizcede bir birkaç paragraftan oluşan bir yazıyla ifade edilebilir. İngilizce cümle örneği ile başlayalım :

(Örn. the man who is running: koşan adam) veya Türkçede (–meli –malı) zorunluluktur , İngilizcede ise must , have to-has to , ought to , should aynı görevi yerine getirmektedir . O halde konstrüktif yani yapısal özdeşlikten ziyade mana özdeşliğinden bahsetmek daha doğru kabul edilebilir.

- I have to do my homework
- I must do my homework
- I should do my homework
- I ought to do my homework

Yukarıdaki dört cümleyide İngilizce Türkçe çeviri yaparak bir kenara yazarsak tercümede karşılaşılan zorlukların neler olabileceği daha iyi anlaşılır.

Bilimsel yazılar sokak ağzıyla çevrilemeyeceği gibi, aramızda yaptığımız konuşmalarda ağdalı bir çeviri sanatı örneği olarak karşımıza çıkamaz. İşte ana sebebi budur ki : çeviri üstatlarının çoğu çalışmalarını belirli bir yazar, belirli bir tarz veyahut belirli bir içerikle kısıtlama çabasındadırlar. Bu yüzeysel saptamadan sonra İngilizce – Türkçe çevirilerdeki bazı problemlerden bahsedebiliriz.

Sorunun büyük bir kısmı İngilizce ve Türkçenin iki farklı dil gurubuna dahil olmasından dolayı yapı ve ifade güçlükleridir. Birçoğumuzun lise ve ilköğretim bilgilerinden hatırlayabildiği gibi İngilizce Hint-Avrupa menşeli bir dildir, Türkçemiz Altay dillerine mensuptur . Diğer taraftan 21. yüzyılda dillerin üniversal vasıflarına ayrı bir önem addedilmektedir . İşte İngilizce Türkçe yada Türkçe-İngilizce çeviri yapmak bu üniversal özellikler bakımından mümkün olmaktadır.

İlk seviyede başlayan bu farklılaşma en çok İngilizce-Türkçe'nin dilin cümle kurulumuna karşımıza çıkar. Türkçe cümleler prensip olarak özne-nesne-yüklem (SOV) şeklinde sırlandıkları halde İngilizce cümleler özne-yüklem-nesne sırasını takip ederler. Buna binayen çeviriye ilk adımlarımızda 'Şevket is coming from the market' (Şevket marketten geliyor) cümlesi yerine Türkçe sıralamaya uygun olarak 'Şevket market from is coming' benzeri çeviri örneklerine karşımıza çıkmaktadır.

Aşağıda başka dillerde de karşılaşılan zorluklardan örnekler verilecektir.

a. Türkiye Türkçesi ile Kırgızca arasında karşılıklı çevirilerde karşılaşılan genel sorunlardan birini gösterecek olursak, her iki dilde de sesteş (anonim) olan kelimelerin anlam farkını gösterebiliriz.

Türkiye Türkçesi	Кыргызчага которулушу	Кыргызча	Türkiye Türkçesine çevrisi
Küçük	1. кичинекей 2. балакай, 3. наристе	күчүк	enik, köpek yavrusu
Çirkin	жийиркеничтүү, жаман	чиркин	ah ne güzel!
Acayp	1. кызык, таң каларлык, 2. укмуштуу 3. таң калычтуу	ажайып	güzel, hoş, mükemmel, nadir bulunan
Muz	банан	муз	buz
Kural	Эреже	курал	silah, top
Асı	ачуу	ажы	Насı, Mekke'ye gitmiş hac görevini yapmış kişi
Alkış	кол чабуу	алкыш	Övmek, teşekkür etmek, razı olmak
Asıl	1. негиз, 2. башкы	асыл	1. değerli, kıymetli
Azil	кызмат өтөөдөн кетирүү	азил	şaka, eğlenceli davranış

[19:s-1-2]

b. Rusya köklü bir Türkoloji geleneğine sahip, Türk halklarını çok yakından tanıyan bir toplum olmasına rağmen ticaret amacıyla, kontrolsüz olarak yapılan bu yayınlar neticesinde kitap piyasası metotsuz veya hatalı kitaplarla dolmaya başladı.

Soğuk savaş döneminde Türkiye ve Sovyetler Birliği arasında eğitim ve kültür alanında ilişki olmadığı için Türkçedeki yenilikler zamanında aktarılamamıştır. S.S.C.B. döneminde hazırlanmış ve hala kullanılmakta olan kitaplar yenilenemediğinden kitaplardaki kullanılan Türkçe ile günümüz Türkçesi arasındaki farklılıklar hemen dikkati çekmektedir. Bunun dışında başka bir etken ise Sovyet coğrafyasında başta Azerbaycanlılar olmak üzere Türkçe konuşan topluluklarının dilcileri Türkçe üzerine çalışmalar yapmışlar ve kendi lehçelerindeki bazı kullanışları -hatalı olmasına rağmen- yazılı materyallerine aktarmışlar ve bu hatalar da düzeltilmemiştir. Ne yazık ki bu materyaller S.S.C.B. döneminde Bilim Bakanlığında onaylı olduğu için hala üniversitelerde kullanılmaktadır. Konunun daha iyi ortaya konulması açısından bu kitaplardan yapmış olduğum dikkat çekici alıntılardan bazılarını burada vermek istiyorum.

Örnek: 1

Arkadaş kelimesi yerine "Ahbap"

Dansçı kelimesi yerine "Rakkase"

Asker kelimesi yerine "Nefer"

Kız kardeş kelimesi yerine "Bacı" kelimeleri kullanılmıştır.

[20:s-1-2]

14 YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE METNİN İŞLENMESİ VE UYGULAMALARI

14.1 Hazırlık Çalışmaları

14.2 Metnin Okunması

14.3 Metnin İncelenmesi ve Uygulanması

14.4 Kelime-Sözcük Tanıma Çalışmaları

Temel seviyede Türkçe dersi, genelde metne dayalı olarak ele alınır. Metin incelemeleri ve metnin tespit ve oluşumu bu sebepten dolayı çok büyük bir ehemmiyet taşımaktadır.

Planlama; şu aşamalardan teşekkül eder:

14.1 Hazırlık Çalışmaları

- Öğretmenin hazırlığı
- Öğrencinin hazırlığı

14.2 Metnin Okunması

14.3 Metnin İncelenmesi ve Uygulanması

- Giriş etkinlikleri
- Geliştirme etkinlikleri

14.4 Kelime-Sözcük Tanıma Çalışmaları

- Sözcüğün Gerçek Anlamı
- Sözcüğün Yan Anlamı
- Sözcüğün Mecaz Anlamı

14.5 Metnin Konusunun Kavranmasıyla İlgili Çalışmalar

14.6 Metin Çözümlemesinde Sorular

1. Hazırlık Çalışmaları

- Öğretmenin hazırlığı:

Türkçe Günlük Ders Planı Örneği

Okulun Adı : Süleyman Demirel Üniversitesi

Sınıfı ve Şubesi : Mühendislik Fakültesi 1. sınıf

Dersin Adı : Türkçe

Seçilen Ünite : İleri Seviye Türkçe Öğretim Seti

Ders Öğretmeni : Ömer Faruk Eren

Ünitenin Hedefleri:

1. Dinleme Aktiviteleri

Hedef 1: Dinleme ile ilgili ilkeleri uygulayabilme.

Uygulamalar:

- Sınıfı dinleme aktivitesine motive etme.
- Okuma parçası ile ilgili öğrencileri bilgilendirme.
- Herkesin etkin dinlemesi için okuma parçasını uygun bir ses tonuyla okuma.
- Her öğrencinin azda olsa okumasını sağlama.

Hedef 2 : Metne ve seviyeye uygun aktivitelerin uygulanması.

Uygulamalar:

- Farklı bir başlık buldurma.
- Giriş, gelişme bölümleri verilen metnin sonucunu tahmin ettirme.
- Farklı bir sonuç bulma.

Hedef 3: Sessiz okuma ile ilgili ilkeleri uygulayabilme

Uygulamalar:

- Konuşma organlarını hareket ettirmeden okuma.
- Parmaklarla ya da kalemle takip etmeden okuma.
- Okuma hızını okumanın amacına göre ayarlama.

Hedef 4: Sesli okuma ile ilgili ilkeleri uygulayabilme

Uygulamalar:

- Dik, düzgün ve rahat oturma.
- Okunacak kitabı gözden uygun uzaklıkta tutma.
- Baş ve gövdeyi sallamadan, parmak ya da kalemle izlemeden okuma.
- Sayfayı çevirirken okuma hızını aksatmayacak şekilde çevirme.
- Doğru tonlama ve telaffuza dikkat ederek okuma.

Hedef 5: Düzeyine uygun bir metni konuşma sesi ve hızıyla okuyabilme

Uygulamalar:

- Düzeyine uygun bir metni konuşma sesi ve hızıyla okuyabilme.
- Ses tonunun dinleyicilerin duyabileceği biçimde ayarlama.
- Okurken sözcükleri doğru ve anlaşılır biçimde söyleme.
- Noktalama işaretlerine uygun duraklamalar yapma.
- Nefesini cümleye göre ayarlama.
- Kelimeleri doğru vurgulama.
- Okuduğu kelime ve heceleri tekrar etmeden okuma.
- Ses tonunu, metinde işlenen temaya göre ayarlama.

Hedef 6: “ÖĞRETMEN” ünitesinde geçen yeni sözcüklerin anlam bilgisi

Uygulamalar:

- Adeta, çökmek, gözlemlemek, amansız hastalık, içine kapanık, kelimelerinin ne anlama geldiğini söyleme/yazma.

- Yukarıdaki kelimeleri birer cümle içinde doğru kullanıp yazma/söyleme.

Hedef 7: “ÖĞRETMEN” ünitesinde geçen ifadeleri, istenilen anlatım biçimine çevirebilme

Uygulamalar:

- İlgi göstermek, cesaret vermek deyimlerinin anlamını yazma/söyleme.
- Metinde geçen deyimleri bir cümle içinde doğru kullanıp yazma/söyleme.
- Resim ve deyimleri eşleştirme ve bununla ilgili aktiviteler yapma.

Hedef 8: ünlü uymalarına ilişkin kavramlar bilgisi

Uygulamalar:

- Ünlü uyumlarına ilişkin veriler yardımıyla Türkçe kelimeleri doğru yazma/söyleme.
- Seviyesine uygun kelimelerden, yanlış yazılan ya da söylenen kelimelerin doğrusunu yazma/ söyleme .

Hedef 9: Basılı kaynaklardan etkili bir şekilde yararlanabilme

Uygulamalar:

- Herhangi bir kelimeyi sözlükten kısa sürede bulma.
- Belli bir konuda bilgi edinmek için en uygun kaynağa başvurma.

Hedef 10: Yazılı anlatımın günlük yaşamdaki önemini takdir edebilme

Uygulamalar:

- Belli bir konudaki görüşleri yazılı hale getirme.
- Dinlediği bir konuşmanın önemli kısımlarını yazılı olarak not etme.

Hedef 11: Sözlü anlatımın günlük yaşamdaki önemini takdir edebilme

Uygulamalar:

- Açık, doğru ve güzel anlatımları yeğleme.
- Açık, doğru ve güzel anlatımları taklit etme.
- Karşılıklı konuşmalarda dinleyici olarak fikrini belirtmek gerektiğinde, karşısındakinin kendini ifade etmesine engel olacak davranışlardan kaçınma.
- Karşısındaki kişinin sözünü kesmeden konuşma.
- Konuşmalarda, yanlış anlaşılmaya elverişli ifadeler kullanmaktan kaçınma.

Derse Hazırlık Soruları

1.Aşağıdaki soruları cevaplayınız ve bu cevaplar hakkında konuşunuz.

- 1- ‘Öğretmenlik kutsal meslektir’ sözünden ne anlıyorsunuz
- 2- Çocuk terbiyesinde veli mi daha önemli öğretmen mi?

3- Hayatınızı değiştiren öğretmenleriniz oldu mu?

2. Resme bakarak cevaplayınız.

- 1- Resimde gördüğünüz öğretmen hakkında düşündüklerini kısaca yazınız.
- 2- Sizin öğretmeniniz, resimde verilen öğretmen tiplerinden hangisiyle benzerdir?
- 3- Siz, resimde verilen öğretmen tiplerinden hangisine sahip olmak isterdiniz? Niçin?

3. Kelime Öğretimi

a.Okuduğunuz hikayeyi aşağıdaki başlıklara göre inceleyiniz.Uygun kelimelerle anlatınız.

OLAY	YER	KİŞİLER	ZAMAN
.....	.....	.....	.....
...	...	.....	.
.....	.....	.....	.....
...	...	.	.
.....	.....	.....	.....
....	....	.	..
.....	.....		.....
....	....		..

b.Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını bularak eşleştiriniz.

1. adeta:	a.
2. çökmek:	b.
3. gözlemlemek:	c.
4. amansız hastalık :	d.
5. içine kapanık:	e.
6. kurdele:	f.
7. armağan:	g.
8. kese kağıdı :	ğ.
9. zarif:	h.
10. ilgi göstermek:.....	ı
11. cesaret vermek:.....	i
12. çaba:.....	j

4.Okuma Aktiviteleri

ÖĞRETMEN

Öğretmenin adı bayan Thompson'du ve 5.sınıf öğrencilerinin önünde ayakta durduğu ilk gün onlara bir yalan söyledi. Çoğu öğretmen gibi, onlara baktı ve hepsini

aynı derecede sevdiğini söyledi. Bu mümkün değildi, çünkü orada en önde, sırasına adeta çökmüş gibi oturan küçük bir öğrenci vardı.

Adı Teddy Stoddard. Bir önceki yıl, bayan Thompson, Teddy'i gözlemlemiş, onun diğer çocuklarla oynayamadığını; giysilerinin kirli ve kendinin de hep banyo yapması gereken bir halde olduğunu görmüştü ve Teddy mutsuz da olabilirdi.

Çalıştığı okulda bayan Thompson, her öğrencinin geçmişteki kayıtlarını incelemekle de görevlendirilmişti ve Teddy'nin bilgilerini en sona bırakmıştı. Onun dosyasını incelediğinde şaşırıldı. Çünkü; birinci sınıf öğretmeni: "Teddy zeki bir çocuk ve her an gülmeye hazır. Ve arkadaşları onunla olmaktan mutlu..." diye yazmıştı.

İkinci sınıf öğretmeni: "Mükemmel bir öğrenci, arkadaşları tarafından sevilen, fakat evde annesinin amansız hastalığı onu üzüyor ve sanırım evdeki yaşamı çok zor.." diyordu.

Üçüncü sınıf öğretmeni: "Annesinin ölümü onun için çok zor oldu. Babası ona yeterince ilgi gösteremiyor ve eğer birşeyler yapılmazsa evdeki olumsuz yaşam onu etkileyecek." diye yazmıştı.

Dördüncü sınıf öğretmenine gelince: "Teddy içine kapanık ve okula hiç ilgi göstermiyor, hiç arkadaşı yok ve bazen sınıfta uyuyor." demişti.

Şimdi bayan Thompson sorunu çözmüştü ve kendinden utanıyordu. Öğrenciler ona güzel kağıtlara sarılmış süslü kurdelerele paketlenmiş yeni yıl hediyeleri getirdiğinde kendini daha da kötü hissetti. Çünkü Teddy'nin armağanı kaba kahverengi bir kese kağıdına beceriksizce sarılmıştı. Bunu diğer öğrencilerin önünde açmak ona çok acı verdi.

Bazıları, paketten çıkan sahte taşlardan yapılmış, birkaç taşı düşmüş bileziği ve üçte biri dolu parfüm şişesini görünce gülmeye başladılar, fakat öğretmen, bileziğin ne kadar zarif olduğunu söyleyerek ve parfümden de birkaç damlayı bileğine damlatarak onların bu gülmelerini bastırdı.

O gün okuldan sonra Teddy öğretmenin yanına gelerek; "Bayan Thompson, bugün hep annem gibi kokunuz" dedi.

Çocuklar gittikten sonra öğretmen yaklaşık bir saat kadar ağladı. O günden sonra da çocuklara okuma, yazma, matematik öğretmekten vaz geçerek onları eğitmeye başladı. Teddy'ye özel bir ilgi gösterdi. Onunla çalışırken zekasının tekrar canlandığını hissetti. Ona cesaret verdikçe çocuk geliyordu. Yılın sonuna dek, Teddy sınıfın en çalışkan öğrencilerinden biri olmuştu.

Öğretmenin, hepimizi aynı derecede seviyorum yalanına karşın Teddy, onun en sevdiği öğrenci olmuştu.

Bir yıl sonra, kapısının altında bir not buldu. Teddy'dendi. Tüm yaşantısındaki en iyi öğretmenin kendisi olduğunu yazıyordu. Ondan yeni bir not alana kadar 6 yıl geçti. Notunda liseyi bitirdiğini ve sınıfındaki üçüncü en iyi öğrenci olduğunu ve bayan Thompson'un halâ hayatında gördüğü en iyi öğretmen olduğunu yazıyordu. Dört yıl sonra, bir mektup daha aldı Teddy'den. O arada zamanın onun için zor olduğunu çünkü üniversitede okuduğunu ve çok iyi dereceyle mezun olmak için çok çaba sarfetmesi

gerektiğini yazıyordu. Ve bayan Thompson halâ onun hayatında tanıdığı en iyi öğretmendi.

Daha sonra dört yıl daha geçti ve bir mektup daha geldi. Çok iyi bir dereceyle üniversiteden mezun olduğunu ama daha ileriye gitmek istediğini yazıyordu. Ve halâ bayan Thompson onun tanıdığı ve en çok sevdiği öğretmendi. Bu kez mektubun altındaki imza biraz daha uzundu. Theodore F.Stoddard Tıp Doktoru. Bu hikaye burda bitmedi. İlkbaharda bir mektup daha aldı bayan Thompson. Teddy hayatının kızıyla tanıştığını ve evleneceğini yazmıştı. Babasının birkaç yıl önce öldüğünü, bayan Thompson'un düğünde damadın anne ve babası için ayrılan yere oturup oturamayacağını soruyordu. Tabii ki oturabilirdi.

Tahmin edin ne oldu? Bayan Thompson törene giderken özenle sakladığı birkaç taşı düşmüş olan o bileziği taktı, Teddy'nin ona verdiği ve annesi gibi koktuğunu söylediği parfümden sürmeyi de ihmal etmedi. Birbirlerini sevgiyle kucaklarlarken, Teddy, onun kulağına "Bana inandığınız için çok teşekkürler bayan Thompson, kendimi önemli hissetmemi sağladığınız için ve beni böyle değiştirdiğiniz için de..." diye fısıldadı.

Bayan Thompson gözünde yaşlarla ona karşılık verdi: "Yanılıyorsun Teddy... Ben değil, sen bana öğrettin. Seninle karşılaşınca kadar ben öğretmenliği bilmiyordum."

1. Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

a. Öğretmenin ilk derste söylediği yalan ne idi?

.....

b. Teddy önceki sınıflarda nasıl bir çocuktü?

.....

c. Teddy öğretmenine nasıl bir hediye getirdi?

.....

d. Bayan Thompson Teddy için neden en iyi öğretmen olarak kaldı?

.....

e. Teddy'nin bayan Thompson'a önem verdiğini nereden anlıyoruz?

.....

4. Kelime-Sözcük Tanıma Çalışmaları

Bir dilin temel ögesi sestir. Genellikle sesler tek başlarına bir anlam ifade etmez. Bu sesler yan yana gelerek sözcükleri oluşturur. Bu nedenle sözcüklere hecelerin anlamlı biçimleridir, denebilir. Bir dildeki somut, soyut, canlı, cansız varlıklar, kavramlar, eylemler anlamlı ses toplulukları olan sözcüklerle karşılanır. Ancak bazı sözcüklerin tek başına anlamı olmamasına karşın cümle kuruluşunda görev aldıkları görülür. Sonuç olarak:

Tek başına bir anlamı olan ya da bir anlamı olmadığı halde cümle kuruluşunda görev alan anlatım birimine sözcük (kelime) denir.

Dilimizde bazı sözcükler tek başlarına bir anlam taşırlar:Kitap, okul, ev, rüya, amaç... Bazı sözcükler ise tek başlarına hiçbir anlam taşımazlar, cümlede anlam kazanır, cümlelerin kurulmasına yardımcı olurlar: Ancak, ile, de, için, ve, gibi...

Sözcükler, anlatımın temel taşlarını oluşturduğundan onları yerli yerinde kullanmak gerekir.

Her dilde olduğu gibi Türkçe'de de sözcüklerin çoğu birden fazla anlam taşır.Sözcüklerin cümle içinde taşıyabilecekleri anlamlar şu bölümlerde toplanabilir:

a. Sözcüğün Gerçek Anlamı:

Sözcüğün herkes tarafından bilinen ilk anlamıdır. Bu anlam sözlükte de ilk anlam olarak yer alır. Bu anlama " Temel anlam" da denir.

b. Sözcüğün Yan Anlamı:

Sözcüğün gerçek (Temel) anlamıyla ilişkisini kesmeden kazandığı anlamdır.Yeni kavram veya varlıkları karşılamak için sözcük bulurken ilk yapılan, eldeki sözcüklerden yararlanmaya çalışmaktır. Eldeki sözcüklerin anlamlarıyla şekil veya anlam yakınlığı olan varlık veya kavramlar için yeni sözcük oluşturulmaz. Var olan sözcüğün temel anlamına uyumlu yeni bir anlam kazandırılır. Bu anlam sözcüğün yan anlamı olur.

Bir sözcüğün kullanımı sırasında birden çok anlam kazanmasına "ÇOK ANLAMLILIK" denir.

Örnekler :

Baş: İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız gibi organları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm .

Bizi görünce başını hafifçe eğip selam verdi. (Gerçek anlam)

Baş: Bir topluluğu yöneten kimse.

Oymak başı izcileri denetliyordu. (Yan anlam)

Baş: Başlangıç.

Dersin başında sizi uyarmıştım. (Yan anlam)

Baş: Temel, esas.

Her şeyin başı sağlıktır. (Yan anlam)

Boy: Bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık.

Boyu uzundu ama akli kısa değildi. (Temel anlam)

Boy: Bir yüzeyde, en sayılan iki kenar arasındaki uzaklık "en" karşıtı.

Boyu eninden iki metre uzunmuş. (Yan anlam)

Boy: Yol, ırmak, deniz kıyısı.

Kordon boyu çok kalabalıktı. (Yan anlam)

Parmak: İnsanda ve bazı hayvanlarda ellerin ve ayakların son bölümünü oluşturan boğumlu, oynak, uzunca organların her biri.

İnce parmaklarını piyanonun tuşları üzerinde gezdirdi. (Temel anlam)

Parmak: Bir tekerleğin merkezinden çembere kadar uzanan çubukların her biri.

Ön tekerleğin iki parmağı kırılmış. (Yan anlam)

Sönmek: Yanmaz, aydınlatmaz, parlamaz olmak, parlaklığını, ışığını yitirmek.

Işıklar sönünce bütün işler yarım kaldı. (Temel anlam)

Sönmek: Hava veya başka bir gazla şişirilmiş bir şeyin havası kaçıp şişkinliği inmek.

Balon sönmeye başlayınca herkes korktu. (Yan anlam)

Sönmek: (Yanardağ için) Etkinliğini yitirmek.

Sönmüş volkanlar üstüne kuruldu bu kent. (Yan anlam)

c. Sözcüğün Mecaz Anlamı:

Sözcüğün gerçek anlamı dışında, bir başka sözcük yerine kullanımıyla kazandığı anlamdır.

Sözcüklerin mecaz anlamlarıyla kullanımları, anlam inceliği elde etmeyi daha etkili ve çarpıcı bir anlatım oluşturmayı mümkün kılar.

Bir sözcüğü mecaz anlamla kullanmak dilin zenginleşmesine katkıda bulunmak demektir. Benzetme, karşılaştırma, somutlama ve günlük konuşmalarda sözcüklere yeni anlamlar kazandırmakla mecaz anlam ortaya çıkar.

Mecaz anlamlı bir sözcük tek başına bir başka sözcüğün anlamını taşır.

Örnekler :

Boşaltmak: Boş duruma getirmek.

Sınıfı boşaltın da temizlesinler. (Temel anlam)

Boşaltmak: Dökmek, boca etmek.

Bir kova suyu boşaltıverdi başından aşağıya. (Yan anlam)

Boşaltmak: Bir silahta ne kadar kurşun varsa hepsini arka arkaya patlatmak.

Bir şarjörü boşaltmış hedefe. (Yan anlam)

Boşaltmak: Derdini dökmek.

İçini boşaltmak istiyorsan anlat bana. (Mecaz anlam)

Boşaltmak: Gevşetmek, açmak.

Atın koşumlarını boşaltırken konuşuyordu. (Mecaz anlam)

Saçma: Saçma işi.

Düğünde paraları etrafa saçıp herkesin dikkatini çekiyordu. (Temel anlam)

Saçma: Yersiz, akla aykırı, tutarsız söz.

Saçma işler yapıp iflas etme. (Mecaz anlam)

Yumuşak: Dokunulduğunda veya üzerine basıldığında çukurlaşan, eski biçimini kaybeden, (katı) karşıtı.

Yumuşak yatakta ne güzel uyunur. (Gerçek anlam)

Yumuşak: Kolaylıkla bükülen, (sert) karşıtı.

Bu yumuşak demirle ev yapılmaz. (Yan anlam)

Yumuşak: Dokununca hoş bir duygu uyandıran.

Yumuşak, hoş kokulu bir teni vardı. (Yan anlam)

Yumuşak: Kaba, hırçın, sert olmayan, kolay yola gelen, uysal.
Komşumuz yumuşak biriymiş. (Mecaz anlam)
Yumuşak: Okşayıcı, tatlı, hoş.
Bu yumuşak ve tatlı bakışlara kanma. (Mecaz anlam)

5. Metnin Konusunun Kavranmasıyla İlgili Çalışmalar

Okunan metnin konusunun, yardımcı düşüncelerinin, anlatıcısının, alternatif başlığının seçenekler arasından belirlenmesi istenmektedir.

Kazanımlar:

- Metnin konusunu belirler.
- Metne ilişkin sorulara cevap verir.
- Okuduklarındaki öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.
- Metnin başlığı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.
- Anlatımın kimin ağzından yapıldığını belirler.
- Metindeki yardımcı fikirleri/duyguları belirler.

6. Metin Çözümlemesinde Sorular

Yoruma dayalı, hatta yorum sürecinin sonucu olan bir araştırma modelidir. Metinlerin nasıl anlaşılması gerektiği üzerine yoğunlaşan Metin Çözümlemesi, bu araştırmanın problemi olan "ne" sorusundan çok "nasıl" sorusuna yanıt bulmayı amaçlayan araştırmalarda kullanılmaktadır. Bu nedenle bu araştırmanın problem ve amaçlarına uygun olarak değerlendirilmemiştir.

Metin çözümlenmesinde ise şu sıralama takip edilir:

- Parçadaki Dil ve Anlatımın İncelenmesi
- Parçanın Türü Üzerinde Çalışmalar
- Ana Fikir ve Yardımcı Fikirlerin Bulunması
- Okunan Metnin Özetlenmesi

İÇİNDEKİLER

1.DİL ÖĞRETİMİNİN TARİHÇESİ, YABANCI DİL ÖĞRETMENLİĞİ ve DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1.1 Yabancılara Türkçe Öğretiminin Tarihçesi (sf:1)

1.2 Türkçe Öğretiminde Dil Öğretmenliği (Yabancılara)

1.3 Yabancı Dil Öğretiminde Temel Beceriler

1.3.1 Dört temel beceriyi geliştirme.

1.3.2 Dinleme becerisinin amaçları.

1.3.2.1 Tepki Gerektirmeyenler

1.3.2.2 Kısa Tepki Verilenler

1.3.2.4 Daha Kapsamlı Tepki Verilenler

1.3.3 Okuma becerisinin amaçları.

1.3.4 Konuşma becerisinin amaçları.

1.3.5 Yazma becerisinin amaçları.

1.3.6 Dinleme becerisinin amaçları.

1.4 Yabancı Dil Öğretiminde Etkinlikleri Planlama.

1.4.1 Plan Yapmanın Faydaları

1.4.2 Eğitimde Plan Yapmanın İlkeleri;

1.4.3 İyi Bir Plan Nasıl Olmalıdır?

1.4.4 Eğitimde Plan Çeşitleri.

1.5 Yabancı Dil Öğretiminde Ana İlkeler

1.5.1 Basitten Karmaşığa Soyuttan Somuta Öğretme.

1.5.2 Görsel Ve İşitsel Araçları Kullanma.

1.5.3 Duyu Organlarının Tümüne Hitap Eden Kalıcı Bir Öğretim Metodu İzleme.

1.5.4 Bir seferde bir tek yapıyı öğretme.

1.5.5 Tekrar ve özümsetme metodunu etkin bir şekilde uygulama.

1.5.6 Öğrencilerin derse daha etkin katılmalarını sağlama.

1.5.7 Verilen bilgilerin günlük hayattan alınması ve tatbik edilmesi.

1.5.8 Öğrencileri motive etme ve cesaretlendirme.

1.5.9 Anadilin gerekli durumlarda kontrollü bir biçimde kullanılmasına izin verme.

1.5.10 Bireysel farklılıkları dikkate alma.

1.6 Yabancı Dil Öğretiminde Dikkat Edilecek Hususlar

1.6.1 Yabancı Dil Öğretmeninin Nitelikleri

1.6.2 Öğrenciler Hangi Öğretmenleri Sever?

1.6.3 Öğrencilere Göre “İyi Öğretmen” in Nitelikleri

1.6.4 Öğrencilere Göre “İyi Öğretmen”in Özelliklerine Yönelik Soru ve Cevaplar (sf:19)

3. YABANCI DİL OLARAK DİL TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN ARAÇLAR

- A) Dil Öğretim Ortamının Kullanımındaki Teknolojik Alt Yapı
- B) Dil Öğretim Ortamının Kullanımı
  - a) Akıllı Tahta
  - b) Yazı Tahtaları
  - c) Gösterilebilen Materyaller
  - d) Oturum Düzenekleri ve Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar
  - e) Görsel Materyaller
  - f) Okunan Materyaller
- C) Dil Öğretim Ortamının Kullanımındaki Etkinlikler
- D) Dil Öğretim Ortamının Dizaynı (Sınıf,Kulüp,Dil Laboratuvarı)

4.DİL ÖĞRETİMİNDE GÖRÜNTÜLÜ MATERYALLERİN KULLANIMI

- A) Tanım
- B) Görüntülü Materyallerin Gösteriminde Dersin İşlenişi ve Dikkat Edilecek Hususlar
  1. Derse hazırlık bölümü
  2. Derse motivasyon süreci
  3. İşleniş bölümü
  4. Değerlendirme bölümü
  5. Sonuç bölümü
- C) Dersi İşlemede Kullanılan Teknikler
  - Sessiz Seyretme Yöntemi
  - Sesli Fakat Görüntüsüz Seyretme Yöntemi
  - Tahmin Etme Yöntemi
  - Aksı Yönde Tahmin Etme Yöntemi
  - Eksik Bırakılmış Cümleler, Sözler Yöntemi
  - İzleme-Dinleme Yöntemi
- D) Örnek Bir Ders Planı
  - Temel Seviyede Video Dersi Planı
  - Orta Seviyede Video Dersi Planı
  - İleri Seviyede Video Dersi Planı
  - Video Dersinde Yapılması Gerekenler

5.KELİME ÖĞRETİMİ

- 1.Kelime Öğretiminde Dikkat Edilecek Hususlar
- 2.Kelime Ezberleme Metotları
- 3.Kelime Öğretiminde Oynatılabilecek Oyunlar
  - Kelimeleri En Güzel Okuma Yarışması
  - Sessiz Sinema
  - Nefes Tutma Yarışması
  - Hızlı Ezberleme Yarışması
  - En Çok Kelime Bulma Yarışması

- Harf Oyunları

4. Kelime Öğretiminde Materyal Kullanımı

- Kelimenin Manasını Öğrencilere Açıklayarak Öğretme Yöntemi
- Kelimeyi Anlatmak İçin Resimlerden Faydalanma
- Gösteri, Hareket, Vücut Dili ya da Taklit ile Kelime Öğretme Yöntemi
- Anlamlı Sözcük Seçimi
- Bilinenden Başlama İlkesi
- Çok Örnek İlkesi
- Görelik İlkesi
- Seçicilik İlkesi
- Tamamlama İlkesi
- Fonun Anlamlılığı ilkesi
- Birleştiricilik İlkesi
- Algıda Değişmezlik
- Basitlik İlkesi
- Öğrenciye Uygunluk Hedef-Davranış İlkesi

5. Kelime Öğretiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler

a) Kelime öğretiminde dikkat edilecek hususlar

b) Kelimelerin Sunumu

1. Bilen Oturur
2. Resimleri Kullanarak Anahtar Kelimeleri Tanıtma
3. Son Harften Kelime Türetme
4. Sen kelimeyi söyle. Öğrenci de resme bakarak söylenen kelimenin altındaki rakamı söylesin.
5. Kelime Türetme
6. Eşini Bul
7. Meslek Bulma
8. Nazlı'nın Kedisi
9. Öğretmen resimde yer alan numarayı söyler. Öğrenci de numaraya bakarak kelimeyi söyler.
10. Hadi Anlat Bakalım
11. Teker teker resimleri göster. Öğrenciden, gösterdiğiniz resmi ifade etmesini isteyiniz.
12. Baş Harfleri Birleştir
13. Kelimelerle Beyin Fırtınası
14. Nesi Var?
15. Zıddını Söyle
16. Bingo
17. Tombala
18. İsimlere Sıfat Bulma
19. Alfabe Çorbası
20. Bak ve Yaz
21. Bulmacayla Kelime Öğretimi
  - a) Kare Bulmaca
  - b) Sarmal Bulmaca
  - c) Kelime Avı

- d) Sözcük Yerleştirme
- e) Nesne Bulmaca
- f) Resimli Bulmaca
- g) Piramit Bulmaca
- ğ) Resimli Kare Bulmaca
- h) Bu Nedir?
- ı) Hatırlatmaca

22. Resimleri kullanarak anahtar kelimeleri tanıtmaya
23. Sen kelimeyi söyle. Öğrenci de resme bakarak söylenen kelimenin altındaki rakamı söylesin.
24. Öğretmen resimde yer alan numarayı söyler. Öğrenci de numaraya bakarak kelimeyi söyler.
25. Teker teker resimleri göster. Öğrenciden, gösterdiğiniz resmi ifade etmesini isteyiniz.
26. Jest ve mimikler yoluyla resmi anlattırma.
27. Bilen oturur.
28. Topu al cevabı ver.
29. Resim-kelime eşleştirmesi.
30. Resim çizdirme.
31. Kelimelerle ilgili pekiştirici dinleme, yazılı alıştırmalar, değerlendirme ve ödev.

a) Kelimelerin Pratiğinin Yapılması

1. Jest ve Mimikler Yoluyla Resmi Anlattırma
2. Bilen Oturur
3. Topu Al Cevabı Ver
4. Evet-Hayır
5. Resim-Kelime Eşleştirmesi
6. Resim Çizdirme

b) Yapılacak Aktiviteler

1. Göster ve Sor
2. Bak ve Yaz
3. Dinle ve Numarasını Yaz
4. Tekerleme Yöntemi
5. Doğru-Yanlış / Evet- Hayır
6. Adam Asmaca Oyunu
7. Dağınık Haldeki Harflerin Bir Araya Getirilmesiyle Anlamli Kelimeler Oluşturma
8. Resimli Sözlük Yaptırma
9. Banko Sınav
10. Küçük Sınav

c) Kelime Öğretiminde Resimli Kartların Kullanılışı

6.DİL BİLGİSİ DERSLERİ

1. Yabancı Dil Öğretiminde Dil Bilgisi Derslerinin Kapsam ve Hedefi
2. Yabancı Dil Öğretiminde Dil Bilgisi Derslerinin Uygulamaları.

1. METİN İNCELEMESİ

- 1.Örnek Metin İncelemesi Planı

2. YABANCILARA DİL ÖĞRETİMİNDE KOMPOZİSYON DERSİ

3. Kompozisyon Öğretiminde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar
4. Üzerinde Çalışma Yapılabilecek Başlıca Kompozisyon Çeşitleri
5. Kompozisyon Öğretiminin Dilbilgisi ve Edebiyatla İlişkisi
6. Kompozisyon Yazarken Düşülebilecek Hatalar
7. Kompozisyon Değerlendirme Formu

8. DİKTE

- 1.Ses Temelli Cümle Yönteminin Özellikleri

9. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE MOTİVASYON ve MÜZİKLİ EĞİTİM

1. Giriş
2. Yöntem
3. Bulgular ve Yorum
4. Sonuç
5. Kaynaklar
6. Müzikli Eğitim

11.DİL EĞİTİMİNDE SORU HAZIRLAMA VE SORU ÇEŞİTLERİ

12.MÜNAZARA

- 1.Münazara İle İlgili Dikkat Edilmesi Gereken Temel Hususlar
- 2.Tavsiye Edilebilecek Belli Başlı Münazara Konuları

13.DERS DIŞI TÜRKÇE ÖĞRETİM FAALİYETLERİ

1.Türkçe Öğretiminde Ders Dışında Yapılabileceklerden Bazıları

- a) Sınıf Ve Okul Kitaplıkları İle Kitap Okutma
  - Kitap Okutmada Öğretmene Düşen Sorumluluk
  - Örnek Kitap Okuma Çizelgesi
  - Kitaplıkların İşleyişiyle İlgili Bazı Hususlar
  - Kitap Okuma Raporu

14. DUVAR GAZETELERİ, OKUL DERGİ VE GAZETELERİ

- Basit Bir Minyatür Derginin Hazırlanışı

- Duvar Gazetesi ve Dergi Çıkarılırken Dikkat Edilmesi Gereken Bazı Hususlar

15. DİL ÖĞRETİMİNDE OYUN

- Oyun Seçiminde Dikkat Edilecek Genel Hususlar
  - Neden Oyun?
  - Oyunun Eğitime Katkısı
  - Dil Öğretiminde Kullanılabilecek Belli Başlı Oyunlar
- a) **Kelime Öğretiminde Kullanılabilecek Oyunlar**
- Kelime Türetme Oyunu
  - Serbest Çağrışım Oyunu
  - Baş Harfleri Birleştir Oyunu
  - Aşağı- Yukarı Oyunu
  - Hangi Harf Ne Yapmış Oyunu
- b) **Öğrencilerin Pratik Konuşma Ve Becerilerini Geliştirmede Kullanılabilecek Oyunlar**
- Sesli Sinema Oyunu
  - Nazlı'nın Kedisi Oyunu
  - Resmi Anlat Oyunu
  - Zaman Makinası Oyunu
  - Rüya Adası Oyunu
- c) **Öğrencilerin Telaffuzlarını Doğru Kullanma Becerilerini Geliştirmede Kullanılabilecek Oyunlar**
- Son Harf Oyunu
  - Kulaktan Kulağa Oyunu
  - Tekerleme
- d) **Diğer Oyunlar**
- Sözcük Türlerinin Öğretilmesi
  - Komşuna Mesaj Gönder
  - Atasözlerini Bir Araya Getirme
  - Meslekler
  - Bilen Oturur

16. DİL ÖĞRETİMİ VE TERCÜME

- a) **Tercüme Derslerinde Üzerinde Durulacak Belli Başlı Hatalar**
- Ek Seviyesinde Yapılan Başlıca Yanlışlıklar
  - Kelime Seviyesinde Yapılan Başlıca Yanlışlıklar
  - Kelime Grupları Seviyesinde Yapılan Yanlışlar
  - Cümle Seviyesinde Yapılan Yanlışlıklar

17.YILLIK PLAN NASIL HAZIRLANIR?

18. GÜNLÜK PLAN NASIL HAZIRLANIR?

- Günlük Plan rneği

19. AÇIK DERS

Kaynakça

1. Penny U. Grammar Practice Activities Paperback, A Practical Guide for Teachers ,Cambridge Handbooks for Language Teachers- 2009. -s:107.
2. Demirçan Ö. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültürler Arası Etkileşim Odaklı Yaklaşım Uyarınca Metin Çalışmaları,- İstanbul-2007.-S:107.
3. Özdemir E, Dört Dil Becerisi Açısından A Modern English Course For Turks İstanbul-1990 -s:113-114.
4. Barin E. Yabancılarla Türkçe Öğretiminde İlkeler ,İstanbul-2007 -s:3-4.
5. Warschauer A. Conflict and sharing in discourse around primary school email use University of Cape Town, South Africa- 2002-s:5.
<http://ijedict.dec.uwi.edu/viewarticle.php?id=865>.
6. Peterson S.Scholarships, Grants & Prizes-1999-s:15.
7. Demirel Ö.Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme,- 2004-s: 2.
8. World Internet Usage And Population Statistics,www.internetworldstats.com/stats.htm -2012-s: 2.
9. Mashable,Schroeder S, www.uffollow.com/authors/stan.schroeder/66/ - 2010-s:15.
10. Adıgüzel T, Gürbulak N, Sarıçayır H, Akıllı Tahtalar Ve Öğretim Uygulamaları, Bahçeşehir Üniversitesi Fen edebiyat Fakültesi,-2006-s:115.
- 11.Taşdemir E, vd.Türkçe Öğretim Teknikleri,-İstanbul-s:90.
12. Kara M, Oyunlarla Yabancılarla Türkçe Öğretimi -Tübar-Xxvii-2010-s:112.
13. Brown, H.D. *Principles of language learning and teaching* (4th ed.). Englewood Cliffs NJ-2000- Prentice-Hall-s:117.
14. Saeki K. “ Stimulating Classes with Background Music-English Teaching Forum, C.32, No:2-Nisan 1994- s: 30-31.
15. (S. Sarıca - M. Gündüz, Güzel Konuşma Yazma, s. 271)
16. (S. Sarıca - M. Gündüz, Güzel Konuşma Yazma, s. 278)
17. (E. Kantemir, Yazılı ve Sözlü Anlatım, s. 255)
18. (H. F. Gözler, Örnekleriyle Türkçe ve Edebiyat Bilgileri, s. 513)
19. Gümüş M.-Kırgızca ve Türkiye Türkçesinde Çeviri Sorunlarına Genel Bakış-
www.turkceogretimi.com
20. Tekten T.- Türkçe Öğretiminde Kullanılan Rusça Yazılı Ders Materyalleri Üzerine Düşünceler- Ukrayna Odessa Üniversitesi-2007-s:1-2.
21. A.Rahmi Ercan, Öğretmen Davranışları, Ankara-1999-s:31.
22. Thomas Gordon, Etkili Öğretmenlik Eğitimi, Çev:E.Aksay, Sistem Yayıncılık, İstanbul-1999- s .33.
23. M.Ergün,T.Duman, "Kritik Durumlarda Öğretmen Davranışları", Millî Eğitim Dergisi, Sayı 137, Ankara-1998-s:45.
24. Leyla Küçükahmet, Öğretmen Yetiştirme, Ankara-1993- s:85.
25. Bob Moon, A.Shelton Mayes, Teaching and Learning In the Secondary School, The Open Universty, New York- 1994- s:113-116.

26. Gülmez Y. Yabancı dil Öğretiminde Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara- 1982-s:23.
27. Ceyhan E. Türkiye Üniversitelerinde Yabancı Dil Programlarının Karşılaştırılması Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1992-s:46.
28. Altunay U. Yansıtıcı öğretim, Web Sitesi: <http://kisi.den.edu.tr/ugur.altunay/yansitici1.html>-2000-s:78.
29. Katkat D ve Mızrak O. Öğretmen Adaylarının Pedagojik Eğitimlerinin Problem Çözme Becerilerine Etkisi. Milli Eğitim Dergisi, Ankara-2003-s:89.
30. Saylan N. Yansıtıcı Düşünmenin Geliştirilmesinde Öğretmenin Rolü. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Bursa- 1991-s:23.
31. Bailey K. Reflective Teaching. The Ekinese Universty of Honghong-1997-s:123.
32. Dewey J. The School and Society. Chicago-1902-s:34.
33. Özcan D. Eğitim ve Program Geliştirme. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara- 2004-s:102
34. Henderson G. J. Reflective Teaching: The Study Of Constructivist Practices. Cornell University Press, NewYork -1996-s:234-236.
35. Kocaman A. Anadili öğretimi – Yabancı Dille Öğretim ve Ötesi. Çağdaş Türk Dili, Ankara- 1990-s:90.
36. Sarıgöz İ. H. Yansımali Yabancı Dil öğretimi. Öğretmen Eğitiminde Çağdaş Yaklaşımlar Sempozyumu, İzmir-1999-
34. Moon J, Reflection in learning & professional development, theory and practice, London, Kogan -1999-
35. PISA. “Problem Solving for Tomorrow’s World First Measures of Cross-Curricular Competencies from PISA- 2003- ,at URL: <http://www.pisa.oecd.org>
36. Polanyi A . Personal knowledge: towards a post-critical philosophy. The University of Chicago, Chicago – 1958-
38. Schön D. Educating the reflective practitioner:Toward a new design for teaching and learning in the professions. Jossey Bass, San Francisco-1987-
39. Shermis S. S. Critical thinking : helping students learn reflectively. EDINFO Press, Bloomington-1992-
40. Smith D. ve Hatton N. Reflection in teacher education: A study in progress. The University of Western Australia Education Research and Perspectives-1993-
41. Kesici Ş. “Başarısızlık Kader Değil,” Eğitime Yeni Bakışlar-2., Mikro Yayınları, Konya-2003-
42. Kutlu O. ve Mükafat C. Okulda ve Sınavlarda Adım Adım Başarı, Çizgi Yayınları, Konya- 2005-
43. Küçükahmet L. Öğretimde Planlama ve Değerlendirme. Nobel Yayınları. Ankara – 2005-
44. Ocak G. ve Beydoğan H. “Kültürel Düzeyleri Farklı Ailelerden Gelen İlköğretim Okulu Birinci Devre Öğrencilerinin Okuma-Anlama Düzeylerine Yönelik Bir Araştırma,” Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi-3(2),1999-

45. Özer B. “Öğrenmeyi Öğretme,” Eğitim Biliminde Yenilikler. Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi yayınları, Eskişehir- 1998-
46. Babadoğan C. “ Öğrenme Stili Odaklı Ders Tasarımı,” Milli Eğitim Dergisi, <http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/147/babadogan.htm>-20.11.2005-s: 147
47. Batlaş A. Öğrenmede ve Sınavlarda: Üstün Başarı. Remzi Kitabevi, İstanbul:- 2005
48. Demirel Ö. Kuramdan Uygulamaya: Eğitimde Program Geliştirme. Pegem Yayıncılık, Ankara:- 2004
49. Doğanay ve Diğerleri. Okulda Başarı İçin Ders Çalışma ve Öğrenme Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık, Ankara:- 2000
50. Erdem A. Öğrenmede Etkili Yollar: Öğrenme Stratejileri ve Öğrenme,” İlköğretim Online. 2005
51. Harmanlı Z. “Öğrenme Stratejileri,-2004-
52. Pratik Türkçe Öğretim Teknikleri Ercan Taşdemir, Nesrin Bilkan, Hüdayi Can
53. Akıllı Tahtalar ve Öğretim Uygulamaları , Yrd. Doç. Dr. Tufan Adıgüzel Bahçeşehir Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Böte Bölümü Neşe Gürbulak Bahçeşehir Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Böte Bölümü Öğr. Gör. Dr. Hakan Sarıçayır Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Kimya Öğretmenliği Bölümü.

Kitabın Yazılış Amacı

Bu kitap; Türkçe'yi yabancı dil olarak öğretmeyi meslek olarak seçmeyi düşünen öğretmen adayları için bir kılavuz kitap niteliği taşımaktadır. Kitapta hedeflenen amaçları şu üç başlık altında ele almaya çalıştım.

1. Dil öğretimin tarihi gelişimi ve vardığı nokta nedir? Yabancı dil öğretme mantığı nedir, hangi metodlar uygulanmaktadır?
2. Metodların teknikleri ve uygulama alanları, türleri, metodların uygulama aşamaları ve uygulamaların teknikleri nelerdir?
3. En son aşamadaki hedefim; bu metodların pratikte uygulanışıyla ilgili örnek uygulamaları ortaya koyup, herkesin istifadesini sunmaktır.

Faideli olacağı umuduyla, katkısı olan bütün arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Kaynakça

1. Penny U. Grammar Practice Activities Paperback, A Practical Guide for Teachers ,Cambridge Handbooks for Language Teachers- 2009. -s:107.
2. Demirçan Ö. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültürler Arası Etkileşim Odaklı Yaklaşım Uyarınca Metin Çalışmaları,- İstanbul-2007.-S:107.
3. Ur P. Dört Dil Becerisi, İstanbul-1990 -s:113-114.
4. Barin E. Yabancılara Türkçe Öğretiminde İlkeler ,İstanbul-2007 -s:3-4.
5. Warschauer A. Conflict and sharing in discourse around primary school email use University of Cape Town, South Africa- 2002-s:5.
<http://ijedict.dec.uwi.edu/viewarticle.php?id=865>.
6. Peterson S.Scholarships, Grants & Prizes-1999-s:15.
7. Demirel Ö.Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme,- 2004-s: 2.
8. World Internet Usage And PopulationStatistics,www.internetworldstats.com/stats.htm -2012-s: 2.
9. Mashable,Schroeder S, www.ufollow.com/authors/stan.schroeder/66/ - 2010-s:15.
10. Adıgüzel T, Gürbulak N, Sarıçayır H, Akıllı Tahtalar Ve Öğretim Uygulamaları, Bahçeşehir Üniversitesi Fen edebiyat Fakültesi,-2006-s:115.
- 11.Taşdemir E, vd.Türkçe Öğretim Teknikleri,-İstanbul-s:90.
12. Kara M, Oyunlarla Yabancılara Türkçe Öğretimi -Tübar-Xxvii-2010-s:112.
13. Brown, H.D. *Principles of language learning and teaching* (4th ed.). Englewood Cliffs NJ-2000- Prentice-Hall-s:117.
14. Saeki K. “ Stimulating Classes with Background Music-English Teaching Forum, C.32, No:2-Nisan 1994- s: 30-31.
15. (S. Sarıca - M. Gündüz, Güzel Konuşma Yazma, s. 271)
16. (S. SARICA - M. GÜNDÜZ, Güzel Konuşma Yazma, s. 278)
17. (E. KANTEMİR, Yazılı ve Sözlü Anlatım, s. 255)
18. (H. F. GÖZLER, Örnekleriyle Türkçe ve Edebiyat Bilgileri, s. 513)
19. Gümüş M.-Kırgızca ve Türkiye Türkçesinde Çeviri Sorunlarına Genel Bakış-
www.turkceogretimi.com
20. Tekten T.- Türkçe Öğretiminde Kullanılan Rusça Yazılı Ders Materyalleri Üzerine Düşünceler- UKRAYNA ODESSA ÜNİVERSİTESİ-2007-s:1-2.

Kaynakça

- (1) A.Rahmi Ercan, Öğretmen Davranışları, Ankara, 1999, s.31.
- (2) Thomas Gordon, Etkili Öğretmenlik Eğitimi, Çev:E.Aksay, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1999, s.33.
- (3) M.Ergün,T.Duman, "Kritik Durumlarda Öğretmen Davranışları", Millî Eğitim Dergisi, Sayı 137, Ankara, 1998, s.45
- (4) Leyla Küçükahmet, Öğretmen Yetiştirme, Ankara, 1993, s.85.
- (5) Bob Moon, A.Shelton Mayes, Teaching and Learning In the Secondary School, The Open Universty, New York, 1994, s.113-116.

(YAYLACI, Filiz ve YAYLACI Serhan, Eğitim teknolojisi dersinde öğretim materyallerinin geliştirilmesi)

1. Gülmez Y. Yabancı dil Öğretiminde Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara:- 1982
2. Ceyhan E. Türkiye Üniversitelerinde Yabancı Dil Programlarının Karşılaştırılması Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara:-1992
3. Altunay U. Yansıtıcı öğretim, Web Sitesi: <http://kisi.den.edu.tr/ugur.altunay/yansitici1.html>, 2000
4. Katkat D ve Mızrak O. Öğretmen Adaylarının Pedagojik Eğitimlerinin Problem Çözme Becerilerine Etkisi. Milli Eğitim Dergisi, 2003
5. Saylan N. Yansıtıcı Düşünmenin Geliştirilmesinde Öğretmenin Rolü. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Bursa:- 1991
7. Altunya H. Farabi'de Dil Felsefesi, Ankara, 2003
8. Bailey K. Reflective Teaching. The Ekinese University of Hongkong, 1997.
9. Dewey J. The School and Society. Chicago, 1902
10. Freire P. Education for Critical Consciousness. New York, 1972
11. Özcan D. Eğitim ve Program Geliştirme. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara:- 2004
12. Henderson G. J. Reflective Teaching: The Study Of Constructivist Practices. Cornell University Press, New York: -1996
13. Aşkar, P. & Altun A. CogSkillnet: An ontology-based representation of cognitive skills. Educational Technology & Society, 2009
14. Kocaman A. Anadili öğretimi – Yabancı Dille Öğretim ve Ötesi. Çağdaş Türk Dili, Ankara:- 1990
15. Sarıgöz İ. H. Yansımali Yabancı Dil öğretimi. Öğretmen Eğitiminde Çağdaş Yaklaşımlar Sempozyumu: - İzmir, 1999
16. Parrott M. Tasks for Language Teachers: A Resource Book for Training and Development, Cambridge:- 1993
17. Richards J. C. The Language Teaching Matrix. New York, 1990
18. Richards, J. C. Reflective Teaching In Second Language Classrooms. Cambridge University Press, 1995
19. Mc Collum S. Reflection: A key for effective teaching. Teaching Elementary Physical Education, 2002
20. Bartlett L. Teacher development through reflective teaching. Second language teacher education Richards, J.C. ve Nunan Yayın Evi: New York, 1990
21. Ur P. A Course in Language Teaching: Practice and Theory, Cambridge: - 1992
22. Willing, K. Learning Styles in Adult Migrant Education. Edelaide, 1998.
23. Vitanova G. ve A. Miller. Reflective Practice in Pronunciation Learning. The Internet TESL Journal, 2002
24. Brookfield S. Becoming A Critically Reflective Teacher: Jossey-Bass Press, 1995
25. Kemmis S. ve R. Mc. Taggart. The Action Research Planner:-Victoria, 1988
26. Dewey J. How We Think. A restatement of the relation of reflective thinking to the educative process, D. C. Heath. Boston:-1903
26. Fichtner. Reflective learning - Problems and Questions Concerning a Current Contextualization of the Vygotskian Approach. In (Eds.), 2005
27. Field B. Teachers as Mentors: A Practical Guide. Florence, KY, USA, Routledge: - 1994

28. Fishman J ve Galguera T. Introduction to Test Construction in the Social and Behavioral Sciences: A Practical Guide. CO: Rowman & Littlefield, 2003
29. Gohindo, S. The use of linguistic space by boys and girls in secondary smallgroup-discussions: Whose talk dominates? American Educational Research Association (AERA), konferansında sunulmuş bildiri, Melbourne: - (28 Kasım-2 Aralık) 2004
30. Harskamp E.G ve Suhre C. J. M. Schoenfeld's problem solving theory in a student controlled learning environment. Computers & Education, 2007
31. Henderson G.J. Reflective Teaching: The Study of Your Constructivist Practices,1996
32. Lee H. J. Understanding and assessing preservice teachers' reflective thinking. Teaching and Teacher Education, 2005
33. Loughran, J. Developing reflective practice : learning about teaching and learning. Falmer Press. London:- 1996
34. Moon J. (1999). Reflection in learning & professional development, theory and practice. London: Kogan Page Inc.
35. Nunnally J. Psychometric Theory. McGraw Hill. New York:- 1967
36. PISA. "Problem Solving for Tomorrow's World First Measures of Cross-Curricular Competencies from PISA 2003" ,at URL: <http://www.pisa.oecd.org> : - 2003
37. Polanyi A . Personal knowledge: towards a post-critical philosophy. The University of Chicago, Chicago: - 1958
38. Schön D. Educating the reflective practitioner:Toward a new design for teaching and learning in the professions. Jossey Bass, San Francisco:- 1987
39. Schermelleh-Engel , K. Moosbrugger, H. ve Muller H. Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. Methods of Psychological Research-Online, 2003
40. Shermis S. S. Critical thinking : helping students learn reflectively. EDINFO Press, Bloomington: - 1992
41. Smith D. ve Hatton N. Reflection in teacher education: A study in progress. The University of Western Australia Education Research and Perspectives, 1993
42. Whitehead D. Justifying the design and selection of literacy and thinking tools, 2008
43. Kesici Ş. "Başarısızlık Kader Değil," **Eğitime Yeni Bakışlar-2**, Mikro Yayınları, Konya: - 2003
44. Kutlu O. ve Mükafat C. **Okulda ve Sınavlarda Adım Adım Başarı**, Çizgi Yayınları, Konya:- 2005
45. Küçükahmet L. **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**. Nobel Yayınları. Ankara: - 2005
46. Ocak G. ve Beydoğan H. "Kültürel Düzeyleri Farklı Ailelerden Gelen İlköğretim Okulu Birinci Devre Öğrencilerinin Okuma-Anlama Düzeylerine Yönelik Bir Araştırma," **Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi**. 3(2),1999
47. Özer B. "Öğrenmeyi Öğretme," **Eğitim Biliminde Yenilikler**. Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi yayınları, Eskişehir:- 1998
48. Babadoğan C. " Öğrenme Stili Odaklı Ders Tasarımı," **Milli Eğitim Dergisi**, 147, <http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/147/babadogan.htm>. 20.11.2005
49. Batlaş A. **Öğrenmede ve Sınavlarda: Üstün Başarı**. Remzi Kitabevi, İstanbul:- 2005
50. Demirel Ö. **Kuramdan Uygulamaya: Eğitimde Program Geliştirme**. Pegem Yayıncılık, Ankara:- 2004

- 51.Doğanay ve Diğerleri.**Okulda Başarı İçin Ders alışma ve Öğrenme Yöntemleri.** Seçkin Yayıncılık, Ankara:- 2000
- 52.Erdem A. Öğrenmede Etkili Yollar: Öğrenme Stratejileri ve Öğrenme,"**İlköğretim Online.** 2005
- 53.Harmanlı Z. "Öğrenme Stratejileri,"
- 54.Pratik Türkçe Öğretim Teknikleri Ercan Taşdemir,Nesrin Bilkan,Hü dai Can
- 55.Akıllı Tahtalar Ve Öğretim Uygulamaları Yrd. Doç. Dr. Tufan ADIGÜZEL Bahçeşehir Üniversitesi Fen edebiyat Fakültesi BÖTE Bölümü Neşe GÜRBULAK Bahçeşehir Üniversitesi Fen edebiyat Fakültesi BÖTE Bölümü Öğr. Gör. Dr. Hakan SARIÇAYIR Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Kimya Öğretmenliği Bölümü